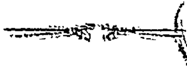


सत्य ॐ अहिंसा

॥ श्री जिनेन्द्राय नमः ॥

'શ્રી રત્ન-સાગર'

બાળ બ્રહ્મચારિણી પ્રવર્તિની મહાસતીજી શ્રી શારદાબાઈ
પ્રેરિત
ચાતુર્માસ-શ્રી શ્વે. સ્થાનકવાસી જૈન ધર્મસ્થાનક, સગરામપુરા,
વિ. સં. ૨૦૦૭ —સૂરત—



सर्व मंगल मांगल्यम् ।
सर्व कल्याण-कारणम् ॥
प्रधानं सर्व-धर्माणाम् ।
जैनं जयति शासनम् ॥

પ્રકાશક:—
શ્રી શ્વે. સ્થાનકવાસી જૈન સંઘ, સૂરત તરફથી
નરોતમદાસ શીવલાલ શાહ
સગરામપુરા, ખાંગડશેરી, સૂરત.

પડતર કિંમત: રૂા. ૧-૪-૦ | પહેલી આવૃત્તિ: પ્રત ૧૦૦૦ | વેચાણ કિંમત: રૂા. ૧-૨-૦

સર્વથા સૌ સુખી થાઓ,
સમતા સૌ સમાચરો;
સર્વત્ર દીવ્યતા વ્યાપો,
સર્વત્ર શાંતિ વિસ્તરો.

વીર સંવત: ૨૪૭૮. | વિક્રમ સંવત: ૨૦૦૮. | ઇસ્વીસન: ૧૯૫૨.

ૐ

શાંતિ: ! શાંતિ: ! ! શાંતિ: ! ! !



મુદ્રક:—
મૂલચંદ કસનદાસ કાપડિયા
"જૈન વિજય" પ્રી. પ્રેસ, ગાંધીચોક-સૂરત.

પ્રસ્તાવના.

ખંભાત સંપ્રદાયના સદ્ગત આચાર્ય પૂજ્ય **શ્રી રત્નચંદ્રજી મહારાજની** સુશિષ્યાઓના પરિવારે સજ્જિત મહાસતીજી **શ્રી પાર્વતીબાઇ સ્વામી** તથા **શ્રી પરસનબાઈ મહાસતીજી** તથા **શ્રી જસુબાઇ મહાસતીજી** તથા **શ્રી બા. બ્ર. શારદાબાઈ મહાસતીજી** વગેરે સૂરત શહેર શ્રી સંઘની વિનંતિ ધ્યાનમાં લઈ વર્તમાન આચાર્ય **પૂજ્ય શ્રી ગુલાબચંદ્રજી મહારાજની** આજ્ઞાથી સંવત ૨૦૦૭ ની સાલમાં ચાતુર્માસ માટે સૂરત પધારેલાં. ચાતુર્માસ દરમિયાન વ્યાખ્યાનશાલી વિદુષી મહાસતી શ્રી શારદાબાઇની ઇચ્છા '**પૂ. શ્રી-રત્નચંદ્રજી મહારાજના** સંસ્મરણ રૂપે એક પુસ્તક બહાર પાડવું' એમ પ્રદર્શિત થઇ. મહારાજશ્રીનું જીવનચરિત્ર એકલું છપાય તો તેનો હંમેશ ઉપયોગ ન થાય પરંતુ તે સાથે સ્તુતિ પાઠ, સ્તોત્ર, ગીત, ભજન, વગેરેનું તેમાં નિરૂપણ હોય તો એ પુસ્તકની ઉપયોગિતા વધે અને અભરાઇએ ન મૂકાય.

પૂ. શ્રીના જીવનમાં મને જ્યારથી તેમનાં સંસર્ગમાં આવ્યો ત્યારથી રસ અને પૂજ્યભાવ હતાં. કારણ કે એઓશ્રીનાં જીવન અને ચારિત્ર્યના સદ્ગુણોએ મારામાં પ્રેરણા સ્ફુરિત કરી હતી અને જીવનમાં પલટો ખવડાવ્યો હતો. એવા શ્રી પૂજ્યના જીવનમાંથી બીજાઓને પણ લાભ મળે અને તેમના જીવનમાં પણ એ ગુણો ઉતરે એ ઉદ્દેશથી મહારાજશ્રીનું જીવન ચરિત્ર લખવામાં રસ જાગ્યો. શ્રી શારદાબાઈ મહાસતીજીએ મારી આગળ પ્રસંગ મૂકયો-વાત છેડી-પ્રભુએ મને અંતર પ્રેરણા કરી, મેં તે કાર્ય માટે બાથ ભીડી અને તે દિશામાં મારી અલ્પ બુદ્ધિ અનુસાર ડગ ભર્યાં અને આ એક પુસ્તિકા સમાજ સમક્ષ રજુ કરી શકયો, તે માટે મારી જાતને ધન્ય સમજું છું. જિજ્ઞાસુ વાંચક ભાઈ બ્હેનો એનો સદા સદુપયોગ કરતાં રહેશે અને એમાં રહેલાં ભાવ અને અંતરનાદોને, સહ્રદયથી પોતાના જીવનમાં ઉતારવા પ્રયત્ન આદરશે તો મારું આ સાહસ સફળ થયું લેખાશે અને મુજ જીવન પણ યત્કિંચિત સેવા અર્પી ભાગ્યશાળી થયું ગણાશે.

આ પુસ્તક તયાર કરવા મહાસતીજીની ભાવનાને સૂરત શ્રીસંઘનો ટેકો મળ્યો. તે ઉપરાંત અમદાવાદના એક શ્રાવિકાબેન મહાસતીજીઓનાં

દર્શનાર્થે સૂરત પધારેલાં. તેમણે પોતાના પતિદેવ સહિત જીવન ચરિત્રનો લખાયેલ થોડોક હિસ્સો સાંભળ્યો અને સ્વેચ્છાએ ઉદારતા દાખવી અમો આગળ પ્રદર્શિત કર્યું કે આ પુસ્તક છપાવવાનું ખર્ચ થાય તે માટે અકળાશો નહીં અમો થકી છપાવી દેશો અને જે ખર્ચ થાય તે મોકલાવી દેશો. એમનું આ પ્રોત્સાહન મળ્યું અને તૈયારીની તીવ્રતા વધી. આજે આ પુસ્તક બહાર પડે છે તે એ શ્રીમતીને જરૂર આભારી છે એમ કહું તો જરાયે અતિશયોક્તિ નથી. શરૂઆતમાં ૫૦૦ નકલ છપાવવાનો વિચાર હતો; પરંતુ પાછળથી એમ કર્યું કે ૫૦૦ પ્રતના ગ્રાહકો કરવા અને ૧૦૦૦ નકલની પહેલી આવૃતિ કાઢવી. આપ કહેશો એક બહેન શા માટે? કયા બહેન? દિલગીર છું કે એ શ્રીમતી પોતાનું નામ મેં કહ્યું એમ જાહેર કરવા રાજી નથી. તે પછી ગામોગામ આ પ્રકાશનની ખબર અપાઈ અને અગાઉથી ગ્રાહક થયેલાંઓનાં નામોની યાદી પાછળ છાપવામાં આવી છે. આ પુસ્તકના પ્રકાશન માટે સૂરત શ્રી સંઘે પણ રૂ. ૧૦૧) ની મદદ કરી હોવાથી પુસ્તકની વેચાણ કિંમતમાં ઘટાડો કરવામાં આવ્યો છે. આ પુસ્તિકામાં અનુભવી સંતો, અધ્યાત્મપ્રેમી કવિઓ અને વિદ્વાનોની પ્રાચીન-અર્વાચીન કૃતિઓ હોઈ તે સહુ ગાનામાં પરિણમશેજ. સ્તોત્રો, પ્રાતઃસ્મરણીય પ્રાર્થનાઓ, છંદો, સુબોધ ગીતો, ભજનો, વગેરેની યોગ્ય વરણી કરી યથાયોગ્ય સમુચ્ચયોમાં વિભક્ત કરી આ અતિ ઉપકારક 'શ્રી રત્ન-સાગર'નું નિર્માણ કર્યું છે. એમાં ભાષા શુદ્ધિ અને જોડણી શુદ્ધિ પર ખાસ લક્ષ્ય આપવામાં આવ્યું છે, છતાં કાંઈ રહી જવા પામ્યું હોય તો ક્ષમા યાચું છું. શુદ્ધિ પત્રનો હું દુશ્મન છું.

પૂ. શ્રી શારદાબાઈ મહાસતીજીની આજ્ઞા થવાથી મારી અલ્પ મતિ અનુસાર પૂ. ગુરુવર્ય શ્રી રત્નચંદ્રજી પસાયે જે કાંઈ સમાજને ચરણે મૂકવા ભાગ્યશાળી થયો છું, તે એ મહાન જ્ઞાની ગુરુઓને આભારી છે. તેમાં જે કાંઈ ન્યૂનતા-ક્ષતિ હોય તે પ્રત્યે ક્ષમા ભાવ દર્શાવશો એવી આ 'રતિની' પ્રાર્થના છે. ૐ શાંતિ.

આપનો

રતિલાલ લલ્લુભાઈ પોલિશવાળા.

પ્રકાશકનું નિવેદન.

શ્રી સ્થાનકવાસી જૈન ખંભાત સંપ્રદાયના સ્વ. પૂ. આચાર્ય શ્રી **રત્નચંદ્રજી મહારાજની** સુશિષ્યાઓ પૂ. મહાસતીજી **શ્રી પાર્વતિબાઈ,** વયોવૃદ્ધ **મ. શ્રી પરસનબાઈ, મ. શ્રી જસુબાઈ** અને બાળ-બ્રહ્મચારિણી વિદૂષી **મ. શ્રી શારદાબાઇ,** કુલ ચાર સાધ્વીજીઓનું ચાતુર્માસ સંવત ૨૦૦૭ ની સાલે સૂરત શહેરમાં. વર્ષોની સંઘની ભાવના તેમાં વર્તમાન આચાર્ય પૂ. **શ્રી ગુલાબચંદ્રજી મહારાજની** અનુમતિ અને પ્રોત્સાહન. ચાતુર્માસ ઠર્યું. સારાયે સમાજમાં અનન્ય ઉત્સાહ અને આનંદ પ્રાપ્ત થયાં.

બા. બ્ર. શ્રી શારદાબાઈ સ્વામીના વ્યાખ્યાન, ઉપદેશ અને ચારિત્રે અહીંના જૈન સમાજ તેમજ અન્યધર્મી જનતા ઉપર અનોખી અસર પાડી છે. વ્યાખ્યાન ભવનમાં માનવ મેદનીનો મેળો. મોડા આવનારને જગ્યા માટે સંકોચ ખમવો પડે એવી પરિસ્થિતિ. સોળભથું અઠ્ઠાઇઓ, ઉપવાસ, આયંબિલ વગેરે તપશ્ચર્યા અને ધર્મ ભાવનાનો ચાતુર્માસ દરમ્યાન જે દેખાવ થયો તે ખરેજ આ મહાસતીજીના ધાર્મિક અને સામાજિક પ્રવચનોથી પ્રદિપ્ત થએલ ધર્મ જાગૃતિનું પ્રતીક હતુ.

અમદાવાદ–ખંભાતના શ્રી સંઘોનું સ્વ. **પૂ. શ્રી રત્નચંદ્રજી મહારાજની** પુણ્ય તિથિ ઉજવવા સૂરત પધારવું, મહીનાઓ સુધી આવાં ધાર્મિક કાર્યોનું સતત રહેવા પામવું, એ આ. પૂ. મહાસતીજીઓનોજ પ્રતાપ છે. આ ચાતુર્માસથી અમારા સંઘમાં જે ધાર્મિક તત્વ દાખલ થવા પામ્યું છે, ખરેજ ભૂલાય તેમ નથી. આજે પૂ૦ **શ્રી રત્નચંદ્રજી મહા-રાજનું** સંસ્મરણ પ્રકાશિત કરવાની શુભ તક સૂરત શ્રી સંઘને સાંપડી એ માટે અમો સૌ અમારી જાતને ધન્ય માનીએ છીએ. મહાસતીજીઓનું ચાતુર્માસ થાય નહીં અને અમને આ મોકો મળે નહીં. ખરે, એ માટે અમો સૌ વર્તમાન આચાર્ય **પૂ. શ્રી ગુલાબચંદ્રજી મહારાજના** તેમજ વિહારનાં કેટ કેટલાં સંકટો અને અગવડતા વેઠી સૂરત પધારેલાં આ મહાસતીજીઓના આભારી રહીશું.

બા. બ્ર. પૂ૦ મહાસતીજી **શ્રી શારદાબાઇના** સદુપદેશથી આ ' **શ્રી રત્ન–સાગર** ' નું પ્રકાશન કરતાં અમો ઘણાં હર્ષિત થઇએ છીએ. જગત જીવો એના સદુપયોગથી નિજ જીવનોન્નતિ કરી આ પરિશ્રમને સફળ બનાવે એજ એની સાર્થકતા.

સંવત ૨૦૦૮,
મહા સુદ ૫ ગુરુવાર
તા. ૩૧–૧–૧૯૫૨

પ્રકાશક—
શ્રી શ્વે. સ્થાનકવાસી જૈન સંઘ,
સૂરત.

। परमोपकारी शिरोमणी पूज्यपाद श्रीसद्गुरुरत्नचंद्राय नमोनमः ।

–ઋણાંજલિ–

સર્વજ્ઞ શાસન રસિક પ્રિય બંધુ–બહેનો,

આયુષ્યની ચપલતા અનુભવ સિદ્ધ હોવા છતાં અનેક ભાગ્યશાળી ભવ્ય જીવો સમ્યગ્ જ્ઞાન, સમ્યગ્દર્શન અને સમ્યગ્ ચારિત્રની યથાર્થ આરાધના કરી, આ ભવને સફલ કરવા ઉપરાંત પરલોકની પણ સફલતા સાધી રહ્યાં છે. જીવોની અધ્યવસાય પરિણતિ જુદી જુદી હોવાને લઇને કાયિક ચેષ્ટાઓ અને વાચિક ભાષામાં પણ ફેરફાર દેખાય છે. આવી ભિન્ન ભિન્ન ચેષ્ટાઓવાળા જીવોને બોધ પમાડવાના પ્રકારો એક સરખા નહીં પરંતુ જુદા જુદા હોવા જોઇએ. જીવને વિષયના સાધનોની ચિંતવના કરવાથીજ જીવતાં છતાં મરેલાં જેવી સ્થિતિનો અનુભવ કરવાનો સમય સાંપડે છે. આ જીવોને બોધ પમાડનાર, અવનતિને માર્ગે જનારને ઉન્નતિને માર્ગે ચઢાવનાર, આ અસાર સંસારમાં ડૂબતા જીવોને તરણ તારણી નાવ સમાન એક માત્ર સદ્ગુરૂજ છે. મારા શ્રુતાદિપાઠક, પરમ ઉપકારી, પૂજ્યપાદ, સિદ્ધાન્ત વાચસ્પતિ, આત્મોદ્ધારક **સ્વ. પૂજ્ય ગુરુ શ્રીમદ્ રત્નચંદજી મહારાજના** પવિત્ર શ્રી પ્રવચન, મહા મહિમાનું નિધાન અને અપૂર્વ તત્વોનું સુક્ષ્મજ્ઞાન, વિદ્યા, મંત્ર અને વૈરાગ્યાદિ પવિત્ર ભાવના સ્વરૂપ આત્મ નિર્મલતાનાં અસાધારણ સાધનો ઇત્યાદિ ભાવ-રત્નો એમનો ખજાનો છે. કિશોરાવસ્થામાં સંયમધારી થઇને વિધિ પૂર્વક અધ્યયનાદિનો અધિકાર મેળવી, ગુરૂગમથી તેનો યથાર્થ ભાવ સમજવા અને જૈન જગત સમક્ષ તે રજુ કરવા ભાગ્યશાળી થવા માટે હું એ પૂજ્ય શ્રીની અત્યંત ઋણી રહી છું. એ મહા ઋણથી ઉઋણ થવાનો આ પુસ્તિકા દ્વારા અલ્પ પ્રયાસ કરી રહી છું. તે માત્ર એઓશ્રીનું એક સંસ્મરણ છે. એ સંસ્મરણ તૈયાર કરવામાં સુરતના ધર્મ પ્રેમી શ્રાવક બંધુ શ્રી રતિલાલ [illegible]

પોલિશવાલાએ વિના આનાકાનીએ સ્વેચ્છા પૂર્વક પોતાના સમયનો ભોગ આપી એકલ હસ્તે જે સહાય કરી છે તે ખરેજ પ્રશંસનીય છે. ખરેખર આ એમના, મારા પૂજ્ય ગુરૂવર્ય તરફના અનન્ય ભાવ અને નિખાલસ પ્રેમનું પ્રતીક છે.

આવા બોધદાયક પુસ્તકો છપાવી અનેક ભવ્ય જીવોને જ્ઞાન દાનનો લાભ આપી કૃતાર્થી બનાવવા, તે ચપળ લક્ષ્મીને સફળ કરવા સાથે આત્મકલ્યાણનું પરમ સાધન છે. આ વાત સુજ્ઞ પુરૂષોના ધ્યાન બહાર હોઈ શકેજ નહિ. જે જીવો પોતાના લક્ષ્મીને જ્ઞાનદાનાદિ સત્કાર્યમાં વાપરતાં નથી, તે છેવટે અગ્નિ, રાજા કે ચોર આ ત્રણમાંથી એકને સ્વાધીન જરૂર થાય છે. નીતિમત્તાઓએ કહેલ લક્ષ્મીની આ ત્રણ ગતિઓ પૈકી ઉત્તમ ગતિ દાનજ છે એટલે ન્યાયોપાર્જિત લક્ષ્મીને જ્ઞાન દાનાદિ સત્કાર્યમાં જોડવાથી અક્ષય ફલ જે મોક્ષ તે જરૂર મળી શકે છે.

આ જીવન ચરિત્રની શરૂઆતમાં '**શ્રી રત્ન ગુણાવલી**' કાવ્ય મૂકવામાં આવ્યું છે. તેમાં અપૂર્વ કાવ્ય રચના, થોડા શબ્દોમાં વ્યવહારિક ઉપમાઓ સહિત ગોડની ટૂંકમાં પૂજ્ય શ્રીના જીવનનું વિહંગાવલોકન કરેલું છે. રાગ હરિગીત છે, હાર્દિક ભાવના તથા દર્દભર્યા અવાજે ગાવાથી ખરે ગાનાર તથા સાંભળનારનાં હૃદયો કરૂણતાથી ઉભરાયાં વગર નહિ રહે એવું મારૂં મંતવ્ય છે.

આ '**શ્રી રત્નસાગર**'માં રહેલાં ભાવનામય તત્ત્વોનો અભ્યાસ કરી, ભોગ તૃષ્ણાનો ત્યાગ કરી, નિર્મલ સંયમની આરાધના કરી સચ્ચિદાનંદ સ્વરૂપ મુક્તિપદને પામો એમ હાર્દિક નિવેદન કરી આ મારા આત્મોદ્ધારક ગુરૂની ઋણાંજલિને સંક્ષેપી લઉં છું.

મહાસતી શ્રી શારદાબાઈ.



—: અનુક્રમણિકા :—

॥ श्री जिनेंद्राय नमः ॥

श्री

રત્ન–સાગર

શ્રી જૈન સ્થાનકવાસી ખંભાત સંપ્રદાય

ગચ્છાધિપતિ બાળબ્રહ્મચારી મુનિ–

પૂજ્યશ્રી રત્નચંદ્રજી મહારાજનું જીવનચરિત્ર.

૧ જન્મ: વિક્રમ સંવત ૧૯૪૨ કાર્તિક સુદ ૧૧

૨ દીક્ષા: વિ. સં. ૧૯૫૬ માહ સુદ ૫ (વસંત પંચમી)

૩ પૂજ્યપદવી: વિ. સં. ૧૯૯૫ વૈશાખ વદ ૧૧

૪ સ્વર્ગવાસ: વિ. સં. ૨૦૦૪ ભાદરવા સુદ ૧૧

દીક્ષાકાળ	પૂજ્યપદવી	સ્વર્ગવાસ
વર્ષ ૪૯	વર્ષ ૯	વર્ષ ૬૩

ॐ ह्रीँ श्रीँ अरिहंताय नमः। ॐ ह्रीं श्रीं महावीराय नमः।
ॐ ह्रीँ श्रीँ चिंतामणि पार्श्वनाथाय नमः।
ॐ ह्रीं श्रीँ गौतमाय नमः। ॐ श्रीं रत्नचंद्राय नमः ॥ १ ॥

तुभ्यं नमस्त्रिभुवनार्तिहरायनाथ।
तुभ्यं नमः क्षितितलामलभूषणाय।
तुभ्यं नमस्त्रिजगतः परमेश्वराय।
तुभ्यं नमो जिनभवोदधि शोषणाय ॥ २ ॥

मंगलं भगवान् वीरो, मंगलं गौतमः प्रभुः।
मंगलं स्थुलिभद्राद्या, जैन धर्मस्तु मंगलम् ॥ ३ ॥

गुरुर्मार्ग ज्ञाता, गुरुः चक्षुदाता,
गुरुर्ज्ञानदाता, गुरु जाड्यहर्ता।
गुरुर्मातपिता, गुरु मुक्तिदाता,
गुरुःसौख्यकर्ता, तस्मैश्री गुरवे नमः ॥ ४ ॥

अरिहंत सिद्ध समरूं सदा, आचारज उवझाय,
साधु सकलनाचरणने वंदुं शिष नमाय।
श्री गुरुदेव प्रसादथी, होत मनोरथ सिद्ध,
ज्युं घन वरसे वेलीरूप, फल फुलनकी वृद्ध ॥ ५ ॥

(शार्दूल विक्रीडित)

श्री सिद्धांत सुधारसस्य सरसं शांत रसं स्वादयन।
संसारे विधुरार्णवे प्रवहणः श्लाघ्य गुणैः संयुतः ॥
जन्मांभोधिजले पतद्भवभृतामालंबनं प्राणिनाम।
पूज्य श्रीमद् रत्नचंद्र गुरवे तस्मै नमः सर्वदा ॥

(वसंततिलका)

त्यागं प्रियं च सततं सुविचार शीलम,
शास्त्रावलोकन विना दिन मत्रागत्यम।
श्रीमज्जिनेन्द्र निरतं सुगुणैः वरिष्ठम,
तं रत्नचंद्र मुनिमात्म हिताय वन्दे ॥



સદ્ગુરુ અભિવંદન.

(શાર્દૂલ વિક્રીડિત)

જેણે ઉત્તમ જ્ઞાન દાન મુજને, આપ્યું મહા હર્ષથી,
જેણે દર્શન શિખંવ્યું દ્રઢ કરી, સમ્યક્ત્વ ઉત્કર્ષથી;
જેણે સંયમ રત્ન યત્ન કરીને, નિહાલ કીધો મને,
એવા શ્રી ગુરુરાજ, આજ પ્રણમું, સદ્ભાવથી આપને.

—: શ્રી રત્ન-ગુણાવલી :—



(હરિગીત)

(૧)

ગાવા શ્રી રત્ન ચરિત્રને, હું અલ્પ બુદ્ધિ જાઉં છું,
શ્રી શારદેની સ્હાયથી, સાહસ કરી ગુણ ગાઉં છું;
વાચક વિચારો તો જરા, એ કોણ થાતા આપણા,
જેના જીવન ગુણ ગાન, તોડે કર્મબંધન આપણા.

(૨)

ખંભાત સંઘના તાજમાં, મણિ રત્ન સમ શોભી રહ્યાં,
મુનિ **રત્નચંદ્રજી** રત્નસમ, સૌ સ્થાનમાં ઓપી રહ્યાં;
ચંદ્ર સમ ઉજ્વળ કર્યું ગુરૂ છગનજી અભિધાનને.
શતવાર જયજયકાર બોલો, એ પ્રીતમના નામને.

(૩)

ખંભાત રિયાસત તણા, ગલિયાણા નામે ગામમાં,
એ જન્મ પામ્યા કૃષક **જેતા**, ભાઇના ગૃહવાસમાં;
ધન્ય માતા, ધન્ય પિતા, શૂર સિંહ જનમાવીઓ,
રજપૂત જાતિ ક્ષાત્ર વટની, ક્ષાત્ર તેજે વાળીઓ.

(૪)

લઘુ વયમાં ફોઇએ, અર્પ્યું સ્વાંભાઇ નામને,
નામ તેવા ગુણ થકી. સાબિત કર્યું નિજ નામને;
સંસાર તો રૂચે નહીં, ખેતર મહીં દિલ ના ઠરે,
વિચાર આવે આત્મનો, ખોળે જગા દિલ જ્યાં ઠરે.

(૫)

સ્વામીનારાયણ તણો, કુળ ધર્મ એકજ ઘર મહીં,
જઇ ગામ ગઢડે આવીઆ, પણ ધર્મ રૂચિ પ્રકટી નહીં;
પ્રગટેજ શે જ્યાં ત્યાગ ભાવે, ઘર કર્યું અંતર મહીં,
ત્યાં દિન પ્રતિદિન જ્યોત એ, જલતી ગઇ જીગર મહીં.

(૬)

તે સમય ગામ વટામણે, મહાસતી **મોંઘીબાઇથી,**
વીર વાણી વર્ષા થઇ રહી, સહુ સંઘ સુણે હર્ષથી;
કંઇ કૃષિ કામે **રવાંભાઇ,** નીકળ્યાં નિજ ગામથી,
ઉપદેશ સતિજીનો મળ્યો, એ પૂર્વ પૂણ્ય પ્રતાપથી.

(૭)

સંસાર સાગર દુઃખ આગર, જાણીને દિલ ડોલિયું,
મહાસતી સમક્ષ જઇ અરે, અંતર જગતને ખોલિયું;
"અહા ! ઠેર ઠેર ભમી વળ્યો, કહીં કાજ મારૂં નવ સર્યું,
ધન્ય મહાવીર જૈન ત્યાગી, ધર્મ મુજ મનડું હર્યું".

(૮)

ખંભાત ક્ષેત્રે વાસ વસતાં, પૂજ્ય **છગનલાલજી,**
મહાસતી આજ્ઞાએ ગયા, ત્યાં એક શ્રાવક સાથજી;
"મુજ આત્મના કલ્યાણ કાજે, પૂજ્યશ્રી હું આવીઓ,
ચેલો બનાવો આપનો, સમજીશ કે હું ફાવીઓ".

(૯)

નિરખી વિનય ને નમ્રતાના, ગુણવાળા પ્રાણીને,
અપનાવી ગુરૂએ અર્જ એમની, ધર્મનો રંગ જાણીને;
ઓગણીસ છપ્પન સાલની, એ માઘ સુદી પંચમી,
અદરાવી સંયમ નામ, અર્પ્યું **મુનિ રત્નચંદ્રજી.**

(૧૦)

શુશ્રૂષા સેવા કરંતા, પૂજ્ય ગુરૂ સાનિધ્યમાં,
વર્ષો વિતાવ્યાં પૂર્ણ ચાલીસ, શાસ્ત્રના અભ્યાસમાં;
શાંત દાંત ક્ષમા ગુણો, કર્યા પ્રાપ્ત ચારિત્ર ધ્યાનમાં,
ત્યાં તો સિધાવ્યા પૂજ્ય ગુરૂ, નિર્મોહી સ્વર્ગવાસમાં.

(૧૧)

સહસ્ર બે, શત એક ઊણું, વર્ષ પંચાણું તણું,
સુકાન ધરીયું હસ્તમાં, ખંભાત સંઘ નૈયા તણું;
ગચ્છાધિપતિ શ્રી રત્નજી; શોભાવીયું પદ એહવું,
એકત્રતા, વિશાળતા–સામ્રાજ્ય જ્યાં ત્યાં થઇ રહ્યું.

(૧૨)

નવવર્ષ પૂજ્ય પદવી પૂરી, ખંભાત ચોમાસું થયું,
એ પૂજ્ય શ્રી આચાર્યને, તો એ બહાનું થઇ ગયું;
પદ છાજીયું નહીં એ શ્રમણને, કાળનું તેડું થયું,
હજાર બે ને ચારનું, એ વર્ષ પૂરૂં નહીં થયું.

(૧૩)

ભાદ્ર શુકલ પક્ષની દશમી તણીએ રાતમાં,
ક્યાંથી બિમારી આવી, વળગી પૂજ્યશ્રીના દેહમાં;
એ કારમી એકાદશીના, ચાર પ્રાતઃકાળમાં,
જ્યાં વાગીઆ ત્યાં તો સિધાવ્યા દિવ્ય સ્વર્ગ ધામમાં.

(૧૪)

ખંભાતનો દીપક મહા, ક્ષણવારમાં શાંતો થયો,
શ્રી પૂજ્યના વિયોગથી, શ્રી સંઘ રોતો રહી ગયો;
ઓ કાળના પણ કાળ ભક્ષક, આટલો ક્રૂર શું થયો?
એ મહામૂલું રત્ન અમ, નિષ્ઠુર શે ચોરી ગયો?

(૧૫)

ચૌદ વર્ષ સાંસારિક જીવન, ચાળીસ શિષ્યગણ મહીં,
નવ વર્ષ પદવી પૂજ્યની, પાળી પળ્યા સ્વર્ગ સહીં
આયુષ્યસ્થિતિ કુલ થઇ, સંપૂર્ણ ત્રેસઠ વર્ષની,
છોડી શિષ્ય જોડી એ ખરી, **ફુલચંદ્રજી ને હર્ષની.**

(૧૬)

આરૂઢ બને **શ્રી રત્ન** પાછળ સંઘ સિંહાસન પરે,
મુનિશ્રી તપસ્વી શાંત મૂર્તિ, **ગુલાબચંદ્રજી** તો ખરે;
ગુલાબના એ પુષ્પની, ચારિત્ર રજ જ્યાં જ્યાં ખરે,
સુવાસ ખુશબૂ ને સુગંધિ, લઈ સહુ ત્યાં ત્યાં ઠરે.

(૧૭)

એવા ગુરુના ગુણના ગ્રાહક હવે બનવા ભણી,
જો વૃત્તિ થાયે આપણી તો ધન્ય ઘડી જીવન તણી;
ઉત્તમ જીવન ગુણ રત્ન ગ્રહીએ, જો જીવનની ઘડી ગણી,
તો પૂર્ણ થાએ અંજલી એ, આજ અર્પી અમ તણી.

(૧૮)

સગરામપૂરામાં થયું, મહાસતી **પાર્વતિબાઈનું,**
છે સાથ વક્તા **શારદા,** જસુમતિ, પરસનબાઇનું;
પૂર્ણ ચાતુર્માસ શુભ એ, સહસ્ર બેને સાતનું,
મંગળ થયું સો શહેર **સૂરત** સંઘના એ સાથનું.

(૧૯)

કાતિક સુદિ શુભ પૂર્ણિમાએ, પૂર્ણ રત્ન **ગુણાવલી,**
ઇચ્છા અવર નહીં માત્ર એકજ, ઘટે મુજ કર્માવલી;
એવુંજ પ્રાર્થે આજ **રતિનો લાલ** નિર્મળ ભાવથી,
મહાસતી **પાર્વતિબાઇ** (શિષ્યા, **શારદા** સૌજન્યથી.

પૂજ્ય આચાર્ય શ્રી રત્નચંદ્રજી
નું
જીવન ચરિત્ર

ગૂજરાતનું પાટનગર અમદાવાદ, જેની મધ્યમાંથી પુણ્યસલિલા પવિત્ર સાબરમતિ પોતાનો અમોઘ, શાંત પ્રવાહ વહેવડાવી રહી છે, જેને કિનારે પૂ. બાપૂજી જેવા પુણ્યાત્માના આશ્રમો બંધાયા, જે સાબરમતિના સંત કહેવાયા અને હિંદને વર્ષોની ગુલામીમાંથી મુક્ત કર્યું, એવી અનેક પુણ્યાત્માઓને પોતાના પ્રવાહના સૂરે 'બંધનોથી મુક્ત થાઓ'ની પ્રેરણા અર્પતી, એ પુણ્ય સરિતાને તીરે ખંભાત રિયાસતનું 'ગલિયાણા' નામે નાનુંશું ગામ આવેલું છે. ગામમાં વસ્તી ગરાશિયા રાજપૂતોની. શૂરવીરોની જન્મભૂમિ ! આ પવિત્ર ભૂમિમાં **જેતાભાઈ નામે** એક રજપૂત ગરાશિયા કિસાન વસતાં હતાં. ખેતી તેમનાં જીવન નિર્વાહનું પ્રમુખ સાધન હતું.

જેતાભાઈ સરળ હૃદયી, ભોળાં અને પવિત્ર મનનાં હતાં. ધર્મ અધર્મનું જાણપણું પોતાના ભોળપણ પ્રમાણેનું. જેમ પંકમાંથી પંકજ જન્મે, માટીમાંથી મર્દ ઉત્પન્ન થાય, તેમ આ એક સામાન્ય કુટુંબના અધિષ્ઠાતા જેતાભાઈને ત્યાં વિક્રમ સંવત ૧૯૪૨ની સાલમાં કાર્તિક સુદિ ૧૧ ને દિને એક પુત્ર રત્ન પાક્યું, જે આખરે 'રત્ન' નામને દીપાવી ગયું. જન્મ નામ '**રવાંભાઈ**' પાડવામાં આવેલ. 'રવાં' એટલે તેજ-પ્રકાશ. અહા ! આ રવાંભાઈએ પોતાના આત્મિક પ્રકાશ જૈન જગતમાં પ્રસરાવ્યો અને અખંડ રાખ્યો ! શી રીતે ! આગળ જોશો. જેતાભાઈને ઘેરે આ સિવાય એક પુત્ર અને પુત્રી થએલાં પરંતુ પરિવારનું સુખ માત પિતાના ભાગ્યમાં અને માત-પિતાનું સુખ સંતાનોના ભાગ્યમાં નહીં લખાયેલ હોવાથી બાળકોને બાલ્યાવસ્થામાં છોડી એ દંપતિ યુગલ પરલોક સિધાવી ગયું. આ

કારણે આ ત્રણે બાળકોને પોતાનાં કુટુંબીજનોના આશ્રયે ઉછરવાનો સમય સાંપડયો. ઉછર્યાં–ઉધર્યાં અને બાપીકી ખેતીવાડી હતી તે મારફત કિસાનનો પૈતૃક વ્યવસાય કરી સાદાઇમાં પોતાનો જીવન નિર્વાહ કરવા લાગ્યાં.

રવાંભાઇમાં બાળપણથીજ વિનય, નમ્રતા, ગંભીરતા અને ભક્તિ ગુણ સહેજે તરી આવતાં માલમ પડતાં હતાં. મૂળ ધર્મે તો **સ્વામીનારાયણ** પંથના હતાં. કુદરતી નિયમ છે કે કુટુંબમાં જે જે ધર્મ પ્રવર્તતો હોય તેજ ધર્મનાં અનુયાયી તે કુટુંબનાં બાળકો બને અને તેનાંજ સંસ્કાર પડે. તેમ રવાંભાઇ એજ ધર્મના અનુયાયી કહી શકાય. પરંતુ તેઓમાં એકજ ખાસ નોંધ પાત્ર ગુણ એ હતો કે સત્યાસત્યની પરખ, અંતરાત્માને આત્મ કલ્યાણ માટેનો જે માર્ગ સત્ય લાગે તેજ પંથે વળવું. કૌટુંબિક જાળમાં અને ઘરેલુ અથડામણોમાં આવતાં, મનુષ્યને ઘણીવાર કંટાળો ઉત્પન્ન થઇ આવે છે, આ સંસારથી કેમ નાશી છૂટું એવા વિચારોના વમળે આત્મા ચઢી જાય છે. રવાંભાઇને પણ એક દિવસ આવા પ્રકારનો કંટાળો ઉત્પન્ન થયો.

"આ સંસાર અસાર છે. એમાં સુખ શોધ્યું એ જડે તેમ નથી. સુખ માત્ર સાંસારિક ઉપાધિઓને ત્યાગવામાંજ છે." એવું જાણી પોતાના સ્વામીનારાયણ ધર્મના બ્રહ્મચારી સાધુ બની જવાનો વિચાર કર્યો. પોતાના હૃદયની વાત પોતાના એક અંગત મિત્રને જણાવી. એ અરસામાં એ પંથના કેટલાક સાધુઓનું ગલિયાણા ગામે આગમન થવા પામ્યું. રવાંભાઈ એ સાધુઓ પાસે ગયાં અને તેઓ સમક્ષ પોતાની ઇચ્છા અને સંકલ્પ પ્રદર્શિત કર્યાં. જેથી તે સાધુઓ એમને પોતાના ગાદીપતિ પાસે 'ગઢડા' મુકામે લઈ ગયા અને આ વાત તેમને જણાવી. મહારાજે જણાવ્યું, "અમારા પંથમાં જે વ્યક્તિ બ્રહ્મચારી (સાધુ) થાય, તેણે પોતાની સર્વ માલમિલ્કત અમારા પંથના ભંડારમાં અર્પણ કરવી પડે છે. અને

જો તે તેમ કરવા રાજી થાય તોજ તેને પંથની દીક્ષા આપવામાં આવે છે. તમારે જો બ્રહ્મચારી થવું હોય તો પ્રથમ તમારે આ શરત માન્ય કરવી પડશે.” રવાંભાઈ આ સાંભળી વિચારમાં પડી ગયાં કે આ શું? “જે લક્ષ્મી અનેક અનર્થોને જન્માવનારી છે, તેનો મોહ અને મમત્વ તો આ સાધુઓમાં ભર્યોજ છે. તો એ લક્ષ્મીના મોહરૂપી કીચડમાં ખૂંચેલો માનવી પોતાનું આત્મ કલ્યાણ શી રીતે સાધી શકે? ઉલટો જેમ જેમ એ કીચમાંથી નીકળવા પ્રયત્ન કરે તેમ તેમ માંહી ખૂંચેલા મસ્ત હાથીની માફક વધુને વધુ અંદર ઊંડે ઉતરતોજ જાય છે. આ પંથે સાધુ થવામાં આત્માનું કલ્યાણ થઈ શકે નહીં. આ ભાવનાએ તો તે પોતે ડૂબે છે અને બીજાંઓને પણ ડુબાડે છે. જ્યાં ત્યાગ છે ત્યાંજ આત્મ—કલ્યાણ છે. માટે અહીં દીક્ષા ગ્રહણ કરવી વ્યર્થ છે.” ગાદીપતિને પ્રત્યુત્તર આપી દીધો કે વિચાર કરી જવાબ આપીશ. ત્યાંથી સ્વગૃહે પાછા ફર્યાં અને આત્મકલ્યાણનો ખરો માર્ગ શું તેનોજ વિચાર કરવા લાગ્યાં.

ગલિયાણા ગામની સામી બાજુએ આવેલા વટામણ ગામે ખેતી વગેરેનાં કામ પ્રસંગે રવાંભાઈને અવારનવાર જવા આવવાનું થતું. તે કારણે તે ગામનાં ઘણાં માણસો સાથે તેમનો સારો સરખો પરિચય પણ થએલો. વટામણ શ્રી સ્થાનકવાસી જૈન ખંભાત સંપ્રદાયનું ક્ષેત્ર કહેવાય. ત્યાં ખંભાત સંપ્રદાયના સાધુ સાધ્વીઓ વારંવાર ચાતુર્માસ માટે પધારતાં. **પૂ. શ્રી છગનલાલજી મહારાજનું** પણ ચોમાસું સંવત ૧૯૪૬ ની સાલમાં ત્યાં થએલું. એ પુણ્યભૂમિ વટામણમાંથી **પૂજ્યશ્રી ગિરધરલાલજી મહારાજ** તથા આપણા **પૂજ્યશ્રી રત્નચંદજી મહારાજને** ઉપદેશ કરી સંયમી બનાવનાર મહાસતી **શ્રી મોંઘીબાઈ આર્યાજી** જેવાંઓ પણ ચારિત્ર ગ્રહણ કરી સંસાર સાગર તરવા તૈયાર થએલાં.

ખંભાત તરફ પધારતાં સાધુ સાધ્વીઓને માર્ગે ગલિયાણા

કાઠિયાવાડ તરફ જતાં સાધુ સાધ્વીઓને રસ્તામાં વંટામણ ગામે આવવું પડતું અને નદી ઓળંગવી પડતી. આવે પ્રસંગે સેવાભાવી રવાંભાઈ જૈન સાધુ સાધ્વીઓને નદી ઉતરાવી સરળતાથી સામે ગામ પહોંચતા કરવામાં પોતાની જાતને ધન્ય માનતા. આ કારણે એઓને સત્સંગનો અને જૈન સાધુ સાધ્વીઓના પરિચયમાં આવતાં જૈન ધર્મનો ઉપદેશ અને સિદ્ધાંત શ્રવણનો મોકો પ્રાપ્ત થતો. એ ઉપદેશ એમની આત્મિક અને ત્યાગ ભાવનાનો પોષક હોય એમ એમને ભાસવા માંડ્યું.

એક દિવસ રવાંભાઈ કાંઈ ખેતી વગેરેનાં કાર્ય અર્થે વંટામણ ગામે ગયેલાં. ત્યાં મહાસતી શ્રી મોંઘીબાઈ આર્યાજી બિરાજમાન હતાં. ઉપાશ્રયની બાજુમાંજ એમનાં એક સ્વધર્મી ભાઈને ત્યાં રાતવાસો રહેલાં. રાત્રે પ્રતિક્રમણ બાદ મહાસતીજી સજ્ઝાય સ્તુતિ–પ્રાર્થના કરી રહેલાં હતાં. તેમનાં પવિત્ર શબ્દો રવાંભાઈના કર્ણદ્વારને સ્પર્શ્યાં. પોતાના યજમાનને પ્રશ્ન કર્યો અને એઓ બંને વચ્ચે નીચે પ્રમાણે સંવાદ પ્રગટયો.

રવાંભાઇ:—"ભાઈ! આ કોણ ગાઈ રહ્યું છે! આ સુંદર પ્રાર્થના કોણ કરી રહ્યું છે?"

યજમાન:—"આપણી બાજુમાં શ્રી. સ્થાનકવાસી જૈન ધર્મનો ઉપાશ્રય છે. તેમાં સાધ્વીજીઓ પોતાના આખા દિવસની જાણે અજાણે કરેલી પાપક્રિયાનું પ્રાયશ્ચિત્ત કરી પ્રભુની પ્રાર્થના કરી રહેલ છે."

રવાંભાઇને આ વચનામૃતો ખરેજ અમૃતસમ મીઠાં લાગ્યાં. જેમ 'મહુઅર' સાંભળી મણિધર તે તરફ આકર્ષાઈ ડોલવા માંડે તેમ રવાંભાઈ નજીક જઈ આ પ્રાર્થના અંતરંગ ભાવથી સુણવા લાગ્યાં.

છપ્પો.

ક્યારે કરી કપૂરનો, ખાતર કસ્તૂરી દીધી,
વાવ્યો લસણનો છોડ, વાડ ચંદનની કીધી;
કોરે ઘડુલે નીર, પાય ગંગાજળ પાણી,
પહેરી લીલાં વસ્ત્ર, સીંચે રાજાની રાણી.
જેમ જેમ સેવા અદકી કરે, તેમ તેમ કુવાસ અદકી ધરે,
શામળભટ સાચું વદે, જાત વિના ભાત નવી પડે.

લસણનો છોડ વાવી કસ્તૂરીની સુગંધીની આશા કરવી વ્યર્થ છે. કપાસ વાવી ઘઉંની આશા રાખશો તે કોઈ કાળે ફળવાની નથી. માટે હે! ભવ્ય પ્રાણિઓ! ચિંતામણી રત્ન સમાન મળેલો આ મનુષ્ય ભવ કઠિયારાની પેરે કાંકરો સમજી નાખી–ગુમાવી દેશો નહીં, નહીં તો પાછળથી પસ્તાવાનો પાર રહેશે નહિ. જગતમાં કહેવાય છે કેઃ—

ગઈ લક્ષ્મી પાછી ફરે, ગયાં ફરે છે વા'ણ,
ગત અવસર આવે નહીં, ગયાં ન આવે પ્રાણ.

"ગયો સમય ફરી પ્રાપ્ત કરવો મુસ્કેલ છે, માટે તેનો સદુપયોગ કરી લ્યો. પ્રભુ વીરનો પ્રરૂપેલો ત્યાગધર્મ સ્વીકારી આત્મ કલ્યાણનાં દ્વાર ઉઘાડો."

આ પ્રમાણે આર્યાજીનો અમૂલ્ય અને વૈરાગ્ય ભાવનાથી ઓતપ્રોત ઉપદેશ સાંભળી રવાંબાઈ તો સ્તબ્ધજ બની ગયાં. એમની વૈરાગ્ય અને ત્યાગ ભાવનાને પુષ્ટિકારક એ ઉપદેશ એમનાં રોમ રોમ અને હાડે હાડે ઉતરી ગયો. વિચારે ચડ્યાં—"અહા! કેવો સરસ ઉપદેશ! ખરેખર આત્મ કલ્યાણનો આજ માર્ગ છે. જૈન ધર્મ સિવાય અન્ય સ્થળે ફાંફાં મારવાં નકામાં છે. પ્રસંગ આવે

જૈન ધર્મનીજ દીક્ષા ગ્રહણ કરવી એજ મારે માટે શ્રેયસ્કર છે. પરંતુ પ્રસંગ આવે શા માટે? વિચાર આવતાંની સાથેજ નિશ્ચય અને કાર્ય–નહીં તો 'કર્યું' એટલું થયું અને કરવાનું તેટલું રહ્યું.' માટે કર્યું તે થઈ ગયુંજ અને રહેવા દીધું તે રહીજ જશે. ક્યારે આત્માના ભાવો પલટો ખાઈ જાય એ કહેવાય નહીં. માટે બને તેટલી ત્વરિત ગતિએ આ ઉત્તમ કાર્ય કરી લેવું." એવો દૃઢ નિશ્ચય કરી લીધો.

એમ ધારી કાર્ય પતાવી વટામણથી ઘેર આવ્યાં. ખેતીના કામમાં જોડાયાં, પરંતુ પેલા ઉપદેશની અસર તો એમનાં મગજમાંથી ખસતીજ નથી.

ઝાડપાન તોડતાં વળી વિચાર આવ્યો, "મહાસતીજી કહેતાં હતાં કે ઝાડપાનમાં પણ જીવ છે. તેને તોડવા–કચરવામાં પણ પાપ છે, તો તો હું પાપજ કરી રહ્યો છું. આ મારાથી નહીં બને. ચાલ, હું મહાસતીજી પાસે જાઉં અને સફળ રસ્તો શોધી લઉં." પાછા વટામણ આવ્યાં. **શ્રી મોંઘીબાઈ મહાસતીજીને** મળ્યાં અને પોતાની માનસિક વ્યથાને વ્યકત કરી. માનસિક પીડા બીજી કોઈ નહીં પરંતુ આ સાંસારિક જીવનમાં આધિ, વ્યાધિ અને ઉપાધિના દુઃખોથી પોતાના આત્માનો બચાવ. "હે! સ્વામીજી, હું સત્સંગનો અર્થી છું. માટે મને આ અસાર સંસારમાંથી મુકત કરી આત્મ કલ્યાણનો માર્ગ સુઝાડો."

રવાભાઈનું ઉપર્યુકત કથન સાંભળી મહાસતીને લાગ્યું કે આ આત્મા સરળ સ્વભાવી, વિનયશીલ અને ભદ્રિક પરિણામી જણાય છે. જવાબ આપ્યો–"હે બંધુ! જો તમારે આ સંસારથી મુકતજ થવું હોય તો દીક્ષા અંગિકાર કર્યા સિવાય બીજો ઉપાય નથી. સર્વથા ત્યાગ માર્ગ એજ છે. માટે જો તમારી ઇચ્છા હોય તો અમારા ગુરુ મહારાજ ખંભાતમાં બિરાજે છે, તેમની પાસે જાઓ અને તમારું આત્મ સાધન અને કલ્યાણ કરો."

રવાંભાઈની સંયમવ્રત ધારણ કરવાની અપૂર્વ જીજ્ઞાસા જાણી વટામણ ગામના એક શ્રાવક ભાઈ એઓને **પૂજ્ય શ્રી છગનલાલજી મહારાજ** પાસે ખંભાત મુકામે લઈ આવ્યા. પૂજ્યશ્રી પણ મહાન વિચારક, બુદ્ધિશાળી અને પ્રતિભાવંત હતાં. રાજપૂત જ્ઞાતિનાં એટલે ક્ષાત્ર તેજ વિશેષ પ્રકારે હોયજ અને હતુંજ. રાજપૂતને રાજપૂત મળે પછી પૂછવુંજ શું? રવાંભાઈનાં ક્ષાત્રતેજ, બુદ્ધિ અને ઓજસ છૂપાં રહે તેમ નહતાં. પૂજ્યશ્રીનું મન પણ એમના પ્રત્યે આકર્ષાયું. એમનાં સંબંધમાં યોગ્ય તપાસ કરી લીધી. સગાં સંબંધીઓની યોગ્ય અનુમતિ પણ પ્રાપ્ત કરી લીધી. **સંવત ૧૯૫૬ ની માહ સુદે પાંચમનું શુભ મુહૂર્ત દીક્ષા માટે નિશ્ચિત થયું.** અહા! વસંત પંચમીનું શું એ સુંદર મુહૂર્ત! વસંતરાજ આવે અને ઋતુરાજના આગમનથી પ્રકૃતિનું સામ્રાજ્ય ચારે કોર ફાલ્યું ફૂલ્યું અને વિકસિત માલમ પડે છે. તેમ રવાંભાઈનાં આગમન પછી, દીક્ષા ગ્રહણ બાદના એમના સંયમી જીવને ધાર્મિક, આત્મિક અને ચારિત્ર બળમાં કેવા ઉત્તમ પ્રકારના વિકાસને પ્રાપ્ત કર્યો એ આપણે એઓશ્રીના સંયમી જીવનમાંથી જોઈ શકયા છીએ.

દીક્ષાનું મુહૂર્ત લેવાયું. સારાયે ખંભાત સંઘમાં અપાર આનંદ છવાયો, ગામ પરગામ દીક્ષોત્સવની કુંકુંમ પત્રિકાઓ પાઠવવામાં આવી. અમદાવાદ, મુંબઈ, વસો. કડોદ, સુરત વગેરે સ્થળોએથી શ્રાવક શ્રાવિકાઓ પધાર્યાં. **શ્રીયુત ફૂલાભાઈ નારણભાઈ ભાવસારને** ત્યાંથી ખૂબ ધામધૂમથી, સ્વધર્મી તેમજ ઇતર ધર્મી નરનારીઓના સાથ સમુદાય સહીત દીક્ષાનો વરઘોડો ચઢાવવામાં આવ્યો. લાલ દરવાજા બહાર આવેલા બાગમાં **પૂજ્ય શ્રી છગનલાલજી** મહારાજશ્રીએ સકળ સંઘની સમક્ષ ધાર્મિક ક્રિયા કરાવી રવાંભાઈને જૈન ધર્મની ભાગવતી દીક્ષા અંગીકાર કરાવી જૈન ધર્મના મુનિ સમુદાયમાં પ્રવેશ કરાવ્યા. નવદીક્ષિત રવાંભાઈનું સંયમી નામ **મુનિશ્રી રત્નચંદજી મહારાજ** રાખવામાં આવ્યું.

એ ફળોની ફોરમ અને મિઠાશ ગ્રહણ કરતાં સ્વાદ લેનાર ઘડીભર એ આમ્રફળની વાહવા પોકારી ઉઠે છે, તેમ શ્રી રત્નચંદ્રજી જેમ જેમ વિદ્યા અને શાસ્ત્રજ્ઞાન સંપાદન કરતાં ગયાં તેમ તેમ નમ્રતા અને વિનયના ગુણો પ્રાપ્ત કરતાં ગયાં, અને તેની સાથેજ પાત્રતા (યોગ્યતા) આપ મેળેજ એમનાં ચરણોમાં ઢળી પડી. એઓશ્રીનાં ઓજસ, પ્રતિભા, વ્યાખ્યાન-શૈલી અને તેનાં ભાવોએ જૈનધર્મી તેમજ અન્યધર્મી-જેઓ એમનાં સંસર્ગમાં આવવા ભાગ્યશાળી થયાં તેમના ઉપર અમીટ છાપ પાડી છે. એમની શાંતદાંતતા ગંભીરતા, ઉદારતા અને ક્ષમા અનન્ય હતી.

ખંભાત સંપ્રદાયની પૂજ્ય પદ્દી પર પૂરણ પ્રતાપી **શ્રી હર્ષચંદ્રજી મહારાજ**, તે પછી **શ્રી ભાણજી રખજી મહારાજ** અને તે પછી **શ્રી ગિરધરલાલજી મહારાજ** બિરાજમાન હતાં. એઓશ્રીનો સંવત ૧૯૮૨ ની સાલમાં સ્વર્ગવાસ થયો. તેથી ગચ્છની ધૂરા વહનનો ભાર **પૂ. શ્રી છગનલાલજી મહારાજને** અર્પવામાં આવ્યો. સંવત ૧૯૮૯ માં અજમેરેમાં બૃહત્ સ્થાનકવાસી જૈન સાધુ સંમેલન ભરાયેલ ત્યારે પૂજ્યશ્રી છગનલાલજી મહારાજ ખંભાત સંપ્રદાયના પ્રતિનિધિ તરીકે પોતાના શિષ્ય પરિવારે સજ્જિત થઈ ગયેલાં. તે પ્રસંગે પૂ૦ શ્રી સાથે વિનયવંત સુશિષ્ય **શ્રી રત્નચંદ્રજી મહારાજ**, તપસ્વી શ્રી ગુલાબચંદ્રજી **મહારાજ** (વર્તમાન ગચ્છાધિપતિ), **શ્રી બેચરલાલજી** મહારાજ તથા **શ્રી ખોડાજી મહારાજ** સહગામી હતાં.

× × ×

કાળ કોઈને છોડતોજ નથી. સર્વને એક દિન આ ફાની દુનિયાનો ત્યાગ કરી જવાનું છેઃ—

जो जाके न आय वो जवानी देखी ।
जो आके न जाय, वो बुढ़ापा देखा ॥

જુવાની આવે છે અને ગયા પછી પાછી આવતી નથી. ઘડપણ આવે છે પણ પાછું જતું નથી. એ તો જીવને લઇનેજ જાય છે. તેમ પૂજ્યશ્રી છગનલાલજી મહારાજને જરા રૂપી રાક્ષસીએ આવી ઘેરી લીધાં અને ધીરે ધીરે દેહનાં સર્વ યંત્રોને જીર્ણ અને શિથિલ બનાવી દીધાં. સંવત ૧૯૯૪ ની સાલમાં પૂ. શ્રીનું અમદાવાદમાં ચાતુર્માસ પૂર્ણ થયા બાદ આચાર્યશ્રીની તબિયત એકાએક બગડી અને તે કારણે ત્યાંજ રોકાવાની ફરજ પડેલી. સં. ૧૯૯૫ ના વૈશાખ માસમાં શરીર એકદમ લથડયું. ગુરૂશ્રીની માંદગી દરમ્યાન પૂ. શ્રી રત્નચંદ્રજી મહારાજે જે સેવા કરી છે આપેજ કોઈ કરી શકે. રાતદિવસ પાસેને પાસે જરાએ દૂર ન ખસે. કેટલાયે દિવસોનાં ઉંઘ ઉજાગરા કર્યાં. કોઇપણ ભોગે મારા ગુરુવર્ય એ દારૂણ માંદગીથી મુક્ત થાય એ તમન્નાએ આકાશ પાતાળ એક કર્યાં. છતાં સઘળું વ્યર્થ. છેલ્લા શ્વાસોશ્વાસ શરૂ થયા અને એજ માસની વદ ૧૦ ને રોજ પૂજ્યશ્રી આત્મભાવના ભાવતાં થકાં ૭૩ વર્ષનું આયુષ્ય પૂર્ણ કરી સ્વર્ગે સિધારી ગયાં. એમના પછી ગાદીનો ભાર આપણા ચરિત્રનાયક શ્રીરત્નચંદ્રજી મહારાજને શિરે આવ્યો. શ્રી. ખંભાત સંઘે એઓશ્રીને પૂજ્યશ્રીનું પદાર્પણ કર્યું.

પૂજ્ય પદવી પ્રાપ્ત થયા બાદ આપણા આ નૂતન પૂજ્યશ્રી ખંભાત સંપ્રદાયનો મહિમા અને સંઘબળ કેમ વધે, સંઘમાં એકતા, વિશાળતા, શાંતિ અને ધાર્મિકતાનું સામ્રાજ્ય કેમ સ્થપાય એવા પ્રયાસો કરી પોતાને માથે આવેલી શ્રી સંઘની અને ગચ્છની જવાબદારી અદા કરવા લાગ્યાં. પોતાનાં વયોવૃદ્ધ તપસ્વી શિષ્ય **મુનિશ્રી ફુલચંદ્રજી મહારાજ** સહિત પૂજ્યશ્રી ગામાનુગામ વિચરવા લાગ્યાં અને જૈનધર્મનો સદુપદેશ દેતાં દેતાં સંવત ૧૯૯૬ ની સાલમાં સાણંદ પધારેલાં. સાણંદમાં બે બહેનો આપશ્રીને હસ્તે ભુઝી. એક **શ્રી. વીરચંદ જુઠાભાઈના** સુપુત્રી **જીવીબેન** (હાલ શ્રી. જસુમતિબાઇ) અને બીજાં **શ્રી. વાડીલાલ છગનલાલ**

શાહનાં સુપુત્રી **કુમારી શારદાબેન.** આ બંને બહેનોએ પૂજ્યશ્રીના સદુપદેશથી વૈરાગ્ય ઉત્પન્ન થતાં એમનેજ સ્વહસ્તે જૈન ધર્મની ભાગવતી દીક્ષા અંગીકાર કરી. તે પછી સં. ૨૦૦૦ ની સાલમાં પૂજ્યશ્રી **સૂરત શહેર** ચાતુર્માસ પધાર્યા. ત્યાં પણ એમના વરદ હસ્તે પાળિયાદના **શ્રી. ત્રીકમલાલ ધનજીભાઇના** સુપુત્ર **ડુંગરશીભાઈ** ચારિત્ર ગ્રહણ કરી **બાળબ્રહ્મચારી મુનિશ્રી હર્ષદઋષિજીના** નામથી પ્રસિદ્ધ થયાં. આજે થોડા સમયના ચારિત્ર્યમાં મુનિશ્રી હર્ષદઋષિજી સંપ્રદાયમાં વ્યાખ્યાતાનું પદ પ્રાપ્ત કરવા સમર્થ થઈ રહ્યાં છે. એ ગુરૂપ્રતાપ નહીં તો બીજું શું? મુનિશ્રી બાળબ્રહ્મચારી છે. **શ્રીમતિ શારદાબાઈ મહાસતીજી** પણ બાળબ્રહ્મચારી છે અને માત્ર ૧૬ વર્ષની વયે દીક્ષિત થયાં હતાં. આજે ખંભાત સંપ્રદાયમાં એઓ એક ઉત્તમ પ્રકારના વિદુષી વ્યાખ્યાતા અને વક્તા તરીકે પ્રસિદ્ધિ પામી રહ્યાં છે એમ કહું તો જરાએ અતિશયોક્તિ નથી.

પૂજ્યશ્રી રત્નચંદજી મહારાજનાં સ્વામિત્વમાં કુલ ૫ સાધુજી અને ૭ સાધ્વીજીઓ નીચે પ્રમાણે વિરાજમાન હતાં અને છે.

મુનિ મહારાજો.	મહાસતીજીઓ.
૧ તપસ્વી શ્રી ગુલાબચંદજી મહારાજ (વર્તમાન ગચ્છાધિપતિ)	૧ મહાસતી શ્રી ડાહીબાઈ
	૨ ,, શ્રી સૂરજબાઈ
	૩ ,, શ્રી પાર્વતિબાઈ
૨ શ્રી બેચરલાલજી મહારાજ	૪ ,, શ્રી ચંચળબાઈ
૩ શ્રી ખોડાજી મહારાજ	૫ ,, શ્રી પરસનબાઈ
૪ તપસ્વી શ્રી ફૂલચંદજી મહારાજ	૬ ,, શ્રી જશુમતિબાઈ
૫ બા. બ્ર. મુનિશ્રી હર્ષદઋષિજી	૭ ,, બાળબ્રહ્મચારી શ્રી શારદાબાઈ

પૂજ્યશ્રીએ કુલ ૪૯ ચાતુર્માસ કર્યા તે નીચે પ્રમાણે.—

સ્થળ	કુલ ચાતુર્માસ	કયી કયી સાલમાં (વિક્રમ સંવત)
અમદાવાદ	૧૨	૧૯૬૦, ૧૯૬૬, ૧૯૭૦, ૧૯૭૬, ૧૯૮૦, ૧૯૮૪, ૧૯૮૬, ૧૯૮૮, ૧૯૯૨, ૧૯૯૪, ૧૯૯૬, ૨૦૦૨.
ખંભાત	૧૨	૧૯૫૯, ૧૯૬૨, ૧૯૬૭, ૧૯૭૧, ૧૯૭૨, ૧૯૭૭, ૧૯૮૯, ૧૯૯૧, ૧૯૯૩, ૧૯૯૭, ૨૦૦૧, ૨૦૦૪.
સૂરત શહેર	૧૦	૧૯૫૮, ૧૯૬૩, ૧૯૬૫, ૧૯૬૮, ૧૯૭૮, ૧૯૮૫, ૧૯૯૦, ૧૯૯૮, ૨૦૦૦, ૨૦૦૩.
સાણંદ	૬	૧૯૫૬, ૧૯૬૧, ૧૯૬૯, ૧૯૭૩, ૧૯૮૨, ૧૯૯૫.
મુંબઈ	૪	૧૯૬૪, ૧૯૭૪, ૧૯૭૫, ૧૯૮૧.
વસો	૩	૧૯૭૯, ૧૯૮૩, ૧૯૮૭.
કઠોર	૧	૧૯૯૯.
બોટાદ	૧	૧૯૫૭.
કુલ	૪૯	

પૂજ્યશ્રીનું ચાતુર્માસ સં. ૨૦૦૪ની સાલે ખંભાત (ગાદીનું ગામ). સાથમાં તપસ્વી વયોવૃદ્ધ મહારાજ શ્રી ફુલચંદજીસ્વામી તથા સેવાભાવી બાળ બ્રહ્મચારી શિષ્ય મુનિશ્રી હર્ષદચંદ્રજી બિરાજે. પૂજ્યશ્રીનો વ્યાખ્યાનનો વિષય સકામ અને અકામ

મરણનો. શ્રાવક શ્રાવિકાઓમાં ધર્મનું જોમ પણ તેવુંજ. સારાએ સંઘમાં આનંદ અને ઉત્સાહ! કેમ ન હોય? એક તો પૂજ્યશ્રી જાતે પોતે, સંઘ પ્રત્યેનો આપશ્રીનો અદ્વિતીય પ્રેમ અને ગાદીના ગામમાં ચાતુર્માસ. પછી પૂછવુંજ શું?

પરંતુ પ્રકાશ પાછળ અંધકાર, હાસ્ય પાછળ રૂદન, આનંદ પાછળ શોક સરજાયેલાંજ છે. ખંભાત સંઘનો આ અવર્ણનીય ઉત્સાહ અને આનંદ કુદરતને ન રૂચ્યો કુદરતની કળા અને ગતિ અકળ છે. મહાપર્યુષણ પર્વના દિવસો ચાલે. પૂજ્યશ્રીને એકાએક શરદીનો મહાઉપદ્રવ, આટલું છતાં સાત સાત દિવસો સુધી આત્મબળને જોરે સતત વ્યાખ્યાનધારા ચાલુ રાખી. ક્ષમાના સાગર! આટલી વેદના છતાં રૂંવાડું એ ન ફરકે! ધન્ય છે એ મહાપુરૂષની ક્ષમાશીલતાને અને સહનશીલતાને! સંવત્સરીને દિને પ્રાતઃકાળે ઠંડીલ જઈ આવ્યા પછી શરદીનું જોર એટલું બધું વધી ગયું અને તીવ્ર વેદના ઉત્પન્ન થઈ કે વ્યાખ્યાન આપવા અસમર્થ નીવડ્યા. ચઉવિહાર ઉપવાસ! કશોએ ઉપચાર નહીં! બીજે દિવસે યોગ્ય ઉપચારો બાદ નહીં જેવો આરામ દૃષ્ટિગોચર થયો, પરંતુ તે પણ ટુંક સમયનોજ. અમદાવાદ અને સૂરત વગેરે સ્થળોના મુખ્ય શ્રાવકો પણ આવેલાં. ભાદરવા સુદ ૧૦ ને રવિવારના રોજ તેઓ તથા અમદાવાદના શ્રીગુલાબચંદભાઈ વકીલ સાથે મહારાજશ્રી જાતે ત્રણ માળ સુધી ફરી આવ્યાં. શ્રાવકો પૂજ્યશ્રીની તબીયત સારી લાગવાથી ભયમુક્ત બની પોતપોતાને સ્થાને બપોરની ટ્રેનમાં રવાના થઈ ગયાં.

પરંતુ જ્યાં કુદરતે વિયોગજ સરજ્યો હોય ત્યાં સંયોગ સંભવેજ કેમ! તેજ દિવસે સાંજે પાંચેક વાગ્યાના સુમારે એ કારમા દર્દે ફરી આક્રમણ કરવા લાગ્યું. સમતાના સાગર એવા પૂજ્યશ્રી, દુઃખ કોઈને ન જણાવતાં વેદના સહન કરી ગયાં. દેવસીપ્રતિક્રમણ પૂર્ણ કરી અન્ય મુનિવરોને પચ્ચખાણ આદિ આપી નીચે જંગલ જવાની ઇચ્છા.

પ્રદર્શિત કરી. જતાં જતાં શરદીએ એકદમ જોર જમાવ્યું, શરીર કાંઈક ઠંડુ થવા લાગ્યું. આથી તત્કાલ ડોક્ટરોને બોલાવી ચાંપતા યોગ્ય ઉપચારો કરાવ્યાં પણ બધું નિષ્ફળ. ખંભાત સંઘને ધીરજ ન રહી. અન્ય ક્ષેત્રોમાં તાર વગેરે સાધનોદ્વારા એઓશ્રીની ગંભીર હાલતના સમાચાર મોકલી દીધાં. અસહ્ય વેદના, આંતરિક દુઃખ, મનની મુંઝવણ બધું એક સાથ શાંતિથી વેદતાં ચાલ્યાં.

ખંભાત શહેરમાં પૂજ્યશ્રીની આખરી બીમારીની ખબર વાયુવેગે પ્રસરી ગઈ. રાત્રિ હોવા છતાં શ્રાવક શ્રાવિકાઓ આપશ્રીના અંતિમ દર્શનાર્થે ઉપાશ્રયમાં ઉલટી પડયાં. દરેકના મુખ ઉપર ગ્લાનિ, નિઃશ્વાસ, શોક, દુઃખ! બરવાળા સંપ્રદાયના મુનિ શ્રી હરિદાનજી પણ ખબર મળતાં તુર્ત પધારેલ અને પૂજ્યશ્રીને નવકાર મંત્ર, આલોચના વગેરે અંતિમ ધર્મ વિધિ-સ્મરણ કરાવવા નિજ કર્તવ્ય પાલનમાં દઢ થઇ રહ્યાં. રાતના બાર વાગ્યા, એક વાગ્યો. કાળનું ગોઝારું વાદળ વેરાતુંજ ગયું અને વધુને વધુ કાળાશ પાથરતું ગયું. પૂજ્ય સાહેબ ન બોલે, ન હાલે ન મટકે! ઉપસ્થિત જનો આકુળ વ્યાકુળ થઈ રહ્યાં! શું થશે! અમારૂં આ રત્ન ઝુંટવાઇ જશે કે શું? એ વિચારે આંખોમાંથી અશ્રુબિંદુ સરી પડે, ક્યારે બોલે! એટલામાં ટન્ ટન્ બેના ટકોરા પડયા. આપશ્રીએ હસ્ત ઉંચક્યો અને ચાર આંગળાં બતાવી સંજ્ઞા કરી. પરંતુ એ સમસ્યા કોઈ સમજી શક્યું નહીં કે સંજ્ઞાનો શો અર્થ હતો. આપણે અબુધ પ્રાણિઓને આવા મહાપુરૂષોની સમસ્યા શે સમજાય! ત્રણ વાગ્યા! એકદમ ઝીવલેણ થયો! સ્તબ્ધતા છવાઈ ગઈ. બધાં એકીટશે પૂજ્યશ્રી તરફ ટગર ટગર જોઈ રહ્યાં. પ્રભાતના ચાર ટકોરા એ નિષ્ઠુર ઘડિયાળે પણ વગાડી દીધા! તેની સાથેજ એ મહાકાળે, અરેરે! અમારાં એ મહામૂલાં રત્નને પોતાની ખપ્પર રૂપી અગ્નિમાં ભરખી લીધું. પૂજ્યશ્રીનાં નયનો ઉઘડી ગયાં! ગરદન ઢળી પડી! ગાત્રો, શિથિલ થઈ ઢરી ગયાં!

પૂજ્યશ્રી બરાબર ચારને ટકોરે સ્વર્ગવાસ થયાં, અહા! જે

મરણનો. શ્રાવક શ્રાવિકાઓમાં ધર્મનું જેમ પણ તેવુંજ. સારાએ સંઘમાં આનંદ અને ઉત્સાહ ! કેમ ન હોય ? એક તો પૂજ્યશ્રી જાતે પોતે, સંઘ પ્રત્યેનો આપશ્રીનો અદ્વિતીય પ્રેમ અને ગાદીના ગામમાં ચાતુર્માસ. પછી પૂછવુંજ શું ?

પરંતુ પ્રકાશ પાછળ અંધકાર, હાસ્ય પાછળ રૂદન, આનંદ પાછળ શોક સરજાયેલાંજ છે. ખંભાત સંઘનો આ અવર્ણનીય ઉત્સાહ અને આનંદ કુદરતને ન રૂચ્યો. કુદરતની કળા અને ગતિ અકળ છે. મહાપર્યુષણ પર્વના દિવસો ચાલે. પૂજ્યશ્રીને એકાએક શરદીનો મહાઉપદ્રવ, આટલું છતાં સાત સાત દિવસો સુધી આત્મબળને જોરે સતત વ્યાખ્યાનધારા ચાલુ રાખી. ક્ષમાના સાગર !! આટલી વેદના છતાં રૂંવાડુંએ ન ફરકે ! ધન્ય છે એ મહાપુરૂષની ક્ષમાશીલતાને અને સહનશીલતાને ! સંવત્સરીને દિને પ્રાતઃકાળે ઠંડીલ જઇ આવ્યા પછી શરદીનું જોર એટલું બધું વધી ગયું અને તીવ્ર વેદના ઉત્પન્ન થઇ કે વ્યાખ્યાન આપવા અસમર્થ નીવડ્યા. ચઉવિહાર ઉપવાસ ! કશોએ ઉપચાર નહીં ! બીજે દિવસે યોગ્ય ઉપચારો બાદ નહીં જેવો આરામ દષ્ટિગોચર થયો, પરંતુ તે પણ ટુંક સમયનોજ. અમદાવાદ અને સૂરત વગેરે સ્થળોથી મુખ્ય શ્રાવકો પણ આવેલાં. ભાદરવા સુદ ૧૦ ને રવિવારના રોજ તેઓ તથા અમદાવાદના શ્રીગુલાબચંદભાઇ વકીલ સાથે મહારાજશ્રી જાતે ત્રણ માળ સુધી ફરી આવ્યાં. શ્રાવકો પૂજ્યશ્રીની તબીયત સારી લાગવાથી ભયમુક્ત બની પોતપોતાને સ્વસ્થાને બપોરની ટ્રેનમાં રવાના થઈ ગયાં.

પરંતુ જ્યાં કુદરતે વિયોગજ સરજ્યો હોય ત્યાં સંયોગ સંભવેજ કેમ ! તેજ દિવસે સાંજે પાંચેક વાગ્યાના શુમારે એ કારમું દર્દ ફરી આક્રમણ કરવા લાગ્યું. સમતાનો સાગર એવા પૂજ્યશ્રી, દુઃખ કોઇને ન જણાવતાં વેદના સહન કર્યે ગયાં. દેવસીપ્રતિક્રમણ પૂર્ણ કરી અન્ય મુનિવરોને પચ્ચખાણ આદિ આપી નીચે જંગલ જવાની ઇચ્છા

પ્રદર્શિત કરી. જતાં જતાં શરદીએ એકદમ જોર જમાવ્યું, શરીર કાંઈક ઠંડુ થવા લાગ્યું. આથી તત્કાલ ડોકટરોને બોલાવી ચાંપતા યોગ્ય ઉપચારો કરાવ્યાં પણ બધું નિષ્ફળ. ખંભાત સંઘને ધીરજ ન રહી. અન્ય ક્ષેત્રોમાં તાર વગેરે સાધનોદ્વારા એઓશ્રીની ગંભીર હાલતના સમાચાર મોકલી દીધાં. અસહ્ય વેદના, આંતરિક દુઃખ, મનની મુંઝવણ બધું એક સાથ શાંતિથી વેદતાં ચાલ્યાં.

ખંભાત શહેરમાં પૂજ્યશ્રીની આખરી બીમારીનાં ખબર વાયુવેગે પ્રસરી ગઈ. રાત્રિ હોવા છતાં શ્રાવક શ્રાવિકાઓ આપશ્રીના અંતિમ દર્શનાર્થે ઉપાશ્રયમાં ઉલટી પડયાં. દરેકના મુખ ઉપર ગ્લાનિ, નિઃશ્વાસ, શોક, દુઃખ! બરવાળા સંપ્રદાયના **મુનિ શ્રી હરિદાસજી** પણ ખબર મળતાં તુર્ત પધારેલ અને પૂજ્યશ્રીને નવકાર મંત્ર, આલોચના વગેરે અંતિમ ધર્મ વિધિ-સ્મરણ કરાવવા નિજ કર્તવ્ય પાલનમાં દઢ થઇ રહ્યાં. રાતના બાર વાગ્યા, એક વાગ્યો. કાળનું કારમું વાદળ ઘેરાતુંજ ગયું અને વધુને વધુ કાળાશ પાથરતું ગયું. પૂજ્ય સાહેબ ન બોલે, ન હાલે ન મટકે! ઉપસ્થિત જનો આકુળ વ્યાકુળ થઈ રહ્યાં! શું થશે! અમારૂં આ રત્ન ઝુંટવાઇ જશે કે શું? એ વિચારે આંખોમાંથી અશ્રુબિંદુ સરી પડે, ક્યારે બોલે! એટલામાં ટન્ ટન્ બેના ટકોરા પડયા. બાપજીએ હસ્ત ઉંચકયો અને ચાર આંગળાં બતાવી સંજ્ઞા કરી. પરંતુ એ સમસ્યા કોઈ સમજી શકયું નહીં કે સંજ્ઞાનો શો અર્થ હતો. આપણે અબુધ પ્રાણિઓને આવા મહાપુરૂષોની સમસ્યા શે સમજાય! ત્રણ વાગ્યા! એકદમ જીવલેણ ઉથલો! સ્તબ્ધતા છવાઈ ગઈ. બધાં એકીટશે પૂજ્યશ્રી તરફ ટગર ટગર જોઈ રહ્યાં. પ્રભાતના ચાર ટકોરા એ નિષ્ઠુર ઘડિયાળે પણ વગાડી દીધા! તેની સાથેજ એ મહાકાળે, અરેરે! અમારાં એ મહામૂલાં રત્નને પોતાની ખપ્પર રૂપી અગ્નિમાં ભરખી લીધું. પૂજ્યશ્રીનાં નયનો ઉઘડી ગયાં! ગરદન ઢળી પડી! ગાત્રો, શિથિલ થઈ ઠરી ગયાં!

પૂજ્યશ્રી બરાબર ચારને ટકોરે સ્વર્ગવાસ થયાં, અહા! જે

શહેરમાં સંયમી જીવનનો સૂર્ય ઉદય થયો ત્યાંજ આખરે અસ્ત થયો. આદિ અને અંત એકજ સ્થાનમાં. ચાર વાગે સ્વર્ગવાસ થતાંની સાથે ચાર આંગળા જોનારાં પોકારી ઉઠયાં, ક્રંદન કરી રહ્યાં! "અરેરે! અમે કેવાં મૂઢમતિ! એ વાગે ચેતવણી આપી છતાં અમો એમની સમસ્યાનો અર્થ ન સમજી શક્યાં! ચાર આંગળાનો સંકેત એટલે પરમ પૂજ્યશ્રીનું પ્રભાતે ચાર વાગે સ્વર્ગગમન." એ બધું હવે સમજાયું. પરંતુ હવે ગમે તેટલો પશ્ચાતાપ કરે શું વળે!

(રાગ-અબ તેરે સિવા)

ગયો સમય હવે પાછળથી સોચ કર્યે શું ?

લ્હાવો ન લીધો જીવતાં, મુંઝાયે હવે શું ?

સંઘમાં હાહાકાર વર્તી ગયો સુધ બુધ ભૂલાઇ ગઇ. તારપર તાર બહારગામ છુટવા લાગ્યા, આ કારમી ખબર લઇ! દરેક સ્થાનેથી માણસો આવવા લાગ્યાં, કેટલાંક વખતસર આવી શક્યાં અને કેટલાંક હતભાગી કોઇ ગાડી ચૂક્યાં અને કોઇને ટ્રેનની સગવડ ન મળી. હું પણ આ હતભાગીઓમાંનો એક છું. સ્ટેશને આવ્યો અને ગાડી ઉપડી ગઇ, હૃદય ઘવાઇ ગયું. એ પુણ્યપ્રેમી ગુરૂદેવનાં મૃતદેહનાં પણ દર્શન કરવા ભાગ્યશાળી ન બની શક્યો! પ્રભો, એ પૂજ્ય ગુરૂદેવના આત્માને શાંતિ અર્પો એજ સાંત્વના!

અમદાવાદમાં તે સમયે મહાસતીજી **શ્રી પાર્વતીબાઈ** સ્વામી તથા **શ્રી પરસનબાઇ** સ્વામી તથા પૂજ્યશ્રીને હસ્તે ચારિત્ર ગ્રહણ કરેલ **શ્રી જમુબાઈ** મહાસતીજી તથા બાળબ્રહ્મચારી મહાસતીજી **શ્રી શારદાબાઈ** સ્વામી બિરાજમાન હતાં. તેઓ શ્રી આ દુઃખદ સમાચાર સાંપડતાં અતિ વિષાદને પામ્યાં. ગુરૂ વિયોગે કોને દુઃખ ન થાય? એજ એમના માતપિતા! આશ્વાસન મળતાં શાંત થયેલાં.

પૂજ્યશ્રીના મૃતદેહના અંતિમ સંસ્કાર અને સ્મશાનયાત્રા

મારેની તૈયારીઓ થવા માંડી. સુસજ્જિત સુંદર પાલખી તૈયાર કરવામાં આવી. પૂજ્યશ્રીના મૃતદેહનું તેમાં સ્થાપન થયું. અહા! શો ભાસ! અને શી પ્રતિભા! શ્યામવર્ણ શરીર, બાળબ્રહ્મચર્યનું તેજ, વ્યાધિ વિનાનું કદાવર પ્રૌઢ શરીર! ત્રેસઠ ત્રેસઠ વર્ષની આયુ છતાં મૃત્યુ સમયે ચહેરા ઉપર ચારિત્ર્યનો પ્રકાશ તરી આવ્યો હતો.

પાલખીમાં સ્થાપિત થયે દર્શનાભિલાષીઓને હમણાંજ પૂજ્યશ્રી બોલી ઊઠશે. મૃત નહીં પણ જીવંત મૂર્તિ છે એવો ભાસ થઈ રહ્યો હતો.

સ્મશાન યાત્રા, અથાગ માનવમેદની સહિત સંઘવી પોળના ઉપાશ્રયેથી નીકળી **'જય જયનંદા, જય જય ભદ્દા'** ના સૂત્ર પોકારો વચ્ચે સ્મશાન ભૂમિએ પહોંચી હતી. પૂજ્યશ્રીના દેહનો અગ્નિસંસ્કાર ચંદનના કાષ્ટથી કરવામાં આવ્યો હતો. મુહપત્તિ, પછેડી વગેરેની ઉછામણી થતાં લગભગ (૧૭૦૦૦) રૂપિયા સત્તર હજારનો અંક થયો હતો. ફક્ત અગ્નિસંસ્કારની ક્રિયા માટેની ઉછામણીનો આંક ૩૫૦૧) રૂ. થયો હતો. એ બધું **પૂ. શ્રી રત્નચંદજી મહારાજની** અપૂર્વ લાગણીનોજ પ્રતાપ કહેવાય.

પૂજ્યશ્રીના સ્વર્ગવાસ નિમિત્તે ખંભાતમાં જૈન–જૈનેતર દરેક વર્ગે આખા દિવસની પાખી પાળી હતી. પૂજ્યશ્રીનો સ્વર્ગવાસ થવાથી પૂજ્ય પદવીની ધૂરાવહનનો ભાર **પૂ. શ્રી ભાણજી રખજી મહારાજના સુશિષ્ય તપસ્વી મુનિશ્રી ગુલાબચંદજી મહારાજને** સુપ્રત કરવામાં આવ્યો છે. ખંભાત સંપ્રદાયની ગાદી પર હંમેશાં એક એક રત્ન સમાન મહાપુરુષોજ આરૂઢ થતાં આવ્યાં છે. **પૂજ્યશ્રી ગુલાબચંદજી** મહારાજે, તપસ્યાઓ કરી શરીરને ગાળી નાખ્યું છે. કોઈ મોહ, કોઈ ભય, એમને સ્પર્શતો નથી. સ્પષ્ટ વક્તૃત્વના એઓશ્રીના ગુણે ખરેજ મારા ઉપર ખૂબ અસર

કરી છે. સમય માત્રના દુર્વ્યયના દુશ્મન, હંમેશાં શાસ્ત્ર વાચન–મનન સહિત તપશ્ચર્યાના અભ્યાસી. સાથમાં **સ્વ. પૂજ્યશ્રી રત્નચંદ્રજી મહારાજના** સુશિષ્ય બા. બ્ર. **મુનિશ્રી હર્ષદઋષિજી.** નૂતન પૂજ્યશ્રી, પોતાની તપશ્ચર્યા, શાસ્ત્ર–સૂત્રના જ્ઞાન અને ઓજસના પ્રભાવે સદ્દગત પૂજ્યશ્રીની ગાદીને દીપાવે, સંઘની ઉન્નતિ કરે અને સંપ્રદાયને વિસ્તારે એજ શ્રીજીનેશ્વર પ્રભુ પરમાત્મા પ્રત્યે અંતરની અભ્યર્થના સાથે વિરમું છું. જયવીર.

ૐ

શાંતિઃ! શાંતિઃ!! શાંતિઃ!!!

સૂરત.
કાર્તિક સુદિ ૧૧ શુક્રવાર
વિ. સંવત ૨૦૦૮
તા. ૯–૧૧–૧૯૫૧.

લિ૦
શ્રી સંઘ સેવક—
રતિલાલ લલ્લુભાઈ પૉલિશવાલા.



સદ્ગત પૂજ્ય આચાર્ય બા. બ્ર. મુનિશ્રી
રત્નચંદ્રજી સ્વામીને

શ્રદ્ધાંજલિ.

(રાખના રમકડાં-એ રાગ)

ત્યાગથી જીવનને આ જગમાં (૨) અમર બનાવ્યું રે,
ગાઇએ ગુણ શ્રી રત્નચંદ્રના, જેણે જીવન દીપાવ્યું રે. ત્યાગ.
ખંભાતે ગલીયાણા ગામે, જન્મ્યા રજપૂત જાતિ (૨)
નામ રવાંભાઈ નાની વયમાં, ત્યાગ ભાવના થાતી રે. ત્યાગ.
રૂના કાલા વીણવા કાજે, ગામ વટામણ જાવે (૨)
મોંઘીબાઈની વાણી સુણતાં (૨). પાપ કરમ ના ભાવે રે. ત્યાગ.
આ સંસાર અસાર ગણીને, છોડી જગની માયા (૨)
શ્રીછગનલાલજી પાસે દીક્ષા (૨), લઇને મન હરખાયા રે. ત્યાગ.
સેવા કરતાં પૂજ્ય ગુરૂની, રહેતાં સરળ સ્વભાવે (૨)
ક્ષમા ધર્મને અખંડ ધરતાં (૨) કોઇને નવ દુભાવે રે. ત્યાગ.
ઓગણીસો પંચાણુ સાલે પૂજ્ય પદવી પર આવ્યા (૨)
સત્ય દયા અદ્ભૂત પ્રતિભાથી (૨), સહુને મન ભાવ્યા રે. ત્યાગ.
ભાદરવા સુદ અગીયારસના, પ્રભાતે વાગ્યા ચાર (૨)
સ્વર્ગ સિધાવ્યા દિવ્ય પુરૂષ એ છોડી આ સંસાર રે. ત્યાગ.
પચાસ ઉણી એક દીક્ષા પાળી, પૂજ્ય પદવી નવ વર્ષ (૨)
મહા તપસ્વી પુણ્યાત્માને (૨), નમતાં થાયે હર્ષ રે. ત્યાગ.
એવા જીવનમાંથી થોડા, ગુણરૂપી રત્નો લઈએ (૨)
તો ઘનશ્યામ જરૂર આ બંધનમાંથી છુટા થઈએ રે. ત્યાગ.

ખંભાત સંપ્રદાયના સદ્દગત પૂ. આચાર્યશ્રી છગનલાલજીની

જીવન-સમાલોચના.

(રાગઃ-આવો આવો દેવ, મારા સૂના સૂના દ્વાર.)

પરમ પ્રતાપિ, પ્રતિભાશાળી, **છગનલાલજી મહારાજ,**
ગાઇએ પૂજ્યતણા ગુણ આજ.

અવલ સંગના સુપુત્ર વૈષ્ણવ, રાણા રજપુત જાતે,
રેવાબાઈની કુખે જનમ્યાં, પૂણ્યભૂમિ ખંભાતે—ગાઇએ...૧

જૈન ઉપાશ્રય જાવા લાગ્યા, વણિક મિત્રને સંગે,
ધીરે ધીરે મન રંગાવા લાગ્યું, સંયમ રંગે—ગાઇએ...૨

સેવાભાવે શાળા ખોલી, જ્ઞાન સહુને આપે,
પોતાનું પણ જ્ઞાન વધારી, મોહના બંધન કાપે—ગાઇએ...૩

ઓગણિસો સુંવાલીસ સાલે, પોષ દશમ સુદ ગાજે,
સુરત ગામે દીક્ષા આપી, હર્ષચંદ મહારાજે—ગાઇએ...૪

પૂજ્યપદે **શ્રી ભાણજીસ્વામી, ગીરધરલાલજી** આવ્યા,
ઓગણિસો ત્યાસીમાં પોતે પૂજ્ય પદવી સોહાયા—ગાઇએ...૫

સમાજ સેવા નવીન જાગ્રતિ, સ્વાશ્રય રીત સમજાવી,
જૈન અને શ્રાવિકાશાળા, દઈ ઉપદેશ સ્થપાવી—ગાઇએ...૬

જૈન હિતેચ્છુ પત્ર કઢાવ્યું, દિવા નવીન વિચારો,
જૈનેતરમાં જૈન ધર્મના, રેડયા સુસંસ્કારો—ગાઇએ...૭

મુંબાઈમાં સ્થાનક બંધાયું, પૂજ્યશ્રીના પ્રતાપે,
અજમેરે સાધુ સંમેલન, જઈ દિપાવ્યું આપે—ગાઇએ...૮

પૂજ્ય **જસાજી** પાસે શાસ્ત્રનું વિશેષ જ્ઞાન વધાર્યું,
અનુભવી આચાર્યે જગમાં, સુચારિત્ર્ય પ્રસાર્યું—ગાઇએ...૯

ઓગણીસો પંચાણુના વૈશાખ દશમ વદ જ્યારે,
છોડી દુનિયા કાળ કર્યો જ્યાં વાગ્યા દસ રવિવારે—ગાઇએ...૧૦

દીક્ષા કાળ વરસ એકાવન પૂજ્ય પદવી અગિઆર,
ધન્ય જીવન એ ધન્ય મરણએ, સફળ મનુષ અવતાર—ગાઇએ...૧૧

મહાપુરૂષના જીવન પંથે, જાતા સરશે અર્થ,
જો **'ઘનશ્યામ'** અમલ ના કરીએ તો સઘળું છે વ્યર્થ—ગાઇએ...૧૨

આરતિ-સમુચ્ચય.

(मंगल श्लोक)

अर्हंतो भगवंत इन्द्र महिताः, सिद्धाश्च सिद्धि स्थिताः।
आचार्या जिन शासनोन्नति कराः, पूज्या उपाध्यायकाः॥
श्री सिद्धांत सुपाठका मुनिवरा, रत्नत्रया राधिकाः।
पंचैते परमेष्ठि नः प्रतिदिनं, कुर्वंतु वो मंगलम्.

મંગલિક.

ચત્તારિ મંગલં, અરિહંતા મંગલં, સિદ્ધા મંગલં, સાહુ મંગલં
કેવલી પન્નતસ્સ ધમ્મો મંગલં—
ચત્તારિ લોગુત્તમા, અરિહંતા લોગુત્તમા, સિદ્ધા લોગુત્તમા;
સાહુ લોગુત્તમા, કેવલી પન્ન તસ્સ ધમ્મો લોગુત્તમા.
ચત્તારિ સરણં પવ્વજ્જામિ, અરિહંતા સરણં પવ્વજ્જામિ.
સિદ્ધા સરણં પવ્વજ્જામિ, સાહુ સરણં પવ્વજ્જામિ,
કેવલી પન્ન તસ્સ ધમ્મો સરણં પવ્વજ્જામિ.

(ચોપાઈ)

ચાર મંગલિક, ચાર શરણાં કરે જેહ, ભવસાગરમાં ન બુડે તેહ,
સકળ કર્મનો આણે અંત, મોક્ષ તણાં સુખ લહે અનંત;
ભાવ ધરીને જે ગુણ ગાય, તે જીવ તરીને મુક્તિ જાય. ૧.
સંસાર માંહી શરણાં ચાર, અવર શરણ નહીં કોય,
જે નરનારી આદરે, તેને અક્ષય અવિચળ પદ હોય;
અંગુઠે અમૃત વસે, લબ્ધિ તણો ભંડાર,
ગુરૂ ગૌતમને સમરીએ, તો મનવંછિત ફળ દાતાર. ૨

ભરત ક્ષેત્રના ચોવીસ તીર્થંકરોની નામાવલિ.

૧. શ્રી ઋષભદેવ સ્વામી
૨. શ્રી અજીતનાથ સ્વામી
૩. શ્રી સંભવનાથ સ્વામી
૪. શ્રી અભિનંદન સ્વામી
૫. શ્રી સુમતિનાથ સ્વામી
૬. શ્રી પદ્મપ્રભુ સ્વામી
૭. શ્રી સુપાર્શ્વનાથ સ્વામી
૮. શ્રી ચંદ્રપ્રભુ સ્વામી
૯. શ્રી સુવિધિનાથ સ્વામી
૧૦ શ્રી શીતળનાથ સ્વામી
૧૧. શ્રી શ્રેયાંસનાથ સ્વામી
૧૨. શ્રી વાસુપૂજ્ય સ્વામી
૧૩. શ્રી વિમલનાથ સ્વામી
૧૪. શ્રી અનંતનાથ સ્વામી
૧૫. શ્રી ધર્મનાથ સ્વામી
૧૬. શ્રી શાંતિનાથ સ્વામી
૧૭. શ્રી કુંથુનાથ સ્વામી
૧૮. શ્રી અરનાથ સ્વામી
૧૯. શ્રી મલ્લિનાથ સ્વામી
૨૦. શ્રી મુનિસુવ્રત સ્વામી
૨૧. શ્રી નમિનાથ સ્વામી
૨૨. શ્રી નેમનાથ સ્વામી
૨૩. શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્વામી
૨૪. શ્રી મહાવીર સ્વામી

મહાવિદેહ ક્ષેત્રમાં વિહારમાન ૨૦ તીર્થંકરોની નામાવલિ.

૧ શ્રી મંદિર સ્વામી
૨ શ્રી યુગમંદિર સ્વામી
૩ શ્રી બાહુ સ્વામી
૪ શ્રી સુબાહુ સ્વામી
૫ શ્રી સુજાતનાથ સ્વામી
૬ શ્રી સ્વયંપ્રભ સ્વામી
૭ શ્રી રૂષભાનન સ્વામી
૮ શ્રી અનંતવીર્ય સ્વામી
૯ શ્રી સુરપ્રભ સ્વામી
૧૦ શ્રી વિશાળપ્રભ સ્વામી
૧૧ શ્રી વજ્રધર સ્વામી
૧૨ શ્રી ચંદ્રાનન સ્વામી
૧૩ શ્રી ચંદ્રબાહુ સ્વામી
૧૪ શ્રી ભુજંગદેવ સ્વામી
૧૫ શ્રી ઇશ્વર સ્વામી
૧૬ શ્રી નેમપ્રભ સ્વામી
૧૭ શ્રી વીરસેન સ્વામી
૧૮ શ્રી મહાભદ્ર સ્વામી
૧૯ શ્રી દેવયશ સ્વામી
૨૦ શ્રી અજીતસેન સ્વામી

શ્રી મહાવીર છંદ.

ચોવીસમા **મહાવીર**, શૂરવીર મહા ધીર,
વાણી મીઠી ખાંડ ખીર, સિદ્ધારથ નંદ હૈ;
નાગિણીસી નારી જાણી, ઘટમેં વૈરાગ્ય આણી,
યોગ લિયો જગ ભાણુ, ટાળ્યા મોહ ફંદ હૈ.
ચોદ હજાર સંત, તાર દિયા ભગવંત,
કરમકો કિયો અંત, પાયા સુખ કંદ હૈ;
કહે કવિ **ચંદ્રભાણુ.** સુણો હો વિવેક વાન,
મહાચાર કિયા ધ્યાન ઉપજે આનંદ હૈ.

શ્રી નવકાર મંત્રનો છંદ.

(દોહા)

વંછિત પૂરે વિવિધ પૂરે, શ્રી જિનશાસન સાર,
નિશ્ચે શ્રી નવકાર નિત, જપતાં જય જયકાર. ૧
અડશઠ અક્ષર અધિક ફળ, નવપદ નવે નિધાન,
વીતરાગ સ્વયં સુખ વદે, પંચ પરમેષ્ટી પ્રધાન. ૨
એકજ અક્ષર એક ચિત્ત, સમર્યાં સંપતિ થાય,
સંચિત સાગર સાતનાં, પાતિક દૂર પલાય. ૩
સકળ મંત્ર શિર મુકુટ મણી, સદ્ગુરૂ ભાષિત સાર,
સો ભવિયાં મન શુદ્ધશું, નિત જપીએ નવકાર. ૪

(છંદ હાટકી)

નવકાર થકી શ્રીપાળ નરેસર, પામ્યો રાજ્ય પ્રસિદ્ધ,
સમશાન વિષે શિવ નામ કુમરને, સોવન પુરિસો સિદ્ધ;
નવ લાખ જપંતા નરક નિવારે, પામે ભવનો પાર,
સો ભવિયાં ભત્તે, ચોખ્ખે ચિત્તે; નિત જપીએ નવકાર. ૬

બાંધી વડશાખા શિંકે બેસી, હેઠળ કુંડ હુતાશ,
તસ્કરને મંત્ર સમર્પ્યો શ્રાવકે, ઊડ્યો તે આકાશ;
વિધિ રીત જપ્યો વિષધર વિષ ટાળે, ઢાળે અમૃત ધાર.—સો૦ ૨.
બીજોરાં કારણ રાય મહાબળ, વ્યંતર દુષ્ટ વિરોધ,
જેણે નવકારે હત્યા ટાળી, પામ્યો જક્ષ પ્રતિબોધ;
નવલાખ જપંતા થાયે જિનવર, એવો છે અધિકાર, સો૦ ૩
પલ્લિપતિ શીખ્યો મુનિવર પાસે, મહા મંત્ર મન શુદ્ધ,
પરભવ તે રાજસિંહ પૃથ્વીપતિ, પામ્યો પરીગળ રૂદ્ધ;
એ મંત્ર થકી અમરાપૂર પહોંચ્યો, ચારૂદત્ત સુવિચાર—સો૦ ૪

સન્યાસી કાશી તપ સાધંતો, પંચાગ્નિ પરજાળ,
દીઠો શ્રી પાસ કુમારે પન્નગ, અધ બળતો તે ટાળ;
સંભળાવ્યો શ્રીનવકાર સ્વયં મુખ, ઈંદ્રભુવન અવતાર—સો૦ ૫.
મન શુદ્ધે જપતાં મયણાસુંદરી, પામી પ્રિય સંયોગ,
ઇણ ધ્યાને કષ્ટ ટળ્યું ઉંબરનું રક્તપિત્તનો રોગ;
નિશ્ચયશું જપતાં નવનિધિ થાએ, ધર્મતણો આધાર—સો૦ ૬
ઘટમાંહી કૃષ્ણ ભુજંગમ ઘાલ્યો, ઘરણી કરવા ઘાત,
પરમેષ્ઠિ પ્રભાવે, હાર ફૂલનો વસુધા માંહી વિખ્યાત;
કમળાવતિયે પીંગળ કીધો, પાપ તણો પરીહાર—સો૦ ૭.

ગયણા ગણ જાતિ રાખી ગ્રહીને, પાડી બાણ પ્રહાર,
પદ પંચ સુણતા પાંડુપતિ ઘર, તે થઇ કુંતા નાર;
એ મંત્ર અમુલક મહિમા મંદિર, ભવ દુઃખ ભંજણહાર—સો૦ ૮
કંબળ ને સંબળ કાદવ કાઢ્યા, શકટ પાંચશે માન.
દીધે નવકાર ગયા દેવલોકે, વિલસે અમર વિમાન;
એ મંત્ર થકી, સંપતિ વસુધા મળે, વિચરે જૈન વિહાર—સો૦ ૯
આગે ચોવીશી હુઈ અનંતી, હોશે વાર અનંત,
નવકાર તણી કોઇ આદિ ન જાણે, ઇમ ભાંખે અરિહંત;
પૂરવ દિશિ ચારે આદિ પ્રપંચે સમર્યા સંપતિ સાર સો૦ ૧૦

પરમેષ્ઠિ સુર પદ તે પણ પામે, જે કૃતકર્મ કઠોર,
પુંડરગિરિ ઉપર પરતક્ષ પેખ્યો, મણિધરને એક મોર;
સદગુરૂની સનમુખ વિધિએ સમરતાં, સફળ જન્મ સંસાર સો૦ ૧૧

શુળીકા રોપણ તસ્કર કીધો, લોહખરો પરસિદ્ધ,
તિહાં શેઠે નવકાર સુણાવ્યો, પામ્યો અમરની રૂદ્ધ:
શેઠને ઘર આવી વિઘ્ન નિવાર્યાં, સુરે કરી મનોહાર સો૦ ૧૨

પંચ પરમેષ્ઠિ જ્ઞાનજ પંચહ, પંચ દાન ચારિત્ર,
પંચ સજ્ઝાય મહાવ્રત પંચહ, પંચ સુમતિ સમકીત;
પંચ પ્રમાદહ વિષય તજો પંચ, પાળો પંચાચાર સો૦ ૧૩

(કળશ છપ્પય)

નિત જપીએ નવકાર, સાર સંપત્તિ સુખદાયક,
શુદ્ધ મંત્ર એ શાશ્વતો, એમ જપે શ્રી જગનાયક;
શ્રી અરિહંત સુસિદ્ધ, શુદ્ધ આચાર્ય ભણીજે,
શ્રી ઉવઝાય સુસાધુ, પંચ પરમેષ્ટિ થુણીજે.
નવકાર સાર સંસાર છે, કુશળ લાભ વાચક કહે,
એક ચિતે આરાધતાં, વિવિધ રૂદ્ધિ વાંછિત લહે. ૧૪

ચોપાઇ.

આનુપૂર્વી ગણજ્યો જોય, છમાસી તપનું ફળ હોય,
સંદેહ નવ આણો લગાર, નિર્મળ મને જપો નવકાર. ૧
શુદ્ધ વસ્ત્રે ધરી વિવેક, દિન દિન પ્રત્યે ગણવી એક,
એમ આનુપૂર્વિ જે ગણે, તે પાંચસે સાગરના પાપને હણે. ૨

દોહરા.

એક અક્ષર નવકારનો, શુદ્ધ ગણે જે સાર,
તે બાંધે શુભ દેવનું, આયુષ્ય અપરંપાર ૧

ઓગણીશલાખ ત્રેસઠહજાર, બસેંબાસઠ પળ,
ત્યાંહાં સુધી તે ભોગવે, નવકાર મંત્રનું ફળ. ૨
અશુભ કર્મકે હરણકું, મંત્ર બડો નવકાર,
વાણી દ્વાદશ અંગમેં, દેખ લીયો તત્વસાર. ૩

આનુપૂર્વી ગણવાની રીત.

૧ હોય ત્યાં નમો અરિહંતાણં,
૨ હોય ત્યાં નમો સિદ્ધાણં,
૩ હોય ત્યાં નમો આયરિયાણં,
૪ હોય ત્યાં નમો ઉવજ્ઝાયાણં,
૫ હોય ત્યાં નમો લોએસવ્વસાહૂણં, કહેવું.

૧

૧	૨	૩	૪	૫
૨	૧	૩	૪	૫
૧	૩	૨	૪	૫
૩	૧	૨	૪	૫
૨	૩	૧	૪	૫
૩	૨	૧	૪	૫

૨

૧	૨	૪	૩	૫
૨	૧	૪	૩	૫
૧	૪	૨	૩	૫
૪	૧	૨	૩	૫
૨	૪	૧	૩	૫
૪	૨	૧	૩	૫

૩

૧	૩	૪	૨	૫
૩	૧	૪	૨	૫
૧	૪	૩	૨	૫
૪	૧	૩	૨	૫
૩	૪	૧	૨	૫
૪	૩	૧	૨	૫

૪

૨	૩	૪	૧	૫
૩	૨	૪	૧	૫
૨	૪	૩	૧	૫
૪	૨	૩	૧	૫
૩	૪	૨	૧	૫
૪	૩	૨	૧	૫

૫

૧	૨	૩	૫	૪
૨	૧	૩	૫	૪
૧	૩	૨	૫	૪
૩	૧	૨	૫	૪
૨	૩	૧	૫	૪
૩	૨	૧	૫	૪

૬

૧	૨	૫	૩	૪
૨	૧	૫	૩	૪
૧	૫	૨	૩	૪
૫	૧	૨	૩	૪
૨	૫	૧	૩	૪
૫	૨	૧	૩	૪

૭

૧	૩	૫	૨	૪
૩	૧	૫	૨	૪
૧	૫	૩	૨	૪
૫	૧	૩	૨	૪
૩	૫	૧	૨	૪
૫	૩	૧	૨	૪

૮

૨	૩	૫	૧	૪
૩	૨	૫	૧	૪
૨	૫	૩	૧	૪
૫	૨	૩	૧	૪
૩	૫	૨	૧	૪
૫	૩	૨	૧	૪

૯

૧	૨	૪	૫	૩
૨	૧	૪	૫	૩
૧	૪	૨	૫	૩
૪	૧	૨	૫	૩
૨	૪	૧	૫	૩
૪	૨	૧	૫	૩

૧૦

૧	૨	૫	૪	૩
૨	૧	૫	૪	૩
૧	૫	૨	૪	૩
૫	૧	૨	૪	૩
૨	૫	૧	૪	૩
૫	૨	૧	૪	૩

૧૧

૧	૪	૫	૨	૩
૪	૧	૫	૨	૩
૧	૫	૪	૨	૩
૫	૧	૪	૨	૩
૪	૫	૧	૨	૩
૫	૪	૧	૨	૩

૧૨

૨	૪	૫	૧	૩
૪	૨	૫	૧	૩
૨	૫	૪	૧	૩
૫	૨	૪	૧	૩
૪	૫	૨	૧	૩
૫	૪	૨	૧	૩

૧૩

૧	૩	૪	૫	૨
૩	૧	૪	૫	૨
૧	૪	૩	૫	૨
૪	૧	૩	૫	૨
૩	૪	૧	૫	૨
૪	૩	૧	૫	૨

૧૪

૧	૩	૫	૪	૨
૩	૧	૫	૪	૨
૧	૫	૩	૪	૨
૫	૧	૩	૪	૨
૩	૫	૧	૪	૨
૫	૩	૧	૪	૨

૧૫

૧	૪	૫	૩	૨
૪	૧	૫	૩	૨
૧	૫	૪	૩	૨
૫	૧	૪	૩	૨
૪	૫	૧	૩	૨
૫	૪	૧	૩	૨

૧૬

૩	૪	૫	૧	૨
૪	૩	૫	૧	૨
૩	૫	૪	૧	૨
૫	૩	૪	૧	૨
૪	૫	૩	૧	૨
૫	૪	૩	૧	૨

૧૭

૨	૩	૪	૫	૧
૩	૨	૪	૫	૧
૨	૪	૩	૫	૧
૪	૨	૩	૫	૧
૩	૪	૨	૫	૧
૪	૩	૨	૫	૧

૧૮

૨	૩	૫	૪	૧
૩	૨	૫	૪	૧
૨	૫	૩	૪	૧
૫	૨	૩	૪	૧
૩	૫	૨	૪	૧
૫	૩	૨	૪	૧

૧૯

૨	૪	૫	૩	૧
૪	૨	૫	૩	૧
૨	૫	૪	૩	૧
૫	૨	૪	૩	૧
૪	૫	૨	૩	૧
૫	૪	૨	૩	૧

૨૦

૩	૪	૫	૨	૧
૪	૩	૫	૨	૧
૩	૫	૪	૨	૧
૫	૩	૪	૨	૧
૪	૫	૩	૨	૧
૫	૪	૩	૨	૧

—: જિનદેવ સ્તુતિ :—

(રાગ-ૐ જય જગદીશ હરે.)

ૐ જય જીનવર સ્વામી, પ્રભુ જય જીનવર સ્વામી;
સંકટ હરણમ્ શાંતિ કરણમ્, જય જીનવર સ્વામી—ટેક.
સુખ કરણમ્ દુઃખ હરણમ્, સ્વામી તુમ કેવલજ્ઞાની; પ્રભુ તુમ૦
ચિંતા ચૂરણ આશા પૂરણ, અમૃતસમ ગાની....ૐ જય-૧
રોગ નસાવે શોક મિટાવે, વિષ અમૃત હોવે,-પ્રભુ વિષ૦
જો ધ્યાવે સુખ પાવે, ભવ ભવ દુઃખ ખોવે....ૐ જય ૨.
નામકો માલા રટનેવાલા, હો જાવે આલા-પ્રભુ હો૦
દીન દયાલા તૂ રખવાલા, ભક્તકા પ્રતિપાલા....ૐ જય ૩.
અગનિત થારી મહિમા ભારી, જાને નર નારી-પ્રભુ જાને૦
'નાથુ મુનિ'લી શરણ ચરણકી, કરો સહાય મ્હારી-ૐ જય ૪.

◇ નવપદની આરતિ ◇

ૐ જય જયકાર કરે, સુરપતિ જય જયકાર કરે,
શુદ્ધ ભાવોંસે જો જન, નવ પદ ધ્યાન ધરે—ૐ ટેક.
અ સિ આ ઉ સા ય નમઃ યે, પાંચોં પદ સુમરે; પ્રભુ પાંચોં.
દર્શન જ્ઞાન ચરિત તપ, મંગલાચાર કરે.-ૐ જય....૧
જન્મ મરણ મિટ જાવે, તીનોં તાપ હરે, પ્રભુ તીનોં.
ભવ સિંધુસે નૈયા, નવ પદ પાર કરે.-ૐ જય...૨
કલ્પવૃક્ષ, કામધેનુ હૈ, જગમેં નામ યહી; પ્રભુ જગમેં.
ચિંતામણિ હૈ નામ પ્રભુકા, ચિંતા રહે ન સહી.-ૐ જય....૩
શુદ્ધ હૃદયસે જો કોઈભી, નવ પદ યાદ કરે; પ્રભુ નવ.
સુર સુરેન્દ્ર સંકટમેં, રક્ષા આય કરે.-ૐ જય...૪
રોગ શોક ભય નાસે, સંકટ દૂર ટળે; પ્રભુ સંકટ.
"રામ" મુનિ કહે નવ પદ, સુમરે આશ ફળે.-ૐ જય...૫

—: પંચ જ્ઞાનની આરતિ :—

જય પારસદેવા. (પ્રભુ) જય પારસદેવા,
સુરનર કરે તારી સેવા (૨), ત્રણ જુગના દેવા. જયદેવ (૨)–૧

પહેલું રે મતિ જ્ઞાન, અઠ્ઠાવીસ ભેદે, પ્રભુ અઠ્ઠા૦
અષ્ટ કરમને છેદે (૨), પાપનાં દળ ભેદે........જયદેવ (૨)-૨

બીજું રે શ્રુત જ્ઞાન, ચૌદા વીસ બુઝ્ઝા; પ્રભુ ચૌદા૦
ચૌદ પૂરવધર સુદ્ધાં (૨), ભાગે ભવ ક્ષુદ્ધા....જયદેવ (૨)–૩

ત્રીજી રે આરતિ, અવધી જ્ઞાન કેરી; પ્રભુ અવધી૦
મટાડે ભવની ફેરી (૨). સેવા કરૂં તેરી........જયદેવ (૨)–૪

ચોથી રે આરતિ, મનઃપર્યવ જાણો; પ્રભુ મનઃપર્યવ૦
દોય ભેદનો રાણો (૨), મુક્તિ સકરાણો........જયદેવ (૨)–૫

પંચમી આરતિ, કેવળ એક ભાખ્યું; પ્રભુ કેવળ૦
અખંડ સુખ જેણે ચાખ્યું (૨), અજરામર રાખ્યું. જયદેવ (૨)–૬

એ પંચ જ્ઞાનની આરતિ, જે કોઇ ગાશે; પ્રભુ જે કોઇ૦
સમકિત શુદ્ધ અભિલાષે (૨), 'સૌભાગ્ય' ગુણ ગાશે.
જયદેવ (૨)–૭

શ્રી અરિહંત સ્તુતિ.

નમું નમું રે દેવ અરિહંતા, પ્રભુ શિવ રમણી કે કંતા રે,
નમું નમું રે દેવ અરિહંતા–ટેક૦

ઘન ઘાતી કરમ સબ હંતા, (૨) સબ જાનત કેવળ વંતા રે...નમું૦
પ્રભુ અતિશય ચોત્રીસ સોહંતા, (૨) પ્રભુ તીન ભુવનમેં મહંતા રે...નમું૦
એક જોજન વાણી વાગરંતા, (૨) ચાર તીર્થકી સ્થાપના કરંતા રે...નમું૦
ત્રિલોક ઋષિ તન મનસે નમંતા, (૨) શીવ દેન્દે શ્રી ભગવંતા રે...નમું૦

⊙ ચોવીસ જિન પ્રાર્થના. ⊙

રીખવ અજીત જીનનાથ, સંભવ અભિનંદના,
સુમતિ પદમ સુપાર્શ્વ, ચંદ્ર પ્રભુ વંદના. ૧
સુવિધિ શીતળ શ્રેયાંસ, કે વાસુપૂજય ધ્યાઇએ,
વિમળ અનંત ધર્મનાથ, શાંતિ ગુણ ગાઇએ. ૨
કુંથુ અરંચ મલ્લિનાથ, મુનિસુવ્રત નિર્મળા,
નમિ અરિષ્ટ નેમિનાથ, પારસ મહાવીર ભલા. ૩
એ ચોવીસાનાં નામ કે, નિત્ય પ્રત્યે ભજો,
હિંસા જૂઠ અદત્ત, મૈથુન પરિગ્રહ તજો. ૪
એ ચોવીસીનાં નામ કે, નિત્ય પ્રત્યે ગાઇએ,
જન્મ મરણ દુઃખ દૂર, મુક્તિ પદ પાઇએ. ૫
વીસે વાંદું વેરમણ, અગિઆરે વાંદુ ગણધરા,
બેઉ કરજોડી નામું શીશકે, સાચા જીનેશ્વરા. ૬
કવીશ્વર કહે કરજોડ, સુણોરે ભવિ પ્રાણિયા,
કર્મ હરણ એ ઉપાય કે, જુગમાં જાણિયા. ૭
સાચો તે શ્રી જૈન ધર્મ, વ્યસન વશમાં હું વસ્યો,
ચાલ્યો કુકર્મની ચાલ, ચોરાશીમાં ભટકીઓ. ૮
ભમ્યો અનંતો કાલ કે, ધર્મ વિના કુગતિમાં.
પ્રભુ કરજો મુજ ઉપર, મહેર કે, મેલજો સુગતિમાં. ૯

⊜ શ્રી ચોવીસ જિન આરતિ. ⊜

જય મુક્તિ દાતા, પ્રભુ જય મુક્તિ દાતા,
તુજને વંદન કરીએ (૨) ગુણ તારા ગાતા—જયદેવ જયદેવ-ટેક.
આદિનાથ અજીત સંભવ સુખકારી, પ્રભુ સંભવ૦
કષ્ટ હમારાં કાપો, હે ભવ ભય હારી...જયદેવ૦ ૧
અભિનંદન સુમતિ પદ્મ તું મુજ પ્યારો, પ્રભુ પદ્મ૦
સુપાર્શ્વ ચંદ્ર સુવિધિ, શીતળ ભવ તારો...જયદેવ૦ ૨

શ્રેયાંસ વાસુ વિમલ, અનંત ગુણ ભરીયા,-પ્રભુ અનંત૦
કષ્ટ ભવોનાં કાપી, શિવ રમણી વરીયા.....જયદેવ૦ ૩

ધર્મ ધુરંધર નાથ. આપ વર્યા મુક્તિ,-પ્રભુ આપ૦
શાંતિનાથ સુણો શ્રવણે, દાસ તણી યુક્તિ.. ...જયદેવ૦ ૪

કુંથુનાથ કાઢે કાંદ કુવનમાંથી-પ્રભુ કાંદ૦
અરમલ્લિને પ્રણમું (૨) તારો કર સાથી......જયદેવ૦ ૫

મુનિ સુવ્રત મહારાજ, અગણિત સુજ ખામી,-પ્રભુ અગણિત૦
વંદુ થિર હું નામી, (૨) તારો અંતરજામી......જયદેવ૦ ૬

નમીનાથ ભગવાન, ભાવ ધરી ભાજો,-પ્રભુ ભાવ૦
નિર્મળ નેમ નગીના (૨) દુઃખ સર્વે ટાળો......જયદેવ૦ ૭

પાર્શ્વ પરમકૃપાળ, જન પાલણુ હારો,-પ્રભુ જન૦
વર્ધમાન જિન વંદું (૨) ભવ જળથી તારો .....જયદેવ૦ ૮

ચોવીસ જીન ભક્તિ, ભાવ ધરી કરશે,-પ્રભુ ભાવ૦
જન્મ મરણ દુઃખ ટાળી (૨) મુક્તિને વરશે......જયદેવ૦ ૯

નમી તુજને કહે 'નેમ' નાથ તું છે મારો,-પ્રભુ નાથ૦
જૈન પ્રવર્તક મંડળ (૨) શાસન સહુ તારો......જયદેવ૦ ૧૦

ૐ શ્રી મહાવીર પ્રભુની આરતિ. ૐ

જય સુખના સ્વામી, પ્રભુ જય સુખના સ્વામી,
તુજને વંદન કરીએ, ભવ ભવ નવ ભમીયે.
જયદેવ જયદેવ...ભવ ભવ નવ ભમીએ...ટેક.

'સિદ્ધારથના' સુત, 'ત્રિશલા' માતાના જાયા-પ્રભુ ત્રિશલા.
'જસોદાના' છો કંથ કે, ત્રિભુવન ગુણ ગાયા-જયદેવ૦ ૧

બાલપણામાં આપ, ગયા રમવા કાજે-પ્રભુ ગયા૦
દેવતાએ દીધો પરચો, બિવરાવા કાજે...જયદેવ૦ ૨

પહેલી વારનું રૂપ, લીધું નાગ તણું-પ્રભુ લીધું૦
બીજી વારનું રૂપજ, ધરીયું બાળ તણું...જયદેવ૦ ૩
સહુ બાળક બીધા પ્રભુ, પોતે નહીં બીધા-પ્રભુ૦
દેવનું નહિ કંઇ ચાલ્યું, થાકી ગયા ચાલી...જયદેવ૦ ૪
એવા છો ભગવંત, 'મહાવીર' તુમ જાણું-પ્રભુ મહા૦
હોય ભલે રંક રાયા, વંદે સહુ તમને...જયદેવ૦ ૫

પ્રતિક્રમણ સજ્ઝાય.

પંચ પ્રમાદ તજી પડિક્કમણું, સાંજ સવારે કીજે;
અરિહંત સિદ્ધ સદ્‌ગુરૂની સાખે, પાપ આ લોવણ લીજે.
સંગે કર મન રંગ હો રાજ પડિક્કમણું મન ચંગે. ૧

જ્ઞાન અક્ષર ઓછો અધિકો. કાનો માત્રા ભાખ્યો;
જીન શાસનમાં શંકા કંખા. મિથ્યાત મનમાં રાખ્યો. સંગે. ૨

જીવ છકાયનો આરંભ સમારંભ, તીવ્ર પરિણામે કીધો;
ક્રોધ કષાય કરી જૂઠું બોલ્યો, અદત્તા દાનજ લીધો. સંગે. ૩

પરસ્ત્રી દેખી પ્રેમ વધાર્યો, ધન લોભે લલચાયો;
દશે દિશાની અધિકી રાવઈ, ખાવણ પીવણ રાચ્યો. સંગે. ૪

કરમાદાણી અનર્થો દંડે, સામાયિક શુદ્ધ નવિ આવે;
દિશાવગાસી વ્રત, આઠમ-પાખી, પોષો ભલે ન લાવે. સંગે. ૫

જમવા વેળા જમવા બેઠો, સાધુ ચિંતવણા વીસરીયો;
સંલેહણા તપ વીરજીએ ભાખ્યો, એકસો ચોવીસ દૂષણ ભરીયો.
સંગે. ૬

જાણે અજાણે જે પડિક્કમશે, કર્મે તે હળવો થાશે;
વરૂણ નાગ નટવાના દ્રષ્ટાંતે, તે ભવસાગર તરશે

સામાયિક પોષો ને પડિક્કમણું, આસ્થા ર...
નવા નગરે મુનિ 'તેજસિંહ' ભાખ

પ્રતિક્રમણની સઝ્ઝાય.

કર પડિક્કમણું રે ભાવશું, દોય ઘડી શુભ ધ્યાન લાલ રે;
પરભવ જાતાં જીવને, સંબળ સાચું જાણ લાલ રે. કર૦ ૧
'શ્રીવીર' મુખ ઇમ ઉચ્ચરે. શ્રેણિકરાય પ્રતિ વાણ લાલ રે;
લાખ ખાંડી સોના તણી, દિયે દિન દિન પ્રત્યે દાન લાલ રે. કર૦ ૨
લાખ વરસ લગેં તે વળી, એમ દીએ દ્રવ્ય અપાર લાલ રે;
એક સામાયિકને તોલે, ના'વે તેહ લગાર લાલ રે. કર૦ ૩
સામાયિક ચઉવિસંત્થો, વંદના દોય દોય વાર લાલ રે;
વ્રત સંભાળો ને આપણાં, પાળો તે નિરતિચાર લાલ રે. કર૦ ૪
કર કાઉસગ્ગ શુભ ધ્યાનનો. પચ્ચખાણ શુદ્ધ વિચાર લાલ રે;
બેઉ સંધ્યાએ તે વળી. ટાળો ટાળો અતિચાર લાલ રે. કર૦ ૫
સામાયિક પ્રસાદથી, લહીએ અમર વિમાન લાલ રે;
'સિંહ મુનિ' એમ ઉચરે, એ છે મુક્તિ નિદાન લાલ રે. કર૦ ૬

—: વિચારો અને જીવનમાં ઉતારો :—

૧ ઉદાર બનો પણ ઉડાઉ ન બનો.
૨ કરકસરીયા બનો, પણ કંજૂસ ન બનો.
૩ સ્વતંત્ર થાઓ પણ સ્વચ્છંદી ન થાઓ.
૪ નમ્ર થાઓ પણ નમાલા ન થાઓ.
૫ નવું શીખો પણ જૂનું ન વિસારો.
૬ વિદ્યા ભણો પણ વિનય ન વિસારો.
૭ આગળ વધો પણ પાછા ન હઠો.
૮ સ્પર્ધા કરો પણ ઈર્ષ્યા ન કરો.
૯ સત્યનો આગ્રહ રાખો પણ દુરાગ્રહ કદી ન રાખો.
૧૦ પાપને ધિક્કારો પણ પાપીને ન ધિક્કારો.
૧૧ પ્રભુ પ્રાર્થના કરો પણ તમારી પ્રાર્થના કરનારને ન વિસારો.
૧૨ જિંદગી ખાતર ખાનપાન છે પણ ખાનપાન ખાતર જિંદગી નથી.
૧૩ પરોપકાર એ મોટામાં મોટું પુણ્ય છે.
૧૪ વિશ્વાસ ઘાત એ મોટામાં મોટું પાપ છે.

પહેલી વારનું રૂપ, લીધું નાગ તણું-પ્રભુ લીધું૦
બીજી વારનું રૂપજ, ધરીયું બાળ તણું.. જયદેવ૦ ૩

સહુ બાળક બીધા પ્રભુ, પોતે નહીં બીધા-પ્રભુ૦
દેવનું નહિ કંઇ ચાલ્યું, થાકી ગયા ચાલી...જયદેવ૦ ૪

એવા છો ભગવંત, 'મહાવીર' તુમ જાણું-પ્રભુ મહા૦
હોય ભલે રંક રાયા, વંદે સહુ તમને...જયદેવ૦ ૫

● પ્રતિક્રમણ સઝ્ઝાય. ●

પંચ પ્રમાદ તજી પડિક્કમણું, સાંજ સવારે કીજે;
અરિહંત સિદ્ધ સદ્દગુરૂની સાખે, પાપ અ લોવણ લીજે.
સંગે કર મન રંગ હો રાજ પડિક્કમણું મન ચંગે. ૧

જ્ઞાન અક્ષર ઓછો અધિકો. કાનો માત્રા ભાખ્યો;
જીન શાસનમાં શંકા કંખા મિથ્યાત મનમાં રાખ્યો. ચંગે.

જીવ છકાયનો આરંભ સમારંભ, તીવ્ર પરિણામે કીધો;
ક્રોધ કષાય કરી જૂઠું બોલ્યો, અદત્તા દાનજ લીધો. સંગે.

પરસ્ત્રી દેખી પ્રેમ વધાર્યો, ધન લોભે લલચાયો;
દશે દિશાની અધિકી રાવઈ, ખાવણ પીવણ રાગ્યો. સંગે.

કરમાદાણી અનર્થો દંડે, સામાયિક શુદ્ધ નવિ આવે;
દિશાવગાસી વ્રત, આઠમ-પાખી, પોસો ભલે ન ભાવે. સંગે.

જમવા વેળા જમવા બેઠો, સાધુ ચિંતવણા વીસરીયો;
સંલેહણા તપ વીરજીએ ભાખ્યો, એકસો ચોત્રીસ દૂષણ ભરીયો.
સંગે.

જાણે અજાણે જે પડિક્કમશે, કર્મો તે દળતો વાશે;
વરૂણ નાગ નટવાના દ્રષ્ટાંતે, તે ભવસાગર તરશે. સંગે.

સામાયિક પોસો ને પડિક્કમણું, આસ્થા સહિત જે કરશે;
નવા નગરે મુનિ 'તેજસિંહ' ભાખે, દયા ધર્મથી તરશે. સંગે.

પ્રતિક્રમણની સજ્ઝાય.

કર પડિક્કમણું રે ભાવશું, દોય ઘડી શુભ ધ્યાન લાલ રે;
પરભવ જાતાં જીવને, સંબળ સાચું જાણ લાલ રે. કર૦ ૧
'શ્રીવીર' મુખ ઇમ ઉચ્ચરે. શ્રેણિકરાય પ્રતિ વાણ લાલ રે;
લાખ ખાંડી સોના તણી, દિયે દિન દિન પ્રત્યે દાન લાલ રે. કર૦ ૨
લાખ વરસ લગે તે વળી, એમ દીએ દ્રવ્ય અપાર લાલ રે;
એક સામાયિકને તોલે, ના'વે તેહ લગાર લાલ રે. કર૦ ૩
સામાયિક ચઉવિસંથ્થો, વંદના દોય દોય વાર લાલ રે;
વ્રત સંભાળો ને આપણાં, પાળો તે નિરતિચાર લાલ રે. કર૦ ૪
કર કાઉસ્સગ્ગ શુભ ધ્યાનનો, પચ્ચખાણ શુદ્ધ વિચાર લાલ રે;
બેઉ સંધ્યાએ તે વળી, ટાળો ટાળો અતિચાર લાલ રે. કર૦ ૫
સામાયિક પ્રસાદથી, લહીએ અમર વિમાન લાલ રે;
'સિંહ મુનિ' એમ ઉચરે, એ છે મુક્તિ નિદાન લાલ રે. કર૦ ૬

—: વિચારો અને જીવનમાં ઉતારો :—

૧ ઉદાર બનો પણ ઉડાઉ ન બનો.
૨ કરકસરીયા બનો, પણ કંજૂસ ન બનો.
૩ સ્વતંત્ર થાઓ પણ સ્વચ્છંદી ન થાઓ.
૪ નમ્ર થાઓ પણ નમાલા ન થાઓ.
૫ નવું શીખો પણ જૂનું ન વિસારો.
૬ વિદ્યા ભણો પણ વિનય ન વિસારો.
૭ આગળ વધો પણ પાછા ન હઠો.
૮ સ્પર્ધા કરો પણ ઇર્ષ્યા ન કરો.
૯ સત્યનો આગ્રહ રાખો પણ દુરાગ્રહ કદી ન રાખો.
૧૦ પાપને ધિક્કારો પણ પાપીને ન ધિક્કારો.
૧૧ પ્રભુ પ્રાર્થના કરો પણ તમારી પ્રાર્થના કરનારને ન વિસારો.
૧૨ જિંદગી ખાતર ખાનપાન છે પણ ખાનપાન ખાતર જિંદગી નથી.
૧૩ પરોપકાર એ મોટામાં મોટું પુણ્ય છે.
૧૪ વિશ્વાસ ઘાત એ મોટામાં મોટું પાપ છે.

પ્રાતઃસ્મરણીય પ્રાર્થના-સમુચ્ચય.

શ્રી ચૌદ સ્વપ્ન પ્રભાતિઉં.

(રાગઃ-જળકમળ છાંડી જાને બાળા)

મંગલ સમયે માત ત્રિશલા સુખ શય્યાથી જાગીઆ,
પતિને કહે છે સ્વામિ સુજને ચૌદ સપનાં લાધીઆ. ૧
ચૌદ સપનાં લાધીઆં ને દિવ્ય વાજાં વાગીયાં,
મંગલ સમયે માત ત્રિશલા, સુખ શય્યાથી જાગીયાં. ૨

પહેલે સપને **ગૈવર**[૧] દીઠો, બીજે **વૃષભ**[૨] સોહામણો,
ત્રીજે **કેશરી**[૩] ચોથે સપને, દેવશ્રી **લક્ષ્મી**[૪] તણો. ૩
પંચમે સપને **પુષ્પમાળા**[૫], છઠે **ચન્દ્ર**[૬] અમી ઝર્યો,
સાતમે **સુરજ**[૭] આઠમે **ધ્વજા**[૮], નવમે **કળશ**[૯] અમી ભર્યો. ૪
પદ્મસરોવર[૧૦] દશમે દીઠું, **સાયરક્ષીર**[૧૧] એકાદશે,
દેવનાં[૧૨] **વિમાન** દીઠાં, સ્વપ્ન દ્વાદશને વિષે. ૫
રત્નરેલો[૧૩] તેર સ્વપ્ને, **અગ્નિ શિખા**[૧૪] દીઠી ચૌદમે,
પરમ ઉર આનંદ પ્રગટયો, સ્વામિ સુજને એ સમે. ૬
નમ્ર વિનંતિ નાથ એ કે સ્વપ્નનાં ફળ શું હશે?
કૃપા કરી ફરમાવશો જેથી, પ્રસન્ન મગ-તન મન થશે. ૭
ઉઠી પ્રભાતે ચૌદ સ્વપ્નાં, ગાય શીખેને સાંભળે,
'હીર' કહે એ પુણ્ય પ્રભાવે, મનોરથ મનના ફળે.
ઘરે સંપત્તિ સુખ બહુ મળે. ૮

★ ભગવાનને ભૂલશો નહીં. ★

(રાગ-ખોવાયાને ખોળવા પ્રભુ)

દુઃખો તણા ડુંગર પડે, સુખ સાહ્યબી કદી સાંપડે;
તો પણ અરે આ દેહથી, ભગવાનને ભૂલશો નહીં. ૧

વૈભવ મળે લક્ષ્મી મળે. મ્હેલો અને માયા મળે;
એ બે ઘડીની મોજમાં, ભગવાનને ભૂલશો નહીં. ૨

ઝૂલો હિંડોળા ખાટમાં, રંગ ભૂવનમાં મ્હાલ્યા કરો;
એ બે ઘડીની સાહ્યબીમાં, ભગવાનને ભૂલશો નહીં. ૩

બાગો બગીચા પુષ્પના, સુખમાં સુવાસ લીધા કરે;
એ વાસના સ્વપ્ના સમી, ભગવાનને ભૂલશો નહીં. ૪

મંગળ અમંગળ ગૃહ તૂટે, કર્મો કદી નિજ પર રૂઠે;
જ્વાળા ઉઠે તો પણ તમે, ભગવાનને ભૂલશો નહીં. ૫

ભીખ માગવી જગમાં પડે, અપવાદ લોકો બહુ કરે;
તો પણ અરે આ દેહથી. ભગવાનને ભૂલશો નહીં. ૬

◆ શ્રી નવકારનો છંદ. ◆

સુખ કારણ ભવિયણ, સમરો નિત નવકાર,
જિનશાસન આગમ, ચૌદ પુરવનો સાર. ૧

એ મંત્રનો મહિમા, કહેતાં ન લહું પાર,
સુરતરૂ જેમ ચિંતિત, વંછિત ફળ દાતાર. ૨

સુર દાનવ માનવ, સેવા કરે કરજોડ,
ભુવિ મંડળ વિચરે, તારે ભવિયણ કોડ. ૩

સુરછંદે વિલસે, અતિશય જાસ અનંત,
પદ પહેલે નમિયે અરિગંજન અરિહંત. ૪

જે પનરે ભેદે, સિદ્ધ થયા ભગવંત,
પંચમી ગતિ પહોંત્યા, આઠ કરમ કરી અંત. ૫
કળ અકળ સરૂપી, પંચાનંતક દેહ,
જિનવર પાય પ્રણમું, બીજે પદ વળી એહ. ૬

ગચ્છ ભાર ધુરંધર, સુંદર શશિહર શોભ,
કરે સારણ વારણ, ગુણ છત્રીશે થોભ. ૭
શ્રુત જાણ શિરોમણિ, સાગર જિમ ગંભીર,
ત્રીજે પદ નમીયે, આચારજ ગુણ ધીર. ૮

શ્રુતધર ગુણ આગમ, સૂત્ર ભણાવે સાર,
તપ વિધિ સંયોગે, ભાંખે અર્થ વિચાર. ૯
મુનિવર ગુણ જુત્તા, કહિએ તે ઉવઝાય,
પદ ચોથે નમીયે, અહોનિશ તેહના પાય. ૧૦

પંચાશ્રવ ટાળે, પાળે પંચાચાર,
તપસી ગુણધારી, વારે વિષય વિકાર. ૧૧
ત્રસ થાવર પીયર, લોકમાંહી જે સાધ,
ત્રિવિધે તે પ્રણમું, પરમારથ જિણે લાધ. ૧૨

અરિ કરિ હરિ સાયણી, ડાયણી ભૂત વૈતાળ,
સવિ પાપ પણાસે, વાધે મંગળ માળ ૧૩
ઇણ સમર્યાં સંકટ, દૂર ટળે તત્કાળ,
એમ જપે જિન પ્રભુ, સુર શિષ્ય રસાળ. ૧૪

સિદ્ધ પરમાત્માની સ્તુતિ.

(હરિગીત છંદ.)

તુમ તરણ તારણ દુઃખ નિવારણ ભવિક જીવ આરાધનં,
શ્રી નાભીનંદન જગત વંદન નમો સિદ્ધ નિરંજનમ્૦ ૧

જગત ભૂષણ વિગત દૂષણ પ્રણવ પ્રાણ નિરૂપકં,
ધ્યાન રૂપ અનોપ ઉપમ્ નમો સિદ્ધ નિરંજનમ્. ૨
ગગન મંડળ મુકિત પદવી સર્વ ઉર્દ્ધ નિવાસનં,
જ્ઞાન જ્યોતિ અનંત રાજે નમો સિદ્ધ નિરંજનમ્. ૩
અજ્ઞાન નિંદ્રા વિગત વેદન દલિત મોહ નિરાયુષં,
નામ ગોત્ર નિરંતરાયં નમો સિદ્ધ નિરંજનમ્. ૪
વિકટ ક્રોધા માન યોધા માયા લોભ વિસર્જનં,
રાગ દ્વેષ વિમર્દ અંકુર નમો સિદ્ધ નિરંજનમ્. ૫
વિમળ કેવળ જ્ઞાન લોચન ધ્યાન શુકલ સમીરિતં,
યોગીના તિગમ્ય રૂપં નમો સિદ્ધ નિરંજનમ્. ૬
યોગ ને સમો સરણ મુદ્રા પરી પલ્યં કાસનં,
સર્વ દીસે તેજ રૂપં નમો સિદ્ધ નિરંજનમ્. ૭
જગત જીનકે દાસ દાસી તાસ આસ નિરાસનં,
ચંદ્ર રૂપે પરમાનંદ રૂપં નમો સિદ્ધ નિરંજનમ્. ૮
સ્વ સનય સમકીત દ્રષ્ટિ જિનકી સોઆ યોગી અયોગીકં,
દેખતામાં લીન હોવે નમો સિદ્ધ નિરંજનમ્. ૯
તીર્થ સિદ્ધા અતીર્થ સિદ્ધા ભેદ પંચ દસાધિકં,
સર્વ કર્મ વિમુકત ચેતન નમો સિદ્ધ નિરંજનમ્. ૧૦
ચંદ્ર સુર્ય દીપ મણિકી જ્યોતિ તે ન ઉલંઘિતં,
તે જ્યોતિથી અપરમ જ્યોતિ નમો સિદ્ધ નિરંજનમ્. ૧૧.
એકમાંહિ અનેક રાજે અનેકમાંહિ એકકં,
એક અનેકકી નાંહિ સંખ્યા નમો સિદ્ધ નિરંજનમ્. ૧૨.
અજર અમર અલક્ષ અનંતર નિરાકાર નિરંજનં,
પરિબ્રહ્મ જ્ઞાન અનંત દર્શન નમો સિદ્ધ નિરંજનમ્. ૧૩
અતુલ સુખકી લહેરમેં પ્રભુ લીન રહે નિરંતરં,
ધર્મ ધ્યાનથી સિદ્ધ દર્શન નમો સિદ્ધ નિરંજનમ્. ૧૪.

ધ્યાન ધુપં મનઃ પુષ્પં પંચઈંદ્રી હુતાશનં,
ક્ષમા જાપ સંતોષ પુજા, પુજો દેવ નિરંજન. ૧૫
તમે મુક્તિ દાતા કર્મ ઘાતા, દીન જાણી દયા કરો,
સિદ્ધારથ નંદન જગત વંદન, 'મહાવીર જીનેશ્વરં.' ૧૬

શ્રી સોળ સતિનો છંદ.

આદિનાથ આદે જિનવર વંદી, સફળ મનોરથ કીજિએ,
પ્રભાતે ઉઠી મંગળિક કામે, સોળ સતિનાં નામ લીજીએ એ. ૧
બાળકુમારી જગહિતકારી, **બ્રાહ્મી**[૧] ભરતની બેનડીએ,
ઘટ ઘટ વ્યાપક અક્ષર રૂપે, સોળ સતિમાં જે વડીએ. ૨
બાહુ બળ ભગિની સતીય શિરોમણી, **સુંદરી**[૨] નામે ઋષભ સુતાએ,
અંક સ્વરૂપી ત્રિભુવન માંહે, જેહ અનોપમ ગુણ જુતાએ. ૩
ચંદનબાળા[૩] બાળપણેથી, શીયળવંતી શુદ્ધ શ્રાવિકાએ,
અડદના બાકુળા વીર પ્રતિલાભ્યા, કેવળ લહિ વ્રત ભાવિકાએ. ૪
ઉગ્રસેન ધુયા ધારિણી નંદની, **રાજેમતિ**[૪] નેમ વલ્લભાએ,
જોબન વેશે કામને જીત્યો, સંજમ લેઈ દેવ દુલ્લભાએ. ૫
પંચ ભરતારી પાંડવ નારી, **દ્રુપદતનયા**[૫] વખાણીએ.
એકસો આઠે ચીર પુરાણાં, શીયળ મહિમા તસ જાણીએ. ૬
દશરથ નૃપની નારી નિરૂપમ, **કૌશલ્યા**[૬] કુળ ચંદ્રિકાએ,
શીયળ સલુણી રામ જનેતા, પુણ્ય તણી પ્રનાળીકા એ. ૭
કોસંબિક ઠામે સંતાનિક નામે, રાજ્ય કરે રંગ રાજીયો એ,
તસ ઘર ઘરણી **મૃગાવતી**[૭] સતી, સુર ભવને જશ ગાજીયો એ. ૮
સુળશા[૮] સાચી શીયળે ન કાચી, રાચી નહીં વિષયારસે એ,
મુખડું જોતાં પાપ પલાએ નામ લેતાં મન ઉલ્લસે એ. ૯
રામ રઘુવંશી તેહની કામિની, જનક સુતા **સીતા**[૯] સતીએ,
જગ સહુ જાણે ધીજ કરંતા, અનળ શીતળ થયો શીયળથી એ. ૧૦

સુરનર વંદિત શીયળ અખંડિત, શીવા શીવ પદ ગામનીએ,
જેહને નામે નિર્મળ થઇએ, બલીહારી તસ નામની એ. ૧૧
કાચે તાંતણે ચાલણી બાંધી કૂપ થકી જળ કાઢીયું એ,
કલંક ઉતારવા સતીય સુભદ્રા,[10] ચંપા બાર ઉઘાડીયું એ. ૧૨
હસ્તીનાગપુરે પાંડુરાયની, કુંતા[11] નામે કામિનીએ.
પાંડવ માતા દસે દસારની, બ્હેન પતિવ્રતા પદ્મનીએ[12]. ૧૩
શીળવતી નામે શીળવ્રત ધારિણી, ત્રિવિધે તેહને વંદીએ એ;
નામ જપંતા પાતક જાએ, દરીસણે દુરીત નીકંદીએ એ. ૧૪
નીષીધાનગરી નળહ નરીંદની, દમયંતી[13] તસ ગેહીની એ,
સંકટ પડતાં શીયળજ રાખ્યું, ત્રિભુવન કીર્તિ જેહની એ. ૧૫
અનંગ અજીતા જગ જન પૂજીતા પુષ્પચુળા[14] ને પ્રભાવતી[15] એ,
વિશ્વ વિખ્યાતા કામને દમતા, સોળમી સતી પદ્માવતી[16] એ. ૧૬
વીરે ભાખી શાસ્ત્રે સાખી 'ઉદય રતન' ભાખે મુદાએ,
વ્હાણું વાતાં જે નર ભણશે, તે લેશે સુખ સંપદા એ. ૧૭

★ શ્રી બૃહત સાધુ વંદના. ★

નમું અનંત ચોવીશી ઋષભાદિક મહાવીર, આરજ ક્ષેત્રમાં ઘાલી ધર્મની શીર,
મહા અતુલ્ય બળિ નર શૂર વીરને ધીર. તીરથ પ્રવર્તાવી, પહોંત્યા ભવજળ તીર.
શ્રીમંધર પ્રમુખ જઘન્ય તીર્થંકર વીશ. છે અઢી દ્વીપમાં જયવંતા જગદીશ,
એકસોને સિત્તેર ઉત્કૃષ્ટ પદે જગદીશ, ધન્ય મ્હોટા પ્રભુજી તેને નમાવું શીશ.
કેવળી બે કોડી ઉત્કૃષ્ટા ૯ કોડિ, મુનિ બે સહસ કોડી, ઉત્કૃષ્ટા નવસહસ કોડી,
વિચરે વિદેહે, મ્હોટા તપસી ઘોર, ભાવે કરિ વંદુ, ટાળે ભવની ખોડ.
ચોવીશે જિનના સઘળા એ ગણધાર ચૌદશેને બાવન તે પ્રણમું સુખકાર,
જિનશાસન નાયક ધન્ય શ્રીવીર જિણંદ, ગૌતમાદિક ગણધર વર્તાવ્યો આણંદ.
શ્રીઋષભદેવના ભરતાદિક સો પુત્ર, વૈરાગ્ય મન આણી સંયમ લિયો અદ્ભૂત,
કેવળ ઉપરાજ્યું, કરી કરણી કરતુત, જિનમત દીપાવી, સઘળા મોક્ષ પહુંત.

શ્રીભરતેશ્વરના હુઆ પટોધર આઠ, આદિત્ય જશાદિક પહોત્યા શિવપૂર વાટ.
શ્રીજિન અંતરના હુવા પાટ અસંખ્ય, મુનિ મુક્તે પહોત્યા ટાળિ કર્મના વંક.
ધન્ય કપિલ મુનિવર નમિ નમું અણગાર,
જેણે તતક્ષણ ત્યાગ્યો સહસ રમણી પરિવાર.
મુનિવર હરકેશી ચિત્ત મુનીશ્વર સાર, શુદ્ધ સંયમ પાળી પામ્યા ભવનો પાર.
વળી ઇષુકાર રાજા ઘેર કમળાવતિ નાર, ભગુ ને જશા તેહના દોય કુમાર.
છયે ઋદ્ધિ છાંડિને લીધો સંયમ ભાર, ઇણ અલ્પકાળમાં પામ્યા મોક્ષ દ્વાર.
વળી સંયતિ રાજા હરણ આહિડે જાય, મુનિવર ગદભાળી આણ્યો મારગ ઠાય.
ચારિત્ર લઇને ભેટયા ગુરૂનાં પાય, ક્ષત્રિરાજ ઋષીશ્વર ચર્ચા કરી ચિત્ત લાય.
વળી દશે ચક્રવર્તિ રાજ્ય રમણી ઋદ્ધિ છોડ,
દશે મુગતે પહોત્યા કુળને શોભા ચોડ.
ઇણ અવસર્પિણીમાં આઠ રામ ગયા મોક્ષ,
બળભદ્ર મુનીશ્વર ગયા પંચમે દેવલોક.
દશાર્ણભદ્ર રાજા વીર વાંદ્યા ધરિ માન, પછે ઇંદ્ર હટાયો દિયો છકાય અભેદાન.
કરકંડુ પ્રમુખ, ચારે પ્રત્યેક બુદ્ધ, મુનિ મુક્તે પહોત્યા જીત્યા કર્મ મહા જોદ્ધ.
ધન્ય મ્હોટા મુનિવર, મૃગાપુત્ર જગીશ, મુનિવર અનાથી જીત્યા રાગ ને રીશ.
વળી સમુદ્રપાળ મુનિ, રાજેમતિ રહનેમ, કેશી ને ગૌતમ પામ્યા શિવપુર ક્ષેમ.
ધન્ય વિજયઘોષ મુનિ, જયઘોષ વળિ જાણ,
શ્રી ગર્ગાચારજ, પહોત્યા છે નિરવાણ.
શ્રીઉત્તરાધ્યયનમાં જિનવરે કર્યાં વખાણ,
શુદ્ધ મને ધ્યાવો, મનમેં ધીરજ આણ.
વળી ખંદક સન્યાસી રાખ્યો ગૌતમ સ્નેહ, મહાવીર સમીપે પંચ મહાવ્રત લેહ.
તપ કઠણ કરીને ઝોંસી આપણી દેહ, ગયા અચ્યુત દેવલોકે ચવિ લેશે ભવ છેહ.
વળી ઋષભદત્ત મુનિ, શેઠ સુદર્શન સાર,
શિવરાજ ઋષીશ્વર, ધન્ય ગાંગેય અણગાર.
શુદ્ધ સંયમ પાળી પામ્યા કેવળ સાર, એ ચારે મુનિવર પહોત્યા મોક્ષ મોઝાર.

ભગવંતની માતા ધન ધન સતી દેવાનંદા,
વળી સતી જયંતિ છોડ દિયા ઘર ફંદા.
સતી મુગતે પહોત્યાં વળી તે વીરના નંદ,
મહાસતી સુદર્શના ઘણી સતીઓના વૃંદ.
વળી કાર્તિક શેઠે પડિમા વહી શૂરવીર,
જમ્યો મહોરા ઉપર તાપસ બળતી ખીર.
પછી ચારિત્ર લીધું, મિત્ર એકસહસ આઠ ભીર,
મરી હુવા શક્રેંદ્ર, ચ્યવિ લેશે ભવ તીર.
વળી રાય ઉદાઈ દિયો ભાણેજને રાજ, પછી ચારિત્ર લેઇને સાર્યાં આતમ કાજ.
ગંગદત્ત મુનિ આણંદ, તરણ તારણ જહાજ,
કુશળ મુનિ રૂડો, દિયો ઘણાને સાજ.
ધન્ય સુનક્ષત્ર મુનિવર સર્વાનુભૂતિ અણગાર,
આરાધિક હુઇને, ગયા દેવલોક મોઝાર.
ચ્યવી મુગતે જાશે, વળી સિંહ મુનીશ્વર સાર,
બીજા પણ મુનિવર, ભગવતિમાં અધિકાર.
વણિકનો બેટો મહોટો મુનિવર મેઘ, તજી આઠ અંતેઉરિ આણ્યો મન સંવેગ.
વીરપે વ્રત લેઇને બાંધી તપની તેગ, ગયા વિજય વિમાને ચ્યવી લેશે શિવવેગ.
ધન્ય થાવર્ચા પુત્ર તજી બત્રીશે નાર, તેની સાથે નીકળ્યા પુરૂષ એક હજાર.
શુકદેવ સંન્યાસી એક સહસ શિષ્ય લાર, પંચસયશું શેલક લીધો સંયમ ભાર.
સર્વ સહસ્ર અઢાઇ ઘણાં જીવોને તાર, પુંડરગિરિ ઉપર કિયો પાદોપગમનું સંથાર.
આરાધિક હુઇને કીધો ખેવો પાર, હુવા મહોટા મુનિવર નામ લિયાં નિસ્તાર.
ધન્ય જિનપાળ મુનિવર દોય ધનાવા સાધ, ગયા પ્રથમ દેવલોકે મોક્ષ જાશે આરાધ.
મલ્લિનાથના છ મિત્ર મહાબળ પ્રમુખ મુનિરાય,
સર્વે મુક્તે સિધાવ્યા મોટી પદવી પાય.
વળી જિતશત્રુરાજા સુબુદ્ધિ નામે પ્રધાન, પોતે ચારિત્ર લેઇને પામ્યા મોક્ષ નિધાન.
ધન્ય તેતળિ મુનિવર દિયો છકાય અભેદાન, પોટિલા પ્રતિબોધ્યા પામ્યા કેવળજ્ઞાન.
ધન્ય પાંચે પાંડવ તજી દ્રૌપદી નાર, સ્થિવરની પાસે લીધો સંયમ ભાર.

શ્રીનેમિ વંદનનો એવો અભિગ્રહ કીધ,માસ માસખમણ તપ શેત્રુંજય જઇ સિદ્ધ.
ધર્મ ઘોષતણા શિષ્ય ધર્મરૂચિ અણગાર કીડીયોની કરૂણા આણી દયા અપાર.
કડવા તુંબાનો કીધો સઘળો આહાર, સર્વાર્થસિદ્ધ પહોત્યા ચ્યવી લેશે ભવ પાર.
વળી પુંડરિક રાજા કુંડરિક ડગીયો જાણ,પોતે ચરિત્ર લેઇને ન ઘાલી ધર્મમાં હાણ.
સર્વાર્થ સિદ્ધ પહોત્યા ચવી લેશે નિરવાણ,શ્રીજ્ઞાતાસૂત્રમાં જિનવરે કર્યાં વખાણ.
ગૌતમાદિક કુમર સગા અઢારે ભ્રાત,સર્વ અંધકવિષ્નુ સુત ધારણિ જ્યારી માત.
તજી આઠ અંતેઉરી કાઢી દીક્ષાની વાત, ચારિત્ર લેઇને કીધો મુક્તિનો સાથ.
શ્રીઅનેક સેનાદિક છયે સહોદર ભાય, વસુદેવના નંદન દેવકી જ્યારી માય.
ભદીલપુર નગરી નાગ ગહાવઇ જાણ, સુળસા ઘેર વધિયા સાંભળી નેમિની વાણ.
તજી બત્રીસ (૨) અંતેઉરી નીકળીયા છટકાય,
નળ કૂબેર સમાણા ભેટયા શ્રીનેમિના પાય.
કરી છઠ છઠ પારણાં મનમેં વૈરાગ્ય લાય,એક માસ સંથારે મુક્તિ બિરાજ્યા જાય.
વળી દારૂક સારણ સુમુખ દુમુખ મુનિરાય,
વળી કુંવર અનાદ્રષ્ટિ ગયા મુક્તિગઢમાંય.
વસુદેવના નદન ધન્ય ધન્ય ગજસુકુમાળ, રૂપે અતિ સુંદર કળાવંત વય બાળ.
શ્રીનેમિ સમીપે છોડયો મોહ જંજાળ, ભિક્ષુની પડિમા ગયા મસાણ મહાકાળ.
દેખી સોમિલ કોપ્યો મસ્તકે બાંધી પાળ, ખેરતણાં ખીરાં શિર ઠવિયાં અસરાળ.
મુનિ નજર ન ખંડી મેટી મનની જાળ, પરિસહ સહીને મુક્તિ ગયા તતકાળ.
ધન્ય જાળી મયાળી ઉવયાલાદિક સાધ, સાંબ ને પ્રદ્યુમન અનિરૂદ્ધ સાધુ અગાધ.
વળી સચ્ચનેમિ દ્રઢનેમિ કરણી કીધી વાદ,
દશે મુક્તે પહોત્યાં જિનવર વચન આરાધ.
ધન્ય અર્જુનમાળી કિયો કદાગ્રહ દૂર, વીરપેં વ્રત લેઇને સત્યવાદી હુવા શૂર.
કરી છઠ છઠ પારણાં ક્ષમા કરી ભરપૂર, છ માસની માંહી કર્મ કિયા ચકચૂર.
કુંવર અઇમુત્તે દીઠા ગૌતમસ્વામ, સુણી વીરની વાણી કીધો ઉત્તમ કામ.
ચારિત્ર લેઇને પહોત્યાં શિવપુર ઠામ,ધુર આદિ મકાઇ અંત અલક્ષ મુનિ નામ.
વળી કૃષ્ણરાયની અગ્રમહિષી આઠ, પુત્ર વહૂ દોય સરખા પુણ્યના ઠાઠ.
જાદવકૂળ સતિયાં ટાળ્યો દુઃખ ઉચાટ, પહોત્યાં શિવપુરમાં એ છે સૂત્રનો પાઠ.

શ્રેણિકની રાણી કાલીઆદિક દશ જાણ, દશે પુત્ર વિયોગે સાંભળી વીરની વાણ.
ચંદનબાળાપે સંયમ લઈ હુવા જાણ, તપ કરી દેહ ઝોંશી પહોંત્યાં છે નિરવાણ.
નંદાદિક તેરે શ્રેણિક નૃપની નાર, સઘળી ચંદનબાળાપે લીધો સંયમ ભાર.
એક માસ સંથારે પહોત્યાં મુક્તિ મોઝાર, એ તેવુંજણાંનો અંતગડમાં અધિકાર.
શ્રેણીકના બેટા જાળિયાદિક તેવીશ, વીરપે વ્રત લેઇને, પાળ્યો વિશ્વાવીશ.
તપ કઠણ કરીને, પૂરી મન જગીશ, દેવલોકે પહોંચ્યા, મોક્ષ જાશે તજી રીશ.
કાકંદિનો ધન્નો તજી બત્રીશે નાર, મહાવીર સમીપે, લીધો સંયમ ભાર.
કરી છઠ છઠ પારણાં આયંબિલ ઉજ્જિત આહાર,
શ્રી વીરે વખાણ્યાં ધન ધન્નો અણગાર.
એક માસ સંથારે સર્વાર્થસિદ્ધ પહુંત, મહાવિદેહ ક્ષેત્રમાં કરશે ભવનો અંત.
ધન્નાની રીતે હુવા નવે સંત, શ્રી અનુત્તરોવવાઇમાં ભાંખી ગયા ભગવંત.
સુબાહુ પ્રમુખ પાંચ પાંચસે નાર, તજી વીરપે લીધાં, પંચ મહાવ્રત સાર.
ચારિત્ર લેઇને પાળ્યાં નિરતિચાર, દેવલોકે પહોંચ્યા, સુખવિપાક અધિકાર.
શ્રેણિકના પૌત્રા પૌમાદિક હુવા દશ, વીરપે વ્રત લેઇને કાઢ્યો દેહનો કસ.
સંયમ આરાધી, દેવલોકમાં જઈ વશ.
મહાવિદેહ ક્ષેત્રમાં મોક્ષ જશે લેઈ જશ.
બળભદ્રના નંદન નિષધાદિક હુવા બાર,
તજી પચાસ (૨) અંતેઉરી ત્યાગ દિયો સંસાર.
સહુ નેમિ સમીપે ચાર મહાવ્રત લીધ, સર્વાર્થસિદ્ધ પહોંચ્યા હોશે વિદેહે સિદ્ધ.
ધન્નો ને શાળિભદ્ર મુનીશ્વરોની જોડ, નારીનાં બંધન તતક્ષણ નાખ્યાં ત્રોડ.
ઘર કુટુંબ કબીલો ધન કંચનની ક્રોડ,
માસ માસખમણ તપ ટાળશે ભવની ખોડ.
શ્રી સુધર્મસ્વામીના શિષ્ય ધન ધન જંબુસ્વામ,
તજી આઠ અંતેઉરી માતપિતા ધન ધામ.
પ્રભવાદિક તારી પહોંત્યાં શિવપુર ઠામ, સૂત્ર પ્રવર્તાવી જગમાં રાખ્યું નામ.

ધન્ય ઢંઢણ મુનિવર કૃષ્ણરાયના નંદ,
શુદ્ધ અભિગ્રહ પાળી ટાળી દિયો ભવ ફંદ.
વળી ખંધક ઋષિની દેહ ઉતારી ખાલ, પરિસહ સહીને ભવ ફેરા દિયા ટાળ.
વળી ખંધક ઋષિના હુવા પાંચશેં શિષ્ય,
ઘાણીમાં પીલ્યા મુક્તિ ગયા તજી રીસ.
સંભૂતિવિજય શિષ્ય ભદ્રબાહુ મુનિરાય, ચૌદ પૂરવધારી ચંદ્રગુપ્ત આણ્યો ઠાય.
વળી આર્દ્રકુમાર મુનિ સ્થુળિભદ્ર નંદિષેણ, અરણિક અઈમુતો મુનીશ્વરોની શેણ.
ચોવીશજિન મુનિવર સંખ્યા અઠ્ઠાવીશ લાખ,
ઉપર સહસ અડતાળીશ સૂત્ર પરંપરા ભાખ.
કોઈ ઉત્તમ વાંચો મોઢે જયણા રાખ, ઉઘાડે મુખ બોલ્યાં પાપ લાગે વિપાક.
ધન્ય મરૂદેવી માતા ધ્યાયો નિર્મળ ધ્યાન, ગજ હોદે પાયો નિર્મળ કેવળજ્ઞાન.
ધન્ય આદેસરની પુત્રી બ્રાહ્મી સુંદરી દોય, ચારિત્ર લેઇને મુક્તિ ગયા સિદ્ધ હોય
ચોવીશે જિનની વડી શિષ્યણી ચોવીશ, સતી મુક્તે પહોત્યાં પૂરી મન જગીશ.
ચોવીશે જિનનાં સર્વ સાધવી સાર, અડતાળીસ લાખને આઠસેં સિત્તેર હજાર.
ચેડાની પુત્રી રાખી ધર્મશું પ્રીત, રાજેમતિ વિજયા મૃગાવતી સુવિનીત.
પદ્માવતી મયણરેહા દ્રૌપદી દમયંતી સીત, ઈત્યાદિક સતીયો ગઈ જન્મારો જીત.
ચોવીશે જીનનાં સાધુ સાધવી સાર, ગયાં મોક્ષ દેવલોકે હૃદયે રાખો ધાર.
ઈણ અઢી દ્વીપમાં ઘરડા તપસી બાળ,
શુદ્ધ પંચ મહાવ્રતધારી, નમો નમો ત્રણકાળ.
એ જતિયો સતિયોનાં લીજે નિત્ય પ્રત્યે નામ,
શુદ્ધ મને ધ્યાવો, એહ તરણનો ઠામ.
એ જતિયો સતિયોશું રાખો ઉજ્વળ ભાવ,
એમ કહે ઋષિ જેમલ એ તરણનો દાવ.
સંવત અઢાર ને વર્ષ સાતો શિરદાર,
શહેર ઝાલોરમાંહી એહ કહ્યો અધિકાર.

⊙ શ્રી લઘુ સાધુ વંદના. ⊙

સાધુજીને વંદના નિત નિત કીજે, પ્રહ ઉગમતે સૂર રે પ્રાણી;
નીચ ગતિમાં તે નવિ જાવે, પામે રિદ્ધિ ભરપૂર રે પ્રાણી.—સા૦ ૧

મોટા તે પંચ મહાવ્રત પાળે, છકાયનાં પ્રતિપાળ રે પ્રાણી;
ભ્રમર ભિક્ષા મુનિ સુઝતી લેવે, દોષ બેતાલીશ ટાલ રે પ્રાણી.—સા૦ ૨

રિદ્ધિ સંપદા મુનિ કારમી જાણે, દીધી સંસારને પૂંઠ રે પ્રાણી;
એરે પુરૂષારી બંદગી કરતાં, આઠે કરમ જાય તૂટ રે પ્રાણી.—સા૦ ૩

એક એક મુનિવર રસના ત્યાગી, એકેકા જ્ઞાન ભંડાર રે પ્રાણી;
એક એક મુનિવર વૈયાવચ્ચ વૈરાગી, એના ગુણનો નાવે પાર રે પ્રાણી.—સા૦ ૪

ગુણ સત્તાવીસ કરીને દીપે, જીત્યા પરિસા બાવીસ રે પ્રાણી;
બાવન તો અનાચીરણ ટાળે, તેને નમાવું મારૂં શીશ રે પ્રાણી.—સા૦ ૫

જહાજ સમાન તે સંત મુનીશ્વર, ભવ્ય જીવ બેસે આય રે પ્રાણી;
પર ઉપકારી મુનિ દામ ન માગે, દેવે તે મુક્તિ પોચાય રે પ્રાણી.—સા૦ ૬

એ ચરણે પ્રાણી શાતારે પાવે, પાવે તે લીલ વિલાસ રે પ્રાણી;
જન્મ જરા અને મરણ મિટાવે, નાવે ફરી ગર્ભાવાસ રે પ્રાણી.—સા૦ ૭

એક વચન એ સતગુરૂ કેરો, જો બેસે દિલમાંય રે પ્રાણી;
નરક ગતિમાં તે નહિ જાવે, એમ કહે જીનરાય રે પ્રાણી.—સા૦ ૮

પ્રભાતે ઉઠીને ઉત્તમ પ્રાણી, સુણો સાધુનાં વ્યાખ્યાન રે પ્રાણી;
એ પુરૂષોની સેવા કરતાં, પાવે તે અમર વિમાન રે પ્રાણી.—સા૦ ૯

સંવત અઢાર ને વર્ષ અડત્રીસે, બુરી તે ગામ ચોમાસ રે પ્રાણી;
મુનિ આસકરણજી એણીપેરે જંપે, હું તો ઉત્તમ સાધુનો દાસ રે પ્રાણી.
સાધુજીને વંદના નિત નિત કીજે. ૧૦



શાંતિનાથ પ્રાર્થના.

(રાગ-છોટી બડી સૈંયારે જાલીકામોરા કાટના.)

શ્રી શાંતિનાથ ભગવાન, શાંતિ તો વર્તાવના—ટેક.
વિશ્વસેન રાજાજી કે નંદન, અવતરે અચલાકે કૂખ,
સરવાર્થ સિદ્ધસે આવના—૧.
જન્મ લે તેહી મરકી નિવારી, ઘર ઘર મંગલાચાર,
સૈંયા ગાવે વધાવના—૨.
ષટખંડકી પ્રભુ રૂદ્ધિ ત્યાગી, લેકર સંયમ ભાર,
કેવલકા હુવા પાવના—૩.
શાંતિ નામ હૈ પરમ જગતમેં, સુખ સંપત દાતાર,
વિઘ્ન તો વિર લાવના—૪.
શાંતિ જાપસે વિષ અમૃત હો, નિર્ધન હો ધનવાન,
ફલેગો સારી ભાવના—૫.
પ્રાત: ઊઠી ૐ શાંતિ જપતે, રોગ શોક મીટ જાય,
અક્ષય સુખ પાવના—૬
ગુરૂ પ્રસાદે **ચોથમલ** કહે, મનકા મનોરથ પૂર.
દરશનકી મેરી ભાવના—૭

શ્રી શાંતિનાથનો છંદ.

નગર હત્થિણાપુર અતિરે ભલો, જિહાં જનમ્યાં તીર્થંકર ત્રિભુવન તિલો,
રાજ પ્રરૂપ્યો જૈન ખરો, શ્રીશાંતિ જિનેશ્વર શાંતિ કરો.—એ આંકણી૦ ૧
સર્વાર્થસિદ્ધ થકીરે ચવી, તવ દેશ નગરમાં શાંતિ હવી,
શાંતિજી નામ દિયો સખરો,—શ્રી શાંતિ જિનેશ્વર શાંતિ કરો૦ ૨
વિશ્વસેન પિતા અચિરા રે માયા, જેણે ચૌદ સુપન મોટાંરે પાયાં,
જનમ્યાં તીર્થંકર અમિય ઝરો,—શ્રી શાંતિ જિનેશ્વર શાંતિ કરો૦ ૩

છપ્પન કુમારિકા ઉલ્લાસ ઘણો, જેણે જન્મ મહોચ્છવ કર્યો કુમર તણો,
ચોસઠ ઇંદ્ર આવી કળશ ભરે,—શ્રી શાંતિ જિનેશ્વર શાંતિ કરો૦ ૪
ભણાવી બહોતેર કળા, જેણે સહસ્ર ચોસઠ પરણી મહીલા,
છ ખંડ સાધ્યા એણીય પરે,—શ્રી શાંતિજિનેશ્વર શાંતિ કરો૦ ૫
સહસ પંચોતેર વરસ કહ્યાં, ચક્રવર્તિપણે ઘરવાસ રહ્યાં,
પછે મિટાઈ દિયોસઘળો ઝઘડો,—શ્રી શાંતિ જિનેશ્વર શાંતિ કરો૦ ૬
એક સહસ પુરૂષ સાથે શિક્ષા, શ્રી જીનવરજીએ લીધી દિક્ષા,
પછે સુર નર આવી પાય પડો,—શ્રી શાંતિ જિનેશ્વર શાંતિ કરો૦ ૭
એક માસ લગે છદ્મસ્થ રહ્યાં, શુદિ પોષ નોમે દિન કેવળ લહ્યાં,
ભરણી નક્ષત્ર પ્રભાત ખરે,—શ્રી શાંતિ જિનેશ્વર શાંતિ કરો૦ ૮
પ્રભુએ મોહજાળ સવિ કાપી, ચતુર્વિધ સંઘ તીરથ સ્થાપી,
ચોથો દુઃખમ સુખમ આરે,—શ્રી શાંતિ જિનેશ્વર શાંતિ કરો૦ ૯
બાસઠ સહસ મુનિરાજ થયાં, વળી સહસ નવ્યાસી હુઈ આર્જિયાં,
પ્રભુ તારો ને વળી આપ તરો,—શ્રી શાંતિ જિનેશ્વર શાંતિ કરો૦ ૧૦
બે લાખ નેવું સહસ શ્રાવક ગુણી, ૩ લાખ ૮૩ સહસ શ્રાવિકા સૂણી,
ઔર ચતુર્વિધ સંઘ ખરે,—શ્રી શાંતિ જિનેશ્વર શાંતિ કરો૦ ૧૧
ચાર હજાર ઉહિનાણી જતિ, વળી ત્રણસેં હુવા વિપુલમતિ,
નેવું ગણધરનો પાપ હરે,—શ્રી શાંતિ જિનેશ્વર શાંતિ કરો૦ ૧૨
ચાર હજાર ત્રણસે રે કહ્યાં, મુનિ કેવળ લહીને મુક્તિ ગયાં,
છ હજાર મુનિ વૈક્રિય ધરે—શ્રી શાંતિ જિનેશ્વર શાંતિ કરો૦ ૧૩
ચોત્રીસે વાદી ભારી, વળી આઠસેં ચૌદ પૂરવધારી,
આઠ કરમ શું જાઈ લડો,—શ્રી શાંતિ જિનેશ્વર શાંતિ કરો૦ ૧૪
નવ પદવી મોટી રે કહી, જેણે એકણ ભવમાં દોએ લહી,
એસો ભરિયો પુણ્ય ઘડો,—શ્રી શાંતિ જિનેશ્વર શાંતિ કરો૦ ૧૫
પા પા લાખ કુમર સાધપણે, વળિ અધલાખ વરસ રાજ્યપણે,
એક લાખ વરસનો સર્વ ઘડો,—શ્રી શાંતિ જિનેશ્વર શાંતિ કરો૦ ૧૬

ચાળીસ ધનુષ ઉંચી રે દેહી, વળી હેમવરણી ઉપમારે કહી,
દીઠે દિલ દરિયાવ ઠરો,—શ્રી શાંતિ જિનેશ્વર શાંતિ કરો૦ ૧૭

જો નામ ધરાવો શ્રાવક યતિ, તો અનાચાર સેવો રે મતિ,
પરભવથી સેંતી કાંઈ ડરો, શ્રી શાંતિ જિનેશ્વર શાંતિ કરો૦ ૧૮

ત્રિવિધે ત્રિવિધે જીવ મતિ રે હણો, એ ઉપદેશ છે જિનરાજ તણો,
માર્ગ બતાવ્યો શુદ્ધ ખરો,—શ્રી શાંતિ જિનેશ્વર શાંતિ કરો૦ ૧૯

આ જીવ રાય ને રંક થયો, વળી નરક નિગોદમાં બહુ રે રહ્યો,
રડવડિયો જેમ ગેડિ દડો,—શ્રી શાંતિ જિનેશ્વર શાંતિ કરો૦ ૨૦

ચાર ગતિનાં રે દુઃખ કહ્યાં, જીવે અનંતિ અનંતિ વાર લહ્યાં,
પચી રહ્યો જેમ તેલ વડો,—શ્રી શાંતિ જિનેશ્વર શાંતિ કરો૦ ૨૧

શ્રદ્ધા સહિત તુમે તાપ તપો, ભવ્ય જીવો સૌ તુમે જાપ જપો,
માર્ગ મળ્યો છે નિપટ ખરો,—શ્રી શાંતિ જિનેશ્વર શાંતિ કરો૦ ૨૨

સંથારો એક માસ તણો, સમેત શિખર સિદ્ધ ઠામ ભણો,
નવસેં મુનિ શું મુકિત વરો,—શ્રી શાંતિ જિનેશ્વર શાંતિ કરો૦ ૨૩

મૃગ લંછન સેંતિ ધ્યાન રહ્યાં, શ્રી શાંતિ જીનેશ્વર મુકિત ગયાં,
પછે ભેટ દિયો સબી જન્મ મરો,—શ્રી શાંતિ જિનેશ્વર શાંતિ કરો૦ ૨૪

તુમ નામ લિયાં સવિ કાજ સરે, તુમ નામે મુકિત મહેલ મળે.
તુમ નામે શુભ ભંડાર ભરો,—શ્રી શાંતિજિનેશ્વર શાંતિ કરો૦ ૨૫

રૂષિ જેમલજીએ એહ વિનતિ કહી, પ્રભુ તોરા ગુણનો પાર નહીં,
મુજ ભવ ભવનાં દુઃખ દૂર કરો,—શ્રી શાંતિ જિનેશ્વર શાંતિ કરો૦ ૨૬

★ શ્રી શાંતિનાથ સ્વામીનો છંદ. ★

શારદ માય નમું શિરનામી, હું ગુણ ગાઉં ત્રિભુવનકે સ્વામી;
શાંતિ શાંતિ જપે સબ કોઈ, તે ઘેર શાંતિ સદા સુખ હોઈ. ૧

શાંતિ જપી જે કીજે કામ, સોહી કામ હોવે અભિરામ,
શાંતિ જપી પરદેશ સિધાવે, તે કુશળે કળા લેઇ આવે. ૨

ગર્ભ થકી પ્રભુ મરકી નિવારી, શાંતિજી નામ દિયો હિતકારી,
જે નર શાંતિ તણા ગુણ ગાવે, ઋદ્ધિ અચિંતી તે નર પાવે. ૩
જે નરકું પ્રભુ શાંતિ સહાઇ, તે નરકું કુછ અરતિ નાહીં,
જો કછુ વાંછે સોહી પૂરે, દુઃખ દરિદ્ર મિથ્યા મતિ ચૂરે. ૪
અલખ નિરંજન જ્યોત પ્રકાશી, ઘટ ઘટ અંતરકે પ્રભુ વાસી,
સ્વામી સ્વરૂપ કહ્યું નવિ જાય, કહેતાં મુજ મન અચરજ થાય. ૫
ડાર દિયે સબહી હથિયારા, જીત્યાં મોહ તણાં દળ સારા,
નારી તજી શીવશું રંગ રાચો, રાજ તજ્યો પણ સાહિબ સાચો. ૬
મહા બળવંત કહીજે દેવા, કાયર કુંથું એક હણેવા,
રૂદ્ધિ સગળ પ્રભુ પાસ લહિજે, ભિક્ષાહારી નામ કહીજે. ૭
નિંદક પૂજકકું સમ ભાયક, પણ સેવકકું હે સુખદાયક,
તજી પરિગ્રહ હુવા જગનાયક, નામ અતિથિ સર્વે સિદ્ધિ લાયક. ૮
શત્રુ મિત્ર સમ ચિત્ત ગણીજે, નામ દેવ અરિહંત ભણીજે,
સકળ જીવ હિતવંત કહીજે, સેવક જાણી મહા પદ દીજે. ૯
સાયર જૈસા હોત ગંભીરા, દૂષણ એક ન માંહે શરીરા,
મેરૂ અચળ જિમ અંતર જામી, પણ ન રહે પ્રભુ એકણ ઠામી. ૧૦
લોક કહે જિનજી સબ દેખે, પણ સુપનાંતર કબહુ ન પેખે,
રીસ વિના બાવીસ પરીસા, સેના જીતી તે જગદીશા. ૧૧
માન વિના જગ આણ મનાઈ, માયા વિના શિવશું લય લાઈ,
લોભ વિના ગુણ રાશિ ગ્રહિજે, ભિક્ષુ ભાવે ત્રિગડો સેવિજે, ૧૨
નિર્ગ્રંથપણે શિર છત્ર ધરાવે, નામ યતિ પણ ચમર ઢળાવે,
અભયદાન દાતા સુખ કારણ, આગળ ચક્ર ચાલે અરિદારણ. ૧૩
શ્રીજીનરાજ દયાળ ભણીજે, કર્મ સર્વેકો મૂળ ખણીજે,
ચઉવિહ સંઘ તિરથ થાપે, લચ્છી ઘણી દેખે નવિ આપે. ૧૪
વિનયવંત ભગવંત કહાવે, નાહીં કિસીકું શિશ નમાવે,
અકંચનકો બિરૂદ ધરાવે, પણ સોવન પદ પંકજ ઠાવે. ૧૫
રાગ નહિ પણ સેવક તારે, દ્વેષ નહિ નિગુણા સંઘ વારે,
તજી આરંભ નિજ આતમ ધ્યાવે, શિવ રમણીકો સાથ ચલાવે. ૧૬

તેરો મહિમા અદ્દભુત કહી જે, તેરા ગુણકો પાર ના લીજે,
તું પ્રભુ સમરથ સાહેબ મેરા, હું મન મોહન સેવક તેરા. ૧૭
તુંરે ત્રિલોક તણો પ્રતિપાળ, હુંરે અનાથ ને તુંરે દયાળ,
તું શરણાગત રાખણ ધીરા, તું પ્રભુ તારક છે વડ વીરા. ૧૮
તૂંહી સમો વડ ભાગજ પાયો તો મેરો કાજ ચડયોરે સવાયો.
કર જોડી પ્રભુ વિનવું તમસું, કરો કૃપા જીનવરજી અમશું. ૧૯
જન્મ મરણના ભય નિવારો, ભવ સાગરથી પાર ઉતારો,
શ્રીહત્થિણાપુર મંડણ સોહે. ત્યાં શ્રી શાંતિ સદા સદા મન મોહે. ૨૦
પદ્મસાગર ગુરૂરાય પસાયા, શ્રી ગુણ સાગર કહે મન ભાયા,
જે નર નારી એક ચિત્તે ગાવે, તે મનવાંછિત નિશ્ચે પાવે. ૨૧

● શ્રી ગૌતમ સ્વામીનો છંદ. ●

વીર જિણેશ્વર કેરો શિષ્ય, **ગૌતમ** નામ જપો નિશદિશ,
જો કીજે ગૌતમનું ધ્યાન, તો ઘર વિલસે નવે નિધાન૦ ૧
ગૌતમ નામે ગિરિવર ચડે, મનવંછિત હેલા સંપડે;
ગૌતમ નામે નાવે રોગ, ગૌતમ નામે સર્વ સંજોગ૦ ૨
જે વૈરી વિરૂઆ વંકડા, તસ નામે નાવે ઢુંકડા;
ભૂત પ્રેત નવિ મંડે પ્રાણ, તે ગૌતમનાં કરૂં વખાણ૦ ૩
ગૌતમ નામે નિર્મળકાય. ગૌતમ નામે વાધે આય;
ગૌતમ જિનશાસન શણગાર, ગૌતમ નામે જય જયકાર૦ ૪
શાળ દાળ સુરહા ઘૃત ગોળ, મનવંછિત કાપડ તંબોળ;
ઘરસુઘરણી નિર્મળ ચિત્ત, ગૌતમ નામે પુત્ર વિનીત૦ ૫
ગૌતમ ઉગ્યો અવિચળ ભાણ, ગૌતમ નામ જપો જગ જાણ;
મ્હોટા મંદિર મેરૂ સમાન, ગૌતમ નામે સફળ વિહાણ૦ ૬
ઘર મયંગળ ઘોડાની જોડ, વારૂ પહોંચે વંછિત કોડ;
મહિયળ માને મ્હોટા રાય, જો તુઠે ગૌતમનાં પાય૦ ૭
ગૌતમ પ્રણમ્યાં પાતક ટળે, ઉત્તમ નરની સંગત મળે;
ગૌતમ નામે નિર્મળ જ્ઞાન. ગૌતમ નામે વાધે વાન૦ ૮
પુણ્યવંત અવધારો સહુ, ગુરૂ ગૌતમના ગુણ છે બહુ;
કહે **લાવણ્ય સમય** કરજોડ, ગૌતમ તુઠે સંપતિ કોડ૦ ૯

શ્રી મહાવીર સ્વામીનો છંદ

સેવો વીરને ચિત્તમાં નિત્ય ધારો, અરિ ક્રોધને મનથી દૂર વારો;
સંતોષવૃત્તિ ધરો ચિત્તમાંહિ, રાગ દ્વેષથી દૂર થાઓ ઉચ્છાહિં. ૧
પડયા મોહના પાસમાં જેહ પ્રાણી, શુદ્ધ તત્વની વાત તેણે ન જાણી;
મનુ જન્મ પામી વૃથા કાં ગમો છો, જીનમાર્ગ છંડી ભૂલાં કાં ભમો છો. ૨
અલોભી અમાની નિરાગી તજો છો, સલોભી સમાની સરાગી ભજો છો;
હરિ હરાદિ અન્યથી શું રમો છો, નદી ગંગ મૂકી ગળીમાં પડો છો. ૩
કેઇ દેવ હાથે અસિ ચક્રધારા, કેઈ દેવ ઘાલે ગળે રૂંઢમાળા;
કેઇ દેવ ઉત્સંગે રાખે છે વામા, કેઈ દેવ સાથે રમે વૃંદ રામા. ૪
કેઇ દેવ જપે લેઇ જપમાળા, કેઈ માંસ ભક્ષી મહા વિકરાળા;
કેઇ યોગિણી ભોગિણી ભોગ માગે, કેઈ રૂદ્રાણી છાગનો હોમ માગે. ૫
ઈશા દેવ દેવી તણી આશ રાખે, તદા મુક્તિનાં સુખને કેમ ચાખે;
જદા લોભના થોભનો પાર નાવ્યો, તદા મધનો બિંદુઓ મન્ન ભાવ્યો. ૬
જેહ દેવલાં આપણી આશ રાખે, તેહ પીંડને મન્ન શું લેય ચાખે;
દીનહીનની ભીડ તે કેમ ભાંજે, ફૂટયો ઢોલ હોએ કહો કેમ વાજે. ૭
અરે મૂઢ ભ્રાતા ભજો મોક્ષ દાતા, અલોભી પ્રભુને ભજો વિશ્વખ્યાતા;
રત્ન ચિંતામણી સરિખો એહ સાચો, કલંકી કાચના પીંડ શું મત રાચો. ૮
મંદબુદ્ધિ શું જેહ પ્રાણી કહે છે, સવિધર્મ એકત્વ ભૂલો ભમે છે;
કિહાં સર્ષવા ને કિહાં મેરૂધીરં, કિહાં કાયરાં ને કિહાં શૂરવીરં. ૯
કિહાં સ્વર્ણથાળં કિહાં કુંભખંડ, કિહાં કોદ્રવા ને કિહાં ખીરમંડં;
કિહાં ખીર સિંધુ કિહાં ક્ષારનીરં, કિહાં કામધેનુ કિહાં છાગખીરં. ૧૦
કિહાં સત્યવાચા કિહાં કુડ વાણી, કિહાં રંક નારી કિહાં રાયરાણી;
કિહાં નારકી ને કિહાં દેવ ભોગી, કિહાં ઇંદ્રદેહી કિહાં કુષ્ટ રોગી. ૧૧
કિહાં કર્મઘાતી કિહાં કર્મધારી, નમો **વીરસ્વામી**ભજો અન્યવારી;
જીસી સેજમાં સ્વપ્નથી રાજ્ય પામી, રાચે મંદબુદ્ધિ ધરી જેહ સ્વામી. ૧૨

અસ્થિર સુખ સંસારમાં મન રાચે, તે જના મૂઢમાં શ્રેષ્ટ શું ઇષ્ટ છાજે,
તજો મોહ માયા હરો દંભરોશી, સજો પુણ્ય પોષી ભજો તે અરોશી. ૧૩
ગતિ ચાર સંસાર અસાર પામી, આવ્યો આશ ધારી પ્રભુ પાય સ્વામી,
તુહીં તુહીં પ્રભુ પરમ રાગી, ભવફેરની શૃંખલા મોહ ભાગી. ૧૪
માનીયે વીરજી અરજ છે એક મોરી, દીજે દાસકું સેવના ચરણ તોરી,
પુણ્ય 'ઉદય' હુવો મુઝ આજ મેરો, વિવેકે લહ્યો મેં પ્રભુ દર્શ તેરો. ૧૫

◇ શ્રી મહાવીર જિન ત્રિભંગી છંદ. ◇

જિનશાસન સ્વામી, અંતરજામી, શિવ ગતિ ગામી સુખકારી,
જગમેં જસવંતા, શ્રીભગવંતા, સુગુણ અનંતા ઉપકારી;
સિદ્ધારથ કુળ આયા, જગત સુહાયા, શુભ પળ જાયા ગુણધારી,
ધન ત્રિશલા નંદન, કુળધ્વજ સ્યંદન, જીન ચરણકી બલિહારી૦ ૧
આસન કંપાયા સુરપતિ આયા, શીશ નમાયા શુભ ભાવે,
વૈક્રિયકી પાસે, મેલી ઉલ્લાસે, લે જીન તાસેં ગિરિ આવે;
તિહાં પ્રભુજીનો મહોચ્છવ કીનો, ફિર મુકી દીનો જ્યાં મહત્તારી,
ધન ત્રિશલા૦ ૨
યુગ વંદણા કરકે નિદ્રા હરકે, સ્તવન ઉચરકે, ઘર જાવે,
ભઇ રવિ ઉગાઈ ભુધવ તાંઇ, દાસી વધાઇ દરસાવે;
નૃપ મહોચ્છવ કીનો દાનજ દીનો, હર્ષિત હૈયો નિહારી-ધન૦ ૩
યૌવન વય માંહી નારી વ્યાહી, અવસર પાહી જોગ ગ્રહે,
તપસ્યા તન તાવે સમ દમ ભાવે, ધ્યાન સુધ્યાવે કષ્ટ સહે,
પ્રભુ ક્ષમા સાગર, જ્ઞાન ઉજાગર, ગુણ રત્નાકર અઘવારી-ધન૦ ૪
શુદ્ધ સંયમ પાળે દૂષણ ટાળે, શિવમગ ચાલે જગ ત્રાતા,
ક્રોધ માન ને માયા, લોભ હઠાયા, મોહ ભગાયા અરિ ઘાતા;
સકળ મન ધ્યાયા કર્મ ખપાયા, કેવળ પાયા જિણવારી- ધન૦ ૫

સુણી નાથ બડાઈ મન અકડાઈ, આયા ચલાઈ પ્રભુ પાસે,
વિસ્મય અતિ પાયા ચિત્ત લજાયા, ગર્વ ગમાયા વીમાસે;
પ્રભુ ભર્મ મિટાયા જિન મગ આયા, સંજમ ઠાયા તિણુસારી,
ધન૦ ૬

પ્રથમ ઇંદ્રભૂતિ, પૂરવધર શ્રુતિ, ત્રિપદી સંચુતિ ફરમાયા,
ગણુધર પદ લીના પરમ પ્રવિના, સમ દમ ભીના તન તાયા;
ચુમ્માળીસેં લારા ગણુધર ઇગ્યારા, ભયે અણુગારા વ્રતધારી. ધન૦ ૭

ચાર તીરથ સ્થાપ્યાં પાપ ઉથાપ્યાં, સુવ્રત આપ્યાં નરનારી,
કોઈ સ્વર્ગ સિધાયા કોઇ શિવ પાયા, શ્રી જિનરાયા હિતકારી;
શૈલેશી ભાવે પ્રભુ શિવ પાવે, જગમેં નાવે અવિકારી-ધન૦ ૮

પ્રભુ અલખ નિરંજન ભવદુ:ખભંજન, ભવિજન રંજન કિરપાળા,
જે શુદ્ધ મન ધ્યાવે દુ:ખ પુલાવે, સુખ ઉપજાવે પ્રતિપાળા;
કહે રૂષિ તિલોકા નિરંતર ધોકા. દેજો શિવ થોકા, ભવ પારી,
ધન૦ ૯

॥ શ્રી મહાવીર સ્તુતિ ॥

(રાગ-રાખના રમકડાં)

ૐ અર્હં મહાવીર, મહાવીરના નિત ગુણુ ગાવો રે,
વીર પ્રભુનું સ્મરણુ કરીને, ભવસાગર તરી જાવો રે. ૐ અર્હં-ટેક.
રોમે રોમે મહાવીર મહાવીર, નિત નિત ભજીયે ભાવે,
શ્વાસોશ્વાસે મહાવીર ભજીયે, તો મહાવીર ગુણ આવે રે. ૐ અર્હં-૧
હરતાં ફરતાં મહાવીર મહાવીર, મહાવીર ધ્યાન ન છોડો,
ખાતાં પીતાં, ઊઠતાં બેસતાં, મહાવીરથી મન જોડો રે. ૐ અર્હં-૨
વીર પ્રભુનું ધ્યાનજ ધરતાં, આતમ જ્યોતિ જાગે,
આ ભવને પરભવનાં સર્વે, અંતર વેરી ભાગે રે. ૐ અર્હં-૩
વીર પ્રભુનું શરણું સાચું, બીજે ક્યાંય ન રાચું,
ગુરુએ એકજ રાહ બતાવ્યો, મહાવીર મારગ સાચો રે. ૐ અર્હં-૪

★ શ્રી મહાવીર સ્તુતિ. ★

મહાવીર પ્રભુના નિત્ય ગુણું ગાયા કરો,
આપના તનમન જિનને નમાયા કરો—મહાવીર. ટેક૦
દેવલોકથી ચવી આવીયાં, મહાવીર જેનું નામ છે,
જનતા સહુ ગાઇ રહી. ગુણ જ્ઞાન પારાવાર છે;
મહાવીર, મહાવીર નામ જપ્યા જ કરો.—મહાવીર-૧
માત ત્રિશલા, તાત સિધારથ, પુનિત જેનાં નામ છે,
દશમ સ્વર્ગ થકી ચવ્યા, ક્ષત્રિકુંડ રૂડું ધામ છે;
ભાવિ ભવ્યોનાં ભાગ્ય સવાયાં કરો.—મહાવીર-૨
મહાવીરની સુવાસના, ચહું દિશમાં છાઇ રહી,
ગાતાં મહાવીર નામને, સૌ કર્મ બેડી તૂટે સહી;
એવું જાણી મહાવીર ગુણ ગાયા કરો.—મહાવીર-૩
સૌ જીવને સંસારમાં, એક ધર્મનો આધાર છે,
થાય બેડો પાર, મહાવીર નામનો નિરધાર છે;
રાત દિવસ પ્રભુજીનું ધ્યાન ધરો.—મહાવીર-૪
ધન્ય સુરત શહેર હર્ષાનંદનો ભંડાર છે,
શ્રી વીરના પ્રતાપથી જૈન ધર્મનો જયકાર છે;
ગુરૂ રત્નચંદ્રના ગુણ ગાયા કરો.—મહાવીર-૫

સાગર પાર.

(રાગ—જમનાજીને કાંઠડે મારે જાવું જળ ભરવા)

મહાવીરસ્વામી માહરા મારે જાવું સાગર પાર, મુને મારગડો દેખાડ,
આડા કંટક કાંકરા ને કેમ કરી જવાય...મુને-૧ ટેક

ભવસાગરમાં ભમતાં ભમતાં, હજી ન આવ્યો પાર,
રાગ-દ્વેષનાં અનેક બંધન, છુટે ના ભગવાન...મુને-૨

નાવડી મારી મધ દરિયે છે, બેઠી ઝોલા ખાય,
સુકાની થઈને મહાવીર આવો, અમને ઉતારો પાર...સુને–૩
નાવડી મારી ડૂબી રહી છે, સહાય કરો ભગવાન,
આઠ કર્મનો ક્ષય કરી હું, આવું તમારી પાસ...સુને–૪
મહાવીરસ્વામી માહરા મારે જાવું સાગર પાર........સુને.

⊙ મહાવીર નામ. ⊙

મહાવીર નામનો હો, મહાવીર નામનો હો એકજ આધાર છે...ટેક.
જીવન સંગ્રામ હો, જીવન સંગ્રામ હો એકજ આધાર છે...૧
તાપે તપેલાંને, મારગમાં ઝાડ છે,
બેસો જવાનો હો (૨) એકજ આધાર છે...૨
કડવી એ લીંબડીમાં, મીઠી એક ડાળ છે,
અમૃત પીવાનો હો (૨) એકજ આધાર છે...૩
દુઃખના દરિયે, સંતજન બેટ છે.
આશ્રય લેવાનો હો (૨) એકજ આધાર છે...૪
રાગને દ્વેષ એ, બંધન બેડી છે,
તેને તોડવાનો હો (૨) એકજ આધાર છે...૫
માયાની જાળમાં, શીદ રાચો છો.
મુક્તિ વરવાનો હો (૨) એકજ આધાર છે...૬
ચાર ગતિનાં દુઃખોથી બચવા,
સંયમ લેવાનો હો (૨) એકજ આધાર છે...૭
સમતા ને સંતોષ મુખ્ય સાધન છે,
તેનાથી તરશો રે હો (૨) એકજ આધાર છે...૮
ખોટા સંસારને છોડો રે દેહને,
સિદ્ધગતિ પામવાનો હો, (૨) એકજ આધાર છે...૯

મહાવીર સ્તુતિ.

(રાગ-ડંકો વાગ્યો લડવૈયા શૂરા જાગજો રે)

શુદ્ધ ભાવે મહાવીર નામ બોલજોરે, નામ બોલજોરે હૃદય ખોલજોરે.
શુદ્ધ ભાવે-ટેક.

મહાવીર નામ બોલતાં શરમાય છે રે, તે તો પાછળથી પસ્તાય છે રે,
પસ્તાય છે રે, ખત્તા ખાય છે રે.... ......શુદ્ધ ભાવે૦ ૧
જેમ ખેતરમાં દાણા વવાય છે રે, તેને પંખીડાં ખાવા જાય છે રે,
કાંકરી નાંખે તરત ઉડી જાય છે રે, ઉડી જાય છે રે (૨)...શુદ્ધ ભાવે૦ ૨
મનુષ્ય રૂપી ખેતર તમે જાણજો રે, સમકિત રૂપી તે બીજને વાવજોરે,
જ્ઞાન ગોફણે કરી ઉડાડજો રે ઉડાડજો રે (૨).....શુદ્ધ ભાવે૦ ૩
દશમા દેવલોકથી પ્રભુ વીર આવીયાંરે, ૭૨ વરસનું આયુષ્ય લાવીયારે,
સાથે ત્રણ જ્ઞાન પ્રભુ લાવીયાં રે, જ્ઞાન લાવીયાંરે (૨)...શુદ્ધ ભાવે૦ ૪
ક્ષત્રીકુંડે મહાવીર સ્વામી જનમ્યારે, માતા ત્રિશલાના કોડ પૂરા કરીયારે,
માતપિતાના કારજ સારીયાંરે, સંયમ ધારીયા રે (૨).. શુદ્ધ ભાવે૦ ૫
વાળુકા નદીમાં કેવળ પામીયાંરે, જન કલ્યાણે પ્રભુ વિચરીયાં રે,
પાવાપૂરીમાં મોક્ષ સિધાવીયાં રે, મોક્ષ સિધાવ્યાંરે (૨)...શુદ્ધ ભાવે૦ ૬

ચેત ચેત નર ચેત !

પરલોકે સુખ પામવા કર સારો સંકેત, હજી બાજી છે હાથમાં,
ચેત ચેત નર ચેત૦ ૧
જોર કરીને જીતવું ખરેખરૂં રણખેત, દુશ્મન છે તુજ દેહમાં ચેત૦ ૨
આફલ રહીશ ગમાર તું ફોગટ થઈશ ફજેત, હવે જરૂર હુશિયાર થઈ ચેત૦ ૩
તન ધન તે તારાં નથી નથી પ્રિયા પરણેત, પાછળ સૌ રહેશે પડ્યાં ચેત૦ ૪
પ્રાણ જશે ત્યાં પિંડથી પિંડ ગણાશે પ્રેત, માટીમાં માટી થશે ચેત૦ ૫
રહ્યાં ન રાણા રાજીયા સુરનરમુનિ સમેત, તું તો તરણા તુલ્ય છે ચેત૦ ૬
રજકણ તારાં રખડશે જેમ રખડતી રેત, પછી નરતન પામીશ ક્યાં ચેત૦ ૭
કાળાં કેશ મટી ગયાં સર્વે બનીયાં શ્વેત, જોબન જોર જતું રહ્યું ચેત૦ ૮
માટે મનમાં સમજીને વિચારીને કર વેંત, ક્યાંથી આવ્યો ક્યાં જવું ચેત૦ ૯
શુભ શિખામણ સમજીને પ્રભુ સાથે કર હેત, અંતે અવિચળ એજ છે ચેત૦ ૧૦

◆ પ્રભુ વીરનું વિશાળા નગરીમાં આગમન. ◆

વીર પ્રભુ આવ્યાં રે વિશાલા નગરી મોઝાર..........
મૌન ધરીને રે ફરતાં, ઘર ઘર બાર. વીર પ્રભુ–ટેક.

કસેલી કાયા છે કંચનવરણી, શોભે છે સુંદર છબી મનહરણી,
આકિટ કર દૃષ્ટિ રાખી છે ધરણી; ગજગતિ ચાલે રે,
જગ ગુરૂધીર અણગાર...........................વીર પ્રભુ૦ ૧

ઉચ્ચ નીચ કુળ મધ્યમ ઘરમાં, નરનારી ભોજ–થાળ,
લઈ હાજરમાં: પ્રતિલાભે તોયે નહીં લિયે કરમાં;
યોગ્ય જાણીને રે, પોંચ્યા પુરણ દુવાર....વીર પ્રભુ૦ ૨

મિથ્યાત્વી પુરણ શેઠ તે ટાણે, કુમતિવાસમાં.
અતિ ભરમાણે, જંગમ તીરથ તેહ શું જાણે ?
બોલાવી કહે રે ઘરની વડારણ નાર....વીર પ્રભુ૦ ૩

ભિક્ષુક ઉભો છે ભિક્ષાને કાજે, હોય હાજર તો દેવાને જાજે,
દોડી વડારણ બાકુળાને કાજે, લાવીને દિયે રે;
જાણીને તેને નિરાધાર....................વીર પ્રભુ૦ ૪

કર પસારી લિયે પ્રભુ કરમાં, આપી વડારણ,
ગઇ નિજ ઘરમાં, પારણું કીધું જગગુરૂ ચર્ણમાં;
રાગને દ્વેષ રે આણે નહીં મનમાં લગાર....વીર પ્રભુ૦ ૫

દ્રવ્ય વૃષ્ટિ જલ–પુષ્પની આદે, ગગને ગડગડે દુદુંભી નાદે,
સુર મધુર રસ સરોદય સાદે, જય જય બોલે રે;
છવો છવો દાનના દાતાર...........વીર પ્રભુ૦ ૬

રાય કહે ધન્ય શેઠ અવતારે, દાનેશ્વરી માંહે છો શિરદારે,
દાન દિયો પ્રભુને હિતકારે. પૂરપતિ પૂછે રે:
વ્હોરાવ્યો વીર ને શું આહાર.......વીર પ્રભુ૦ ૭

પુરણ વિચારે ભૂલી ગયો ભાન, લાજ આવી,
હવે કેમ રહેશે માન, કેમ કહેવાયે બાકુળાનું દાન;
કલ્પિત બોલે રે, પુરણ શેઠ તેણીવાર....વીર પ્રભુ૦ ૮

તપસીજી આવ્યા'તા કાલ સવારે, સૌભાગી કરવાને મુજ ઘર દ્વાં
આવીને ઉભા પ્રભુ અવતારે, વ્હોરાવ્યો મેં તો રે;
ખીર ખાંડ ઘૃતનો આહાર.....................વીર પ્રભુ૦ ૯
ચોથી ઢાલે પારણું કરીને, વિહાર કર્યો પ્રભુએ,
હરખ ધરીને, જીરણ ઉભો ભાવ ધરીને;
વાટડી જુએ રે ધરીને ઉમેદ અપાર....વીર પ્રભુ૦ ૧૦

પ્રભુ પ્રાર્થના.

(દોહરા)

હે પ્રભુ ! હે પ્રભુ ! શું કહું, દીનાનાથ દયાળ,
હું તો દોષ અનંતનું, ભાજન છું કરૂણાળ૦—૧
નથી આજ્ઞા ગુરૂદેવની, અમલ કરી ઉરમાંહિ,
આપતણો વિશ્વાસ દ્રઢ, ને પરમાદર નાહિ૦—૨
કેવળ કરૂણામૂર્તિ છો, દીનબંધુ દીનાનાથ,
પાપી પરમ અનાથ છું, ગ્રહો પ્રભુ મુજ હાથ૦—૩
અનંત કાળથી આથડયો, વિના ભાન ભગવાન,
સેવ્યા નહિ ગુરૂ સંતને, મૂકયું નહિ અભિમાન૦—૪
સંત ચરણ આશ્રય વિના, સાધન કર્યાં અનેક,
પાર ન તેથી પામીયો, ઉગ્યો ન અંશ વિવેક૦—૫
સહુ સાધન બંધન થયાં, રહ્યો ન કોઇ ઉપાય,
સત સાધન સમજ્યો નહીં, ત્યાં બંધન શું જાય ?—૬
પ્રભુ પ્રભુ લય લાગી નહીં, પડયો ન સદ્દગુરૂ પાય,
દીઠા નહીં નિજ દોષ તો, તરિયે કવણ ઉપાય૦—૭
અધમાધમ અધિકો પતિત, સકળ જગતમાં હુંય;
એ નિશ્ચય આવ્યા વિના, સાધન કરશે શુંય ?—૮
પડી પડી તુજ પદ પંકજે, ફરી ફરી માગું એહ,
સદ્દગુરૂ સંત સ્વરૂપ તુજ, એ દ્રઢતા કરિ દેહ૦—૯

દુઃખહર છંદ-મંત્ર સમુચ્ચય.

ॐ परमेष्ठि नमस्कारं, सारं नवपदात्मकं ।
आत्मरक्षा करं वज्र-पंजराभं स्मराम्यहम ॥१॥
ॐ नमो अरिहंताणं, शिरस्कं शिरसि स्थितं ।
ॐ नमो सव्व सिद्धाणं, मुखे मुख पटांवरम ॥२॥
ॐ नमो आयरियाणं, अंगरक्षातिशायिनी ।
ॐ नमो उवज्झायाणं, आयुधं हस्तयो र्दृढम् ॥३॥
ॐ नमोलोए सव्व साहूणं, मोचके पादयोः शुभे ।
एसो पंच नमुक्कारो, शिलावज्रमयी तले ॥४॥
सव्व पावप्पणासणो, वप्रो वज्रमयो बहिः ।
मंगलाणं च सव्वेसिं, खादिरंगा रखातकाः ॥५॥
स्वाहांतं च पदं ज्ञेयं, पढमं हवइ मंगलम ।
वप्रो परिवज्रमयं, पिधानं देह रक्षणे ॥६॥
महा प्रभावा रक्षेयं, क्षुद्रोपद्रव नाशिनी ।
परमेष्ठि पदोद्भूता, कथिताः पूर्व सूरिभिः ॥७॥
यश्चैवं कुरुते रक्षा, परमेष्ठि पदैः सदा ।
तस्य न स्याद् भयं व्याधि-राधिश्चापिकदाचन ॥८॥

श्री महावीर मंगलाष्टक.

(शिखरिणी)

प्रभुः शुद्धः सिद्धो भवलगुणसिन्धुर्ध्रुवमतिः ।
प्रबुद्धो निःक्षुब्धो निगमनिविरुद्धो जितरिपुः ॥
प्रसिद्धः सिद्धीशोऽप्यमलपरिपिद्धो निरुपमो ।
महावीरः स्वामी नयनपथगामी भवतु मे ॥१॥

(मूलम्)

निराधारोऽऽधारो विहितहितसारो जिनवरो,
विजित्यालं कालं वसति सुविशालं शिवपदे ॥
महानन्दस्यन्दः प्रणत सुरवृन्दः सुखकरो, महावीर० ॥२॥

भवभ्रान्तिध्वान्त—प्रशमसविता सर्वजगतां,
सतां ध्यानाधारो विगलितविकारो गुणनिधिः ॥
पुनीते यन्मार्गो हरति सकलं कर्मनिकरं, महावीर० ॥३॥

परं ज्योतिश्चन्द्रं हृतभुवनतन्द्रं सिततरं,
तथा शीतीभूतम् निजमलमलं हर्तुमखिलम् ॥
नभस्तद्वद्भव्यः श्रयति यममुं सोऽमरविभु—र्महावीर० ॥४॥

विपज्जालज्वालाप्रशमनमहामेघसदृशो—
यदिच्छाहीनोऽपि श्रमहरणदक्षो मलयजः ॥
महामिथ्याध्वान्तोपचितमनसां तिग्मकिरणो, महावीर० ॥५॥

तदेकव्यापारो जलधिजलमग्नो धृततल-
स्त्वभाषोनिःश्वासो गलितनिखिलाशो मृगयते
महारत्नं योगी तदिव यमिनं चेति किल स, महावीर० ॥६॥

पयः पीतं स्फीतं सुमधुरसिताद्याः समशिताः,
कृता भोगासक्तिस्तदपि निजवाञ्छा न विगता ॥
यदीयध्यानेनाखिलभुवनराज्यं शिवसुखं, महावीर० ॥७॥

प्रतीरं गंभीरं भवजलधितीरं जिगमिषु,
र्मुनिर्धासीलालो व्यरचयत वीराष्टकमिदम ॥
पठेद् भव्यं नव्यं परमशिवसौख्यं श्रयति यः, महावीर ॥८॥

चतुर्विंशतितीर्थङ्करस्तुतिः

प्रथम ऋषभनाथः[1] केवलज्ञानयुक्तः, सुरवरमुनिवृन्दैः पूज्यपादोऽजितश्च[2] ॥ निखिलसुखनिकायः संभवो[3] ऽभूत्तृतीयोऽपि च त्रिसुरभिपूर्वो नन्दनो[4] ऽप्ययम्तुरीयः ॥१॥ अथ सुमति[5] रुदारः किञ्च पद्मप्रभो[6] ऽभूत् गुणततिमहितान्तस्तस्य पार्श्वे सुपार्श्वः[7] ॥ सकलसुखनिदानं वस्तुतः सार्थनामा जिनपतिरतिधामा नाम चन्द्रप्रभश्च[8] ॥२॥ सुविधि[9] रथ च धीमान् शीतलः[10] शीतलान्तः, करुणकिरणराशिर्विष्णुसेनि[11] र्गुणाब्धिः ॥ सुरपतिचयपूज्यो द्वादशो वासुपूज्यो[12], विमल[13] इति विशिष्टोऽन्वर्थनामा ततश्च ॥ ३ ॥ स्वविहितजनुरन्तोऽनन्ततेजा अनन्तो[14], विहितभवहितार्थो धर्मनाथो[15] यथार्थः ॥ निहितनिखिलशान्तिः शान्तिनाथो[16] ऽथ कुन्थुः[17], शिवपतिररनाथो[18] मल्लिनाथो[19] मुनीशः ॥४॥ अथिभुवि मुनिपूर्वः सुव्रतः[20] सुव्रतोऽभूत्, प्रभुरिह नमिनाथो[21] नेमिनाथो[22] यतीशः ॥ कलुषकुलकुठारः पार्श्वनाथो[23] ऽस्य पार्श्वे, समजनि त्रिविशौजा वर्धमानो[24] जिनेन्द्रः ॥ ६ ॥

॥ ध्यानाष्टकम् ॥

अद्य मे विगतं पापं । कषायो विवशोऽभवत् ।
रोगाद्यजगरा नष्टाः, जिनेंद्र ! ध्यानतस्तव ॥१॥
यथा सुरतरोः संगा, दारिद्र्यं प्रपलायते ।
अस्तं गच्छन्ति दुःखानि । जिनेंद्र ! ध्यानस्तव ॥२॥
गते रवे रुचो ध्वान्तं । हन्ति कोऽपि न सर्वथा ।
सर्वकर्माणि नश्यन्ति । जिनेंद्र ! ध्यानतस्तव ॥३॥
अद्य मिथ्यात्वमिश्रं मेऽजस्रं दुःखप्रचारकम् ।
नष्टं कष्टं सहस्रांशो । जिनेंद्र ! ध्यानतस्तव ॥४॥
आश्रवाः प्रलयं याताः, संवरा उदिता मयि ।
भोगा विषमिवाऽभान्ति । जिनेंद्र ! ध्यानतस्तव ॥५॥

आत्मक्षेत्रे गुणा देव । म्लाना मूलोत्तराख्यकाः ।
ते सर्वे हरिता जाता,-जिनेंद्र! ध्यानतस्तव ॥६॥
बोधिर्धेनुर्ममाद्यैव, समुत्तीर्णेष्टपूरणी ।
भव्यराजी व सूर्यस्य । जिनेंद्र! ध्यानतस्तव ॥७॥
दीनस्यनिधितोऽन्धस्य, नेत्राद् भिक्षोश्च राज्यतः ।
यथा सौख्यं तथाऽस्माकं । जिनेंद्र! ध्यानतस्तव ॥८॥

॥ अथ सर्वसिद्धिप्रदं स्तोत्रम् ॥

त्रिमल सयल मणोहरं, नमिऊणं चरणं जिणवराणं ।
चइस्सं तणु तणुत्त, सुहसिद्धियं भविहियट्ठाए ॥१॥
ॐ ह्रीं श्री उसभो सिर-मवउ ॐ ऐं क्रौं वि अजिओ भालं ।
ॐ श्रीं संभवो नेत्तं पाउ सया सव्वसम्मदोय ॥२॥
घाणिंदियं सव्वया, ॐ ह्रीँ श्रीँ क्लीँ सिरि अभिनन्दणो ।
वच्छअं पाउ सुमई, ॐ कण्णं ॐ क्लौं च पउमप्पहा ॥३॥
कंठसंधि तु रक्खउ, ॐ ह्रीँ श्रीँ क्लीँ सुपासजिणवरो मे ।
खंधं पुण पाउ मज्झ, ॐ ह्रीं श्रीं जिण चन्दप्पहो ॥४॥
ॐ क्रौं सुविधि वुद्धि, अवउ सिज्जंस वासुपुज्जो करजं ।
विमलजिणो उयरं मे, ॐ ह्रीँ श्रीँ वण्णसंकलिओ ॥५॥
ॐ ह्रीँ धम्मो जंघं पिट्ठं मल्लिमल्लिकुसुमकोमलो ।
सदय मुणिसुव्वयो हिययं, कुंथू करे गीवं अरो श्रीं ॥६॥
श्रीँ श्री नमी कक्खं नासारोगं हरउ ह्रीं श्रीं नेमी ।
अणंत पासो गुज्झरोगं ॐ ह्रीँ श्रीँ क्लीँ मुकलियो ॥७॥
ॐ श्रीँ तिल्लोक वसं, कुरु कुरु वद्धमाणो महावीरो ।
सव्वमंगलसुहकरो, चिंतामणि सुरतरुव्व फलओ ॥८॥
सव्वे जिणगणहरा, अंगरोमाइं मज्झरक्खंतु ।
ॐ ह्रीं श्रीं सीयलपहु, सव्वसत्तुचयं सिढिलं कुरु ॥९॥

ॐ ह्रौं श्रौं क्लौं ह्रौं, संती सुयसंपयं मज्झ कुणउ समिद्धि ।
ॐ ह्रौं ऐं मन्दरपमुहा होंतु कामधेणुव्व ॥ १० ॥
पुज्ज श्रीलालो गुण विसालो, गणप्पहू गरिमोय ।
तउ सव्व सिव मंगलं, भवउ मज्झाणं जिण गुरुचन्दो ॥११॥
[यह स्तोत्र १०८ अथवा २७ वार प्रातःकाल निरन्तर जपना चाहिए]

॥ अथ गृह (घर) शान्ति स्तोत्रम ॥

संति सुधावरिसकरं, गुणरयणरोहणाचलं, सव्वन्नुं मणोहरं सोक्खधरं, नमंसामो सार आलयं ॥१। ॐ श्रां क्लौं नेमी मज्झ, गेहं सुहसिद्धीया परि आलउ ॥ क्रं आगच्छह संनिहि, संभवो ॐ ह्रीं श्रां सुहदो ॥२॥ पुत्तकलत्तगिहमूहं पाउ ॐ क्लौं व्लौं ह्रां सुविहिणांहो । धणमणि कुडुंब वाहू, अवउ सव्वविग्घसंहतीउ ॥३॥ ॐ ॐ श्रीं धम्मप्पहू, हिययकुच्छि रक्खउ निगंतणम्स ; दयउ दासाइचलणे ॐ क्रां श्री संति किवालवो ।४॥ पिट्टत्तो अणंत जिणो ह्रां हूं ॐ श्रीं वण्णावलिगुत्तो । ॐ श्री ह्रौं मुणि सुव्वओ. पुरओ रक्ख रक्ख केवलविउलो ॥५॥ ॐ ह्रो क्रां क्रीं व्रूं व्लां नमिउहू ककुहत्तो पाउ गिहं । रक्ख रक्ख हूं अजिओ, पायालेहि सुहणिहिं कुणउ ॥६॥ चंदत्तो निमलयरु, ॐ ह्रीं चंदप्पहूप्पयासे करउ ॥ ॐ ऐं श्रीं क्रौं क्रीं व्लौं, उसभोरक्खउ विदिनत्तो मे ॥७॥ ॐ ह्रौं सुपास जिणो, सासकासमूलस्स सयायाइ, गुज्झरोग कंडु-अत्तो पाउ ॐ श्रां श्रौं विमलजिणो ।८॥ ॐ ह्रौं श्रौं मल्लिप्पहू सुहमल्लिकुसुमाइं विआसउ मे । दुहदरिदं पणासउ, पणवीसयधगु-मित्तदेहो ॥९॥ सचक्कपरचक्कभयं, छिदउ ॐ क्रां क्रीं अरो सुहदो य । वद्धमाणो सव्वत्त, ॐ ह्रौं श्रौं सिवलच्छि देउ ॥१०॥ सुगइ-पउमपहो मम, ह्रौं श्रीं क्रीं वण्णसेणिसंकलिओ । विस विसहर

सलिलाणं, भयं लूरंतु अमरमहिओ ॥११॥ कप्पतरुपरिवाडियं, नंदणवणवणसमं मम गिहं कुणंतु। वसुपुज्ज सीयलजिणा ॐ ऐं श्रीं ह्रीं क्लूं सव्वया ॥१२॥ सिज्जंसो ॐ ऐं श्री, सप्पमिया-रिसावयगणे वारउ। ॐ कुंथू रिउंदलउ, आरुग्गं दीहाउसं मे ॥१३॥ डाइणी साइणीओ, रिंकिणी दुट्ठाउ कीलिया होंतु। ॐ हूं फडफड साहा, ह्रीं ह्रां पास अभिनंदणो य ॥१४॥ विहरमाणजिणा मुणी जक्खा लोगपाला गहा देवी। पुज्ज श्रीलालो, कप्पतरुव्व इच्छियं फलंतु ॥१५॥

॥ नवग्रह शांतिः ॥

गुरुदेवं नमस्कृत्य, ग्रहशांतिं वदाम्यहम्। विधिवज्जपमात्रेण, समाधिं लभते नरः ॥१॥ जन्मस्थानेऽथवा राशौ, ग्रसंति ग्रहराशयः॥ तदैकभक्तजपतः समाराध्यतु खेचरान् ॥२॥ ह्रां ह्रीं श्रीं हूं ऋषभादि, वर्धमानजिनेश्वराः। रक्षंतु मां सदा देवा, मन्दादिग्रहविघ्नतः ॥३॥ शनी राहुश्च, केतुश्च, कुस्थानं भजते यदा॥ मुनिसुव्रतनेमीनां सुखं वीजाक्षरैर्जपात् ॥४॥ मंगले विमलं ध्यायेत्, गुरौ ध्यायेच्च पार्श्वकम्। शुक्रे सुमतिदेवं च, चन्द्रे चन्द्रप्रभं मुदा ॥५॥ वुधे सुविधिनाथं च, सूर्येऽर्हं मनसा जपेत्। शेषा जिनवराः सर्वे, रक्षन्तु मम गात्रकम् ॥६॥ भाले वामभुजे नाभौ, दक्षिणे करयोः पुनः। पश्चादष्टदले चित्ते, ध्यायेद् वीजैर्जिनेश्वरम् ॥७॥ रोगशोकौ च दारिद्र्यं, चित्तविक्षेप-कारकम्। आधिव्याधि उपाधिश्च क्षयं यान्ति न संशयः ॥८॥ ॐ ह्रीं श्रीं हूं ह्रूं चैतानी, संयोज्य प्रभुनामतः। जपेत् त्रिसंध्यं संगोप्य चाष्टोत्तरशतं मुदा। डाकिनीशाकिनीत्यादि, दुष्ट सर्पाश्च सर्वथा। ग्रहैः कृतानि विघ्नानि, नश्यन्ति ध्यानतो जिनैः ॥१०॥ चक्रेश्वर्या-दिदेव्यश्च, दिव्यं दीव्यन्तु मेऽनिशम्। देवी काली महाकाली मानु-कूला जिनाज्ञयतः ॥११॥ ग्रहश्रेणी प्रभुध्यानादनुगृह्णाति सर्वथा। सप्रतिज्ञं ब्रवीतीदं घासीलालो मुनीव्रती ॥१२॥ शनिरविशशिभौमाः

सौम्यजीवौ च शुक्रः गगनचरगणोऽयं, सिद्धिसौभाग्यसौख्यम् । जिनपतिजपनान्मे तुष्टिपुष्टिर्ददातु, मम जय विजय स्वाहान्तमों ह्रौं पुनः श्री ॥ १३ ॥

—: રોગ નિવારણ મંત્ર. :—

ॐ णमो अरिहंताणं । ॐ णमो सिद्धाणं । ॐ णमो आयरियाणं । ॐ णमो उवज्झायाणं । ॐ णमो लोए सव्वसाहूणं । ॐ णमो आमोसहिपत्ताणं । ॐ णमो खेलोसहिपत्ताणं । ॐ णमो जल्लोसहिपत्ताणं । ॐ णमो विप्पो सहिपत्ताणं । ॐ णमो सव्वो सहिपत्ताणं । एएसिं नमोक्कारं, किच्चजमियं विजय । ॐ जामि सामे विज्ञा पसिजउ स्वाहा ॥

[વિધિઃ—છાણાની રાખ ૨૧ વાર અથવા ૨૮ વાર મંત્ર વડે જપી શરીર પર લગાડવાથી રોગ જાય અથવા રોગી પોતે હંમેશાં નિત્ય જાપ કરે તો રોગ જાય.]

॥ ભય નિવારણમ. ॥

ॐ णमो अरिहंताणं, अभयदयाणं, चक्खुदयाणं, मग्गदयाणं, सरणदयाणं, ॐ ह्रौं सव्वभय निवारणाय नमः ॥

[વિધિ—એક માલા=૧૦૮ વાર આ મંત્ર જપવો.]

● સુખ પ્રાપ્તિ. ●

ॐ ह्रीँ णमो अरिहंताणं, धम्मनायगाणं, धम्मसारहिणं, धम्मवरचाउरंत चक्कवट्टीणं मम परमैश्वर्यं कुरुकुरु ह्रौं हंसः स्वाहा ॥

[વિધિ—રોજ એક માળા=૧૦૮ વાર જપવાથી દુઃખ નાસ થઈ સુખ થાય.]

સરસ્વતી સિદ્ધિ મંત્ર.

ॐ ह्रौं श्रीँ ऐं वाग्वादिनी भगवती त्रैलोक्य स्वामिनी, मम बुद्धि कुरुकुरु स्वाहा ॥

(श्लोक)

वाग्वादिनी नमस्तुभ्यम्, वीणा पुस्तक धारिणी,
मम अज्ञान विनाशाय, कवित्वं देहि मे वरम् ॥१॥
जयत्वं विजयदेवी, कविणं मोहकारिणी.
देहि मे ज्ञान विज्ञानं, वाग्वादिनी सरस्वती ॥२॥

[વિધિ—રોજ ૨૭ વખત જાપ કરવો.]

⊙ શ્રી પાર્શ્વનાથસ્ય સ્તોત્રમ. ⊙

ॐ ह्रीँ श्रीँ तं नमः पास, नाहं, ॐ ह्रीँ श्रीँ धरणिंद्र नमः सियं दुह विणासं।
ॐ ह्रीँ श्रीँ जस्स पभावेण भया, ॐ ह्रीँ श्रीँ नासंति, उवदवा बहवे ॥१॥
ॐ ह्रीँ श्रीँ पइसमरण ताणमणे, ॐ ह्रीँ श्रीँ नहोइ, वाहिनतं महादुःखं।
ॐ ह्रीँ श्रीँ नामं, पिहिमं, तं संमं, ॐ ह्रीँ श्रीँ पयडं नत्तित्थ संदेहो ॥२॥
ॐ ह्रीँ श्रीँ जल जलण, भयै तह सप्प सीह, ॐ ह्रीँ श्रीँ चोरारी संभवे खिप्पं।
ॐ ह्रीँ श्रीँ जो समरई, पास पहुं, ॐ ह्रीँ श्रीँ क्लीँ पहविन कयात्रि किं तस्स ॥३॥
ॐ ह्राँ श्रीँ ह्राँ ह्रीँ इह लोगट्ठो, परलोगट्ठो, ॐ ह्राँ श्रीँ जो समरई पासनाहं।
ॐ ह्राँ ह्रीँ ह्रूँ ह्रौँ गाँ गीँ गः तं, तह सिज्झई खिप्पं,
ॐ ह्रीँ श्रीँ इह, नाहं समरई भगवंतं ॥४॥
ॐ ह्रीँ श्रीँ क्लीँ, श्राँ श्रुँ क्लाँ क्लाँ कलिकुंडस्वामिने नमः।
ॐ फ्राँ फ्रीँ श्रीँ गजदत्ताय नमः ॥५॥

[વિધિ—આ સ્તોત્ર નિત્ય પવિત્રપણે ૭ વાર અથવા ૨૧ વાર ગણવાથી વિઘ્ન ટળે છે.]

। ॐ શ્રી વિસહર પાર્શ્વનાથનો મહામંત્ર. ।

ॐ જિતું ॐ જિતું ॐ જિ ઉપશમધરી. ॐ હ્રીં પાર્શ્વ અક્ષર જપંતે.
ભૂતને પ્રેત જોતિંગ વ્યંતર સુરા, ઉપશમે વાર એકવીસ ગુણંતે० ॐ જિતું०

દુષ્ટ ગ્રહ રોગ, શોક જરા જંતુને, તાવ એકાંતરો દિન તપંતે,
ગર્ભબંધન વારણ સર્પ વીંછી વિષ, બાલકા બાલની વ્યાધિ હંતે૦ ૐ જિતું૦
શાયણી માયણી રોહિણી રાંધણી, ફોટકા મોટીકા દુષ્ટ હંતિ,
દાઢ ઉદર તણી. કોલ નોલા તણી, શ્વાન શિયાલ વિકરાલ દંતિ૦ ૐ જિતું૦
ધરણ પદ્માવતી, સમરી શોભાવતી, વાટ અઘાટ અટવી અટંતે,
લક્ષ્મી લુંદો મળે, સુજશ વેલાવલે, સયલ આશા ફલે મન હસંતે૦ ૐ જિતું૦
અષ્ટ મહાભય હરે. કાન પીડા ટલે, ઉતરે શૂલશ્લીપદ ભણંતે.
વદતિ વર પ્રીતસ્યું, પ્રીતિ વિમલ પ્રભો, પાર્શ્વ જિન નામ અભિરામ મંતે૦
ૐ જિતું૦

[વિધિ—આ મંત્ર ૨૧ વાર પવિત્રપણે જપવાથી કે સાંભળવાથી સર્વ પ્રકારના તાવ, રોગ, શોક, ભય, મૂઠ ચોટ વગેરે નાશ થાય.]

તાવનો છંદ.

નમો આનંદ પુરનગર, અજયપાલ રાજન,
માતા અજયા જનમિયો, જવર તું કૃપાનિધાન;
સાત રૂપ શક્તિ હુઓ, કરવા ખેલ જગત,
નામ ધરાવે જુજુવા પ્રસર્યો, તું ઈત્ત ઉત્ત૦ ૧
એકાંતરો બેયાં તરો, ત્રઈયો ચોથો તામ,
શીત ઉષ્ણ વિષમ જવરો, એ સાતે તુજ નામ;
એ સાતે તુજ નામ સુરંગા, જપતાં પૂરે કોડી ઉમંગા,
તે નામ્યા જે જાલિમ જંગા, જગમાં વ્યાપી તુજ જસ ગંગા. ૨
તુજ આગે ભૂપતિ સબ રંકા, ત્રિભુવનમાં વાજે તુજ ડંકા,
માને નહિ તું કોઈની શંકા, તુઠયો આપે સોવન ટંકા;
સાધક સિદ્ધ તણા મદ મોડે, અસુર સુર તુજ આગળ દોડે,
દુષ્ટ ધીઠના કંધર તોડે, નગી ચાલે તેને તું છોડે૦ ૩
આવંતો થરહર કંપાવે, ડાહ્યાને ઉન્મતિમ બડબડાવે,
પહેલો તું કેડમાંથી આવે, સાત શિખર પણ શીત ન આવે;

હીં હીં હુંહુંકાર કરાવે, પાંસળિયાં હાડાં કકડાવે,
ઉનાળે પણ અમલ જગાવે, તાપે પહેરણમાં મૂતરાવે૦ ૪
આસો કાર્તિકમાં તુજ જોરો, હઠયો ન માને ધાગો દોરો,
દેશ વિદેશે પડાવે સોરો, સબળ તું તાતો તોરો;
તું હાથીનાં હાડાં ભંજે, પાપીને તોડે કરપંજે,
ભાવે ભક્ત વત્સલ જો રંજે, તો સેવકને કોય ન ગંજે૦ ૫
ફોડક તોડક ડમરૂ ડાકં, સુરપતિ સરિખા માને હાકં,
ધમકે ધુંસડ ધાંસડ ધાકં, ચઢતો ચાલે ચંચળ ચાકં;
પિશુન પછાડણ નહીં કો તોથી, તુજજશ બોલ્યા જાય ન કોથી,
શી અણખીલ કરો એથોથી, મહેર કરી અળગા રહો મોથી૦ ૬
ભક્ત થકી એવડી કાં ખેડો, અવલ અમીના છાંટા રેડો,
લાખા ભક્તનો એ નિવેડો, મહારાજ મૂકો મુજ કેડો;
લાજવશો મા **અજયા રાણી**, ગુરૂ આણ માનો ગુણ ખાણી,
ઘરે સિધાવો કરૂણા આણી, કહું છું નાકે લીંટી તાણી૦ ૭
મંત્ર સહિત એ છંદ જે પઢશે, તેને તાવ કદી નવ ચઢશે,
કાંતિ કળા દેહી નિરોગં, લેશે લક્ષ્મી લીલા ભોગં૦ ૮

(કલશ છપ્પય)

ૐ નમો ધરી આદિ, બીજ ગુરૂ નામ વંદી જે,
આનંદપુર અવનિશ, અજયપાળ આખી જે, અજયા જાત
અઢાર, વાંચીયે સાતે બેટા, જપતાં એહિજ જાપ, ભક્ત શું
કરે ન મેટા, ઉતરે ચઢિયો અંગ, પળમેં તુજ વયણે મુદા,
કહે '**કાંતિ**' રોગ નાવે કદા સાર મંત્ર ગાઇએ સદા. ૯.

ઇતિ જવર છંદ સંપૂર્ણ.

[વિધિઃ—આ છંદ સાત વાર ભણવાથી અથવા સાંભળવાથી તાવ જાય.]

★ શ્રી શનિશ્વરનો છંદ. ★

સરસ્વતી સંપત્ત દ્યો મુજ સદા, અલીય વિઘન ન આવે કદા;
નગરી ઉજ્જેણી વિક્રમ રાય, સભા ભરીને બેઠા ઠાય૦ ૧
જોતીક પાસ સભા માંહિ જાણ, નવે ગ્રહનાં કરે વખાણ;
એક કહે **શનિશ્વર** છે ક્રૂર, દેખાડે અતિ પ્રાણી શૂર૦ ૨
નિજ કહે શનિ પોતે પાંગળો. પિતા સારથી તમે સાંભળો;
રાજા **વિક્રમ** બોલ્યો કશું, એણે રાંક આપણે ચાલે કશું૦ ૩
એણે અવસર શનિશ્વર છે જથ, અવધી જાને જોવે નથ;
જેતાં વિક્રમ મુજ અવગણે, વેગે આવી રાય પ્રત્યે એમ ભણે૦ ૪
સાંભળ રાજા મારૂં કામ, હું રૂઠયો તુજ ટાળું ઠામ;
બીતો વિક્રમ બોલે વાણ, ખમજો જે બોલ્યું અજાણ૦ ૫
પુંઠ પ્રણમી શનિશ્વર પાય, સંતોષ્યો નિજ સ્થાનક જાય;
પણ શંકા મનમાંહિ પેઠ, કે તે કાલે શનિશ્વર બેઠ૦ ૬
નિશદિન બીતો જેને નામ, તે લાગ્યો મુજ શનિશ્વર શામ;
તેડી મંત્રીને આપે રાજ, હું જાઉં પરદેશ આજ૦ ૭
એકલો રાજ ગયો પરદેશ, ચંપા નગરી કરે પ્રવેશ;
શ્રીપતિને હાટે જઈ બેઠ, નવ નસ નયણે અમીમ પેઠ૦ ૮
શેઠ હાટે વસ્તુ અનેક, થોડી વેળામાં વેચી છેક;
ભાગ્યવંત નર જાણ્યો જામ, જમવાને ઘેર લાવે તામ૦ ૯
ભોજન ભક્તિ ભલી પેરે સાચવે, સુખ સેજ્યા સેવા ખાટવે;
પાસે ભીંત ઊંચી તે ઠામ, સાર હંસ, મોર ચિત્રામણ તે ઠામ૦ ૧૦
જુવે રાજા કૌતુક ધરી, નાચ નવ શ્રીપતિ કુંવરી;
હાર ટોડલે મૂકયો જામ, તેણે અવસરે શનિશ્વર જુવે નામ૦ ૧૧
મુજ ઉજેણી વિક્રમરાય, ચંપા નગરી બેઠા ઠાય;
સુખ સેજ્યા સૂતો સુરંગ ધરી, તો પ્રાક્રમ દેખાડું કરી૦ ૧૨
શનિ સાંભ્યો હંસ મોઝાર, ગળી હાર ને બેઠા ઠાર;
તે દેખીને ભડકીયો રાય, કલંક ભાગી તે નાઠો જાય૦ ૧૩

ચોર ભણી તે છેદ્યા હાથ, ચૌટે પડ્યો તવ નર નાથ;
ઘાંચી એક દીઠો જીશે, તાણી હાથ ને આણ્યો તીશે૦ ૧૪
કાષ્ટતણા દો કર જોડવે, બેઠો વળી ઘાંણી ફેરવે;
ખાય ખોળ તેલ રોટલા, રાગ છત્રીશે કરે અતિ ભલા૦ ૧૫

દુઃખ વીસર્યો નિજ ઘરતણો, સરળ સાદે ગાવે ઘણો;
નરપતિ પુત્રી મંદિર પાસ, સુણી સાદ જોવા થઈ આશ૦ ૧૬
તવ તિહાં તે દાસીને કહે, ઘાંચી ઘરે પુરૂષ જે રહે;
વેગે તેહને તેડી લાવ, ઘાંચી ઘરે તવ જાવે ધાવ૦ ૧૭

તવ તે પુરૂષ લાવે શા પાસ, તવ ઉતરે! શનિશ્ચર તાસ;
અદ્ભુત રૂપ દેખી અતિઘણાં વચન કહે તે વરવાતણાં૦ ૧૮
વિક્રમ કહે કર મારે નથી, નવી પરણાયે તેહર્થી;
આગે વર ચંડીયે દિયો, સો વર માગીને મેં લિયો૦ ૧૯

છાનો પરણ્યો વિક્રમરાય. કે તે કાસે જાણે માય;
પ્રગટ પરણાવે તવ પુત્રીકા, શ્રી પતિને દષ્ટ પડ્યો તિહાં થકા૦ ૨૦

નગરપતિનાં તિહાં પ્રણમી પાય, શ્રીપતિ નિજ ઘર લેઈ જાય;
અશન પાન કરી રાજા સૂવે, શેઠ સહિત નૃપ વિચિત્ર જુવે૦ ૨૧

બોલ્યાં વરસ તિહાં સાડા સાત, અવલોકે શનિશ્ચર પની વાત;
શનિ હંસ મધ્યે સંક્રમી, હાર ટોડલે મૂક્યો વમી૦ ૨૨

અઢી સંવત્સર મસ્તકે રહે, અઢી નાભે જોતિષ કહે;
અઢી સંવત્સર ચરણે વાસ, હુવો શનિશ્ચર નીજે તાસ૦ ૨૩
જનમ થકી દ્વિતીય ચોથો આઠમો દ્વાદશમો શનિશ્ચર વર્ગ્યો;
એ કથા સાંભળશે જેહ, સર્વ રાશી ફળ પામશે તેહ૦ ૨૪

તતક્ષણ શનિશ્ચર પ્રગટ્યો ત્યાંય, વર માગો તમો વિક્રમરાય;
જો તું મુજને તુઠ્યો અહીં. જેહ કથા કહેશે તારી સહી૦ ૨૫

તેહને તું પીડ નહિ કરા, એ વર આપો શનિશ્ચર સદા;
વર દેઈ શનિશ્ચર સ્થાનકે ગયો. હરખ્યો રાય ઉજેણી ગયો૦ ૨૬

ચાલ્યો ચતુરંગિણી સૈન્યાએ કરી, આવ્યા છતાં ઉજ્જેણીપુરી;
નિજ ભુવને વિક્રમ આવીયો, અબીલ સોકે વધાવી લિયો૦ ૧૭
સિદ્ધસેન ગુરૂ વચને કરી, લહી ધરમ સમકીત આદરી;
મહાકાલ તીરથ આધરી, પરદુઃખ ટાલણ દાનેશ્વરી૦ ૨૮
સુખ સમાધે પાળે રાજ, લહી સમકીત નર સારે કાજ;
નીરીયાવળી ઉપાંગે લહ્યો, એકા અવતારી શનિશ્ચર કહ્યો૦ ૨૯
એ કથા છે શનિશ્ચર તણી, પીડા ન કરે ચોપાઇ ભણી;
સુખ સંપત સઘળી લહે, પંડિત લલિતસાગર એમ કહે૦ ૩૦

◀ શ્રી ચિંતામણિ પાર્શ્વનાથનો છંદ. ▶

(દોહા)

કલ્પવેલ ચિંતામણિ, કામધેનું ગુણ ખાણ, અલખ અગોચર અગમ ગતિ, ચિદાનંદ ભગવાન ॥૧॥ પરમ જ્યોતિ પરમાત્મા, નિરાકાર કિરતાર. નિર્ભય રૂપ જ્યોતીસરૂ, પુરણ બ્રહ્મ અપાર ॥૨॥ અવિનાશી સાહીબ ધણી. ચિંતામણિ શ્રી પાસ, અરજ કરૂં કરજોડ કે, પૂરો વંછિત આશ ॥૩॥ મન ચિંતીત આશા ફળે, સકળ સીઝવે કામ, ચિંતામણિકો જાપ જપ, ચિંતાહરે એ નામ ॥૪॥ તુમ સમ મેરે કો નહીં, ચિંતામણિ ભગવાન ચેતનકી એહ વિનતિ, દીજે અનુભવ જ્ઞાન ॥૫॥

(ચોપાઇ)

પ્રાણત દેવલોકથી આવે, જન્મ વણારશી નગરી પાવે, અશ્વસેન કુળ મંડનસ્વામી, તીહુ જગકે પ્રભુ અંતરજામી ॥૬॥ વામાદેવી માતાકે જાયે, લંછન નાગ ફણી મણી પાએ. શુભ કાયા નવ હાથ વખાણો, નીલ વરણ તનુ નિર્મળ જાણો ॥૭॥ માનવ જક્ષ સેવે પ્રભુ પાય, પદ્માવતી દેવી સુખદાય, ઇંદ્ર ચંદ્ર પારસ ગુણ ગાવે, કલ્પવૃક્ષ ચિંતામણિ

પાવે ॥૮॥ નિત સમરો ચિંતામણિ સ્વામી; આશા પૂરે અંતરજામી, ધન ધન પાર્શ્વ પુરીસાદાણી, તુમ સમ જગમેં કો નહીં નાણી ॥૯॥ તુમારો નામ સદા સુખકારી, સુખ ઉપજે દુ:ખ જાય વીસારી, ચેતનકો મન તુમારે પાસ, મન વંછિત પૂરો પ્રભુ આશ. ॥૧૦॥

(દોહા)

ૐ ભગવંત ચિંતામણિ, પાર્શ્વ પ્રભુ જીનરાય, નમો નમો તુમ નામસે, રોગ શોગ મીટ જાય ॥૧૧॥ વાત પીત્ત દૂરે ટળે, કફ નહીં આવે પાસ; ચિંતામણિકે નામસે મીટે શ્વાસ ઓર ખાસ ॥૧૨॥ પ્રથમ દૂસરો તીસરો, તાવ ચોથીયો જાય, શૂળ બહોતેર દૂર રહે, દાદર ખાજ ન રહાય ॥૧૩॥ વીસ્ફોટક ગડ ગુંમડાં, કોઢ અઢારે દૂર, નેત્ર રોગ સબ પરીહરે, કંઠમાળ ચકચૂર ॥૧૪॥ ચિંતામણિકે જાપસે, રોગ શોગ મીટ જાય, ચેતન પાર્શ્વ નામકો, સમરો મન ચિત લાય. ॥૧૫॥

(ચોપાઈ).

મન શુદ્ધે સમરો ભગવાન, ભયભંજન ચિંતામણિ ધ્યાન, ભૂત પ્રેત ભય જાવે દૂર, જાપ જપે સુખ સંપતિ પૂર ॥૧૬॥ ડાકણ શાકણ વ્યંતર દેવ, ભય નહીં લાગે પારસ સેવ, જળચર થલચર ઉરપર જીવ, ઇનકો ભય નહીં સમરો પીવ ॥૧૭॥ વાઘ સિંહકો ભય નહીં હોય, સર્પ ગોહ આવે નહિ કોય, વાટ ઘાટમેં રક્ષા કરે, ચિંતામણિ ચિંતા સબ હરે ॥૧૮॥ ડોણાં ટામણ જાદુ કરે. તુમારો નામ લેતાં સબ ડરે, ઠગ ફાંસીગર તસ્કર હોય, દ્વેષી દુશ્મન દુષ્ટ કોય ॥૧૯॥ ભય સબ ભાગે તુમારે નામ, મન વાંછિત પૂરો સબ કામ, ભય નિવારણ પૂરે આશ, ચેતન જપ ચિંતામણિ પાસ ॥૨૦॥

(દોહા)

ચિંતામણિકે નામસે, સકળ સીદ્ધવે કામ, રાજ રૂદ્ધિ રમણી મળે, સુખ સંપત્તિ બહુ દામ ॥૨૧॥ હય ગય રથ પાયક મળે, લક્ષ્મીકો નહિ પાર, પુત્ર કલત્ર મંગળ સદા, પાવે શિવ દરબાર ॥૨૨॥ ચેતન ચિંતા હરણકો, જાપ જપો તીન કાળ, કર આંબિલ ષટ માસકો, ઉપજે મંગળ માળ ॥૨૩॥ પારસ નામ પ્રભાવથી, વાધે બળ બહુ જ્ઞાન, મનવાંછિત સુખ ઉપજે, નિત સમરો ભગવાન ॥૨૪॥ સંવત અઢારા ઉપરે, આઠત્રિશકો પરિમાણ, પોષ શુકલ દિન પંચમી, વાર શનિશ્ચર જાણ ॥૨૫॥ પઢે ગુણે જે ભાવશું, સુણે સદા ચિત લાય, ચેતન સંપત્તિ બહુ મળે, સમરો મન વચ કાય ॥૨૬॥

❀ શ્રી મહાવીર સ્વામીનો છંદ. ❀

શ્રી સિદ્ધારથ કુળ શણગાર, ત્રિશલાદેવી સુત જગ આધાર; શોભે સુંદર સોવન વાન, શરણ તમારૂં શ્રી વર્ધમાન ॥૧॥ તુમ નામે લહિયે સંપદા, તુમ નામે મન વંછિત સુદા; તુમ નામે લહિયે સનમાન શરણું૦ ॥ ૨ ॥ દુર્જન દુષ્ટ વૈરી વિકરાળ, તુમ નામે નાસે તતકાળ; તુમ નામે દિન દિન કલ્યાણ, શરણું૦ ॥ ૩ ॥ તુમ નામે નાસે આપદા, ભૂત પ્રેત વ્યંતર નહીં કદા; રોગ શોગ ચિંતા નવી જાણ, શરણું૦ ॥ ૪ ॥ ગ્રહાદિક પીડા નવી કરે, નામ તમારૂં જે અનુસરે; ધર્મસિંહ મુનિ ભાવ પ્રધાન શરણું૦ ॥૫॥ ઇતિ.

શ્રી પાંસઠીયા યંત્રનો છંદ.

૨૨	૩	૯	૧૫	૧૬
૧૪	૨૦	૨૧	૨	૮
૧	૭	૧૩	૧૯	૨૫
૧૮	૨૪	૫	૬	૧૨
૧૦	૧૧	૧૭	૨૩	૪

શ્રી નેમીશ્વર સંભવ શામ, સુવિધિ ધર્મ શાંતિ અભીરામ; અનંત સુવ્રત નમીનાથ સુજાણ, શ્રી જીનવર મુજ કરો કલ્યાણ ॥૧॥ અજીતનાથ ચંદ્રપ્રભુ ધીર, આદીશ્વર સુપાર્શ્વ ગંભીર; વિમળનાથ વિમળ જગ જાણ શ્રી જીનવર૦ ॥૨॥ મલ્લીનાથ જીન મંગળ રૂપ, પચવીશ ધનુષ સુંદર સ્વરૂપ;

શ્રી અરનાથ નમું વર્ધમાન, શ્રી જીનવર૦ ॥૩॥ સુમતિ પદ્મ પ્રભુ અવતંસ, વાસુપુજ્ય શીતળ શ્રેયાંસ; કુંથુ પાર્શ્વ અભિનંદન ભાણ શ્રી જીનવર૦ ॥૪॥ એણીપરે જીનવરજી સંભારીયે, દુઃખ દારીદ્ર વિઘ્ન નિવારીયે પચ્ચીશે પાંસઠ પરમાણ, શ્રી જીનવર૦ ॥૫॥ એમ ભણતાં દુઃખ નાવે કદા, નિજ પાસે જો રાખો સદા; ધરીયે પંચતણું મન ધ્યાન, શ્રી જીનવર૦ ॥૬॥ શ્રી જીનવર નામે વંછિત મળે, મનવંછિત સહુ આશા ફળે; **ધર્મસિંહ મુનિ** નામ નિધાન, શ્રી જિનવર૦ ॥૭॥

શ્રી પાર્શ્વનાથનો છંદ (ત્રોટક વૃત્તમ્.)

પ્રણમામિ સદા પ્રભુ પાર્શ્વજીનં, જિન નાયક દાયક સુખ ધનં;
ધનચારૂ મનોહર દેહધરં, ધરણીપતિ નિત્ય સુસેવ કરં૦ ૧
કરૂણારસ રંજિત ભવ્ય ફણી, ફણી સપ્ત સુશોભિત મૌલિમણી;
મણિકંચન રૂપ ત્રિકોટ ઘટં, ઘટિતા સુર કિન્નર પાર્શ્વતટં૦ ૨
તટિની પતી ઘોષ ગંભીર સ્વરં, શરણાગત નિત્ય વિશ્વ અશેષ નરં;
નરનારી નમસ્કૃત નિત્ય મુદા, પદ્માવતી ગાવતી ગીત સદા૦ ૩
સતતેંદ્રિય ગોપ યથા કમઠં, કમઠાસુર વારૂણ સુકન હઠં;
હઠહેલિત કર્મ કૃતાંત બળં, બળં બળધામ દરંદળ પંકજળં૦ ૪
જળ જદ્રૂય પત્ર પ્રભાનયનં, નયનં હિત ભવ્યતરી શમનં;
મનમથ મહી રૂહ વન્હિસમં, સમતા ગુણ રત્નમયં પરમં૦ ૫
પરમાર્થ વિચાર સદા કુશળં, કુશળં કુરૂ મે જિન નાથ અલં;
અલિની નલિની નળ નીલ તનં, તનુતા પ્રભુ પાર્શ્વજિનં સુધનં૦ ૬

(કળશ–દ્રુતવિલંબીતમ)

સુધન ધાન્ય કરં કરૂણાપરં, પરમસિદ્ધિ કરં સદા ધરં;
વરતરં અશ્વસેન કુળોદ ભવં, ભતભ્રાતા પ્રભુ પાર્શ્વજિનં શિવં૦ ૭

અથ શ્રી ગ્રહશાંન્તિ કરવાનો જાપ.

જે ગ્રહનો જાપ કરવો હોય તે નીચે બતાવેલા રંગની માળા તથા તેજ રંગનું કપડું અને તેજ રંગનું અનાજ, ચોવીસ કલાકનું બ્રહ્મચર્ય, ભોજન એક વખત નીચે બતાવ્યા પ્રમાણે જાપ કરવો.

સૂર્યનો જાપ.

રાતી માળા, લાલ વસ્ત્ર, લાલ અનાજ, બ્રહ્મચર્ય સહિત એકાસણું. માળા અને લુગડાં જાપની વખતે અંગ ઉપર રાખવાં એમ દરેકનું સમજવું.

ૐ હ્રીં પદ્મપ્રભુ નમસ્તુભ્યં મમ શાન્તિ શાન્તિઃ ।

ચંદ્રનો જાપ.

ધોળી માળા. ધોળું વસ્ત્ર. ધોળું અન્ન.

ૐ હ્રીં ચંદ્રપ્રભુ નમસ્તુભ્યં મમ શાન્તિ શાન્તિઃ ।

મંગળનો જાપ.

રાતી માળા, રાતું વસ્ત્ર, રાતું અનાજ,

ૐ હ્રીં વાસુપુજ્યપ્રભુ નમસ્તુભ્યં મમ શાન્તિ શાન્તિઃ ।

બુધનો જાપ.

પીળાં વસ્ત્ર. પીળી માળા, પીળું અન્ન.

ૐ હ્રીં શાન્તિનાથ પ્રભુનમસ્તુભ્યં મમ શાન્તિ શાન્તિઃ ।

ગુરૂનો જાપ.

ઉપર પ્રમાણે વસ્ત્ર, માળા અને અન્ન.

ૐ હ્રીં ઋષભદેવપ્રભુ નમસ્તુભ્યં મમ શાન્તિ શાન્તિઃ ।

શુક્રનો જાપ.

ધોળાં વસ્ત્ર, ધોળી માળા, ધોળું અન્ન.

ૐ હ્રીં સુવિધિનાથપ્રભુ નમસ્તુભ્યં મમ શાન્તિ શાન્તિઃ ।

શનિનો જાપ.

ધોળા વસ્ત્ર, કાળી માળા. કાળું અન્ન.

ૐ હ્રીં મુનિસુવ્રતપ્રભુ નમસ્તુભ્યં મમ શાન્તિ શાન્તિઃ ।

રાહુનો જાપ.

પીળાં વસ્ત્ર, પીળી માળા. પીળું અન્ન.

ૐ હ્રીં નેમીનાથ પ્રભુ નમસ્તુભ્યં મમ શાન્તિ શાન્તિઃ ।

રાહુ માટે આમામ જાણવી.

કેતુનો જાપ.

લીલાં વસ્ત્ર. લીલી માળા. લીલું અન્ન.

ૐ હ્રીં પાર્શ્વનાથ પ્રભુ નમસ્તુભ્યં મમ શાન્તિ શાન્તિઃ

સ્તોત્ર-સ્મરણ સમુચ્ચય.

ૐ શ્રીઘંટાકર્ણ સ્તોત્રમ્.

(અનુષ્ટુપ)

ૐ હ્રીં શ્રીં ઘંટાકરણો મહાવીર, સર્વવ્યાધિ વિનાશકઃ ।
વિસ્ફોટક ભયં પ્રાપ્તે, રક્ષ રક્ષ મહાબલઃ ॥૧॥

યત્રત્વં તિષ્ઠસિ દેવ, લિખિતોઽક્ષર પંક્તિભિઃ ।
રોગાસ્તત્ર પ્રણશ્યન્તિ, વાતપિત્ત કપોદ્ભવાઃ ॥૨॥

તત્ર રાજ્યભયં નાસ્તિ, યાંતિ કર્ણે જપાક્ષરાઃ ।
શાકિની ભૂત વૈતાલા, રાક્ષસાઃ પ્રભવંતિ ન ॥૩॥

ના કાલે મરણં તસ્ય, ન ચ સર્પેણ દશ્યતે ।
અગ્નિ ચોર ભયં નાસ્તિ, નાસ્તિ તસ્યાપ્યરિભયમ્ ॥૪॥

ૐ હ્રીં શ્રીં ઘંટાકરણો નમોઽસ્તુતે ઠઃ ઠઃ ઠઃ સ્વાહા ॥૫॥ ઇતિ

॥ ૐ શાંતિઃ શાંતિઃ શાંતિઃ ॥

⊙ અથ શ્રી ચિન્તામણિ પાર્શ્વનાથ સ્તોત્ર લિખ્યતે. ⊙

(શાર્દૂલ વિક્રીડિત)

કિં કર્પૂરમયં સુધારસમયં કિં ચન્દ્રરોચિર્મયં, કિં લાવણ્યમયં મહામણિમયં કારુણ્યકેલિમયમ્; વિશ્વાનંદમયં મહોદયમયં શોભામયં ચિન્મયં, શુક્લધ્યાનમયં વપુર્જિનપતેર્ભૂયાદ્ભવાલમ્બનમ્ ॥૧॥ પાતાલં કલયન્ ધરાં ધવલયન્નાકાશમાપૂરયન્, દિક્ચક્રં ક્રમયન્

સુરાસુર નર શ્રેણીંચ વિસ્માપયન્; બ્રહ્માણ્ડં મુખયન્ જલાનિ જલધેઃ ફેનચ્છ લાલોલયન્, શ્રીચિન્તામણિ પાર્શ્વ સંભવ યશો હંસશ્ચિરં રાજતે ॥૨॥ પુણ્યાનાં વિપણિ સ્તમો દિનમણિઃ કામે ભકુમ્ભે શ્રુણિ મોક્ષે નિસ્સરણિઃ સુરેન્દ્ર કરિણી જ્યોતિઃ પ્રકાશારણિઃ, દાને દેવ મણિ-ર્નતોત્તમજન શ્રેણિઃ કૃપા સારિણી, વિશ્વાનંદ સુધા ઘૃણિર્ભવ ભિદે શ્રી પાર્શ્વ ચિન્તામણિઃ ॥૩॥ શ્રી ચિન્તામણિ પાર્શ્વ વિશ્વ જનતા સંજીવનસ્ત્વં મયા, દૃષ્ટસ્તાત તતઃ શ્રિયઃ સમભવન્નાશક્રમા ચક્રિણમ્; મુક્તિઃ ક્રીડતિ હસ્તયોર્બહુવિધં સિદ્ધં મનોવાંચ્છિતં, દુર્દૈવં દુરિતં ચ દુર્દિનભયં કષ્ટં પ્રણષ્ટં મમ ॥૪॥ યસ્ય પ્રૌઢ તમ પ્રતાપ તપનઃ પ્રોદ્દામ ધામા જગત્ જંઘાલઃ કલિકાલ કેલિદલનો મોહાન્ધ વિધ્વંસકઃ; નિત્યોદ્યોતપદં સમસ્ત કમલા કેલિગૃહં રાજતે, સશ્રીપાર્શ્વ જિનોજને હિતકૃતે ચિન્તામણિઃ પાતુમામ્ ॥૫॥ વિશ્વ વ્યાપિતમો હિનસ્તિ તરણિર્બાલોપિ કલ્પાંકુરો, દારિદ્રાણિ ગજાવલી હરિશિશુઃ કાષ્ઠાનિ વહ્નેઃ કણઃ; પીયૂષસ્ય લવોપિ રોગનિવહં યદ્વત્તથા તે વિભો, મૂર્તિઃ સ્ફૂર્તિમતી સતી ત્રિજગતી કષ્ટાનિ હર્તું ક્ષમા ॥૬॥ શ્રી ચિન્તામણિ મન્ત્ર મોંકૃતિયુતં હ્રીંકાર સારાશ્રિતં, શ્રી મર્હં નમિઊણ પાશકલિતં ત્રૈલોક્ય વશ્યાવહમ્, દ્વેધા ભૂતવિષાપહં વિષહરં શ્રેયઃપ્રભાવાશ્રયમ્, સોલ્લાસં વસહાંકિતં જિનફુલિંગાનન્દદં દેહિનામ્ ॥૭॥ હ્રીં શ્રીંકાર વરં નમો ક્ષરપરં ધ્યાયન્તિ યે યોગિનો, હૃત્પદ્મે વિનિવેશ્ય પાર્શ્વમધિપં ચિન્તામણિ સંજ્ઞકમ્; ભાલે વામ ભુજેચ નાભિ કરયોર્ભૂયો ભુજે દક્ષિણે, પશ્ચાદષ્ટદલેષુ તે શિવપદં દ્વિત્રૈર્ભ-વૈર્યાન્ત્યહો ॥૮॥

(સ્રગ્ધરા)

નોરોગા નૈવ શોકો ન કલહ કલના નારિ મારી પ્રચારો; નૈવાધિર્નાસમાધિર્ન ચ દરદુરિતે દુષ્ટ દારિદ્રતાનો: નો શાકિન્યો ગ્રહાનો ન હરિકરિગણા વ્યાલ વૈતાલ જાલા, જાયન્તે પાર્શ્વ ચિંતામણિ નતિ-વશતઃ પ્રાણિનાં ભક્તિ ભાજામ ॥૯॥

(શાર્દૂલ વિક્રીડિત)

ગીર્વાણ દ્રુમધેનુ કુમ્ભમણયસ્તસ્યાઙ્ગણે રંગિણો।
દેવા દાનવ માનવાઃ સવિનયં તસ્મૈ હિતધ્યાયિનઃ ॥
લક્ષ્મીસ્તસ્ય વશાવશેવ ગુણિનાં બ્રહ્માણ્ડ સંસ્થાયિની।
શ્રીચિન્તામણિ પાર્શ્વનાથ મનિશં સંસ્તૌતિયોધ્યાયતે ॥૧૦॥

(માલિની)

ઇતિ જિનપતિ પાર્શ્વઃ પાર્શ્વપાર્શ્વાખ્યયક્ષઃ।
પ્રદલિત દુરિતૌઘઃ પ્રીણિતપ્રાણિ સાર્થઃ ॥
ત્રિભુવન જનવાંચ્છાદાન ચિન્તામણિકઃ।
શિવપદ તરૂ બીજં બોધિ બીજં દદાતુ ॥૧૧॥

❖ પ્રજ્ઞા પ્રકાશ કાવ્ય. ❖

પ્રજ્ઞા પ્રકાશાય નવીન પાઠી, શ્રી મારૂદેવં રૂષભં પ્રણમ્ય,
કાવ્યાનિ ચાહં કથયામિયાની, તજ્ઞૈ વિંશોધ્યાની સમાનિતાની. ૧
દેવેષુ દેવસ્તુ નિરંજનોમે, ગુરૂષુ ગર્વસ્તુ દમી સમીમે,
ધર્મેષુ ધર્મોસ્તુ દયાપરોમે, ત્રિણ્યેવ તત્વાનિ ભવેભવેમે. ૨
યે નાદિ મુક્તાઃ કિલસંતિસિદ્ધા, માયા વિમુક્તા ગત કર્મ બંધા,
એક સ્વરૂપાઃ કથિતાઃ કવિંદ્રૈઃ, સિદ્ધાંત શાસ્ત્રેષુ નિરંજનસ્તે. ૩
તેષાં ન કાયો, ન મનો ન રૂપં, મહાકવિ નામ કલં સ્વરૂપં,
નેચ્છા ન મોહઃ પુનરાગમોન, દ્વેષો ન વેસો ન મદો ન માનમ. ૪
સિદ્ધા ન નાર્યો ન નરા ન કિલણા, વાકયસ્ય યોગાન્ન ચલા કદાપિ,
ન સૃષ્ટિ સંહાર કરો ન દ્રવ્યા, ભોગાર્થીનો ના કૃતિધારકાન. ૫
યથાઽગ્નિ તાપઃ સુખદોજનાનાં, શીતં સદા હંતિ ન સંશયોસ્તિ,
શ્રીસિદ્ધ જાપોહિ તથા ચજ્ઞેયઃ, પાપં પ્રકષ્ટં ચ કિમત્ર ચિત્રમ. ૬

સર્વજ્ઞ દેવસ્ય ચ નામ જાપાત, પ્રાપ્નોતિકિં નાશિ ભયં ક્ષયંચ,
પ્રાપ્નોતિકિં રાજ ભયં ન નાશં, પ્રાપ્નોતિકિં ચોર ભયં ન નાશં. ૭
ગુરૂં વિના કો નહિ મુક્તિ દાતા. ગુરૂં વિના કો નહિ માર્ગ જ્ઞાતા,
ગુરૂં વિના કો નહિ જાડય હર્તા, ગુરૂં વિના કો નહિ સૌખ્ય કર્તા. ૮

સર્વેષુ જીવેષુ દયા લચોયે, તે સાધવો મે ગુરવો ન ચાઽન્યે,
પાપંડી નસ્તૂદરપુર કાશ્ચ, પ્રાણાતિ પાતે નવદતિ ધર્મમ્ ૯
ત્યક્તં કુટુંબં ચ ધનં સમસ્ત, માદાય વેષં, શ્રમણસ્ય પુંસા,
નો રક્ષિતો યેન નિજસ્ય ધર્મો, હાહારિતં તેન મનુષ્ય જન્મ. ૧૦

સંસારી કં યે ન સુખં સકષ્ટં, જ્ઞાત્દેતિ વૈરાગ્ય બલેન મુક્તમ્,
પશ્ચાન્ન દેયા ખલુતે ન દ્રષ્ટિ, સંસાર સિંધૌ પરિપૂર્ણ કષ્ટે. ૧૧

કાષ્ટે ચ કાષ્ટે તરતા યથાસ્તિ, દુગ્ધે ચ દુગ્ધે તરતા યથાસ્તિ,
જલે જલે ત્વં તરતા યથાસ્તિ, ગુરૌ ગુરોચ્યાં તરતા યથાસ્તિ. ૧૨

યતે જંશલં કૃતિકારી કાસ્તે ચાપલ્ય તારૂણ્ય વયો ભયોકઃ,
કિં તર્હિ કાર્ય તરૂણા રૂપિણા, ભૂયોપિ ભૂયોપિ તપો વિધેયમ્. ૧૩
કષ્ટેત્વ કષ્ટે સમચેત સોયે, તે ભિક્ષ વસ્તારયિતું સમર્થાઃ.
ગુપ્તેન્દ્રિયાં આત્મ વિચાર રક્તા, લાભેત્વ લાભે સમભાવ નાશ્ચ ૧૪

સુખાયતે તીર્થ કરસ્ય વાણી, ભવસ્ય જીવસ્ય ન ચેતરસ્ય,
સુખાયતે સર્વ વનસ્ય મેઘો, જવાસ કસ્યેવ સુખાય તેન. ૧૫
ન ચાસ્તિ ધર્માદધિકં ચ રત્નં, ન ચાસ્તિ ધર્માદધિકં ચ યંત્રં,
ન ચાસ્તિ ધર્માદધિકં ચ તંત્રં, ન ચાસ્તિ ધર્માદધિકં ચ મંત્રમ્. ૧૬

પાપેન જીવો નરકેષુ યાતિ. સંપૂર્ણ કષ્ટ ખલુ તસ્ય તત્ર,
સંભાવ્ય ચૈવં વિદુષા વિધેયો, ધર્મો સદા દુર્ગતિવાર કશ્ચ. ૧૭
ગધેન હીનં કુસુમં ન ભાતિ, દંતેન હીનં વદનં નભાતિ,
સત્યેન હીનં વચનં નભાતિ, પુણ્યેન હીનો પુરૂષો નભાતિ. ૧૮

એકં જિતં યેન મનઃ સ્વકીયં, પંચેન્દ્રિયાણિ વિજિતાનિ તેન,
નૈકં જિતં યેન મનઃ સ્વકીયં, પચેન્દ્રિયાણિ ન જિતાની તેન. ૧૯
શિક્ષાક્ષરૈઃ કિં પ્રકરોતિ મૂઢો, ધર્માક્ષરૈઃ કિં પ્રકરોત્ય ધર્મી,
કરોતિ કિં વૈ જનકઃ કુપુત્રઃ, કરોતિ કિં સૌમ્ય ગુરૂઃ કુશિષ્યૈઃ. ૨૦
કૃષ્ણસ્ય પક્ષસ્ય નિશાકરસ્ય, ક્ષયં કલા યાતિ યથા તથૈવઃ,
દિને દિને યૌવનતા જનસ્ય, કાશા મનુષ્યસ્યહિ યૌવનસ્ય. ૨૧
એધત પુણ્યાત્ પ્રચુરંચ પુણ્યં, મેધેત્ પાપાત પ્રચુરંચ પાપં,
તસ્માન્નરેણાતિ વિચક્ષણેન, પુણ્યં વિધેયં સુખ વર્ધકં ચ. ૨૨
પુણ્યેન રૂપં કિલ ચાક ચક્યં, પુણ્યેન સર્વં સફલં ચ વાક્યં,
પુણ્યેન ચાસ્તિ પરિપૂર્ણ સૌખ્યં, પુણ્યં વિનાર્તિંસુ પદેપદેચ. ૨૩
વ્રતેવ્રતં ચાનસનં પ્રકૃષ્ટં, દાનેષુ દાન ત્વ ભયં પ્રકૃષ્ટં,
રૂપેષુ રૂપં ચ જિનસ્ય સારં, વાક્યેષુ વાક્યં સમયેસુ સારમ્ ૨૪
સંતોષ હિ પ્રબલં ચ સૌખ્યં, સૌખ્યેન કૃત્વા ભવતીતિ ધર્મઃ,
ધર્મેણ કૃત્વા ભવતીતિ મોક્ષો, મોક્ષે જિનેરૂક્ત મનંત સૌખ્યમ્. ૨૫

ગતિ ર્યાદશીસ્યાત મતિઃતાદ્દશી સ્યાત,
ધૃતિ ર્યાદશી સ્યાત્ક્રિયા તાદ્દશી સ્યાત,
તપો યાદશં સ્યાત ફલં તાદ્દશં સ્યાત,
વિધિર્યાદશી સ્યાતસુખં તાદ્દશં સ્યાત ૨૬

ન માતા ન પિતા ન મિત્રેણ રાજ્ઞા, ન મંત્રૈ ર્ન તંત્રૈ ર્ન યંત્રૈ ર્ન દેવૈઃ,
ન દારૈ ર્ન પુત્રૈ ર્ન ભૃત્યૈસ્તુ લક્ષ્રૈ, ર્ગતં ચાપ્યતે જીવિતવ્યં નપુંસા. ૨૭
ગૃહિતં વ્રતંયેન પુંસાચ ભગ્નં. વૃથા તસ્ય જન્મ સ્વકીયં ગ જાતં,
ગૃહિતં વ્રતંયેન પુંસા ન ભગ્નં, વૃથા તસ્ય જન્મ સ્વકીયં ન જાતં. ૨૮

કૃતં રૂપ્ય વેત્તાહિ રૂપસ્ય મોલ્યં,
કૃતં હેમ વેત્તાહિ હેમસ્ય મોલ્યં,
કૃતં રત્નવેત્તા તુ રત્નસ્ય મોલ્યં,
કૃતં ધર્મવેત્તા ન ધર્મસ્ય મોલ્યં. ૨૯

શ્રી નવસ્મરણ આરંભ.

॥ શ્રી નવકાર મહામંત્રઃ ॥

(પ્રથમં સ્મરણમ્)

નમો અરિહંતાણં ॥૧॥ નમો સિદ્ધાણં ॥૨॥ નમો આયરિયાણં ॥૩॥ નમો ઉવજ્ઝાયાણં ॥૪॥ નમો લોએ સવ્વસાહૂણં ॥૫॥ એસો પંચ નમુક્કારો ॥૬॥ સવ્વપાવપ્પણાસણો ॥૭॥ મંગલાણં ચ સવ્વેસિં ॥૮॥ પઢમં હવઇ મંગલં ॥૯॥

॥ શ્રી ઉવસગ્ગહરં સ્તોત્રમ્

(દ્વિતીયં સ્મરણમ્)

(અનુષ્ટુપ)

ઉવસગ્ગહરં પાસં, પાસં વંદામિકમ્મ ઘણમુક્કં;
વિસહર વિસનિન્નાસં, મંગલ કલ્લાણ આવાસં૦ ॥૧॥
વિસહર ફુલીંગમંતં, કંઠે ધારેઇ જોસયામણુઉ;
તસ્સગહ રોગ મારી, દુટ્ઠંજરા જંતિ ઉવસામં૦ ॥૨॥
ચિઠઉદુરેમંતો, તુઝપણામોવી બહુ ફલો હોઇ;
નરતીરીએ સુવી જીવા, પાવંતી ન દુઃખ દોગચ્ચં૦ ॥૩॥
ૐ અમરતરુ કામધેણું, ચિંતામણિ કામકુંભમાઇયા;
સિરિપાસ (પાર્શ્વ)નાહસેવા, ગહાણં સવ્વેવી દાસત્તં૦ ॥૪॥
ૐ હ્રીં શ્રીં પૈં ૐ તુહ દસણેણ સામીય;
પણાસઇ રોગસોગ દુઃખ દોહગં, કપ્પતરૂ મિવજાયઇ,
ૐ તુહ દંસણેણ સમફ્લ હેઉ સ્વાહા૦ ॥૫॥
ૐ હ્રીં નમિઉણ વીપ્પણાસાય, માયાવી એણધરણ નાગિંદં;
સિરિકામ રાજકલી, પાસ જિણંદં નમંસામિ૦ ॥૬॥
ૐ હ્રીં શ્રી પાસ વિસહર, વિજ્જામંત્તેણ ઝાણંઝાએ;
વ્વોધરણ પોમાવઇદેવા, ૐ હ્રીં ક્ષ્મ્લ વ્ર્યું સ્વાહા૦ ॥૭॥

જયઉ ધરણુદેવા, પઉમઉત્તી નાગણીવિજ્જા;
વિમલઝાણ સંહિયો, ૐ હ્રીં ક્ષ્મ્લવ્યું સ્વાહા૦ ॥૮॥
ૐ થુણામી પાસં, ૐ હ્રીં પણમામી પરમ ભત્તીએ;
અઠખર ધરણેંદો, પઉમાવય પયડીયોકીત્તિ૦ ॥૯॥
જસ્સપય કમલસય, વસઇ પોમાવયધરણેંદો;
તસ નાસઇ સયલં, વિસહર વિસ નાસેઇ૦ ॥૧૦॥
તુહ સમ્મતે લદ્ધે, ચિંતામણિ કપ્પપાય વબ્ભહીએ;
પાવંતી અવીગ્ઘેણં, જીવા અયરા મરં ઠાણં૦ ॥૧૧॥
ૐ નઠઠમયઠાણે, પણઠ કમઠ નઠ સંસારે;
પરમઠનીઠી અઠે. અઠ ગુણાધીસરં વંદે૦ ॥૧૨॥
સતુહ નામ સુદ્ધમંતે, જો નર જપંતિ સુદ્ધ ભાવસ્સ;
સો અયરામરઠાણં, પાવંતી નયગય સુખં૦ ॥૧૩॥
પનાસ ગોપીઠાંકુર, ગઉહંસણ ભયં કાયે;
આવી નહુંતી એતદ્દવી, તસીજ ગુણી જ્જસો૦ ॥૧૪॥
પિડજંત ભગંદરં, ખાસ સાસ સુલ તહનીવાહ;
સિરિસામલ પાસમહં, તનામપઉર પઉલેણ૦ ॥૧૫॥
રોગ જલ જલણ વિસહર, ચોરારિમઇંદગયરણભયાઇં;
પાસજિણ નામસં, કિત્તણેણ પસમંતિ સવ્વાઇં૦ ॥૧૬॥
ઇઅ સંથુઓ મહાયસ, ભત્તીભ્ભર નીભ્ભરેણહિયએણ;
તાદેવ દિજ્જબોહિં, ભવે ભવે પાસ જિણચંદ૦ ॥૧૭॥

શ્રી સંતિકરં સ્તવનમ્.

(તૃતીય સ્મરણમ્)

સંતિકરં સંતિજિણં, જગસરણં જયસિરિઇ દાયારં, સમરામિ ભત્તપાલગ, નિવ્વાણી ગરૂડકયસેવં ॥૧॥ ઓં સનમો વિપ્પો-

સહિ,–પત્તાણં સંતિસામિપાયાણં, ક્ષ્રૌઁ સ્વાહામંતેણં, સવ્વાસિવદુરિઅહરણાણં ॥૨॥ ૐ સંતિનમુક્કારો, ખેલો-સહિમાઇલદ્ધિપત્તાણં, સૌઁ હ્રીઁ નમો સવ્વો–સહિપત્તાણં ચ દેઇ સિરિં ॥૩॥ વાણી તિહુઅણસામિણિ–સિરિદેવિ જખ્ખ-રાયગણિપિડગા, ગહદિસિપાલસુરિંદા, સયાવિ રખ્ખંતુ જિણભત્તે ॥૪॥ રખ્ખંતુ મમ રોહિણી, પન્નત્તી વજ્જસિંખલા ય સયા, વજ્જંકુસિ ચક્કેસરિ, નરદત્તા કાલિ મહાકાલી ॥૫॥ ગોરી તહ ગંધારી, મહજાલા માણવી અ વઇરૂટ્ટા, અચ્છુત્તા માણસિયા, મહામાણસિયાઓ દેવીઓ ॥૬॥ જખ્ખા ગોમુહ મહજખ્ખ, તિમુહ જખ્ખેસ તુંબરૂ કુસુમો, માયંગ વિજય-અજિયા, બંભો મણુઓ સુરકુમારોઅ ॥૭॥ છમ્મુહ પયાલ કિન્નર, ગરૂલો ગંધવ્વ તહય જખ્ખિંદો, કુબેર વરૂણો ભિઉડી, ગોમેહો પાસ માયંગો ॥૮॥ દેવીઓ ચક્કેસરિ, અજિયા દુરિઆરિ કાલી મહાકાલી, અચ્ચુઆ સંતા જાલા, સુતારયાસોય સિરિવચ્છા ॥૯॥ ચંડા વિજયંકુસિ, પન્નઇત્તિ નિવ્વાણિ અચ્ચુઆ ધરણી, વઇરૂટ્ટછુત્ત ગંધારિ, અંબ પઉમાવઇ સિદ્ધા ॥૧૦॥ ઇઅ તિથ્થરખ્ખણરયા, અન્નેવિ સુરાસુરી ય ચઉહાવિ, વંતરજોઇણિપમુહા, કુણંતુ રખ્ખં સયા અમ્હં ॥૧૧॥ એવં સુદિટ્ઠિસુરગણ,–સહિઓ સંઘસ્સ સંતિજિણચંદો, મજ્ઝવિ કરેઉ રખ્ખં, મુણિસુંદરસૂરિથુઅ-મહિમા ॥૧૨॥ ઇઅ સંતિનાહ સમ્મ,–દિટ્ઠી રખ્ખં સરઇ તિકાલં જો, સવ્વોવદ્દવરહિઓ, સ લહઇ સુહસંપયં પરમં ॥૧૩॥ તવગચ્છગયણદિણયર. જુગવરસિરિસોમસુંદર-ગુરૂણં, સુપસાયલદ્ધગણહર,–વિજ્જાસિદ્ધિ ભણઇ સીસો ॥૧૪॥

શ્રી તિજયપહુત્ત સ્તોત્રમ્.

(ચતુર્થં સ્મરણમ)

તિજયપહુત્તપયાસય,-અટ્ઠમહા પાડિહેરજુત્તાણં, સમય-ખિત્તઠિઆણં, સરેમિ ચક્કં જિણિંદાણં ॥૧॥ પણવીસા ય અસીઆ, પનરસ પન્નાસ જિણવરસમૂહો, નાસેઉ સયલ-દુરિઅં, ભવિઆણં ભત્તિજુત્તાણં ॥૨॥ વીસાપણયાલાવિ ય, તીસા પન્નત્તરી જિણવરિંદા, ગહભૂઅરખ્ખસાઇણિ,-ઘોરૂ-વસગ્ગં પણાસંતુ ॥૩॥ સત્તરિપણતીસા વિય, સઠ્ઠી પંચેવ જિણગણો એસો, વાહિ જલ જલણ હરિ કરિ, ચોરારિ મહાભયં હરઉ ॥૪॥ પણપન્ના ય દસેવ ય, પન્નઠ્ઠી તહય ચેવ ચાલીસા, રખ્ખંતુ મે સરીરં, દેવાસુરપણમિઆ સિદ્ધા ॥૫॥ ૐ હરહુંહઃ સરસુંસઃ, હરહુંહઃ તહય ચેવ સરસુંસઃ, આલિહિયનામગબ્ભં, ચક્કં કિર સવ્વઓ ભદ્દં ॥૬॥ ૐ રોહિણી પન્નત્તિ, વજ્જસિંખલા તહય વજ્જઅંકુસિઆ, ચક્કેસરિ નરદત્તા, કાલિ મહાકાલી તહ ગોરી ॥૭॥ ગંધારિ મહજ્જાલા માણવિ વઇરુટ્ટ તય ય અચ્છુત્તા, માણસિ મહા-માણસિઆ-વિજ્જાદેવીઓ રખ્ખંતુ ॥૮॥ પંચદસકમ્મભૂમિસુ, ઉપ્પન્નં સત્તરિં જિણાણસયં, વિવિહરયણાઇવન્નો-વસોહિઅં હરઉ દુરિઆઈ ॥૯॥ ચઉતીસ અઇસયજુઆ, અઠ્ઠમહાપાડિ-હેર કયસોહા, તિથ્થયરા ગયમોહા, ઝાએઅવ્વા પયત્તેણં ॥૧૦॥ ૐ વરકણયસંખવિદ્દુમ-મરગયઘણસન્નિહં વિગયમોહં, સત્ત-રિસયં જિણાણં, સવ્વામરપૂઇઅં વંદે ॥સ્વાહા ॥૧૧॥ ૐ ભવણવઇવાણવંતર,-જોઇસવાસી વિમાણવાસી અ, જે કેવિ દુઠ્ઠદેવા, તે સવ્વે ઉવસમંતુ મમ સ્વાહા ॥૧૨॥ ચંદણક-પ્પૂરેણં. ફલએ લિહિઊણ ખાલિઅં પિયં. એગંતરાઇ ગહભૂઅ.

સાહણિમુગ્ગં પણાસેઇ ॥૧૩॥ ઈઅસત્તરિસયં જંતં, સમ્મં મંતં દુવારિ પડિલિહિઅં; દુરિઆરિવિજયવંતં, નિબ્ભંતં નિચ્ચમચ્ચેહ ॥૧૪॥

◆ શ્રી નમિઊણ સ્તોત્રમ્ ◆

(પંચમં સ્મરણમ્.)

નમિઊણ પણયસુરગણ-ચુડામણિકિરણરંજિઅં મુણિણો, ચલણજુઅલં મહાભય-પણાસણં સંથવં વુચ્છં ॥૧॥ સડિ-અકરચરણનહમુહ, નિબુડ્ડનાસા વિવન્ન લાયન્ના, કુટ્ઠમહારોગાનલ,-ફુલિંગનિદ્દડ્ઢ સવ્વંગા ॥૨॥ તે તુહ ચલણારાહણ-સલિલંજલિસેય વુડ્ઢિયચ્છાયા, (ઉચ્છાહા) વણદવદડ્ઢા ગિરિપા,-યવ્વ પત્તા પુણો લચ્છિં ॥૩॥ દુવ્વાયખુભિય જલનિહિ, ઉબ્ભડકલ્લોલ ભીસણારાવે, સંભંતભયવિસંઠુલ-નિજ્જામય-મુક્કવાવારે ॥૪॥ અવિદલિઅજાણવત્તા, ખણેણ પાવંતિ ઇચ્છિઅંકુલં, પાસજિણચલણજુઅલં, નિચ્ચંચિઅજે નમંતિ નરા ॥૫॥ ખરપણુધ્ધુયવણદવ,-જાલાવલિમિલિયસયલદુમ-ગહણે, ડજ્ઝંતમુદ્ધમયવહુ-ભીસણરવભીસણંમિ વણે, જગ-ગુરૂણો કમજુઅલં, નિવ્વાવિઅસયલતિહુઅણાભોઅં, જે સંભરંતિ મણુઆ, ન કુણઇ જલણો ભયં તેસિં ॥૭॥ વિલસંતભોગભીસણ,-ફુરિઆરૂણનયણતરલજીહાલં, ઉગ્ગભુ-અંગં નવજલય-સપ્પહંભીસણાયારં ॥૮॥ મન્નંતિ કીડસરિસં, દૂરપરિચ્છૂઢવિસમવિસવેગા, તુહ નામક્ખરફુડસિદ્ધમંત-ગુરૂઆ નરા લોએ ॥૯॥ અડવિસુ ભિલ્લતક્કર,-પુલિંદસદ્દૂલ-સદ્દભીમાસુ, ભયવિહુરવુન્નકાયર-ઉલ્લુરિયપહિયસત્થાસુ ॥૧૦॥ અવિલુત્તવિહવસારા, તુહ નાહ પણામમત્તવાવારા, વવગય-

વિગ્ધાં મુગ્ધં, પત્તા નિયપઇચ્છિયં ઠાણં ॥૧૧॥ પજ્જલિ-
આનલનયણં, દૂરવિયારિમુહં મહાકાયં, નહકુલિસઘાયવિઅ-
લિઅ,-ગઇંદકુંભત્થલા ભોઅં ॥૧૨॥ પણયસસંભમપત્થિવ,
નહમણિમાણિક્કપડિઅપડિમસ્સ, તુહ વયણપહરણધરા, સીહં
કુદ્ધંપિ ન ગણંતિ ॥૧૩॥ સસિધવલદંતમુસલં, દીહકરુલ્લાલ-
વુડ્ઢિઉચ્છાહં, મહુપિંગન યણજુઅલં, સસલિલનવજલહરારાવં
॥૧૪॥ ભીમં મહાગઇંદં, અચ્ચાસન્નંપિ તે ન વિગણંતિ,
જં તુમ્હ ચલણજુઅલં, મુણિવઈ તુંગં સમલ્લીણા ॥૧૫॥
સમરમ્મિ તિક્ખખગ્ગા, ભિગ્ઘાયપવિદ્ધઉદ્ધુયકબંધે, કુંત-
વિણિભિન્નકરિકલહ. મુક્કસિક્કારપઉરંમિ ॥૧૬॥ નિજ્જિ-
અદપ્પુદ્ધરરિઉ,-નરિંદનિવહા ભડાજસં ધવલં, પાવંતિ
પાવપસમિણ, પાસજિણ તુહપ્પભાવેણ ॥૧૭॥ રોગજલજલણ-
વિસહર,-ચોરારિ મઇંદગયરણભયાઇં, પાસજિણનામસંકી,-
ત્તણેણ પસમંતી સવ્વાઈં ॥૧૮॥ એવં મહાભયહરં, પાસ-
જિણિંદસ્સ સંથવમુઆરં, ભવિયજણાણંદયરં, કલ્લાણપરંપર-
નિહાણં ॥૧૯॥ રાયભયજ્ખરખ્ખસ-કુસુમિણદુસ્સઉણરિ-
ખ્ખપીડાસુ સંઝાસુ દોસુ પંથે, ઉવસગ્ગે તહય રયણિસુ ॥૨૦॥
જો પઢઈ જો અ નિસુણઈ, તાણં કઇણોય માણતુંગસ્સ,
પાસો પાવં પસમેઉ, સયલભુવણચ્ચિયચલણો ॥૨૧॥
ઉવસગ્ગંતે કમઠા,-સુરંમિ ઝાણાઓ જો ન સંચલિઓ,
સુરનરકિન્નરજુવઈહિં, સંથુઓ જયઉ પાસજિણો ॥૨૨॥
એઅસ્સ મજ્ઝયારે અટ્ઠારસઅક્ખરેહિં જો મંતો, જો જાણઇ
સો ઝાયઇ, પરમ પયત્થં ફુડં પાસં ॥૨૩॥ પાસહ સમરણં
જો કુણઇ, સંતુટ્ઠહિયએણ, અઠ્ઠુત્તરસયવાહિભય, નાસઇ
તસ્સ દૂરેણ ॥૨૪॥

શ્રી અજીતશાંતિ સ્તવનમ્.

(પષ્ઠં સ્મરણમ્.)

અજિઅં જિઅસવ્વભયં, સંતિં ચ પસંતસવ્વગયપાવં, જયગુરૂ સંતિગુણકરે, દોવિ જિણવરે પણિવયામિ ॥૧॥ (ગાહા) વવગયમંગુલભાવે, તેહં વિઉલતવનિમ્મલસહાવે, નિરૂવમમહપ્પભાવે, થોસામિ સુદિટ્ઠસબ્ભાવે ॥૨॥ (ગાહા) સવ્વદુખ્ખપ્પસંતીણં, સવ્વપાવપ્પસંતીણં, સયા અજિયસંતીણં, નમો અજિઅસંતીણં ॥૩॥ (સિલોગો,) અજિઅજિણસુહપ્પવત્તણં, તવ પુરિસુત્તમનામકિત્તણં. તહયધિઇમઇપ્પવત્તણં, તવ ય જિણુત્તમસંતિકિત્તણં ॥૪॥ (માગહિઆ) કિરિઆવિહિસંચિઅકમ્મકિલેસવિમુખ્ખયરં, અજિઅં નિચિઅં ચ ગુણેહિં મહામુણિસિદ્ધિગયં, અજિઅસ્સય સંતિ મહામુણિણોવિઅ સંતિકરં. સયયં મમ નિવ્વુઇકારણયં ચ નમંસણયં ॥૫॥ (આલિંગણયં) પુરિસા જઇ દુખ્ખવારણં, જઇ ય વિમગ્ગહ સુખ્ખકારણં. અજિઅં સંતિ ચ ભાવઓ, અભયકરે સરણં પવજ્જહા ॥૬॥ (માગહિઆ) અરઇ-રઇ-તિમિર-વિરહિઅ-મુવરય-જરમરણં, સુર-અસુર-ગરૂલ-ભુયગવઇ-પયય-પણિવઇયં, અજિઅમહમવિઅ સુનય નયનિઉણમભયકરં, સરણમુવસરિઅ ભુવિદિવિજમહિઅં સયયમુવણમે ॥૭॥ (સંગયયં) તંચ જિણુત્તમ-મુત્તમ નિત્તમસત્તધરં. અજ્જવ-મદ્દવ-ખંતિ-વિમુત્તિ સમાહિનિહિં. સંતિકરં પણમામિ દમુત્તમતિત્થયરં, સંતિ મુણી મમ સંતિસમાહિવરં દિસઉ ॥૮॥ (સોવાણયં) સાવત્થિપુવ્વપત્થિવં ચ વરહત્થિ મત્થયપસત્થવિચ્છિન્નસંથિયં થિરસરિચ્છવચ્છં મયગલલીલાયમાણવરગંધહત્થિ પત્થાણ પત્થિયં સંથવારિહં હત્થિહત્થબાહું ધંતકણગ રૂઅગ-નિરૂવહય-પિંજરં પવરલખ્ખણો વચિઅસોમ-ચારૂ-રૂવં સુઇસુહ-મણાભિરામ-પરમ-રમણિજ્જ-વરદેવ દુંદુહિ નિનાય-મહુરયર-સુહગિરં ॥૯॥ (વેડ્ઢો) અજિઅં જિઆરિગણં, જિઅસવ્વ ભયં ભવોહરિઉં, પણમામિ અહં પયઓ, પાવં પસમેઉ મે ભયવં ॥૧૦॥ (રાસાલુદ્ધઓ, યુગ્મં)

કુરુજણવયહત્થિણાઉરનરીસરો પઢમં તઓ મહાચક્કવટ્ટિભોએ મહ-પ્પભાવો જો બાવત્તરિ પુરવર-સહસ્સવરનગર-નિગમ જણવયવઈ બત્તીસારાયવરસહસ્સાણુયાયમગ્ગો, ચઉદસવરરયણ-નવ મહાનિહિ-ચઉસટ્ઠિ-સહસ્સ-પવરજુવઈણ સુંદરવઈ, ચુલસી-હય-ગય-રહ-સયસહસ્સસામી છન્નવઈગામકોડિસામી આસી જો ભારહંમિ ભયવં ॥૧૧॥ (વેડ્ઢઓ) તં સંતિં સંતિકરં, સંતિણ્ણં સવ્વભયા, સંતિં થુણામિ જિણં, સંતિ વિહેઉ મે ॥૧૨॥ (રાસાનંદિયં) ઇક્ખાગ વિદેહનરીસર નરવસહા, મુણિવસહા, નવસારયસસિસકલાણણ વિગયતમા વિહુઅરયા, અઉત્તમ તેઅ ગુણેહિં મહામુણિ અમિઅબલા વિઉલકુલા, પણમામિ તે ભવભયમૂરણ જગસરણા મમ સરણં ॥૧૩॥ (ચિત્તલેહા) દેવદાણવિંદ-ચંદ-સૂરવંદ હટ્ઠ-તુટ્ઠ-જિટ્ઠ પરમ, લટ્ઠ-રૂવ-ધંત-રૂપ્પ-પટ્ટ-સેઅ-સુદ્ધ-નિદ્ધ ધવલ, દંતપંતિ સંતિ સત્તિ-કિત્તિ મુત્તિ જુત્તિ ગુત્તિ પવર, દિત્ત તેઅવંદ ધેઅ સવ્વલોઅ ભાવિઅપ્પભાવણેઅ પઇસ મે સમાહિં ॥૧૪॥ (નારાયઓ) વિમલસસિકલાઇરેઅ સોમં, વિતિમિર સૂરકરાઇરેઅતેઅં, તિઅસવઇગણાઇરેઅરૂવં, ધરણિધરપ્પ-વરાઇરેઅસારં ॥૧૫॥ (કુસુમલયા) સત્તે અ સયા અજિઅં, સારીરે અબલે અજિઅં, તવ સંજમે અ અજિઅં, એસ થુણામિ જિણં અજિઅં ॥૧૬॥ (ભુઅગપરિરિંગિઅં) સોમગુણેહિં પાવઇ ન તં નવસરયસસી, તેઅગુણેહિં પાવઇ ન તં નવ સરય રવી, રૂવગુણેહિં પાવઇ ન તં તિઅસગણવઈ, સારગુણેહિં પાવઇ ન તં ધરણિધરવઈ ॥૧૭॥ (ખિજ્જિઅયં) તિત્થવરપવત્તયં તમરયરહિઅં, ધીરજણથુઅ-ચ્ચિઅં ચુઅકલિકલુસં, સંતિસુહપ્પવત્તયં તિગરણપયઓ, સંતિમહં મહામુણિં સરણમુવણમે ॥૧૮॥ (લલિઅયં) વિણઓણય-સિરરઇ અંજલિ-રિસિગણસંથુઅં થિમિઅં, વિબુહાહિવધણવઇનરવઇથુઅ-મહિઅચ્ચિઅં બહુસો, અઇરુગ્ગયસરય-દિવાયર-સમહિઅ-સપ્પભં તવસા, ગયણં-ગણ-વિયરણ-સમુઇઅ-ચારણ વંદિઅં સિરસા ॥૧૯॥ (કિસલયમાલા) અસુર-ગરુલ-પરિવંદિઅં,-કિન્નરોરગ-નમંસિઅં, દેવકોડિસયસંથુઅં, સમણસંઘપરિવંદિઅં ॥૨૦॥ (સુમુહં) અભયં

અણુહં, અરયં અરૂયં, અજિયં અજિયં, પયઓ પણમે ॥૨૧॥ (અજ્જુવિલસિઅં) આગયા વરવિમાણ દિવ્વકણગ-રહતુરયપહકર-સએહિં હુલિઅં, સસંભમોઅરણખુભિઅલુલિયચલ-કુંડલંગય-તિરીડ-સોહંત-મઉલિમાલા ॥૨૨॥ (વેડ્ઢઓ) જં સુરસંઘા સાસુરસંઘા. વેરવિઉત્તા ભત્તિસુજુત્તા, આયરભૂસિઅસંભમપિંડિઅસુટ્ઠુસુવિમ્હિઅ સવ્વબલોઘા, ઉત્તમ-કંચણ-રયણ-પરૂવિઅભાસુરભૂસણ-ભાસુરિઅંગા. ગાયસમોણય ભત્તિવસાગય-પંજલિપેસિયસીસપણામા ॥૨૩॥ (રયણ-માલા) વંદિઊણ થોઊણ તો જિણં, તિગુણમેવ ય પુણો પયાહિણં, પણમિઊણ ય જિણંસુરાસુરા પમુઇઆ સભવણાઈ તો ગયા ॥૨૪॥ (ખિત્તયં) તં મહામુણિમહંપિ પંજલી, રાગદોસ-ભય મોહ-વજ્જિયં, દેવ-દાણવનરિંદવંદિઅં, સંતિમુત્તમમહાતવં નમે ॥૨૫॥ (ખિત્તયં) અંબરંતરવિઆરણિઆહિં, લલિઅહંસવહુગામિણિઆહિં, પીણસો-ણિથણસાલિણિઆહિં, સકલ કમલદલલોઅણિઆહિં ॥૨૬॥ (દીવયં) પીણનિરંતરથણભરવિણમિય-ગાયલઆહિં, મણિકંચણ પસિઢિલ મેહલસોહિઅસોણિતડાહિં, વરખિંખિણિ-નેઉર-સતિલય-વલય-વિભૂ-સણિઆહિં, રઇકર-ચઉર-મણોહર-સુંદર-દંસણિઆહિં ॥૨૭॥ (ચિત્તક્ખરા) દેવસુંદરીહિં પાયવંદિઆહિં, વંદિઆ ય જસ્સ તે સુવિક્કમા કમા, અપ્પણો નિડાલએહિં કેહિં કેહિં વિઅવંગ-તિલય-પત્તલેહનામએહિં ચિલ્લએહિ સંગયંગયાહિં, ભત્તિ-સન્નિવિટ્ઠ-વંદણા-ગયાહિં હુંતિ તે વંદિઆ પુણો પુણો ॥૨૮॥ (નારાયઓ) તમહં જિણચંદં, અજિઅં જિઅમોહં, ધુયસવ્વકિલેસં, પયઓ પણમામિ ॥૨૯॥ (નંદિઅયં) થુઅવંદિઅયસ્સા, રિસિગણદેવગણેહિં, તો દેવ-વહુહિં પયઓ પણમિઅસ્સા, જસ્સજગુત્તમ-સાસણઅસ્સા, ભત્તિ-વસાગય પિંડિઅયાહિં, દેવવરચ્છરસા બહુઆહિં, સુરવરરઇગુણપંડિય-આહિં ॥૩૦॥ (ભાસુરયં) વંસસદ્દતંતિતાલમેલિએ, તિઉક્ખરાભિરામ-સદ્દ-મીસએ કએ અ, સુઇસમાણણે અ સુદ્ધસજ્જગીઅપાયજાલ-ઘંટિઆહિં, વલય-મેહલા-કલાવનેઉરાભિરામ-સદ્દમીસએ કએ અ (દેવનટ્ટિઆહિં)હાવભાવવિબ્ભમપ્પગારએહિં, નચ્ચિઊણ અંગહારએહિં,

વંદિઆ ય જસ્સ તે સુવિક્કમા કમા, તયં તિલોયસવ્વસત્તસંતિ-કારયં, પસંતસવ્વપાવદોસમેસહં, નમામિ સંતિમુત્તમં જિણં ॥૩૧॥ (નારાયઓ) છત્તચામર-પડાગ-જુઅ-જવમંડિઆ, ઝયવર-મગર તુરય-સિરિવચ્છસુલંછણા, દીવ—સમુદ્દ—મંદર—દિસાગયસોહિયા, સત્થિઅ-વસહસીહ-રહ-ચક્કવરંકિયા ॥૩૨॥ (લલિઅયં) સહાવલટ્ઠા સમપ્પઇટ્ઠા, અદોસદુટ્ઠા ગુણેહિં જિટ્ઠા, પસાયસિટ્ઠા તવેણ પુટ્ઠા, સિરીહિં ઇટ્ઠા રિસિહિં જુટ્ઠા ॥૩૩॥ (વાણવાસિઆ) તે તવેણ ધુઅસવ્વપાવયા, સવ્વલોઅહિઅમૂલપાવયા, સંથુઆ અજિઅસંતિ-પાયયા, હું તુ મે સિવસુહાણ દાયયા ॥૩૪॥ (અપરાંતિકા) એવં તવ બલવિઉલં, થુઅં મએ અજિઅસંતિજિણજુઅલં, વવગયકમ્મ-રયમલં, ગઈ ગયં સાસયં વિઉલં ॥૩૫॥ (ગાહા) તં બહુગુણપ્પ-સાયં, મુખ્ખસુહેણ પરમેણ અવિસાયં, નાસેઉ મે વિસાયં, કુણઉ અ પરિસાવિ અ પસાયં ॥૩૬॥ (ગાહા) તં મોએઉ અ નંદિં, પાવેઉ અ નંદિસેણ મભિનંદિં, પરિસાવિ અસુહનંદિં, મમ ય દિસઉ સંજમે નંદિં ॥૩૭॥ (ગાહા) પખ્ખિય ચાઉમ્માસિઅ, સંવચ્છરિએ અવસ્સ ભણિઅવ્વો, સોઅવ્વો સવ્વેહિં, ઉવસગ્ગનિ-વારણો એસો ॥૩૮॥ જો પઢઈ જો અ નિસુણઇ, ઉભઓ કાલંપિ અજિઅસંતિથયં, નહુ હુંતિ તસ્સ રોગા, પુવ્વુપ્પન્ના વિનાસંતિ ॥૩૯॥ જઈ ઇચ્છહ પરમપયં, અહવા કિત્તિં સુવિત્થડં ભુવણે, તાતેલુક્કુદ્ધરણે, જિણવયણે આયરં કુણહ ॥૪૦॥ (ગાહા)

॥ ઇતિ શ્રી અજિતશાંતિસ્તવનં. ॥

શ્રી ભક્તામર સ્તવનમ્.

(સપ્તમં સ્મરણમ્)

[વસંતતિલકા છંદ]

ભક્તામરપ્રણતમૌલિમણિપ્રભાણા,-મુદ્યોતકં દલિતપાપ-તમોવિતાનમ્ ॥ સમ્યક્ પ્રણમ્ય જિનપાદયુગં યુગાદાવાલંબનં ભવજલે પતતાં જનાનામ્ ॥૧॥ યઃ સંસ્તુતઃ સકલવાઙ્મય-

તત્ત્વબોધા,–દુદ્ભૂતબુદ્ધિપટુભિઃ સુરલોકનાથૈઃ ॥ સ્તોત્રૈર્જગ-ત્ત્રિતયચિત્તહરૈરુદારૈઃ, સ્તોષ્યે કિલાહમપિ તં પ્રથમં જિનેન્દ્રમ્ ॥૨॥ બુદ્ધયા વિનાઽપિ વિબુધાર્ચિતપાદપીઠ !, સ્તોતું સમુદ્યતમતિર્વિગતત્રપોઽહમ્ ॥ બાલં વિહાય જલ-સંસ્થિતમિંદુબિંબ,–મન્યઃ ક ઇચ્છતિ જનઃ સહસા ગ્રહીતુમ્ ॥૩॥ વક્તું ગુણાન્ ગુણસમુદ્ર ! શશાંકકાંતાન્, કસ્તે ક્ષમઃ સુરગુરૂપ્રતિમોઽપિ બુદ્ધયા ॥ કલ્પાંતકાલપવનોદ્ધતનક્રચક્રં, કો વા તરીતુમલમંબુનિધિં ભુજાભ્યામ્ ॥૪॥ સોઽહં તથાપિ તવ ભક્તિવશાન્મુનીશ, કર્તું સ્તવં વિગતશક્તિરપિપ્રવૃત્તઃ ॥ પ્રીત્યાત્મવીર્ય મવિચાર્ય મૃગો મૃગેન્દ્રં, નાભ્યેતિ કિં નિજશિશોઃ પરિપાલનાર્થમ્ ॥૫॥ અલ્પશ્રુતં શ્રુતવતાં પરિ-હાસધામ, ત્વદ્ભક્તિરેવ મુખરીકુરૂતે બલાન્મામ્ ॥ યત્કો-કિલઃ કિલ મધૌ મધુરં વિરૌતિ, તચ્ચારૂચામ્રકલિકાનિ-કરૈકહેતુઃ ॥૬॥ ત્વત્સંસ્તવેન ભવસંતતિસન્નિબદ્ધં, પાપં ક્ષણાત્ક્ષયમુપૈતિ શરીરભાજામ્ ॥ આક્રાંતલોકમલિનીલમ-શેષમાશુ, સૂર્યાંશુભિન્નમિવ શાર્વરમંધકારમ્ ॥૭॥ મત્વેતિ નાથ ! તવ સંસ્તવનં મયેદ–મારભ્યતે તનુધિયાઽપિ તવ પ્રભાવાત ॥ ચેતો હરિષ્યતિ સતાં નલિનીદલેષુ, મુક્તાફલ-દ્યુતિમુપૈતિ નનૂદબિંદુઃ ॥૮॥ આસ્તાં તવસ્તવનમસ્તસમ-સ્તદોષં, ત્વત્સંકથાપિ જગતાં દુરિતાનિ હન્તિ ॥ દૂરે સહસ્રકિરણઃ કુરૂતે પ્રભૈવ, પદ્માકરેષુ જલજાનિ વિકાશ-ભાંજિ ॥૯॥ નાત્યદ્ભૂતં ભુવનભૂષણ ! ભૂતનાથ ! ભૂતૈર્ગુ-ણૈર્ભુવિ ભવંતમભિષ્ટુવન્તઃ ॥ તુલ્યા ભવન્તિ ભવતો નનુ તેન કિંવા ॥ ભૂત્યાશ્રિતં ય ઇહ નાત્મસમં કરોતિ ॥૧૦॥ દૃષ્ટ્વા ભવન્તમનિમેષવિલોકનીયં, નાન્યત્ર તોષમુ-

પયાતિ જનસ્ય ચક્ષુઃ ॥ પીત્વા પયઃ શશિકરદ્યુતિદુગ્ધસિંધોઃ, ક્ષારં જલં જલનિધેરશિતું કઇચ્છેત્ ॥૧૧॥ યૈઃ શાંતરાગરૂચિભિઃ પરમાણુભિસ્ત્વં, નિર્માપિતસ્ત્રિભુવનૈકલલામભૂત ! ॥ તાવંત એવ ખલુ તેઽપ્યણુવઃ પૃથિવ્યાં, યત્તે સમાનમપરં નહિ રૂપમસ્તિ ॥૧૨॥ વક્ત્રં ક્વ તે સુરનરોરગનેત્રહારિ, નિઃશેષનિર્જિતજગત્રિતયોપમાનમ્ ॥ બિંબં કલંકમલિનં ક્વ નિશાકરસ્ય, યદ્વાસરે ભવતિ પાંડુપલાશકલ્પમ્ ॥૧૩॥ સંપૂર્ણમંડલશશાંકકલાકલાપ,—શુભ્રાગુણાસ્ત્રિભુવનં તવ લંઘયન્તિ ॥ યે સંશ્રિતાસ્ત્રિજગદીશ્વરનાથમેકં, કસ્તાન્નિવારયતિ સંચરતો યથેષ્ટમ્ ॥૧૪॥ ચિત્રં કિમત્ર યદિ તે ત્રિદશાંગનાભિ,—ર્નીતં મનાગપિ મનો ન વિકારમાર્ગમ્ ॥ કલ્પાંતકાલમરૂતા ચલિતાચલેન, કિં મંદરાદ્રિશિખરં ચલિતં કદાચિત્ ॥૧૫॥ નિર્ધૂમવર્ત્તિરપવર્જિતતૈલપૂરઃ, કૃત્સ્નં જગત્રયમિદં પ્રકટીકરોપિ ॥ ગમ્યો ન જાતુ મરૂતાં ચલિતાચલાનાં, દીપોઽપરસ્ત્વમસિ નાથ ! જગત્પ્રકાશઃ ॥૧૬॥ નાસ્તં કદાચિદુપયાસી ન રાહુગમ્યઃ, સ્પષ્ટીકરોષિ સહસા યુગપજ્જગંતિ ॥ નાંભોધરોદરનિરૂદ્ધમહાપ્રભાવઃ, સૂર્યાતિશાયિમહિમાસિ મુનીંદ્ર ! લોકે ॥૧૭॥ નિત્યોદયં દલિતમોહમહાંધકારં, ગમ્યં ન રાહુવદનસ્ય ન વારિદાનામ્ ॥ વિભ્રાજતે તવ મુખાબ્જમનલ્પકાંતિ, વિદ્યોતયજ્જગદપૂર્વશશાંકબિંબમ્ ॥૧૮॥ કિં શર્વરીષુશશિનાહ્નિ વિવસ્વતા વા, યુષ્મન્મુખેંદુદલિતેષુ તમસ્સુ નાથ ॥ નિષ્પન્નશાલિવનશાલિનિ જીવલોકે, કાર્યં કિયજ્જલધરૈર્જલભારનમ્રૈઃ ॥૧૯॥ જ્ઞાનં યથા ત્વયિ વિભાતિ કૃતાવકાશં, નૈવં તથા હરિહરાદિષુ નાયકેષુ ॥ તેજઃ સ્ફુરન્મણિષુ યાતિ

યથા મહત્વં, નૈવં તુ કાચશકલે કિરણાકુલેઽપિ ॥૨૦॥ મન્યે વરં હરિહરાદય એવ દૃષ્ટા, દૃષ્ટેષુ યેષુ હૃદયં ત્વયિ તોષમેતિ ॥ કિં વીક્ષિતેન ભવતા ભુવિ યેન નાન્યઃ, કશ્ચિન્મનોહરતિ નાથ ! ભવાંતરેઽપિ ॥૨૧॥ સ્ત્રીણાં શતાનિ શતશો જનયન્તિ પુત્રાન્, નાન્યા સુતં ત્વદુપમં જનની પ્રસૂતા ॥ સર્વા દિશો દધતિ ભાનિ સહસ્રરશ્મિં, પ્રાચ્યેવ દિગ્જનયતિ સ્ફુરદંશુજાલમ્ ॥૨૨॥ ત્વામામનન્તિ મુનયઃ પરમં પુમાંસ,–માદિત્યવર્ણમમલં તમસઃ પુરસ્તાત્ ॥ ત્વામેવ સમ્યગુપલભ્ય જયંતિ મૃત્યું, નાન્યઃ શિવઃ શિવપદસ્ય મુનીંદ્ર પંથાઃ ॥૨૩॥ ત્વામવ્યયં વિભુમચિંત્યમસંખ્યમાદ્યં, બ્રહ્માણમીશ્વરમનંતમનંગકેતુમ્ ॥ યોગીશ્વરં વિદિતયોગમનેકમેકં, જ્ઞાનસ્વરૂપમમલં પ્રવદંતિ સંતઃ ॥૨૪॥ બુદ્ધસ્ત્વમેવ વિબુધાર્ચિતબુદ્ધિબોધાત્, ત્વં શંકરોઽસિ ભુવનત્રયશંકરત્વાત્ ॥ ધાતાસિ ધીર ! શિવમાર્ગ વિધેર્વિધાનાત્, વ્યક્તં ત્વમેવ ભગવન્ પુરૂષોત્તમોઽસિ ॥૨૫॥ તુભ્યં નમસ્ત્રિભુવનાર્ત્તિહરાય નાથ ! તુભ્યં નમઃ ક્ષિતિતલામલભૂષણાય ॥ તુભ્યં નમસ્ત્રિજગતઃ પરમેશ્વરાય, તુભ્યં નમો જિન ! ભવોદધિશોષણાય ॥૨૬॥ કો વિસ્મયોઽત્ર યદિ નામ ગુણૈરશેષૈ,–સ્ત્વં સંશ્રિતો નિરવકાશતયા મુનીશ ॥ દોષૈરૂપાત્તવિવિધાશ્રયજાતગર્વૈઃ, સ્વપ્નાંતરેઽપિ ન કદાચિદપીક્ષિતોઽસિ ॥૨૭॥ ઉચ્ચૈરશોકતરૂસંશ્રિતમુન્મયૂખ,–માભાતિ રૂપમમલં ભવતો નિતાંતમ્ ॥ સ્પષ્ટોલ્લસત્કિરણમસ્તતમોવિતાનં, બિમ્બં રવેરિવ પયોધરપાર્શ્વવર્ત્તિ ॥૨૮॥ સિંહાસને મણિમયૂખશિખાવિચિત્રે, વિભ્રાજતે તવ વપુઃ કનકાવદાતમ્ ॥ બિંબં વિયદ્વિલસદંશુલતાવિતાનં, તુંગોદયાદ્રિ-

શિરશ્રીવ સહસ્ર રશ્મેઃ ॥૨૯॥ કુંદાવદાતચલચામરચારૂશોભં, વિભ્રાજતે તવ વપુઃ કલધોતકાંતમ્ ॥ ઉદ્યચ્છશાંકશુચિનિર્ઝરવારિધાર,- મુચ્ચૈસ્તટં સુરગિરેરિવ શાતકૌંભમ્ ॥૩૦॥ છત્રત્રયં તવ વિભાતિ શશાંકકાંત;-મુચ્ચૈઃ સ્થિતં સ્થગિતભાનુકરપ્રતાપમ્ ॥ મુક્તાફલપ્રકરજાલવિવૃદ્ધશોભં, પ્રખ્યાપયત્ત્રિજગતઃ પરમેશ્વરત્વમ્ ॥૩૧॥ ગંભીર તારરવ પૂરિત દિગ્વિભાગ, સ્ત્રૈલોક્ય લોકશુભ સંગમભૂતિ દક્ષઃ ॥ સદ્ધર્મ રાજ જયઘોષણ ઘોષકઃ સન્, ખે દુંદુ ભિર્ધ્વ નતિતે યશસઃ પ્રવાદી ॥૩૨॥ મંદારસુંદર નમેરુ સુપારિજાત, સંતાનકાદિ કુસુમોત્કર વૃષ્ટિરુદ્ધા ॥ ગંધોદ બિંદુ શુભમંદ મરુત્પ્રપાતા, દિવ્યા દિવઃ પતતિ તે વચસાં તતિર્વા ॥૩૩॥ શુંભત્પ્રભા વલય ભૂરિ વિભા વિભોસ્તે, લોકત્રયદ્યુતિમતાં દ્યુતિમાક્ષિપન્તિ ॥ પ્રોદ્યદ્દિવાકર નિરંતર ભૂરિ સંખ્યા, દીપ્ત્યા જયત્યપિ નિશામપિ સોમ સૌમ્યામ્ ॥૩૪॥ સ્વર્ગાપવર્ગ ગમમાર્ગ વિમાર્ગણેષ્ટઃ, સદ્ધર્મ તત્ત્વ કથનૈ કપટુ સ્ત્રિ લોકયાઃ ॥ દિવ્યધ્વનિ ર્ભવતિ તે વિશદાર્થ સર્વ, ભાષા સ્વભાવ પરિણામ ગુણૈઃ પ્રયોજ્યઃ ॥૩૫॥ ઉન્નિદ્રહેમનવપંકજપુંજકાંતિ,—પર્યુલ્લસન્નખમયૂખશિખાભિરામૌ ॥ પાદૌ પદાનિ તવ યત્ર જિનેંદ્ર ! ધત્તઃ, પદ્માનિ તત્ર વિબુધાઃ પરિકલ્પયંતિ ॥૩૬॥ ઇત્થં યથા તવ વિભૂતિરભૂજ્જિનેંદ્ર ! ધર્મો-પદેશનવિધૌ ન તથા પરસ્ય ॥ યાદૃક્ પ્રભા દિનકૃતઃ પ્રહતાંધકારા, તાદૃક્કુતો ગ્રહગણસ્ય વિકાશિનોઽપિ ॥૩૭॥ શ્ચ્યોત-મદાવિલવિલોલકપોલમૂલ,-મત્તભ્રમદ્ભ્રમરનાદવિવૃદ્ધકોપમ્ ॥ ઐરાવતાભમિભમુદ્ધતમાપતન્તં, દૃષ્ટ્વા ભયં ભવતિ નો ભવદાશ્રિતાનામ્ ॥૩૮॥ ભિન્નેભકુંભગલદુજ્જવલશોણિ-

તાહત,—મુક્તાફલપ્રકરભૂષિતભૂમિભાગઃ ॥ બદ્ધઃ ક્રમઃ ક્રમગતં હરિણાધિપોઽપિ, નાક્રામતિ ક્રમયુગાચલસંશ્રિતં તે ॥૩૯॥ કલ્પાંતકાલપવનોદ્ધતવહ્નિ કલ્પં, દાવાનલં જ્વલિતમુજ્જ્વલમુત્સ્ફુલિંગમ્ ॥ વિશ્વં જિઘત્સુમિવ સંમુખમાપતન્તં, ત્વન્નામકીર્ત્તનજલં શમયત્યશેષમ્ ॥૪૦॥ રક્તેક્ષણં સમદકોકિલકંઠનિલં, ક્રોધોદ્ધતં ફણિનમુત્ફણમાપતંતમ્ ॥ આક્રામતિ ક્રમયુગેન નિરસ્તશંક,–સ્ત્વન્નામ નાગદમની હૃદિ યસ્ય પુંસઃ, ॥૪૧॥ વલ્ગત્તુરંગગજગર્જિત ભીમનાદ,—માજૌ બલં બલવતામપિ ભૂપતીનામ્ ॥ ઉદ્યદ્દિવાકરમયૂખશિખાપવિદ્ધં, ત્વત્કીર્ત્તનાત્તમ ઇવાશુ ભિદામુપૈતિ ॥૪૨॥ કુંતાગ્રભિન્નગજશોણિતવારિવાહ, વેગાવતારતરણાતુરયોધભીમે ॥ યુદ્ધે જયં વિજિતદુર્જયજેયપક્ષા,–સ્ત્વત્પાદપંકજવનાશ્રયિણો લભંતે ॥૪૩॥ અંભોનિધૌ ક્ષુભિતભીષણનક્રચક્ર,—પાઠીનપીઠભયદોલ્વણવાડવાગ્નૌ ॥ રંગત્તરંગશિખરસ્થિતયાનપાત્રા, ત્રાસં વિહાય ભવતઃ સ્મરણાદ્ વ્રજંતિ ॥૪૪॥ ઉદ્ભૂતભીષણજલોદરભારભુગ્નાઃ, શોચ્યાં દશામુપગતાશ્ચ્યુતજીવિતાશાઃ ॥ ત્વત્પાદપંકજરજોમૃતદિગ્ધદેહા, મર્ત્યા ભવંતિ મકરધ્વજતુલ્યરૂપાઃ ॥૪૫॥ આપાદકંઠમુરૂશ્રૃંખલવેષ્ટિતાઙ્ગા, ગાઢં બૃહન્નિગડકોટિનિઘૃષ્ટજંઘાઃ ॥ ત્વન્નામમંત્રમનિશં મનુજાઃ સ્મરંતઃ, સદ્યઃ સ્વયં વિગતબંધભયા ભવંતિ ॥૪૬॥ મત્તદ્વિપેંદ્રમૃગરાજદવાનલાહિ,— સંગ્રામવારિધિમહોદરબંધનોત્થમ્ ॥ તસ્યાશુ નાશમુપયાતિ ભયં ભિયેવ, યસ્તાવકં સ્તવ મિમં મતિમાનધીતે ॥૪૭॥ સ્તોત્રસ્રજં તવ જિનેંદ્ર! ગુણૈર્નિબદ્ધાં, ભક્ત્યામયા રૂચિરવર્ણવિચિત્રપુષ્પામ્ ॥ ધત્તે જનો ય ઇહ કંઠગતામજસ્રં, તં માનતુંગમવશા સમુપૈતિ લક્ષ્મીઃ॥૪૮॥

◆ શ્રી કલ્યાણ મંદિર સ્તોત્રમ્. ◆

(અષ્ટમં સ્મરણમ્)

[વસંતતિલકા]

કલ્યાણમંદિરમુદારમવદ્યભેદિ, ભીતાભયપ્રદમનિંદિતમંઘ્રિપદ્મમ્ ॥ સંસારસાગરનિમજ્જદશેષજંતુ:-પોતાયમાનમભિનમ્ય જિનેશ્વરસ્ય ॥૧॥ યસ્ય સ્વયં સુરગુરુર્ગરિમાંબુરાશેઃ; સ્તોત્રં સુવિસ્તૃતમતિર્ન વિભુ-ર્વિધાતુમ્ ॥ તીર્થેશ્વરસ્ય કમઠસ્મય ધૂમકેતો,–સ્તસ્યાહમેષ કિલ સંસ્તવનં કરિષ્યે ॥૨॥ (યુગ્મમ્) સામાન્યતોઽપિ તવ વર્ણયિતું સ્વરૂપ,–મસ્માદૃશાઃ કથમધીશ ! ભવંત્યધીશાઃ ॥ ધૃષ્ટોઽપિ કૌશિક-શિશુર્યદિ વા દિવાંધો, રૂપં પ્રરૂપયતિ કિં કિલ ઘર્મરશ્મેઃ ॥ મોહક્ષયાદનુભવન્નપિ નાથ મર્ત્યો, નૂનં ગુણાન્ ગણયિતું ન તવ ક્ષમેત ॥ કલ્પાંતવાંતપયસઃ પ્રકટોઽપિ યસ્મા,–ન્મીયેત કેન જલધેર્નનુ રત્નરાશિઃ ॥૪॥ અભ્યુદ્યતોઽસ્મિ તવ નાથ જડાશયોઽપિ, કર્તું સ્તવં લસદસંખ્યગુણાકરસ્ય ॥ બાલોઽપિ કિં ન નિજબાહુયુગં વિતત્ય, વિસ્તીર્ણતાં કથયતિ સ્વધિયામ્બુરાશેઃ ॥૫॥ યે યોગિનામપિ ન યાંતિ ગુણાસ્તવેશ, વક્તું કથં ભવતિ તેષુ મમાવકાશઃ ॥ જાતા તદેવમસમીક્ષિતકારિતેયં, જલ્પંતિ વા નિજગિરા નનુ પક્ષિણોઽપિ ॥૬॥ આસ્તામચિંત્ય મહિમા જિન સંસ્તવસ્તે, નામાપિ પાતિ ભવતો ભવતો જગંતિ, તીવ્રાતપોપહતપાંથજનાન્નિદાઘે, પ્રીણાતિ પદ્મસરસઃ સરસોઽનિલોઽપિ ॥૭॥ હૃદ્વર્તિની ત્વયિ વિભો ! શિથિલી-ભવંતિ, જંતોઃ ક્ષણેન નિબિડા અપિ કર્મબંધાઃ ॥ સદ્યો ભુજંગ-મમયા ઇવ મધ્યભાગ,–મભ્યાગતે વનશિખંડિનિ ચંદનસ્ય ॥૮॥ મુચ્યંત એવ મનુજાઃ સહસા જિનેંદ્ર ! રૌદ્રૈરુપદ્રવશતૈસ્ત્વયિ વિક્ષિતેઽપિ ॥ ગોસ્વામિની સ્ફુરિતતેજસિ દૃષ્ટમાત્રે, ચૌરૈરિવાશુ પશવઃ પ્રપલાયમાનૈઃ ॥૯॥ ત્વં તારકો જિન ! કથં ભવિનાં ત એવ, ત્વામુદ્વહંતિ હૃદ-યેન યદુત્તરંતઃ ॥ યદ્વા દૃતિસ્તરતિ યજ્જલમેષનૂન,–મન્તર્ગતસ્ય મરુતઃ સ કિલાનુભાવઃ ॥૧૦॥ યસ્મિન્ હરપ્રભૃતયોઽપિ હતપ્રભાવાઃ, સોઽપિ ત્વયા રતિપતિઃ ક્ષપિતઃ ક્ષણેન ॥ વિધ્યાપિતા હુતભુજઃ પયસાઽથ

ચેન, પીતં ન કિં તદપિ દુર્દ્ધરવાડવેન ॥૧૧॥ સ્વામિન્નનલ્પગરિમાણમપિ પ્રપન્ના, સ્ત્વાં જંતવઃ કથમહો હૃદયે દધાનાઃ ॥ જન્મોદધિં લઘુ તરંત્યતિલાઘવેન, ચિંત્યો ન હંત મહતાં યદિ વા પ્રભાવઃ ॥૧૨॥ ક્રોધસ્ત્વયા યદિ વિભો ! પ્રથમં નિરસ્તો, ધ્વસ્તાસ્તદા બત ? કથં કિલ કર્મચૌરાઃ ॥ પ્લોષત્યમુત્ર યદિ વા શિશિરાપિ લોકે, નીલદ્રુમાણિ વિપિનાનિ ન કિં હિમાની ॥૧૩॥ ત્વાં યોગિનો જિન સદા પરમાત્મરૂપ,-મન્વેષયંતિ હૃદયાંબુજ કોશદેશે ॥ પૂતસ્ય નિર્મલરૂચેર્યદિ વા કિમન્ય,-દક્ષસ્ય સંભવિપદં નનુ કર્ણિકાયાઃ ॥૧૪॥ ધ્યાનાજ્જિનેશ ! ભવતો ભવિનઃ ક્ષણેન, દેહં વિહાય પરમાત્મદશાં વ્રજંતિ ॥ તીવ્રાનલાદુપલભાવમપાસ્ય લોકે. ચામીકરત્વમચિરાદિવ ધાતુભેદાઃ ॥૧૫॥ અંતઃ સદૈવ જિન યસ્ય વિભાવ્યસે ત્વં, ભવ્યૈઃ કથં તદપિ નાશયસે શરીરમ્ ॥ એતત્સ્વરૂપમથ મધ્યવિવર્ત્તિનો હિ, યદ્વિગ્રહં પ્રશમયંતિ મહાનુભાવાઃ ॥૧૬॥ આત્મા મનીષિભિરયં ત્વદભેદબુદ્ધ્યા, ધ્યાતો જિનેંદ્ર ! ભવતીહ ભવત્પ્રભાવઃ ॥ પાનીયમપ્યમૃતમિત્યનુચિંત્યમાનં, કિં નામનો વિષવિકારમપાકરોતિ ॥૧૭॥ ત્વામેવ વીતતમસં પરવાદિનોઽપિ. નૂનં વિભો ! હરિહરાદિધિયા પ્રપન્નાઃ ॥ કિં કાચકામલિભિરીશ સિતોઽપિ શંખો, નો ગૃહ્યતે વિવિધવર્ણવિપર્યયેણ ॥૧૮॥ ધર્મોપદેશસમયે સવિધાનુભાવા,-દાસ્તાં જનો ભવતિ તે તરૂરપ્યશોકઃ ॥ અભ્યુદ્ગતે દિનપતૌ સમહીરુહોઽપિ. કિં વા વિબોધમુપયાતિ ન જીવલોકઃ ॥૧૯॥ ચિત્રં વિભો ! કથમવાઙ્મુખવૃંતમેવ. વિષ્વક્ પતત્યવિરલા સુરપુષ્પવૃષ્ટિઃ ॥ ત્વદ્ગોચરે સુમનસાં યદિ વા મુનીશ, ગચ્છંતિ નૂનમધ એવ હિ બંધનાનિ ॥૨૦॥ સ્થાને ગભીરહૃદયોદધિસંભવાયાઃ, પીયૂષતાં તવ ગિરઃ સમુદીરયંતિ ॥ પીત્વા યતઃ પરમસંમદસંગભાજો. ભવ્યા વ્રજંતિ તરસાપ્યજરામરત્વમ્ ॥૨૧॥ સ્વામિન્ સુદૂરમવનમ્યસમુત્પતંતો, મન્યે વદંતિ શુચયઃ સુરચામરૌઘાઃ ॥ યસ્મૈ નતિં વિદધતે મુનિપુંગવાય, તે નૂનમૂર્ધ્વગતયઃ ખલુ શુદ્ધભાવાઃ ॥૨૨॥ શ્યામં ગભીરગિરમુજ્જ્વલહેમરત્ન,-સિંહાસનસ્થમિહ ભવ્યશિખંડિનસ્ત્વામ ॥

આલોકયંતિ રભસેન નંદતમુચ્ચૈ,-શ્ચામીકરાદ્રિ શિરસીવ નવાંબુ-વાહમ્ ॥૨૩॥ ઉદ્દગચ્છતા તવશિતિદ્યુતિમંડલેન, લુપ્તચ્છદચ્છવિ-રશોકતરૂર્બભૂવ ॥ સાન્નિધ્યતોઽપિ યદિ વા તવ વીતરાગ, નિરાગતાં વ્રજતિ કો ન સચેતનોઽપિ ॥૨૪॥ ભો ભોઃ પ્રમાદમવધૂય ભજ-ધ્વમેન,—માગત્ય નિર્વૃતિપુરિં પ્રતિ સાર્થવાહમ્ ॥ એતન્નિવેદયતિ દેવ ! જગત્ત્રયાય, મન્યે નદન્નભિનભઃ સુરદુંદુભિસ્તે ॥૨૫॥ ઉદ્યો-તિતેષુ ભવતા ભુવનેષુ નાથ ! તારાન્વિતો વિધુરયં વિહતાધિકારઃ ॥ મુક્તાકલાપકલિતોચ્છ્વસિતાતપત્ર,-વ્યાજાત્ત્રિધા ધૃતતનુર્ધ્રુવમભ્યુપેતઃ ॥૨૬॥ સ્વેન પ્રપૂરિતજગત્ત્રયપિંડિતેન, કાંતિપ્રતાપયશસામિવ સંચયેન ॥ માણિક્યહેમરજતપ્રવિનિર્મિતેન, સાલત્રયેણ ભગવન્નભિતો વિભાસિ ॥૨૭॥ દિવ્યસ્રજો જિન ! નમત્ત્રિદશાધિપાના,-મુત્સૃજ્ય-રત્નરચિતાનપિ મૌલિબંધાન્ ॥ પાદૌ શ્રયંતિભવતો યદિ વા પરત્ર, ત્વત્સંગમે સુમનસો ન રમંત એવ ॥૨૮॥ ત્વં નાથ જન્મ-જલધેર્વિપરાઙ્મુખોઽપિ, યત્તારયસ્યસુમતો નિજપૃષ્ઠલગ્નાન્ ॥ યુક્તં હિ પાર્થિવનિપસ્ય સતસ્તવૈવ, ચિત્રં વિભો ! યદસિ કર્મવિપાક-શૂન્યઃ ॥૨૯॥ વિશ્વેશ્વરોઽપિ જનપાલક ! દુર્ગતસ્ત્વં, કિંવાક્ષર-પ્રકૃતિરપ્યલિપિસ્ત્વમીશ ! ॥ અજ્ઞાનવત્યપિસદૈવ કથંચિદેવ, જ્ઞાનં ત્વયિ સ્ફુરતિ વિશ્વવિકાશહેતુઃ ॥૩૦॥ પ્રાગ્ભારસંભૃતનભાંસિ રજાંસિ રોષા,-દુત્થાપિતાનિ કમઠેન શઠેન યાનિ ॥ છાયાપિ તૈસ્તવ ન નાથ ! હતા હતાશો, ગ્રસ્તસ્ત્વમીભિરયમેવ પરં દુરાત્મા ॥૩૧॥ યદ્ગર્જદૂર્જિતઘનૌઘમદભ્રભીમં, ભ્રશ્યત્તડિન્મુસલમાંસલઘોરધારમ્, દૈત્યેન મુક્તમથ દુસ્તરવારિદધ્રે, તેનૈવ તસ્ય જિન ! દુસ્તરવારિકૃત્યમ્ ॥૩૨॥ ધ્વસ્તોર્ધ્વકેશવિકૃતાકૃતિમર્ત્યમુંડ,-પ્રાલંબભૃદ્ભયદવક્ત્રવિનિર્ય-દગ્નિઃ, પ્રેતવ્રજઃ પ્રતિભવંતમપીરિતો યઃ, સોઽસ્યાભવત્પ્રતિભવં ભવ-દુઃખહેતુઃ ॥૩૩॥ ધન્યાસ્ત એવ ભુવનાધિપ ! યે ત્રિસંધ્ય,-મારાધ-યંતિ વિધિવદ્વિધુતાન્યકૃત્યાઃ, ભક્ત્યોલ્લસત્પુલકપક્ષ્મલદેહદેશાઃ, પાદદ્વયં તવ વિભો ! ભુવિ જન્મભાજઃ ॥૩૪॥ અસ્મિન્નપારભવવારિનિધૌ-મુનીશ ! મન્યે ન મે શ્રવણગોચરતાં ગતોઽસિ, આકર્ણિતે તુ તવ

ગોત્રપવિત્રમંત્રે, કિંવા વિપદ્વિષધરી સવિધં સમેતિ ॥૩૫॥ જન્માંતરેઽપિ તવ પાદયુગં ન દેવ, મન્યે મયા મહિતમીહિતદાનદક્ષમ્, તેનેહ જન્મનિ મુનીશ પરાભવાનાં, જાતો નિકેતનમહં મથિતાશયાનામ્ ॥૩૬॥ નૂનં ન મોહતિમિરાવૃતલોચનેન, પૂર્વં વિભો! સકૃદપિ પ્રવિલોકિતોઽસિ, મર્માવિધો વિધુરયંતિહિ મામનર્થાઃ, પ્રોદ્યત્પ્રબંધગતયઃ કથમન્યથૈતે ॥૩૭॥ આકર્ણિતોઽપિ મહિતોઽપિ નિરીક્ષિતોઽપિ, નૂનં ન ચેતસિ મયા વિધૃતોઽસિ ભક્ત્યા, જાતોઽસ્મિ તેન જન બાંધવ દુઃખપાત્રં, યસ્માત્ ક્રિયાઃ પ્રતિફલન્તિ ન ભાવશૂન્યાઃ ॥૩૮॥ ત્વં નાથ! દુઃખિજનવત્સલ! હે શરણ્ય! કારુણ્યપુણ્યવસતે! વશિનાં વરેણ્ય!, ભક્ત્યા ન તે મયિ મહેશ! દયાં વિધાય, દુઃખાંકુરોદ્દલનતત્પરતાં વિધેહિ ॥૩૯॥ નિઃસંખ્યસારશરણં શરણં શરણ્ય, માસાદ્ય સાદિતરિપુપ્રથિતાવદાતમ્ ॥ ત્વત્પાદપંકજમપિ પ્રણિધાન વંધ્યો, વધ્યોઽસ્મિ ચેદ્ ભુવનપાવન હા હતોઽસ્મિ ॥૪૦॥ દેવેંદ્રવંદ્ય! વિદિતાખિલવસ્તુસાર!, સંસારતારક વિભો! ભુવનાધિનાથ! ॥ ત્રાયસ્વદેવ! કરુણાહ્રદ! માં પુનીહિ, સીદંતમદ્યભયદવ્યસનાંબુરાશેઃ ॥૪૧॥ યદ્યસ્તિ નાથ! ભવદંઘ્રિસરોરુહાણાં, ભક્તેઃ ફલં કિમપિ સંતતિસંચિતાયાઃ ॥ તન્મેત્વદેકશરણસ્ય શરણ્યભૂયાઃ, સ્વામી! ત્વમેવ ભુવનેઽત્ર ભવાંતરેઽપિ ॥૪૨॥ ઇત્થં સમાહિતધિયો વિધિવજ્જિનેંદ્ર! સાંદ્રોલ્લસત્પુલકકંચુકિતાંગભાગાઃ ॥ ત્વદ્બિંબનિર્મલમુખાંબુજબદ્ધલક્ષા, યે સંસ્તવં તવ વિભો! રચયંતિ ભવ્યાઃ ॥૪૩॥ જનનયનકુમુદચંદ્ર!, પ્રભાસ્વરાઃ સ્વર્ગસંપદો ભુક્ત્વા ॥ તે વિગલિતમલનિચયા, અચિરાન્મોક્ષં પ્રપદ્યંતે ॥ (યુગ્મમ્) ॥૪૪॥

◀ શ્રી બૃહચ્છાંતિ સ્તોત્રમ્. ▶

(નવમં સ્મરણમ્)

ભો ભો ભવ્યાઃ શ્રૃણુત વચનં પ્રસ્તુતં સર્વમેતત્, યે યાત્રાયાં ત્રિભુવનગુરોરાર્હતા ભક્તિભાજઃ ॥ તેષાં શાંતિર્ભવતુ ભવતામર્હ-

દાદિપ્રભાવા,–દારોગ્ય શ્રીધૃતિમતિકરી ક્લેશવિધ્વંસહેતુઃ ॥૧॥ (ગદ્ય) ભો ભો ભવ્યલોકા, ઇહ હિ ભરતૈરાવતવિદેહસંભવાનાં સમસ્તતીર્થકૃતાં જન્મન્યાસનપ્રકંપાનંતરમવધિના વિજ્ઞાય સૌધર્માધિપતિઃ સુઘોષાઘંટાચાલનાનંતરં સકલસુરાસુરેંદ્રૈઃ સહ સમાગત્ય સવિનયમર્હદ્ભટ્ટારકં ગૃહીત્વા ગત્વા કનકાદ્રિશૃંગે વિહિતજન્માભિષેકઃ શાંતિમુદ્ઘોષયતિ। યથા તતોઽહં કૃતાનુકારમિતિકૃત્વા મહાજનો યેન ગતઃ સ પંથાઃ ઇતિ ભવ્યજનૈઃ સહ સમેત્ય સ્નાત્ર પીઠે સ્નાત્રં વિધાય શાંતિમુદ્ઘોષયામિ ॥ તત્પૂજાયાત્રાસ્નાત્રાદિમહોત્સવાનંતરમિતિકૃત્વા કર્ણં દત્વા નિશમ્યતાં નિશમ્યતાં સ્વાહા। ૐ પુણ્યાહં પુણ્યાહં પ્રીયંતાં પ્રીયંતાં ભગવંતોઽર્હંતઃ સર્વજ્ઞાઃ સર્વદર્શિનસ્ત્રિલોકનાથાસ્ત્રિલોકમહિતા–સ્ત્રિલોકપૂજ્યાસ્ત્રિલોકેશ્વરાસ્ત્રિલોકોદ્યોતકરાઃ ॥ ૐ ઋષભ અજિત સંભવ અભિનંદન સુમતિ પદ્મપ્રભ સુપાર્શ્વ ચંદ્રપ્રભ સુવિધિ શીતલ શ્રેયાંસ વાસુપૂજ્ય વિમલ અનંત ધર્મ શાંતિ કુંથુ અરમલ્લિ મુનિસુવ્રત નમિ નેમિ પાર્શ્વ વર્દ્ધમાનાંતાઃ જિનાઃ શાંતાઃ શાંતિકરા ભવંતુ સ્વાહા ॥ ૐ મુનયો મુનિપ્રવરા રિપુવિજયદુર્ભિક્ષકાંતારેષુ દુર્ગમાર્ગેષુ રક્ષંતુ વો નિત્યં સ્વાહા ॥ ૐ હ્રીં શ્રીં ધૃતિ મતિ કીર્ત્તિ કાંતિ બુદ્ધિ લક્ષ્મી મેધા વિદ્યાસાધનપ્રવેશનનિવેશનેષુ સુગૃહીત નામાનો જયંતુ તે જિનેંદ્રાઃ ॥ ૐ રોહિણી પ્રજ્ઞપ્તિ વજ્રશૃંખલા વજ્રાંકુશી અપ્રતિચક્રા પુરૂષદત્તા કાલી મહાકાલી ગૌરી ગાંધારી સર્વાસ્ત્રા મહાજ્વાલા માનવી વૈરોટ્યા અચ્છુપ્તા માનસી મહામાનસી ષોડશ વિદ્યાદેવ્યો રક્ષંતુ વો નિત્યં સ્વાહા ॥ ૐ આચાર્યોપાધ્યાયપ્રભૃતિ ચાતુર્વર્ણસ્ય શ્રી શ્રમણસંઘસ્ય શાંતિર્ભવતુ, તુષ્ટિર્ભવતુ, પુષ્ટિર્ભવતુ ॥ ૐ ગ્રહાશ્ચંદ્રસૂર્યાંગારકબુધબૃહસ્પતિ–શુક્રશનૈશ્ચરરાહુકેતુસહિતાઃ સલોકપાલાઃ સોમયમવરૂણકુબેરવાસવાદિત્યસ્કંદવિનાયકોપેતાઃ યે ચાન્યેઽપિ ગ્રામનગરક્ષેત્રદેવતાદયસ્તે સર્વે પ્રીયંતાં પ્રીયંતાં અક્ષીણકોશ કોષ્ટાગારા નરપતયશ્ચ ભવંતુ સ્વાહા ॥ ૐ પુત્ર મિત્ર ભ્રાતૃ કલત્ર સુહૃદ્ સ્વજનસંબંધિબંધુવર્ગસહિતાઃ નિત્યં ચામોદપ્રમોદકારિણઃ અસ્મિંશ્ચ ભૂમંડલાયતનનિવાસિ સાધુ–

સાધ્વી શ્રાવકશ્રાવિકાણાં રોગોપસર્ગ વ્યાધિદુઃખ દુર્ભિક્ષદૌર્મનસ્યો-પશમનાય શાંતિર્ભવતુ ॥ ૐ તુષ્ટિપુષ્ટિઋદ્ધિવૃદ્ધિ માંગલ્યોત્સવાઃ, સદા પ્રાદુર્ભૂતાનિ પાપાનિ શામ્યંતુ દુરિતાનિ ॥ શત્રવઃ પરાઙ્મુખા ભવંતુ સ્વાહા ॥ શ્રીમતે શાંતિનાથાય, નમઃ શાંતિવિધાયિને ॥ ત્રૈલોક્યસ્યામરાધીશ, મુકુટાભ્યર્ચિતાંઘ્રયે ॥૧॥ શાંતિઃ શાંતિકરઃ શ્રીમાન્, શાંતિં દિશતુ મે ગુરૂઃ ॥ શાંતિરેવ સદા તેષાં, યેષાં શાંતિર્ગૃહે ગૃહે ॥૨॥ ઉન્મૃષ્ટરિષ્ટદુષ્ટ, ગ્રહગતિઃ દુઃસ્વપ્નદુર્નિમત્તાદિ ॥ સંપાદિતહિતસંપ,-ન્નામગ્રહણં જયતિ શાંતેઃ ॥૩॥ શ્રી સંઘજગ-જ્જનપદ, રાજાધિપરાજસન્નિવેશાનામ્ ॥ ગોષ્ઠિકપુરમુખ્યાનાં, વ્યાહર-ણૈર્વ્યાહરેચ્છાંતિમ્ ॥૪॥ શ્રી શ્રમણસંઘસ્ય શાંતિર્ભવતુ, શ્રી પૌર-જનસ્ય શાંતિર્ભવતુ, શ્રીજનપદાનાં શાંતિર્ભવતુ, શ્રીરાજાધિપાનાં શાંતિર્ભવતુ, શ્રીરાજસન્નિવેશાનાં શાંતિર્ભવતુ, શ્રીગોષ્ઠિકાનાં શાંતિ-ર્ભવતુ, શ્રી પરમુખ્યાણાં શાંતિર્ભવતુ, શ્રી બ્રહ્મલોકસ્ય શાંતિર્ભવતુ, ૐ સ્વાહા ૐ સ્વાહા ૐ શ્રી પાર્શ્વનાથાય સ્વાહા ॥ એષા શાંતિઃ પ્રતિષ્ઠાયાત્રાસ્નાત્રાદ્યવસાનેષુ શાંતિકલશં ગૃહીત્વા કુંકુમચંદનકર્પૂરાગરૂ-ધૂપવાસકુસુમાંજલિસમેતઃ, સ્નાત્રચતુષ્કિકાયાં શ્રી સંઘસમેતઃ શુચિશુ-ચિવપુઃ પુષ્પવસ્ત્રચંદનાભરણાલંકૃતઃ પુષ્પમાલાં કંઠે કૃત્વા શાંતિમુદ્-ઘોષયિત્વા શાંતિપાનીયં મસ્તકે દાતવ્યમિતિ ॥ નૃત્યંતિ નૃત્યંમણિ-પુષ્પવર્ષં, સૃજંતિ ગાયંતિ ચ મંગલાનિ ॥ સ્તોત્રાણિ ગોત્રાણિ પઠંતિ મંત્રાન્, કલ્યાણભાજો હિ જિનાભિષેકે ॥૧॥ શિવમસ્તુ સર્વ જગતઃ પરહિતનિરતાઃ ભવંતુ ભૂતગણાઃ ॥ દોષાઃ પ્રયાંતુ નાશં, સર્વત્ર સુખી ભવંતુ લોકાઃ ॥૨॥ અહં તિત્થયરમાયા, સિવા દેવી તુમ્હ નયર નિવાસિની ॥ અમ્હ સિવં તુમ્હ સિવં, અસિવોવસમં સિવં ભવંતુ સ્વાહા ॥૩॥ ઉપસર્ગાઃ ક્ષયં યાંતિ, છિદ્યંતે વિઘ્નવલ્લયઃ ॥ મનઃ પ્રસન્નતામેતિ, પૂજ્યમાને જિનેશ્વરે ॥૪॥ સર્વમંગલમાંગલ્યં, સર્વ કલ્યાણકારણમ્ ॥ પ્રધાનં સર્વધર્માણાં, જૈનં જયતિ શાસનમ્ ॥૫॥ ઇતિ.

॥ ઇતિ શ્રી નવસ્મરણ સંપૂર્ણ. ॥

● શ્રી પુચ્છિસ્સુણં. ●

(કાવ્યમ્)

પુચ્છિસ્સુણં સમણા માહણાય, આગારિણોયા પરતિત્થિયાય;
સે કેઇણેગંત-હિયધમ્મમાહુ, અણેલિસં સાહુસમિક્ખયાએ૦ ॥૧॥
કહંચ નાણં કહં દંસણં સે, સીલં કહં નાયસુયસ્ય આસી;
જાણાસિણં ભીખ્ખુ જહાતહેણં; અહાસુતં બુહિ જહાણિસંતં૦ ॥૨॥
ખેયન્ને સે કુસલે મહેસી, અણંત નાણી ય અણંતદંસી;
જસંસ્સિણો ચખ્ખુપહેઠિયસ્ય, જાણાહિ ધમ્મં ચ ધિઇંચ પેહી૦ ॥૩॥
ઉઢં અહેયં તિરિયં દિસાસુ, તસાય જે થાવર જેય પાણા;
સેણિચ્ચ ણિચ્ચેહિં સમિખ પન્ને, દીવેવ ધમ્મં સમિયં ઉદાહુ૦ ॥૪॥
સે સવ્વદંસી અભિભુયનાણી, ન્નિરામગંધે ધિઇ મંઠિયપ્પા;
અણુત્તરે સવ્વ જગંસિ વિજ્જં, ગંથા અતીતે અભયે અણાઉ૦ ॥૫॥
સે ભુઇપન્ને અણિએઅચારી, ઉહંતરે ધીરે અણંતચખ્ખુ;
અણુત્તરે તપ્પઇ સૂરિએવા, વઇરોયણિંદેવ તમં પભાસે૦ ॥૬॥
અણુત્તરં ધમ્મમિણં જિણાણં, નેયા મુણિ કાસવ આસુપન્ને;
ઇંદેવ દેવાણ મહાણુભાવે, સહસ્સણેતા દિવિણં વિસિઠે૦ ॥૭॥
સે પન્નયા અખય સાગરેવા, મહોદહિવાવિ અણંતપારે;
અણાઇલેયા અકસાઇ ભિખૂ, સક્કેવ દેવાહિવઇજ્જુઇમં૦ ॥૮॥
સે વીરિએણં પડિપુન્ન વિરિએ, સુદંસણે વા ણગ સવ્વ સેરે;
સુરાલએવાસિ મુદાગરે સે, વિરાયએણેગગુણોવવેએ૦ ॥૯॥
સયંસહસ્સાણઉ જોયણાણં, તિકંડસે પંડગ વેજયંતે;
સે જોયણે ણવણવઇસહસ્સે, ઉદ્ધુસ્સિતોહેઠ સહસ્સમેગં૦ ॥૧૦॥
પુઠેણભે ચિઠઇ ભુમિવઠિએ, જં સૂરિયા અણુપરિવટ્ટયંતિ;
સેહેમવન્ને બહુ નંદણે ય, જંસી રઈ વેદયંતિ મહિંદા૦ ॥૧૧॥

સે પવ્વએ સદ્દ મહપ્પગાસે, વિરાયઇ કંચણ મઠવન્ને;
અણુત્તરે ગિરિસુ ય પવ્વદુગ્ગે, ગિરિવરે સે જલિએવ ભોમે૦ ॥૧૨॥
મહીએ મઝંમિ ઠિએણુગિંદે, પન્નાયતે સૂરિય સુદ્ધલેસે;
એવં સિરિએઉ સ ભૂરિવન્ને, મણોરમે જોયઇ અચ્ચિમાલી૦ ॥૧૩॥
સુદંસણસ્સેવ જસો ગિરિસ્સ, પવુચ્ચઇ મહતો પવ્વયસ્સ;
એતોવમે સમણે નાયપુત્તે, જાઈ જસો દંસણ નાણ સીલે૦ ॥૧૪॥
ગિરિવરેવા નિસહાયયાણં, રૂયએવ સેઠે વલયાયતાણં;
તઓવમે સે જગભૂઇપન્ને, મુણીણ મઝેતમુદાહુ પન્ને૦ ॥૧૫॥
અણુત્તરં ધમ્મ-મુઇરઈત્તા, અણુત્તરં ઝાણવરં ઝિયાઈ;
સુસુક્કસુક્કં અપગંડ સુક્કં, સંખંદુવેગંતવદાતસુક્કં૦ ॥૧૬॥
અણુત્તરંગં પરમં મહેસી, અસેસકમ્મં સ વિસોહઈત્તા;
સિદ્ધિગઇ સાઇમણંત પત્તે, નાણેણ સીલેણ ય દંસણેણં૦ ॥૧૭॥
રૂખેસુણાએ જહ સામલિવા, જંસ્સિ રઈ વેદયંતિ સુવન્ના;
વણેસુવા નંદણ-માહુ સેઠં, નાણેણ સીલેણ ય ભૂઇપન્ને૦ ॥૧૮॥
થણિયંવ સદ્દાણ અણુત્તરેઉ, ચંદોવ તારાણ મહાણુભાવે;
ગંધેસુવા ચંદણ-માહુ સેઠં, એવં મુણીણં અપડિન્ન-માહુ૦ ॥૧૯॥
જહા સયંભુ ઉદહીણ સેઠે, નાગેસુવા ધરણિંદ-માહુ સેઠે;
ખઉદએવા રસવેજયંતે, તવોવહાણે મુણિ વેજયંતે૦ ॥૨૦॥
હથ્થિસુ એરાવણ-માહુણાએ, સીહો મિયાણં સલિલાણ ગંગા;
પખિસુવા ગરૂલે વેણુદેવ, નિવ્વાણવાદીણિહ ણાયપુત્તે૦ ॥૨૧॥
જોહેસુ ણાએ જહ વીસસેણે, પુપ્ફેસુવા જહ અરવિંદ-માહુ;
ખત્તીણ સેઠે જહ દંત વક્કે, ઇસીણ-સેઠે તહ વદ્ધમાણે૦ ॥૨૨॥
દાણાણ સેઠં અભયપ્પયાણં, સચ્ચેસુવા અણવજ્જં વયંતિ;
તવે સુવા ઉત્તમ બંભચેરં, લોગુત્તમે સમણે નાયપુત્તે ॥૨૩॥

ઠિઈણ સેઠા લવસત્તમાવા, સભા સુહમ્માવ સભાણ સેઠા;
ણિંવ્વાણ સેઠા જહ સવ્વધમ્મા, ણ ણાયપુત્તા પરમત્થિન્નાણી૦ ॥૨૪॥
પુઢાવમે ધુણઇ વિગયગેહિ, ન સન્નિહિં કુવ્વઇ આસુપન્ને;
તરિતુ સમુદ્દં ચ મહાભવોઘં, અભયંકરે વીર અણંતચખુ૦ ॥૨૫॥
કોહં ચ માણંચ તહેવ માયં, લોભં ચઉત્થં અઝત્થદોસા;
એઆણિ વંતા અરહામહેસી, ણ કુવ્વઇ પાવ ણ કારવેઇ૦ ॥૨૬॥
કિરિયાકિરિયંવિણઈયાણુવાયં, અન્નાણિયાણં પડિયચ્ચ ઠાણં;
સે સવ્વવાયં, ઇતિવેદઇત્તા, ઉવઠિએ ધમ્મ સદીહરાયં૦ ॥૨૭॥
સે વારિયા ઇત્થિ સરાઇભત્તં, ઉવહાણવં દુખખયઠયાએ;
લોગં વિદિત્તા આરં પારંચ, સવ્વં પભૂ વારિય સવ્વવારં૦ ॥૨૮॥
સોચ્ચા ય ધમ્મં અરિહંતભાસિયં, સમાહિયં અઠપઉવિશુદ્ધં;
તં સદ્દહંતા ય જણા અણાઉ, ઇંદેવ દેવાહિ આગમિસ્સંતિ ત્તિબેમિ.૨૯॥

શ્રી પ્રસ્તાવિક ગાથાઓ.

(કાવ્યમ્)

પંચ મહવ્વય સુવ્વય મૂલં, સમણ મણાઇલ સાહુ સુચિણં;
વેર વિરામણ પજ્જવસાણં, સવ્વ સમુદ્દ મહોદહિ તિત્થં૦ ॥૧॥
તિત્થંકરેહિં સુદેસિય મગ્ગં, નરગ તિરિય વિવજ્જિય મગ્ગં;
સવ્વ પવિત્ત સુનિમ્મિય સારં, સિદ્ધિં વિમાણ અવંગુય દારં૦ ॥૨॥
દેવ નરિંદ નમંસિય પૂઇયં, સવ્વ જગુત્તમ મંગલ મગ્ગં;
દુદ્ધરિસં ગુણ નાયક-મેકં, મોખપહસ્સ-વડંસગ ભુયં૦ ॥૩॥

(અનુષ્ટુપવૃત્તમ્)

ધમ્મા રામેચરેભિખુ, ધિઇમં ધમ્મ સારહી;
ધમ્મા રામે રએ દંતે, બંભચેર સમાહિએ૦ ॥૪॥

દેવ દાણુવ ગંધવા, જખ રખસ કિન્નરા;
બંભયારિ નમંસંતિં, દુક્કરં જે કરેન્તિ તેં૦ ॥૫॥
એસ ધમ્મે ધુવે ણિયએ, સાસએ જિણદેસિએ;
સિઝ્ઝા સિજ્જંતિ ચાણેણં, સિજ્જિસ્સંતિ તહાવરે
ત્તિ બેમિ૦ ॥૬॥

(આર્યાવૃત્તમ્)

અરિહંત સિદ્ધ પવયણ, ગુરૂ થેર બહુસ્સુએ તવસ્સીસુ;
વચ્છલ્લયા ય તેસિં, અભિખ્ખ નાણોવઓગે ય૦ ॥૭॥
દંસણ વિણય આવ—સ્સએ ય, સીલવ્વયે નિરઇયારે;
ખણલવ તવ ચ્ચિયાએ; વેયાવચ્ચે સમાહીએ૦ ॥૮॥
અપુવ્વ નાણગ્ગહણે, સુયભત્તી પવયણે પભાવણયા;
એએહિં કારણેહિં, તિથ્થયરત્તં લહઇ જીવો૦ ॥૯॥
જિણવયણે અણુરત્તા, જિણવયણં જે કરેંતિ ભાવેણં;
અમલા અસંકિલિટ્ઠા, તે હુંતિ પરિત્તસંસારી૦ ॥૧૦॥
એવં ખુ નાણિણો સારં, જં ન હિંસઇ કિંચણં;
અહિંસા સમયં ચેવ, એતાવત્તં વિયણિયા૦ ॥૧૧॥
જાઈ ચ વુદ્ધિં ચ ઈહજ્જ પાસં, ભૂતેહિં જાણે પડિલેહ સાયં;
તમ્હાતિવિજ્જો પરમંતિણચ્ચા, સમ્મત દંસી ણ કરેઇ પાવં૦ ॥૧૨॥
ઉમુચ્ચ પાસં ઇહ મચ્ચિ એહીં, આરંભ જીવી ઉભયાણુ પસ્સી;
કામે સુગિદ્ધાણિ ચયં કરેંતિ, સંસિચ્ચ મણા પુણરેતિ ગબ્ભં૦ ॥૧૩॥
સવણે નાણેય વિન્નાણે, પચ્ચખાણેય સંજમે;
અણન્હએ તવે ચેવ, વોદાણે અકિરીયા સિદ્ધિ૦ ॥૧૪॥
સારં દંસણં નાણં, સારં તવ નિયમ સંજમં સીલં;
સારં જીણવર ધમ્મં, સારં સંલેહણા પંડિય મરણં૦ ॥૧૫॥

કલ્લાણ કોડી કારણી, દુરંત દુરિયારીવગ્ગાણી ઠવણી;
સંસાર જલ તારણી, એગંત હોઇ જીવદયા૦ ॥૧૬॥
આરંભે નત્થી દયા, મહિલા સંગેણુ નાસઈ બંભં;
સંકાએ સમ્મતં નાસઇ, પવજ્જા અત્થગ્ગહણં ચ૦ ॥૧૭॥
મદ્દં વિસય કસાયા, નિંદા વિકહાય પંચમી ભણિયા;
એએ પંચ પ્પમાયા, જીવા પાડંતિ સંસારે૦ ॥૧૮॥

(અનુષ્ટુપ વૃતમ્)

લભંતિ વિમલા ભોએ, લભંતિ સુર સંપયા;
લભંતિ પુત્ત મિત્તંચ, એગો ધમ્મો ન લબ્ભઈ૦ ॥૧૯॥
એગો-હં નત્થી મે કોઇ, નાહ મન્નસ્સ કસ્સઈ;
એવં અદીણ મણુસ્સા, અપ્પાણ મણુ સાસઈ૦ ॥૨૦॥
એગો મે સાસઓ અપ્પા, નાણ દંસણ સંજુઓ;
સેસા મે બાહિરા ભાવા, સવ્વ સંજોગ લખ્ખણા૦ ॥૨૧॥
નવી સુહી દેવતા દેવલોએ, નવી સુહી પુઢવી પઇરાયા;
નવી સુહી સેઠ સેણાવઇઅ, એગંત સુહી મુનિ વીતરાગી૦ ॥૨૨॥
નગરી સોહંતિ જલવૃક્ષ બાગા, રાજા સોહંતા ચતુરંગીસેના;
નારી સોહંતિ પરપુરૂષ ત્યાગી, સાધુ સોહંતા નિર્વદ્ય વાણી૦ ॥૨૩॥

(હરિગીત)

ચૌદ પૂરવ ધાર કહીએ, જ્ઞાન ચાર વખાણીએ;
જિન નહીં પણ જિન સરીખા, સુધર્મા સ્વામી જાણીએ૦ ॥૨૪॥
માત પિતા કુળજાતિ નિર્મળ, રૂપ અનુપ વખાણીએ;
દેવતાને વલ્લભ લાગે, એવા જંબુસ્વામી જાણીએ૦ ॥૨૫॥

અશોકવૃક્ષં[1] સુર પુષ્પ વૃષ્ટિઃ[2] ।
દિવ્ય ધ્વનિ[3] શ્ચામર[4] માસનં[5] ચ ॥
ભામંડલં[6] દુંદુભી[7] રત્ન પત્રં[8] ।
અષ્ટ પ્રતિહાર્યાણિ, જિનેશ્વરાણામ્ ॥

◀ શ્રી દશવૈકાલિક સુત્ર મૂળપાઠ. ▶

।। પહેલું અધ્યયન ।।

(અનુષ્ટુપવૃત્તમ્)

ધમ્મો મંગલ-મુક્કિઠં. અહિંસા સંજમો તવો;
દેવા વિ તં નમંસંતિ, જસ્સ ધમ્મે સયા મણો૦ ।।૧।।
જહા દુમસ્સ પુપ્ફેસુ, ભમરો આવિયઇરસં;
ન ય પુપ્ફં કિલામેઇ, સો ય પીણેઇ અપ્પયં૦ ।।૨।।
એમે એ સમણા મુત્તા, જે લોએ સંતિ સાહુણો;
વિહંગમાવ પુપ્ફેસુ, દાણભતેસણે રયા૦ ।।૩।।
વયં ચ વિત્તિં લબ્ભામો, ન ય કોઇ ઉવહમ્મઇ,
અહાગડેસુ રીયંતે, પુપ્ફેસુ ભમરા જહા૦ ।।૪।।
મહુકાર સમા બુદ્ધા, જે ભવંતિ અણિસ્સિયા;
નાણાપિંડ રયા દંતા, તેણ વુચ્ચંતિ સાહુણો, તિબેમિ૦ ।।૫।।

।।ઇતિ દુમ્મપુપ્ફિય નામં પઢમં અઝયણં સમ્મત્ત. ।।૧।।

।। બીજું અધ્યયન ।।

કહં નુ કુજ્જા સામણ્ણં, જો કામે ન નિવારએ,
પએપએ વિસીયંતો, સંકપ્પસ્સં વસંગઓ૦ ।।૧।।
વત્થગંધ—મલંકારં; ઇત્થીઓ સયણાણિ ય,
અચ્છંદા જે ન ભુંજંતિ, ન સે ચાઇ ત્તિ વુચ્ચઇ૦ ।।૨।।
જે ય કંતે પિએ ભોએ, લદ્ધે વિ પિપિટ્ઠિ કુવ્વઇ;
સાહીણે ચયઇ ભોએ, સે હુ ચાઇ ત્તિ વુચ્ચઇ૦ ।।૩।।

(કાવ્યમ્)

સમાઇ પેહાઇ પરિવ્વયંતો, સિયા મણો નિસ્સરઇ બહિદ્ધા;
ન સા મહં નોવિ અહંપિ તીસે, ઇચ્ચેવ તાઓ વિણિએજ્જ રાગં. ।।૪।।

આયા વયા હી ચય સોઅમલ્લં, કામે કમાહી કમિયં ખુદુખ્ખં;
છિંદાહી દોસં વિણિએજ્જ રાગં, એવં સુહી હોહિસિ સંપરાએ. ॥૫॥

(અનુષ્ટુપવૃત્તમ્)

પખ્ખંદે જલિયં જોઈ, ધુમકેઉં દુરાસયં;
નેચ્છંતિ વંતયં ભોત્તું, કુલે જાયા અગંધણે૦ ॥૬॥
ધિરત્થુ તે જસોકામી, જો તં જીવિય કારણા;
વંતં ઇચ્છસિ આવેઉં, સેયં તે મરણં ભવે૦ ॥૭॥
અહં ચ ભોગરાયસ્સ, તં ચ સિ અંધગવણ્હિણો;
મા કુલે ગંધણા હોમો, સંજમં નિહુઓચર૦ ॥૮॥
જઇ તં કાહિસિ ભાવં, જા જા દિચ્છસિ નારીઓ;
વાયા વિ દ્ધોવ હઢો, અઠ્ઠિઅપ્પા ભવિસ્સસિ૦ ॥૯॥
તીસે સો વયણં સોચ્ચા, સંજયાએ સુભાસિયં,
અંકુસેણ જહા નાગો, ધમ્મે સં પડિવાઈઓ૦ ॥૧૦॥
એવં કરેંતિ સંબુદ્ધા, પંડિયા પવિયકખણા;
વિણિયટ્ટંતિ ભોગેસુ જહા સે પુરિસોત્તિમે, ત્તિબેમિ૦ ॥૧૧॥
॥ઇતિ સામણ્ણ પુવ્વીય નામં બીયંઝયણં સમ્મત્તં૦ ॥૨॥

॥ ત્રીજું અધ્યયન. ॥

સંજમે સુઠ્ઠીઅપ્પાણં, વિપ્પ મુક્કાણ તાઈણં;
તેસિ–મેય—મણાઇન્નં, નિગ્ગંથાણં મહેસિણં૦ ॥૧॥
ઉદ્દેસિયં કીયગડં, નિયાગં અભિહડાણિ ય;
રાઈભતે સિણાણે ય, ગંધ મલ્લે ય વીયણે૦ ॥૨॥
સંનિહિ ગિહિમત્તે ય, રાયપિંડે કિ–મિચ્છએ;
સંબાહણ દંત પહોયણા ય, સંપુચ્છણ દેહ પલોયણા ય૦ ॥૩॥

અટ્ઠાવએ ય નાલિએ, છત્તસ ય ધારણટ્ઠાએ;
તિગિચ્છં પાહણા પાએ, સમારંભં ચ જોઇણો૦ ॥૪॥
સિજ્જાયર પિંડં ચ, આસંદી પલિયંકએ;
ગિહંતર નિસિજ્જાએ, ગાયસ્સુવટ્ટણાણિ ય; ॥૫॥
ગિહિણો વેયાવડિયં, જાઈઆજીવવત્તિયા;
તત્તા—નિવ્વુડં ભોઇત્તં, આઉરસ્સરણાણિ ય૦ ॥૬॥
મૂલએ સિંગબેરે ય, ઉચ્છુ ખંડે અ નિવ્વુડે;
કંદે મૂલે ય સચ્ચિત્તે, ફલે બીએ ય આમએ૦ ॥૭॥
સોવચ્ચલે સિંધવેલોણે, રોમાલોણે ય આમએ;
સામુદ્દે પંસુખારેય, કાલાલોણે ય આમએ૦ ॥૮॥
ધુવણિત્તિ વમણે ય. વત્થિકમ્મ વિરેયણે;
અંજણે દંતવણે ય, ગાયાભંગ વિભૂસણે૦ ॥૯॥
સવ્વ—મેય—મણાઈન્નં નિગ્ગથાણં મહેસિણં;
સંજમંમિ ય જુત્તાણં, લહુભુય વિહારિણં૦ ॥૧૦॥
પંચાસવ પરિન્નાયા, તિગુત્તા છસુ સંજયા;
પંચ નિગ્ગહણા ધીરા, નિગ્ગંથા ઉજ્જુદંસિણો૦ ॥૧૧॥
આયાવંતિ ગિમ્હેસુ, હેમંતેસુ અવાઉડા;
વાસાસુ પડિસંલીણા, સંજયાસુસમાહિયા૦ ॥૧૨॥
પરીસહ રિઉ દંતા, ધુયમોહા જિઇંદિયા;
સવ્વ દુખ્ખ પહીણટ્ઠા, પક્કમંતિ મહેસિણો૦ ॥૧૩॥
દુક્કરાઇં કરિત્તાણં, દુસ્સહાઇં સહિત્ત ય;
કે ઇત્થ દેવલોએસુ, કેઇ સિજ્જંત્તિ નીરયા૦ ॥૧૪॥
ખવિત્તા પુવ્વ કમ્માઇં, સંજમેણ તવેણ ય;
સિદ્ધિમગ્ગ—મણુપત્તા, તાઇણો પરિનિવ્વુડે, ત્તિબેમિ૦ ॥૧૫॥
॥ ઇતિ ખુડ્ડગતિઆયાર કહા નામં તઇયં અજ્ઝયણં સમ્મત્તં ॥૩॥

ચોથું અધ્યયન.

(અનુષ્ટુપ્વૃત્તમ્)

અજયં ચરમાણોય, પાણ ભૂયાઈહિંસૂઈ ॥ બંધઇ પાવયં કમ્મં, તં સે હોઈ કડુયં ફલં ॥૧॥ અજયં ચિઠ્ઠ-માણો ય, પાણ ભૂયાઈ હિંસઇ ॥ બંધઈ પાવયં કમ્મં, તં સે હોઇ કડુયં ફલં ॥૨॥ અજયં આસમાણો ય, પાણ ભૂયાઈ હિંસઇ ॥ બંધઇ પાવયં કમ્મં, તં સે હોઇ કડુયં ફલં ॥૩॥ અજયં સયમાણો ય, પાણ ભૂયાઈ હિંસઇ ॥ બંધઇ પાવયં કમ્મં, તં સે હોઇ કડુયં ફલં ॥૪॥ અજયં ભુંજમાણો ય, પાણ ભૂયાઈ હિંસઇ ॥ બંધઇ પાવયં કમ્મં, તં સે હોઈ કડુયં ફલં ॥૫॥ અજયં ભાસમાણો ય, પાણ ભૂયાઈ હિંસઇ ॥ બંધઇ પાવયં કમ્મં, તં સે હોઇ કડુયં ફલં ॥૬॥ કહં ચરે કહં ચિઠે, કહં-આસે કહં સએ ॥ કહં ભુંજંતો ભાસંતો, પાવકમ્મં ન બંધઇ ॥૭॥ જયં ચરે જયં ચિઠે, જયં-આસે જયં સએ ॥ જયં ભુંજંતો ભાસંતો, પાવકમ્મં ન બંધઈ ॥૮॥ સવ્વ ભૂયપ્પ-ભૂયસ્સ, સમ્મં ભૂયાઈ પાસઓ ॥ પિહિયાસવસ્સ દંતસ્સ, પાવકમ્મં ન બંધઇ ॥૯॥ પઢમં નાણં તઓ દયા, એવં ચિઠ્ઠઇ સવ્વ સંજએ ॥ અન્નાણી કિં કાહી, કિં વા નાહીય સેય પાવગં ॥૧૦॥ સોચ્ચા જાણઇ કલ્લાણં, સોચ્ચા જાણઇ પાવગં ॥ ઉભયંપિ જાણઈ સોચ્ચા; જં સેયં તં સમાયરે ॥૧૧॥ જો જીવેવિ ન યાણાઈ, અજીવેવિ ન યાણાઈ ॥ જીવાજીવે અયાણંતો, કહં સો નાહી ય સંજમં ॥૧૨॥ જો જીવેવિ વિયાણાઈ, અજીવેવિ વિયાણાઇ ॥ જીવાજીવે વિયાણંતો, સો હુ નાહી ય સંજમં ॥૧૩॥ જયા જીવ-

મજીવે ય, દોવિ એએ વિયાણઇ ॥ તયા ગઈં બહુવિહં, સવ્વ જીવાણું જાણઇ ॥૧૪॥ જયા ગઇં બહુવિહં, સવ્વ જીવાણું જાણઇ ॥ તયા પુન્નં ચ પાવં ચ, બંધ મોખ્ખંચ જાણઇ ॥૧૫॥ જયા પુન્નં ચ પાવં ચ, બંધ મોખ્ખં ચ જાણઇ ॥ તયા નિવ્વિંદએ ભોએ, જે દિવ્વે જે ય માણુસે ॥૧૬॥ જયા નિવ્વિંદએ ભોએ, જે દિવ્વે જે ય માણુસે ॥ તયા ચયઇ સંજોગં, સબ્ભિંતરં ચ બાહિરં ॥૧૭॥ જયા ચયઈ સંજોગં, સબ્ભિંતરં ચ બાહિરં ॥ તયા મુંડે ભવિત્તાણું, પવ્વઇએ અણગારિયં ॥૧૮॥ જયા મુંડે ભવિત્તાણું, પવ્વઇએ અણગારિયં ॥ તયા સંવર-મુક્કિટ્ઠં, ધમ્મં ફાસે અણુત્તરં ॥૧૯॥ જયા સંવર-મુક્કિટ્ઠં, ધમ્મં ફાસે અણુત્તરં ॥ તયા ધુણઈ કમ્મં રયં, અબોહિ કલુસં કડં ॥૨૦॥ જયા ધુણઈ કમ્મ રયં, અબોહિ કલુસં કડં ॥ તયા સવ્વત્તગં નાણં, દંસણં ચાભિગચ્છઇ ॥૨૧॥ જયા સવ્વત્તગં નાણં, દંસણં ચાભિગચ્છઇ ॥ તયા લોગ-મલોગં ચ, જિણો જાણઈ કેવલી ॥૨૨॥ જયા લોગ-મલોગં ચ, જિણો જાણઈ કેવલી ॥ તયા જોગે નિરૂંભિત્તા, સેલેસિં પડિવજ્જઇ ॥૨૩॥ જયા જોગે નિરૂંભિત્તા, સેલેસિં પડિવજ્જઇ ॥ તયા કમ્મં ખવિત્તાણં સિદ્ધિં ગચ્છઇ નીરઓ ॥૨૪॥ જયા કમ્મં ખવિત્તાણં, સિદ્ધિં ગચ્છઇ નીરઓ ॥ તયા લોગ મત્થયત્થો, સિદ્ધો હવઇ સાસઓ ॥૨૫॥

(આર્યાગીતિવૃત્તમ્)

સુહસાયગસ્સ સમણસ્સ, સાયાઉલગસ્સ નિગામસાયસ્સ, ઉચ્છોલણા પહોયસ્સ દુલ્લહા સુગઇ તારિસગસ્સ ॥૨૬॥

તવો ગુણપ્પહાણસ્સ, ઉજ્જુમઈ ખંતિ સંજમરયસ્સ ॥ પરીસહે જિણં તસ્સ, સુલ્લહા સુગઈ તારિસગ્ગસ્સ, ॥૨૭॥ પચ્છાવિ તે પયાયા, ખિપ્પં ગચ્છંતિ અમર ભવણાઈં ॥ જેસિં પિયો તવો સં–જમો ય, ખંતી ય બંભચેરં ચ ॥૨૮॥

(અનુષ્ટુપવૃત્તમ્)

ઈચ્ચેય છજ્જીવણિયં, સમ્મદિટ્ઠી સયા જએ ॥ દુલ્લહં લભિતુ સામણ્ણં, કમ્મુણા ન વિરાહિજ્જાસિ, ત્તિબેમિ ॥૨૯॥

॥ ઇતિ છજ્જીવણિયા નામં ચઉત્થં અજ્ઝયણં સમ્મત્તં ॥

● ઉત્તરાધ્યયન સૂત્રનું ત્રીજું અધ્યયન. ●

ચત્તારિ પરમંગાણિ, દુલ્લહાણીહ જંતુણો, માણુસત્તં સુઇ સદ્ધા, સંજમંમિ ય વીરિયં ॥૧॥ સમાવન્નાણ સંસારે, નાણા ગોત્તાસુ જાઈસુ, કમ્મા નાણાવિહા કટ્ટુ, પુઢો વિસ્સં-ભયા પયા ॥૨॥ એગયા દેવ લોએસુ, નરએ સુવિ એગયા, એગયા આસુરંકાયં, અહા કમ્મેહિં ગચ્છઇ ॥૩॥ એગયા ખત્તિયો હોઈ, તઓ ચંડાલ બુક્કસો, તઓ કીડ પયંગો ય, તઓ કુંથુ પિપીલીયા ॥૪॥ એવ માવટ્ટ જોણીસુ, પાણિણો કમ્મ કિબ્વિસા, ન નિવિજ્જંતિ સંસારે, સુબ્વઠેસુવ ખત્તિયા ॥૫॥ કમ્મસંગેહિં સંમૂઢા, દુઃખિયા બહુ વેયણા, આમાણુસાસુ જોણીસુ, વણિહમ્મંતિ પાણિણો ॥૬॥ કમ્માણં તુ પહાણાએ, આણુ પુબ્વીં કયાઇઓ, જીવા સોહિ મણુપત્તા, આયયંતિ મણુસ્સયં ॥૭॥ માણુસ્સં વિગ્ગહં લધ્ધું, સુઇ ધમ્મસ્સ દુલ્લહા; જં સોચ્ચા પડિવજ્જંતિ, તવં ખંતિ–

મહિંસયં ॥૮॥ આહચ્ચ સવણું લધ્ધું, સદ્ધા પરમ દુલ્લહા; સોચ્ચા નેયાઉયં મગ્ગં, બહવે પરિભસ્સઈ ॥૯॥ સુઇં ચ લધ્ધું સદ્ધં ચ, વિરિયં પુણ દુલ્લહં; બહવે રોય માણાવિ, નોયણં પડિવજ્જએ ॥૧૦॥ માણુસત્તંમિ આયાઓ, જો ધમ્મં સોચ્ચ સદ્દહે; તવસ્સી વિરિયં લધ્ધું, સંવુડે નિધ્ધુણે રયં ॥૧૧॥ સોહી ઉજ્જુયભૂયસ્સ, ધમ્મો સુદ્ધસ્સ ચિટ્ઠઈ; નિવ્વાણં પરમં જાઈ, ઘયં સિત્તેવ પાવએ ॥૧૨॥ વિગિંચ કમ્મુણો હેઉં, જસં સંચિણુ ખંતિએ; પાઢવં સરીરં હિચ્ચા, ઉદ્ધં પક્કમઇ દિસં ॥૧૩॥ વિસાલસેહિં સીલેહિં, જખા ઉત્તર ઉત્તરા; મહાસુક્કાવ દિપ્પંતા, મન્નંતા અપુણચ્ચવં ॥૧૪॥ અપ્પયા દેવ કામાણં, કામરૂવ વિઉવ્વિણો; ઉદ્ધં કપ્પેસુ ચિટ્ઠંતી, પુવ્વા વાસ સયા બહુ ॥૧૫॥ તત્થ ઠિચ્ચા જહા ઠાણં, જખ્ખા આઉખ્ખએ ચુયા; ઉવેંતી માણુસં જોણીં, સે દસાં ગેભિજાયઈ ॥૧૬॥ ખેત્તં વિત્થુ હિરન્નં ચ, પસવો દાસ પોરૂસં; ચત્તારિ કામ ખંધાણિ, તત્થ સે ઉવવજ્જઇ ॥૧૭॥ મિત્તવં નાઈવં હોઇ, ઉચ્ચાગોએ ય વન્નવં; અપ્પાયંકે મહાપન્ને, અભિજાયે જસો બલે ॥૧૮॥ ભુચ્ચામાણુસએ ભોએ, અપ્પડિરૂવે અહાઉયં; પુવ્વં વિસુદ્ધ સદ્ધમ્મે, કેવલં બોહિ બુઝિયા ॥૧૯॥ ચઉરંગં દુલ્લહં નચ્ચા; સંજમં પડિવજ્જિયા; તવસા ધુય કમ્મંસે, સિદ્ધે હવઈ સાસએ, ત્તિ બેમિ ॥૨૦॥

॥ ઇતિ ત્રીજું અધ્યયન સમાપ્તં ॥



ચોથું અધ્યયન.

(કાવ્યમ્)

અસંખય જીવિય મા પમાયએ, જરોવણીયસ્સહુ નત્થિ તાણં; એવં વિયાણાહિ જણે પ્પમત્તે, કિં નુ વિહિંસા અજયા ગહેંતિ ॥૧॥ જે પાવકમ્મહિં ધણં મણુસા, સમાયયંતી અમયં ગહા ય; પહાય તે પાસ પયટ્ટિએ નરે, વેરાણુબદ્ધા નરયં ઉવેંતિ ॥૨॥ તેણે જહા સંધિમુહે ગહીએ; સ કમ્મુણા કિચ્ચઈ પાવકારી; એવં પયા પેચ્ચ ઇહં ચ લોએ, કડાણ કમ્માણ ન મોખ્ખ અત્થિ ॥૩॥ સંસાર-માવન્ન પરસ્સ અટ્ઠા, સાહારણં જં ચ કરેઇ કમ્મં; કમ્મસ્સ તે તસ્સ ઉ વેય કાલે, ન બંધવા બંધવયં ઉવેંતિ ॥૪॥ વિત્તેણ તાણં ન લભે પમત્તે, ઇમંમિ લોએ અદુવા પરત્થા; દીવપ્પણટ્ઠેવ અણંતમોહે, નેયાઉયં દટ્ઠુ-મદટ્ઠુ-મેવ ॥૫॥ સુત્તે સુયાવિ પડિબુદ્ધજીવી, ન વીસસે પંડિય આસુ-પન્ને; ઘોરા મુહુત્તા અબલં સરીરં, ભારંડપખ્ખીવ ચરે પ્પમત્તો ॥૬॥ ચરે પયાઇં પરિસંકમાણો, જં કિંચિ પાસં ઇહ મન્નમાણો, લાભંતરે જીવિય બૂહઇત્તા, પચ્છા પરિન્નાય મલાવધંસી ॥૭॥ છંદં નિરોહેણ ઉવેઇ મોખ્ખં, આસે જહા સિખ્ખિય વમ્મધારી; પુવ્વાઇં વાસાઇં ચરે પ્પમત્તો, તમ્હા મુણી ખિપ્પ-મુવેઈ મોખ્ખં ॥૮॥ સ પુવ્વ મેવંન લભેજ્જ પચ્છા, એ સોવમા સાસયવા ઇયાણં; વિસીયઈ સિઢિલે આઉયંમિ, કાલોવણીએ સરિરસ્સ ભેએ ॥૯॥ ખિપ્પં ન સક્કેઇ વિવેગ-મેઉં, તમ્હા સમુટ્ઠાય પહાય કામે,સમ્મિ ચ લોગં સમયા મહેસી; અપ્પાણ રખીવ ચરે પમત્તો ॥૧૦॥

ફાસા ફુસંતિ અસમંજસં ચ, ન તેસુ ભિખ્ખુ મણ્સા પઉસે ॥૧૧॥ મંદાય ફાસા બહુ લોહણિજ્જા, તહપ્પગારેસુ મણું ન કુજ્જા; રખ્ખેજ્જ કોહં વિણએજ્જ માણં, માયં ન સેવેજ્જ પહેજ્જ લોહં ॥૧૨॥ જે સંખ યા તુચ્છ પરપ્પવાઇ, તે પેજ્જ દોસાણુગયા પરજ્ઝા; એ એ-અહમ્મોત્તિ દુગંછમાણા, કંખે ગુણે જાવ સરિરસ્સ ભેઉ, ત્તિબેમિ ॥૧૩॥

॥ ઇતિ ચોથું અધ્યયન સમાપ્તં ॥

★ શ્રી રત્નાકર પચ્ચીશી. ★

(હરિગીત)

મંદિર છો મુક્તિતણા માંગલ્ય ક્રીડાના પ્રભુ,
ને ઇંદ્ર નર ને દેવતા સેવા કરે તારી વિભુ;
સર્વજ્ઞ છો સ્વામી વળી શિરદાર અતિશય સર્વના,
ઘણું જીવ તું ઘણું જીવ તું ભંડાર જ્ઞાન કળા તણાં. ૧

ત્રણ જગતના આધાર ને અવતાર હે કરૂણા તણાં,
વળી વૈદ્ય હે દુર્વાર આ સંસારનાં દુઃખો તણાં;
વીતરાગ વલ્લભ વિશ્વના તુજ પાસ અરજી ઉચ્ચરૂં,
જાણો છતાં પણ કહી અને આ હૃદય હું ખાલી કરૂં. ૨

શું બાળકો માબાપ પાસે બાળક્રીડા નવ કરે ?
ને મુખમાંથી જેમ આવે તેમ શું નવ ઉચ્ચરે ?
તેમજ તમારી પાસ તારક આજ ભોળા ભાવથી,
જેવું બન્યું તેવું કહું તેમાં કશું ખોટું નથી. ૩

મેં દાન તો દીધું નહીં ને શીયળ પણ પાળ્યું નહીં,

એ ચાર ભેદે ધર્મમાંથી કાંઇપણ પ્રભુ નવ કર્યું,
મ્હારૂં ભ્રમણ ભવસાગરે નિષ્ફળ ગયું નિષ્ફળ ગયું! ૪

હું ક્રોધ અગ્નિથી બળ્યો વળી લોભ સર્પ ડશ્યો મને,
ગળ્યો માનરૂપી અજગરે હું કેમ કરી ધ્યાવું તને?
મન મારૂં માયા જાળમાં મોહન! મહા મુંઝાય છે,
ચડી ચાર ચોરો હાથમાં ચેતન ઘણો ચગદાય છે. ૫

મેં પરભવે કે આ ભવે પણ હિત કાંઈ કર્યું નહિ,
તેથી કરી સંસારમાં સુખ અલ્પ પણ પામ્યો નહિ;
જન્મો અમારા જિનજી! ભવ પૂર્ણ કરવાને થયા,
આવેલ બાજી હાથમાં અજ્ઞાનથી હારી ગયા. ૬

અમૃત ઝરે તુજ મુખરૂપી ચંદ્રથી તો પણ પ્રભુ,
ભિંજાય નહિ મુજ મન અરેરે! શું કરૂં હું તો વિભુ;
પત્થર થકી પણ કઠણ મારૂં મન ખરે કયાંથી દ્રવે,
મરકટ સમા આ મનથકી હું તો પ્રભુ હાર્યો હવે. ૭

ભમતાં મહા ભવસાગરે પામ્યો પસાયે આપના,
જે જ્ઞાન દર્શન ચરણરૂપી રત્નત્રય દુષ્કર ઘણું;
તે પણ ગયા પરમાદના વશથી પ્રભુ કહું છું ખરૂં,
કોની કને કિરતાર આ પોકાર હું જઇને કરૂં? ૮

ઠગવા વિભુ આ વિશ્વને વૈરાગ્યના રંગો ધર્યા,
ને ધર્મનો ઉપદેશ રંજન લોકને કરવા કર્યા;
વિદ્યા ભણ્યો હું વાદ માટે કેટલી કથની કહું?
સાધુ થઇને બ્હારથી દાંભિક અંદરથી રહું. ૯

મેં મુખને મેલું કર્યું દોષો પરાયા ગાઈને,
ને નેત્રને નિંદિત કર્યાં પરનારીમાં લપટાઈને;
વળી ચિત્તને દોષિત કર્યું ચિંતી નઠારૂં પરતણું,
હે નાથ! મારૂં શું થશે? ચાલાક થઈ ચૂકયો ઘણું. ૧૦

કરે કાળજાને કતલ પીડા કામની બિહામણી,
એ વિષયમાં બની અંધ હું વિડંબના પામ્યો ઘણી;
તે પણ પ્રકાશ્યું આજ લાવી લાજ આપ તણી કને,
જાણો સહુ તેથી કહું કર માફ મારા વાંકને. ૧૧

નવકાર મંત્ર વિનાશ કીધો અન્ય મંત્રો જાણીને,
કુશાસ્ત્રનાં વાકયો વડે હણી આગમોની વાણીને;
કુદેવની સંગત થકી કર્મો નકામાં આચર્યાં,
મતિભ્રમ થકી રત્નો ગુમાવી કાચ કટકા મેં ગ્રહ્યા. ૧૨

આવેલ દૃષ્ટિ માર્ગમાં મૂકી મહાવીર આપને,
મેં મૂઢધિએ હૃદયમાં ધ્યાયાં મદનનાં ચાપને;
નેત્રબાણો ને પયોધર નાભી ને સુંદર કટી,
શણગાર સુંદરીઓ તણા છટકેલ થઈ જોયા અતિ. ૧૩

મૃગનયણી સમ નારી તણા મુખચંદ્ર નીરખવાવતિ,
મુજ મન વિષે જે રંગ લાગ્યો અલ્પ પણ ગૂઢો અતિ;
તે શ્રુતરૂપ સમુદ્રમાં ધોયા છતાં જાતો નથી,
તેનું કહો કારણ તમે બચું કેમ હું આ પાપથી? ૧૪

સુંદર નથી આ શરીર કે સમુદાય ગુણ તણો નથી,
ઉત્તમ વિલાસ કળા તણો દેદિપ્યમાન પ્રભા નથી;

પ્રભુતા નથી તો પણ પ્રભુ અભિમાનથી અક્કડ ફરૂં,
ચોપાટ ચાર ગતિ તણી સંસારમાં ખેલ્યા કરૂં. ૧૫

આયુષ્ય ઘટતું જાય તો પણ પાપબુદ્ધિ નવ ઘટે,
આશા જીવનની જાય પણ વિષયાભિલાષા નવ મટે;
ઔષધ વિષે કરૂં યત્ન પણ હું ધર્મને તો નવ ગણું,
બની મોહમાં મસ્તાન હું પાયા વિનાનાં ઘર ચણું. ૧૬

આત્મા નથી પરભવ નથી વળી પુણ્ય પાપ કશું નથી,
મિથ્યાત્વીની કટુ વાણીમેં ધરી કાન પીધી સ્વાદથી;
રવિ સમ હતા જ્ઞાને કરી પ્રભુ આપ શ્રી તોપણ અરે!
દીવો લઈ કૂવે પડયો ધિક્કાર છે મુજને ખરે. ૧૭

મેં ચિત્તથી નહિ દેવની કે પાત્રની પૂજા ચહી,
ને શ્રાવકો કે સાધુઓનો ધર્મ પણ પાળ્યો નહિ;
પામ્યો પ્રભુ નરભવ છતાં રણમાં રડ્યા જેવું થયું,
ધોબી તણા કુત્તા સમું મમ જીવન સહુ એળે ગયું. ૧૮

હું કામધેનુ કલ્પતરૂ ચિંતામણિના પ્યારમાં,
ખોટાં છતાં ઝંખ્યો ઘણું બની લુબ્ધ આ સંસારમાં;
જે પ્રગટ સુખ દેનાર ત્હારો ધર્મ તે સેવ્યો નહિ,
મુજ મૂર્ખ ભાવોને નિહાળી નાથ કર કરૂણા કંઇ. ૧૯

મેં ભોગ સારા ચિંતવ્યા તે રોગ સમ ચિંત્યા નહિ,
આગમન ઇચ્છયું ધન તણું પણ મૃત્યુને પ્રીછયું નહિ;
નહિ ચિંતવ્યું મેં નર્કકારાગૃહ સમી છે નારીઓ,
મધુબિંદુની આશા મહીં ભય માત્ર હું ભૂલી ગયો. ૨૦

હું શુદ્ધ આચારો વડે સાધુ હૃદયમાં નવ રહ્યો,
કરી કામ પરઉપકારનાં યશ પણ ઉપાર્જન નવ કર્યો;
વળી તીર્થના ઉદ્ધાર આદિ કોઇ કાર્યો નવ કર્યાં,
ફોગટ અરે આ લક્ષ ચોરાશીતણા ફેરા ફર્યા. ૨૧

ગુરૂવાણીમાં વૈરાગ્ય કેરો રંગ લાગ્યો નહિ મને,
દુર્જનતણા વાક્યો મહીં શાંતિ મળે કયાંથી મને!
તરૂં કેમ હું સંસાર આ અધ્યાત્મ તો છે નહિ જરી,
તુટેલ તળીયાનો ઘડો જળથી ભરાયે કેમ કરી? ૨૨

મેં પરભવે નથી પુન્ય કીધું ને નથી કરતો હજી,
તો આવતા ભવમાં કહો કયાંથી થશે હે નાથજી!
ભૂત ભાવી ને સાંપ્રત ત્રણે ભવ નાથ હું હારી ગયો,
સ્વામી ત્રિશંકુ જેમ હું આકાશમાં લટકી રહ્યો. ૨૩

અથવા નકામું આપ પાસે નાથ શું બકવું ઘણું?
હે દેવતાના પૂજ્ય! આ ચારિત્ર મુજ પોતા તણું;
જાણો સ્વરૂપ ત્રણ લોકનું તો માહરૂં શું માત્ર આ?
જ્યાં ક્રોડનો હિસાબ નહિ ત્યાં પાઈની તો વાત ક્યાં? ૨૪

(શાર્દૂલ વિક્રીડિત)

ત્હારાથી ન સમર્થ અન્ય દીનનો ઉદ્ધારનારો પ્રભુ,
મ્હારાથી નહિ અન્ય પાત્ર જગમાં જોતાં જડે હે! વિભુ;
મુક્તિ મંગળ સ્થાન તોય મુજને ઇચ્છા ન લક્ષ્મી તણી,
આપો સમ્યગ્ રત્ન શ્યામ જીવને તો તૃપ્તિ થાયે ઘણી. ૨૫

શ્રી ભાવનાશતક-હિંદી અનુવાદ.

સુર સમૂહ કો જો અતિપ્રિય હૈં, કલ્પવૃક્ષસમ સુખ કે ધામ,
ઇન્દ્ર પૂજ્ય ઉન મહાવીર કો, કરતા હૂં શતવાર પ્રણામ;
ગુરૂઓં કે ગુરૂ અજરામરકો, ધરતા હૂં મૈં મનમેં ધ્યાન,
કહતા હૂં 'ભાવના-શતક' યહ, ભવ-તમનાશક દાયક જ્ઞાન. ૧

[૧. અનિત્ય-ભાવના] ભરત ચક્રવર્તિએ ભાવી છે.

જગત-મોહિની યહ લક્ષ્મી હૈ, વાયુ-વિકંપિત શિખા સમાન,
અરે મૂઢ! ઇસિકો પાકર ક્યોં, હાય! રહા હૈ અપની માન?
ઇસ સંપત્તિકા મિલના હૈ! કેવલ માત્ર પુણ્ય અધીન,
ઠહરેગી યહ નહીં એક ક્ષણ, હોગા પુણ્ય જિસ સમય ક્ષીણ. ૨
માત, પિતા, પ્રિયજનકો તજકર, પ્યારી જન્મભૂમિકો છોડ,
સાગર લાંઘ, કઠોર વચન સુન, રખતા હૈ જિસ ધનકો જોડ;
અરે! વહી ધન બહુત સમય તક, સ્થિર કભી હૈ નહીં રહતા,
સાગર સમ દુઃખ દેને પર ભી, નહીં બિંદુ સમ સુખ કરતા. ૩
હે લક્ષ્મી! જો જબ તેરે હિત, સદા કઠિન શ્રમ કરતા હૈ,
તેરે સંચય કરકે તુઝકો, બડે યત્ન સે રખતા હૈ;
ચોરોં સે રક્ષણ કરતા હૈ, લેતા સુખ કી નિંદ નહીં,
તૂ ન તનિક સ્થિર રહતી પર, નિર્દય! ઉસકે યહાં કહીં. ૪
માનવ તનકે રોમ રોમ મેં, ભરે હુએ હૈં રોગ અપાર,
કારણ પાકર વહી રોગ સબ, આતે હૈં બાહિર દુઃખકાર;
ફૂટે ઘટ કે જલ સમ હી યહ, આયુ ક્ષીણ હોતા દિન રાત.
રોગ ભરે ઇસ નશ્વર તન સે, કરતા મોહ અરે! ક્યોં ભ્રાત! ૫
તન દુર્બલ હોને કે ભય સે, તૂને તપ, વ્રત કિયા નહીં,
સામાયિક એકાસન કર કે, શુદ્ધ ભાવ રસ પિયા નહીં;
પુષ્ટ બનાયા જિસે રાત દિન, ખિલા પિલા કર ભોજન પાન,
વહ શરીર ભી તુઝે છોડ કર, હો જાતા હૈ નષ્ટ નિદાન. ૬

૯

ભરત સમાન મહાચક્રી ભી, **પાંડવ** વીર જગત વિખ્યાત,
રાવણ વિજયી **રામચન્દ્રજી**, મહાપ્રતાપી થે હે! ભ્રાત;
પંજે મેં પડ કાલ સિંહ કે, હુએ વીર વે ચકનાચૂર,
ઉન મનુજોં કી કથા કહો કયા, જો હૈં દીન હીન દુઃખ પૂર. ૭
જિસકાં તન અતિ જીર્ણ હુઆ હૈ, ડગમગ ડગમગ ચલતા હૈ,
ચાર કદમ ચલને પર હી જો, કંપ કર હા! ગિર પડતા હૈ:
ઉસે દેખ હંસ રહા યુવક ક્યોં, યૌવન કા યોં ચઢા નશા,
'જાને કો હૈ અરે! જવાની,' તેરી હોગી યહી દશા. ૮
ચિત્ર વિચિત્રિત મહલ અતુલ બલ, સુન્દર બાગ, રમ્ય ઉદ્યાન,
ચંચલ રથ, ઘોડે અસંખ્ય વે, યહ તેરા કુટુંબ સુખદાન;
હૈં કુછ દિન કે લિયે મૂઢ રે!, યે સ્થિર રહેંગે નહીં કભી,
જબ યહ તન ભી નહીં રહેગા, કયા રહ સકતે ઔર સભી? ૯

[૨. અશરણ-ભાવના] અનાથી મુનિએ ભાવી છે.

શ્રીજિન કથિત ધર્મકો તજ કર, નીતિ વચનકા બંધન તોડ,
શાંત સમાધિ ભંગ સબ કરકે, પાપ તાપસે નાતા જોડ;
દેશ-વિદેશોં મેં ફિર કર જો, દ્રવ્ય ઇકઠ્ઠા કરતા હૈ,
વહ ન મૌતસે છુડા સકેગા, તૂ જિસકે હિત મરતા હૈ. ૧૦
પ્રાણોંસે પ્યારી વહ નારી, પ્રેમ પાત્ર નિજ જિસકો માન,
સાજ સજાને કો હી નિશદિન, કરતા હૈ તૂ પાપ મહાન;
જબ તક સ્વાર્થ સિદ્ધ હોતા હૈ, દિખલાએગી પ્રેમ પ્રપંચ,
નહીં મૌતસે છુડા સકેગી, સાથ નહીં દેગી તબ રંચ. ૧૧
મહામનોહર બન મેં સુન્દર, મૃગ સમૂહ ક્રીડા કરતા,
ભરતા હૈ છલાંગ વહ સુખ સે, ઇધર ઉધર ચરતા ફિરતા;
આન અચાનક દુષ્ટ સિંહ ને, જબ મૃગ શિશુકો પકડ લિયા,
કોઇ ઉસે ન બચા સકે તબ, ભાગ ગએ નહીં સાથ દિયા. ૧૨
તૂ અતિ પ્રેમ મગ્ન હો જિનકી, ઇચ્છા કે હિત હા! નિશદિન.
દીન-હીન મનુજોં કો ઠગકર, કરતા હૈ રે! સંચય ધન;

પાપ–કપટ કે ફલ સે તૂ હા! નરક–દુઃખ પાયેગા જબ,
તેરે બન્ધુ ન તુઝે તનિક ભી, સાથ કભી ભી દેંગે તબ. ૧૩
જિન પુત્રોં કે લિયે રાત દિન, તૂ ધન સંચિત કરતા હૈ,
ભોલે જીવોં કો તડપા કરકે, પાપ ભાર સિર ધરતા હૈ;
અરે વૃદ્ધ! વહ પાપ તુઝે જબ, નરકોં મેં જા ડાલેગા,
વહ ધનવાલા સુત તેરા તબ, તુઝકો નહીં બચાવેગા. ૧૪
જિસકે ઘર મેં થા અપાર ધન, મન મોહક બાલાએં થીં,
રથ, ઘોડે થે સેવક ભી થે, બન્ધુજનોં કી કમી ન થી;
ઉસ ગુણ–સુન્દર કી પીડા કા, કષ્ટ ન હટા સકા કોઈ,
દીન હીન મનુજોં કી તબ કયા, બાત અરે! હૈ, હે ભાઈ. ૧૫
ભૂ–મંડલ કા રાજ્ય, દાસ, દાસી, આભૂષણ રત્ન મહાન,
ગજ–ગમની યુવતી, બાલાએં, દેને વાલીં જીવન દાન;
તબ તક ક્ષણિક સુખોંકો દેતીં, જબ તક હૈ શુભ પુણ્ય પ્રબલ,
પુણ્ય અંત હોને પર હોતા, આશ્રય કેવલ હૈ સ્મશાન. ૧૬
ચારોં ગતિ મેં ઘૂમ ઘૂમ કર, દુઃખ પાતા હૈ સારા જગ,
ધન સંપત્તિ હોતી ન સહાયક, હો જાતી હૈ હાય! વિલગ;
જગ કા રક્ષક, સદા સહાયક, ધર્મ માત્ર હી હૈ કેવલ,
હે ભાઇ! લે શરણ ધર્મ કી, સદા ઉસી કે પથ પર ચલ. ૧૭

[૩. સંસાર–ભાવના] ધનાશાલીભદ્રે ભાવી છે.

હા! ઇસ જગ મેં દુઃખી જીવને, કરકે નિશ દિન પાપ અપાર,
કલ્પ કાલ તક ભોગે હૈં દુઃખ, રખકર જન્મ મરણકા ભાર;
ચૌદહ રાજૂ લોક બીચ, પુદ્ગલ પરિવર્તિત કિએ અનંત,
ફિર ભી ઇસ સંસાર જલધિકા, આયા નહીં અભી તક અંત. ૧૮
શીત ઘામ પીડા પ્રાણી ને, અકથનીય પરવશ હોકર,
એક સમય મેં સહી અરે! જો, નર્ક યોનિ મેં હા! પડકર;
શત જિહ્વા સે ઉસકા વર્ણન, હો સકતા હૈ નહીં કભી,
દુઃખ ભોગતે કલ્પ કાલ ભી, અન્ત ન આયા હાય! અભી. ૧૯

પુણ્ય કર્મ સે જીવ કભી યહ, હુઆ અહો! સુરપતિ, નરપાલ,
વહી જીવ ફિર અશુભ કર્મ સે, હુઆ નીચ કુલ મેં ચાંડાલ;
મનુજ યોનિ મેં હુઆ કભી તો, ફિર વહ હુઆ શ્વાન માર્જાર,
ફિરતે, ફિરતે કભી શાંતિમય, પાયા નહીં જગત કા પાર. ૨૦
પિતા કભી સુત હો જાતા હૈ, નારી હો જાતી માતા,
પુત્રી હો જાતી હૈ નારી, જગ કા હૈ ઐસા નાતા;
ઈસ પ્રકાર ઈસ જગ મેં તૂને, નાતે કિએ અનેક વિચિત્ર,
નહીં જાનતા એક જન્મ મેં, હુએ અઠારહ નાતે મિત્ર. ૨૧
પા લેતે હૈં મહાસિંધુ કી, નૌકા દ્વારા થાહ અપાર,
અશ્વોં દ્વારા પા લેતે હૈં, મહા ભયાનક બન કા પાર;
ઔર દિવ્ય ગતિ સે ચલ કોઈ, પા લે પૃથ્વી કા ભી પાર;
પાર ન પાયા પર ભવદધિ કા, કરકે યત્ન અનેક પ્રકાર. ૨૨
નૃત્ય ગાન હોતા થા જિસ ઘર, હાય, હાય! હો રહી વહાં,
નહીં રોટિયાં ભી મિલતીં, લગતા થા પટ્રસ ભોગ જહાં;
ઈસ ક્ષણ ભંગુર જગ મેં રહતા, સ્થિર સુખ કા સાજ નહીં,
નહીં અરે! દિખતા ઈસ જગમેં, દુઃખ રહિત સુખ હાય! કહીં. ૨૩

કોઈ ધન સે રહિત દુઃખી હૈ, હૈ કોઈ મહા રોગ પીડિત,
પાતા કોઈ કષ્ટ માનસિક, પુત્ર-વિરહ સે હુઆ દુઃખિત;
કોઈ કિસી દુઃખ મેં રત હૈ, કોઈ કિસી કષ્ટ મેં મગ્ન,
હા! ઈસ જગ મેં કોઈ જન ભી, નહીં પૂર્ણ સુખ મેં સંલગ્ન. ૨૪
મહાયુદ્ધ હો રહા કહીં પર, લાખોં જન કા સંહારક,
કહીં મહામારી ફૈલી હૈ, લાખોં જીવોં કી મારક;
ઔર કહીં દુર્ભિક્ષ અગ્નિ હા! ભડકી જલ રહી અતિ વિકરાલ,
નહીં કહીં ભી શાંતિ જગતમેં, જલતી દુઃખકી જ્વાલા કરાલ. ૨૫

[૪. એકત્વ-ભાવના] નમીરાજ ઋષિએ ભાવી છે.

યહ મેરા ઘર યહ ઉપવન હૈ, યે હૈં રથ, હય, ગય મેરે,
યે હૈં દાસી, દાસ સભી, હા!, યે મેરે સુખ કે ડેરે;

કહતા હૈ મેરી મેરી જગ, કાલ કાલ મેં જબ જાતા,
હાય અકેલા રહી જાતા તબ, કોઈ સાથ ન ચલ પાતા. ૨૬
મૃત્યુ સમય પર પ્યારી નારી, ઘર મેં રોતી રહ જાતી,
માતા મમતામયી દ્વાર તક, જાતી હૈ ધુનતી છાતી:
મિત્ર કુટુંબી શ્મશાન સે, આગે જાતે નહીં અરે!
યહ તન ભી તો જલ જાએગા, તુઝે અકેલા જાના રે! ૨૭
તેરી પ્યારી નારી જો અતિ, પ્રેમ ભાવ દિખલાતી હૈ,
હાવ ભાવ સે તેરે મન કો, જો દિન–રાત લુભાતી હૈ;
જબ તક સ્વાર્થ સિદ્ધ હોતા હૈ, વહ તબ તક હી સુખ દેતી,
મૃત્યુ સમય પર એક મિનિટ કા. આશ્રય કભી ન દે સકતી. ૨૮
દેકર ધન–વૈભવ અપાર, જિન મિત્રોં કો અપનાતા હૈ,
દે ઉપહાર અનેક તરહ કે, જિનકો ગલે લગાતા હૈ;
ગાઢ પ્રેમરસ સને મિત્ર વે, અંત સમય આને પર હાય!
નહીં સહાયક હોંગે તેરે, તુઝે છોડ દેંગે અસહાય. ૨૯
નિજ પ્રાણોં કો ન્યોછાવર, સેવા કર જોડા હૈ ધન,
મોહ ભાવ સે અરે! બનાએ, તૂને જો યે ઉચ્ચ ભવન;
મૃત્યુ વેદના મેં પડ જિસ દમ, તૂ મૂર્છિત હોગા રે હાય!
નહીં એક ક્ષણ સાથ ચલેંગે, તુઝે છોડ દેંગે અસહાય. ૩૦
ધન, જન, વસ્ત્ર, વિભવ, બલ તેરે, જન્મ સમય પર સાથ ન થા,
નગ્ન રૂપ હોને પર ભી તૂ, મુઠ્ઠી બાંધે આયા થા;
બંધી હુઇ મુઠ્ઠી કહતી થી, પુણ્ય સાથ મેં લાતા હૈ,
કહતે ખુલે હાથ યે તેરે, હા! સબ છોડે જાતા હૈ. ૩૧
એક મિનિટ મેં અહો ઇસ સમય, જન તેતીસ મૃત્યુ પાતે,
નિર્ધન, ધનિક સભી મરને, પર સાથ નહીં કુછ લે જાતે;
મેરી ભી યહી ગતિ હોગી, સાથ નહીં કુછ ભી જાતા,
હાય! જાનતા હુઆ જીવ યહ, નહીં છોડતા હૈ મમતા. ૩૨
જગ મેં યશ ફૈલા થા જિનકા, થે જો અતિશય નીતિકુશલ,
દાની મહા, વીર બલશાલી, ઐસે નૃપગણ અહો સકલ;

રાજા ભોજ, શાહ અકબર સે, હુએ કાલ કે જબ આધીન,
છોડ ગએ સબ વસ્તુ યહીં પર, ગએ અકેલે હોકર દીન. ૩૩

[૫. અન્યત્વ–ભાવના] મૃગા પુત્રે ભાવી છે.

મૈં હૂં કૌન ? કહાં સે આયા ? મુઝે કહાં પર જાના હૈ ?
કૌન જગત મેં મેરા હૈ, ઇસ જગમેં કહાં ઠિકાના હૈ ?
માતા, પિતા, પુત્ર, નારી યહ, મેરે કૌન જગત ભીતર ?
કિસ કારણ સંબંધ હુઆ હૈ ? કર વિચાર ઇસિ કા હે નર ! ૩૪
રથ ઘોડે, હાથી યહ વૈભવ, દાસી દાસ, કૌટુ ડેરા.
જિનકો તૂ ઇસિ જગ મેં રહકર, કહતા હૈ મેરા મેરા:
કબ તક તેરે સાથ રહે હૈં, ઔર રહેંગે કબ તક રે !
થોડે દિન કે લિએ મિલે હૈં, કર તૂ હૃદય વિચાર અરે ! ૩૫
યહ તન આત્મા રૂપ નહીં હૈ, જડસ્વરૂપ હૈ પુદ્ગલ રૂપ,
ઇસસે ભિન્ન હૈ આત્મા તેરા, શરદ્–ચન્દ્ર સા વિમલ અનૂપ;
અરે ! કર્મફલ સે ચેતન સે. એકમેક હૈ હુઆ શરીર.
જડ કો આતમ માનના ભ્રમ હૈ, જડવાદી સમ હૈ મતિધીર. ૩૬
રોગાદિક સે પીડિત હો જબ. યહ તન દુર્બલ હોતા હૈ,
અવિચારી બન અરે ! મૂઢ ક્યોં ?. તૂ ઇસકે હિત રોતા હૈ:
તનકે કભી નષ્ટ હોને સે, હોતા હૈ નહીં જીવ કા નાશ.
જ્યોતિ સ્વરૂપ, અચલ અવિનાશી, તેરા તો હૈ આતમ–પ્રકાશ. ૩૭
જન્મ, બુઢાપા, મૃત્યુ, રોગ યે, પુદ્ગલ કે હૈં સભી વિકાર,
નહીં આત્મા કે સ્વભાવ હૈં યે, ઐસા અપને હૃદય નિહાર:
કર્મ જનિત પુદ્ગલ ભાવોંકો ક્યોં તૂ અપના કહતા હૈ !
છોડ અરે ! બહિરાતમભાવ, નિજ–આતમ નહીં ક્યોં લખતા હૈ ! ૩૮
તૂ ન કિસી સે પૈદા હોતા, કોઇ નહીં પૈદા કરતા,
તૂ સત્, ચિત્, આનંદ રૂપ હૈ, ઐસા સારા જગ કહતા;
પુદ્ગલ કી સંગતિ હોને સે, જગ તુઝકો મરતા કહતા.
તૂ ન જન્મ લેતા મરતા હૈ ક્યોં નિજ રૂપ નહીં લખતા ! ૩૯

માતા, પિતા, પુત્ર નારી કા, યોગ હુઆ જો જગ મેં રે!
યે સબ તુઝસે ભિન્ન રુપ હૈં, તૂ હૈ ઇનસે ભિન્ન અરે?
રાત્રિ સમય મેં પક્ષી રહકર, પ્રાતઃ ઉડ જાતે હૈં દૂર,
ઉસી તરહ સબ આન મિલે હૈં, હૈ વિયોગ દુઃખ સે ભરપૂર. ૪૦
પિછલે જન્મોં મેં જોડે હૈં, તૂને જો સંબંધ અનેક,
હુઆ નહીં સંબંધ જિન્હોં સે, ઐસા જીવ ન કોઈ એક;
અંત સમય વહ હુએ ન સાથી, અબ ક્યા દેંગે તેરા સાથ,
મમતા ત્યાગ, ન કોઈ તેરા, હૈ સબહી સંબંધ અનાથ. ૪૧

[૬. અશુચિ-ભાવના] સનતકુમાર ચક્રવર્તિએ ભાવી છે.

ઊપર સે જો રુપ તુઝે, ક્ષણભર કો સુન્દર દિખતા હૈ,
ઉસે દેખકર અરે! મૂઢ! ક્યોં, મોહ જાલ મેં ફંસતા હૈ?
દેખ જરા તો ભીતર ઇસકે, રોગ હજારોં કા ઘર હૈ,
મલિન નિન્દ્ય યહ, કૌન સુજ્ઞ જન, ઇસે કહેગા સુન્દર હૈ? ૪૨
દેખ અરે! યહ તન ઊપર સે, ચમડે સે હૈ મઢા હુઆ,
નસા જાલ હૈ ખિખરી ઇસમેં, માંસપિંડ હૈ સડા હુઆ;
રક્ત પૂર્ણ મલ ઘડા અરે! યહ, મજ્જા, મેદ, પિત્ત—કફ—મય,
ઐસે ઘૃણિત દેહ કો જ્ઞાની, કૌન કહેગા શોભામય? ૪૩
દોનોં નેત્ર ભરે કીચડ સે, કાન મૈલ સે બહતા હૈ,
શ્લેષ્મ નાક સે બહતા હૈ રે, મુંહ સે લાર નિકલતા હૈ;
યહ ઉપયોગી અંગ સભી હૈં, ઘૃણિત મૈલ સે સદા ભરે,
તબ ફિર ઇસ શરીર મેં પાવન, વસ્તુ મિલેગી કહાં અરે! ૪૪
જઠર દેખ જો અન્ન પચાતા, હૈ વહ કીડોં કા ભંડાર,
વિષ્ટા, મૂત્ર નિકટ રહતા હૈ, ચર્મ રૂપ સમ બદબૂદાર;
જિસસે સદા સ્વાદ લેતા વહ, રસના માંસ પિંડ હૈ રે!
તન કા એક ભાગ ભી સુન્દર, નહીં મિલેગા તુઝે અરે! ૪૫
કુષ્ટ રોગ સે બાધિત કોઈ, દાદ ખાજ સે મઢા હુઆ,
બવાસીર સે, ઉદર શૂલ સે, ફોડોં સે હૈ સડા હુઆ;

ખાંસી, શ્વાસ, વમન, જ્વર દુઃખ કા, હોતા રહતા કષ્ટ અહો!
રોગોં કે ભંડાર દેહ કો, કૌન કહેગા રમ્ય? કહો. ૪૬
જિસકી સંગતિ સે અતિ સુન્દર, મિષ્ટ સુગંધિત ભોજન ભી,
અતિ દુર્ગન્ધિત, કૃમિ સે પૂરિત, હોતા ક્ષણ મેં હાય સભી;
મૂલ્યવાન્ કપડે ક્ષણભર મેં, તુચ્છ મલિન બન જાતે હૈં,
ઐસી મલિન દેહ કો સુન્દર, કૌન મૂઢ બતલાતે હૈં? ૪૭
દેવસભા મેં દેવરાજ ને, અહો! પ્રશંસા કી સુન્દર,
સુન્દર રૂપ દેખને જિસકા, આયા સુર ઇસ પૃથ્વી પર,
સનત્કુમાર ચક્રવર્તિ કા, ક્ષણભર મેં વહ સુન્દર તન;
સોલહ રોગોં સે પીડિત હો, નષ્ટ હો ગયા હા! તત્ક્ષણ. ૪૮
ઘૃણિત વસ્તુ સે ભરે હુએ, ઇસ તન કો મલિન જાનકર નિત્ય.
અરે! મૂઢ! ઇસિસે તૂ અપના, અંધ મોહ દે ત્યાગ અનિત્ય;
વિષય ભોગ ઇચ્છા કો તજ કર, કરલે શીઘ્ર આત્મ કલ્યાણ.
જ્ઞાન, ધ્યાન, તપ મયી ધર્મ કા, કર સેવન લે પદ નિર્વાણ. ૪૯

[૭. આશ્રવ-ભાવના] સમુદ્રપાલ મુનિ એ ભાવી છે.

વસ્ત્રોં કે બનને મેં હોતા, જૈસે સૂત મૂલ કારણ.
ઘટ બનને મેં હોતી હૈ જ્યોં, મિટ્ટી અહો! મુખ્ય સાધન;
તૃણ પૈદા કરને મેં હોતા, બીજ મૂલ કારણ હૈ જ્યોં,
કર્મ બંધ કા ઇસ જગ મેં, મિથ્યાત્વ મૂલ કારણ હૈ ત્યોં. ૫૦
પિતા આદિ દ્વારા સંચિત ધન, હોને સે અધિકાર કભી,
વિના કમાએ હી પુત્રોં કો, મિલ જાતા જ્યોં અહો! સભી;
ઉસી તરહ પિછલે પાપોં કા, ઇસ ભવ મેં ફલ મિલતા હૈ.
જ્ઞાની જન ઇસ લિયે પાપ સે, સદા વિરત હી રહતા હૈ. ૫૧
ખિડકી અથવા દ્વારોં સે જ્યોં, પવન ગેહ મેં આતા હૈ,
ઝરને સે જલ આકર જૈસે, સરોવરોં મેં આતા હૈ;
ભોજન, પાન, ગલે કે દ્વારા, ઉદર મધ્ય જ્યોં જાતા હૈ,
ત્યોં પ્રમાદ સે કર્મ નિરંતર, આતમ દ્રવ્ય મેં આતા હૈ. ૫૨

રાત્રિ સમય મેં, નિર્જન વન મેં, નિઃસહાય જન કા હી ધન,
હર લેતે હૈં અહો ! ચોર ગણ, રહતે હૈં ભયપૂરિત મન;
પર યહ દુરિત કષાય ચોરગણ, હા ! નિર્ભય હોકર નિશ દિન,
અશુભ કર્મ શસ્ત્રોં કે બલ સે, હરતે જ્ઞાન, ચરણ, શુભ ધન. ૫૩
મન કી બુરી વાસનાઓં કા, વશ મેં કરના કઠિન મહાન,
વર્ષાઋતુ કા નદી પૂર ભી, લેના રોક કઠિન લો જાન;
કર્મોં કા અતિ વેગ રોકના, મહાકઠિન ભી હૈ તબ તક,
મન, વચ, તન કી દુષ્ટ ચાલ. હા ! ચલતી રહતી હૈ જબ તક. ૫૪
આત્મા કે પ્રદેશ સબ હી જો, અસંખ્યાત હાં હોતે હૈં,
કર્મોં કે અનંત અણુઓં સે, બંધે હુએ સબ રહતે હૈં;
ઉનકે બંધન કે કારણ હૈં, પાંચોં આશ્રવ શત્રુ મહાન,
યોગ, પ્રમાદ, અવ્રત, મિથ્યાત્વ, કષાય, યે હૈં અતિ હી દુઃખ ખાન. ૫૫
મિથ્યાત્વ કે પચ્ચીસ ભેદ હૈં, ઇતને હી કષાય કે ભેદ,
અવ્રત કે બારહ હોતે હૈં, હૈં પ્રમાદ કે પાંચ વિભેદ;
પન્દ્રહ ભેદ યોગ આશ્રવ કે, ઇસ પ્રકાર સે સબ મિલકર,
ભેદ બયાસી હો જાતે હૈં, કહતે ઐસા જ્ઞાની નર. ૫૬
આશ્રવ કે ભેદોં કો લખકર, દેખ ભયંકર ઇનકા ફલ,
ઇન્હેં છોડને કા હે ભાઇ !, કરલે મન મેં પ્રણ નિશ્ચલ;
કર તૂ ઇનકા હી નિરોધ અબ, આતમ રૂપ લે શીઘ્ર નિહાર,
ભજલે ઉત્તમ જૈન ધર્મ કો, જો હૈ શિવ સુખ કા દાતાર. ૫૭

[૮. સંવર–ભાવના] કેશી અને ગૌતમ સ્વામીએ ભાવી છે.

અંક રહિત સબ શૂન્ય વ્યર્થ જ્યોં, નેત્ર હીન કો વ્યર્થ પ્રકાશ,
વર્ષા બિના ભૂમિ મેં બોયા, બીજ વ્યર્થ પાતા હૈ નાશ;
ઉસી ભાંતિ સમ્યક્ત્વ બિના હૈ, જપ તપ, કષ્ટ, ક્રિયા બેકાર,
કભી ન ઉત્તમ ફલ દેતી હૈ, મિલતા કભી ન સુખ ભંડાર. ૫૮
જિસસે સુખ મિલતા ન તનિક ભી, વહ ધન, ધન ન કહાતા હૈ,
વહ સુખ કભી નહીં કહલાતા, જો સંતોષ ન લાતા હૈ:

વહ સંતોષ નહીં હૈ જિસમેં, નહીં આત્મ સંયમ હોતા,
વહ ન આત્મ સંયમ હોતા જો, સમ્યગ્દૃષ્ટિ નહીં પાતા. ૫૯
મહા ભયંકર વ્યાધિ કભી ભી, ઔષધ બિના નહીં મિટતી,
ક્ષુધા વેદના નહીં કભી ભી, ભોજન બિના અહો હટતી;
જલ કે વિના નહીં બુઝતી હૈ, જૈસે તન કી પ્યાસ કહીં,
કર્મોં કા આના રૂકતા ત્યોં, વિના વિરતિ કે કભી નહીં. ૬૦
અણુવ્રત ઔર મહાવ્રત યે હૈં, દો પ્રકાર વ્રત ભેદ અનૂપ,
એક દેશ સે ત્યાગપાપ કા, કહલાતા હૈ અણુવ્રત રૂપ;
ઔર સર્વથા ત્યાગ પાપ કા, પૂર્ણ મહાવ્રત કહલાતા,
સાધુ મહાવ્રત પાલન કરતે, શ્રાવક અણુવ્રત મન લાતા. ૬૧
આને સે જ્યોં દુખદ બુઢાપા, તન હૈ દુર્બલ હો જાતા,
રોગોં સે બલ ઘટ જાતા હૈ, સુયશ લોભ સે ખો જાતા;
ઉસી પ્રકાર પ્રમાદ યોગસે, હો જાતે ગુણ નષ્ટ સભી,
નિજ પુરૂષાર્થ જગા દે ભાઇ, આને દે ન પ્રમાદ કભી. ૬૨
જ્વર હટ જાને સે ભોજન કી, રૂચિ અતિ બઢ જાતી હૈ,
મેલ ઉદર કા હટ જાને સે, શાંતિ જઠર મેં આતી હૈ;
ઉસીતરહ સે જબ પ્રમાદ યહ, અંતર સે હટ જાતા હૈ,
આત્મિક ગુણ પૈદા હોતે સબ, દોષ મૂલ કટ જાતા હૈ. ૬૩
હોતા તીવ્ર કષાય કભી જબ, અશુભ બંધ અતિ હોતા હૈ,
નર્ક ઔર તિર્યંચ યોનિ કો, જીવ ઉસી સે પાતા હૈ;
દોનોં ભવ મેં દુઃખ દેતા વહ, સુખ કર દેતા નષ્ટ સભી,
કર દો નષ્ટ કષાયોં કો તુમ, પાઓગે સુખ સાજ તભી. ૬૪
અશુભ વિચારોં સે મન રોકો, અશુભ કામ મે રોકો તન,
અશુભ કથન સે વચન રોકલો, ત્યાગો વિષયોં કા સેવન;
સભી અશુભ ભાવના હટાકર, આત્મિક બલ કા કરો પ્રકાશ,
ધર્મ ધ્યાન કા આશ્રય લેકર, કરો કર્મ કે દલ કા નાશ. ૬૫

[૯. નિર્જરા–ભાવના] અર્જુન માલીએ ભાવી છે.

પૂર્વ જનોં ને કિસ પ્રકાર સે, પાયા કેવલ જ્ઞાન પ્રકાશ,
કર્મ નિર્જરા કિસ પ્રકાર કી, કિયા સભી કર્મોં કા નાશ;
ઉન સબકા અપને મન મેં તૂ, હે ભાઇ! કર સદા વિચાર,
આતમ શક્તિ હો જાગૃત જિસસે, મિલે શાંતિ સુખકા ભંડાર. ૬૬
કુછ સંચિત કર્મોં કે ક્ષય સે, દેશ નિર્જરા કહલાતી,
કર્મોં કે સંપૂર્ણ નાશ સે, પૂર્ણ નિર્જરા હો જાતી;
એક દેશ નિર્જરા સદા, જીવોં કો હોતી રહતી હૈ,
મોક્ષ ગમન કે સમય જીવ કો, પૂર્ણ નિર્જરા હોતી હૈ. ૬૭
પર વશ સે અજ્ઞાન રૂપ સે, કષ્ટ સહન સે અહો કભી,
અપને આપ કર્મ જો ઝડતે, વહ અકામ નિર્જરા સભી;
જ્ઞાન, ધ્યાન, તપ સંયમ સે જો, કર્મ કિએ જાતે હૈં નાશ,
વહ સકામ નિર્જરા કહાતી, હૈ શુભ આતમ રૂપ પ્રકાશ. ૬૮
ઇચ્છા વિના લોક–લજ્જા સે, શીલ આદિ પાલન કરના,
સમ્યક્ત્વ રહિત કઠિન તપ કરના, નરકોં કે દુઃખ કા સહના;
સહના દુઃખ તિર્યંચ યોનિ કે, કર્મ નષ્ટ ઇસિસે હોતા,
વહ અકામ નિર્જરા કહાતી, મોક્ષ નહીં ઇસિસે મિલતા. ૬૯
બાહ્ય, ઔર અભ્યંતર વિધિ સે, દ્વાદશ વિધિ તપ હોતા હૈ,
શુદ્ધ ભાવ સે કિયા હુઆ તપ, સર્વ શ્રેષ્ઠ કહલાતા હૈ;
માન, પ્રતિષ્ઠા, ધન ઇચ્છા સે, જો તપ જાતા કિયા સભી,
વહ નીચી શ્રેણી કા તપ હૈ, દેતા શિવ સુખ નહીં કભી. ૭૦
સ્વાર્થ રહિત ભય ભીત જનોંકો, અભય દાન દે તૂ સુખ ખાન,
ઉત્તમ પાત્રોં કો સદૈવ હી, ઉચિત વસ્તુ કા કર તૂ દાન;
શુદ્ધ ભાવના ગિરિ પર ચઢકર, આત્મ રુપ તૂ અપના લખ,
ઇસસે હોગી કર્મ નિર્જરા, પાયેગા તૂ અક્ષય સુખ. ૭૧
બાલ તપસ્વી સહતે હૈં જો, કષ્ટ કરોડોં વર્ષ મહાન,
જિતને કર્મ નષ્ટ કરતે હૈં, ઉસ તપ સે વહ નર અજ્ઞાન;

જ્ઞાની જન ઉતને કર્મોં કા, ક્ષણ મેં કર દેતે હૈં નાશ,
જ્ઞાન નિર્જરા કા કારણ હૈ, મિલતા ઇસસે મુક્તિ પ્રકાશ. ૭૨
તુઝે અનંત જન્મ કે સંચિત, કર્મોં કા કરના યદિ નાશ,
તો તૂ જ્ઞાન, ક્રિયા દોનોં કા, મન મેં ભરલે પૂર્ણ પ્રકાશ;
અગ્નિ ઔર જલ જિસ પ્રકાર સે, વસ્ત્ર શુદ્ધિ કર દેતે હૈં,
ઉસી તરહ સે જ્ઞાન ઔર તપ, કર્મોં કા ક્ષય કરતે હૈં. ૭૩

[૧૦. લોક–ભાવના] શીવરાજ રષિએ ભાવી છે.

ધર્મ, અધર્મ, જીવ પુદ્ગલ, આકાશ, કાલ, છઃ દ્રવ્ય સકલ,
જિસમેં ભરે હુએ હૈં, વહ હી કહલાતા હૈ લોક અચલ;
જહાં એક આકાશ માત્ર હૈ, તિહાં અલોક કહલાતા હૈ,
સભી જગહ આકાશ દ્રવ્ય હૈ, ઉસમેં સબ આ જાતા હૈ. ૭૪
ઇસ જગ મેં ન લોક કા કોઇ, કભી બનાને વાલા હૈ,
ઔર ન કોઈ ઇસકા પાલક, નાશ ન કરને વાલા હૈ;
નિત્ય અનાદિ લોક હૈ ઇસમેં, જીવ અજીવોં કી જો નિત્ય,
હાનિ વૃદ્ધિ હોતી રહતી, વહ પર્યાય રૂપ હૈ સત્ય. ૭૫
નીચે સે લેકર ઉપર તક, હૈ ચૌદહ રાજૂ યહ લોક,
લોક મધ્ય મેં મેરૂ નામ કા, હૈ પર્વત અતિ સુખ કા થોક;
મધ્ય લોક સમતોલ મેરૂ સે. ઉર્ધ્વ લોક ઉપર કા ભાગ,
અધો લોક હૈ તલ સુમેરૂ કા, હોતે હૈં યોં તીન વિભાગ. ૭૬
મધ્યલોક મેં મનુજ ઔર, તિર્યંચ જીવ હી રહતે હૈં,
શુભ વૈમાનિક દેવ, ઇન્દ્રગણ, ઊર્ધ્વલોક મેં બસતે હૈં;
અધો લોક મેં જીવ નારકી, ઔર અસુરગણ કરતે વાસ,
લોક શિખર પર સિદ્ધ જીવ, કરતે અક્ષય સુખમય નિવાસ. ૭૭
અધોલોક લંબા ચૌડા હૈ, રાજૂ સાત પ્રમાણ કહા!
મધ્ય લોક લંબા ચૌડા હૈ, રાજૂ એક પ્રમાણ કહા;
ઊંચા રાજૂ સાત ઉર્ધ્વ હૈ, બ્રહ્મ લોક સે પાંચ વિલોક,
ફૈલા પૈર, કમર પર રખકર, ખડે પુરુષ સમ હૈ યહ લોક. ૭૮

જિસ ભૂપર રહતે સબ પ્રાણી, વહ હૈ ઘનદધિ કે આધાર,
ઘનદધિ, ઘનવાયુ આધાર હૈ, ઘનવા તનવા કે આધાર;
નભ આધાર વાયુ તનવા હૈ, લોક અખીર, અલોકાકાશ,
હૈ અનંત આકાશ વહાં પર, લોક અનંત સદા અવિનાશ. ૭૯

અધોલોક કે ઉપર, ઉપર, દુઃખ થોડા, સુખ અધિક મહાન,
નીચે નીચે દુઃખ અધિક હૈ, સુખ હૈ અલ્પ યહી લો જાન;
સબસે ઉપર લોક શિખર પર, હોતા હૈ સુખ અતિ ઉત્કૃષ્ટ,
ઔર લોક કે સબ સે નીચે, દુઃખ રહતા હૈ મહા નિકૃષ્ટ. ૮૦

હૈ ચૈતન્ય અગુરૂ લઘુ વાલા, ઊર્ધ્વ ગમન હૈ સદા સ્વભાવ,
તૈજસાદિતન ગુરૂ લઘુ હૈ અતિ, નીચે જાને કા હૈ ભાવ;
કર્મલેપ સે નીચે ગિરતા, પાતા હૈ ગતિ નીચ નિદાન,
કર્મનાશ કે લિયે ધર્મ કર, જિસસે પાવે પદ નિર્વાણ. ૮૧

[૧૧. બોધિ દુર્લભ-ભાવના.] રૂષભદેવના ૯૮ પુત્રોએ ભાવી છે.

પૂર્વ પાપ ફલ સે નિગોદ, ગોલે મેં પડા જીવ દુઃખવંત,
સૂક્ષ્મ ઔર બાદર શરીર ધર, વહાં બિતાયા કાલ અનંત;
નિકલ વહાં સે પંચ સ્થાવર, ગતિ મેં ભટકા કાલ અનંત,
ભોગા કષ્ટ વહાં જો ઇસને, કહતે ઉસે ન આતા અંત. ૮૨

એકેન્દ્રિય મેં ફિરતે ફિરતે, કુછ શુભ કર્મ ઉદય આયા,
તબ દો ઇન્દ્રિય તેઈન્દ્રિય મેં, કાલ અનંત કષ્ટ પાયા;
ફિર ચૌઇન્દ્રિય મેં દુઃખ પાયા, પંચેન્દ્રિય ગતિ ફિર પાઇ,
વહાં નરક તિર્યંચ યોનિ મેં, કષ્ટ સહા અતિ હે ભાઈ! ૮૩

ચારોં ગતિ મેં ફિરતે ફિરતે, હાય! મહા દુઃખ પાયા હૈ,
પૂર્વ જન્મ કે શુભ કર્મોં સે, પુણ્ય ઉદય જબ આયા હૈ;
તબ અતિ દુર્લભ, મહાકઠિન, ઇસ મનુજ યોનિ કો હૈ પાયા,
માનો ચિન્તામણિ હાથોં મેં, કિસી ભિખારી કે આયા. ૮૪

મનુજ યોનિ મેં ભી દુર્લભ હૈ, આર્ય દેશ, ઉત્તમ કુલ યોગ.
બડે પુણ્ય સે મિલતા હૈ યહ, માનવ કો અતિ શુભ સંયોગ;
ઉસસે અધિક પુણ્ય સે પાયા, સુન્દર તન, વિચાર ગંભીર,
ઇન્દ્રિય શક્તિ, સ્વસ્થ મનકા બલ, દીર્ઘ આયુ, આરોગ્ય શરીર. ૮૫

પૂર્વ જન્મ કા પુણ્ય યોગ જબ, હુઆ પ્રગટ અતિ હે ભાઇ!
તબ સુખદાયક સભી વસ્તુએં, કિસી જીવ ને યદિ પાઇ;
તો અતિ ધીર, સંયમી ગુરૂ કા, મહાકઠિન જગમેં સંયોગ,
કલ્પવૃક્ષ સમ સમજો પ્રિયવર, સત્સંગતિ કા મિલના યોગ. ૮૬

યદિ સત્સંગ મહા દુર્લભ ભી, પાતા અહા! કભી પ્રાણી,
તો ઉસસે અતિ દુર્લભ મિલના, શાંતિપ્રદાયક જિન વાણી;
ઉસકો સુનકર બોધિ જ્ઞાન કા, પાના કઠિન મહા જગ મેં,
જિસસે સમકિત દૃષ્ટિ પ્રાપ્ત હો, લગતા જીવ મોક્ષ મગ મેં. ૮૭

મહા રાજ્યસત્તા કા પાના, પુણ્ય યોગ સે કઠિન નહીં,
પાના વિજય શત્રુઓં પર ભી, નહીં જગત મેં કઠિન કહીં;
તપ બલ સે સુરપતિ કા વૈભવ, કઠિન નહીં હૈ પા જાના,
પર અતિ દુર્લભ બોધિરત્નકા, મહા કઠિન જગ મેં પાના. ૮૮

જગ બન મેં ફિરતે દુઃખ પાતે, જબ શુભ કર્મ ઉદય આયા,
ન્યાય કાકતાલી સમ તૂને, સબ સાધન જગ મેં પાયા;
ફિર ભી જગ માયા મેં ફંસ તૂ, વિષયોં સે લપટાયા રે,
બોધિરત્ન કો ભવદધિ મેં હા!, ફેંક રહા ક્યોં મૂઢ અરે! ૮૯

[૧૨. ધર્મ-ભાવના] ધર્મરૂચી અણગારે ભાવી છે.

સકલ સિદ્ધિ, અતિ દિવ્ય ઋદ્ધિ જો. આત્મશુદ્ધિ દેતા સુખ રૂપ.
ઉસ મહાન ઉત્કૃષ્ટ ધર્મ કા, તૂ વિચાર સે સત્ય સ્વરૂપ;
પક્ષપાત સે પા હઠ ન તૂ, કભી વિચાર નહીં કરના,
તત્ત્વદૃષ્ટિ સે પક્ષ રહિત હો, સત્ય ધર્મ મન મેં ધરના. ૯૦

દુરાગ્રહી મત કે મતવાલે, કહતે 'મેરે સત્ય વચન',
મૈં કહતા હૂં વહી સત્ય હૈ, મેરા હી હૈ સત્ય કથન;
ઉનકે ઇન મિથ્યા વચનોં પર, કભી ન મોહિત હો જાના,
યદિ હો ઠીક ગ્રહણ કરના, નિજ બુદ્ધિ કસૌટી પર લાના. ૯૧

જિસ યોગી ને રાગ દ્વેષ કા, જડસે કર ડાલા હૈ નાશ,
જિસકે કુછ ભી સ્વાર્થ નહીં હૈ, નહીં મમત્વ ભાવ કી પાશ;
ઉસ ઉપકારી પરમાર્થી કા, કહા ધર્મ હૈ સત્ય મહાન,
કર્મ રોગ કા નાશક હૈ વહ, હૈ હિતકારી પથ્ય સમાન. ૯૨

નિજ સ્વભાવ મય સત્ય ધર્મ વહ, દો પ્રકાર હૈ મહિમાવાન,
પહલા હૈ શ્રુત ધર્મ, દૂસરા, હૈ ચારિત્ર ધર્મ સુખદાન;
હૈ શ્રુત ધર્મ જ્ઞાન, દર્શનમય, ક્રિયા રૂપ ચારિત્ર મહાન,
દર્શન, જ્ઞાન, ચરિત રત્નત્રય, હૈ યહ મહા મુક્તિ સોપાન. ૯૩

સપ્ત પ્રકૃતિ કે ક્ષય, ઉપશમ સે, પાતા ચૌથા ગુણ સ્થાન,
સમ્યક્ દૃષ્ટિ રૂપ હોતા હૈ, વહાં અહો! શ્રુત ધર્મ મહાન;
એક દેશ સે પૂર્ણ રૂપ સે, દો પ્રકાર ચારિત્ર પ્રધાન,
એક દેશ હોતા પંચમ મેં, સર્વ દેશ ષષ્ટમ મેં માન. ૯૪

કામધેનુ સેવન સે ભી જો, શુભ ફલ પ્રાપ્ત નહીં હોતા,
કલ્પવૃક્ષ ચિંતામણિ જિસકો, નહીં કભી ભી દે સકતા;
ઔર ન કોઇ દેવ જગત મેં, દે સકતા જો ફલ સુખ દાન,
ઐસા અનુપમ મહા મોક્ષફલ, દેતા કેવલ ધર્મ મહાન. ૯૫

તીન લોક મેં ઐસી કોઈ, ઉત્તમ વસ્તુ ન સુખ દાતાર,
શ્રી જિન કથિત ધર્મ સે જિસપર, કર લેતા ન જીવ અધિકાર;
ઔર ન ઐસા કોઈ દુઃખ હૈ, જો ન ધર્મ સે હોતા નાશ,
જગ મેં ધર્મ માહાત્મ્ય અકથ હૈ, દેતા કેવલ જ્ઞાન–પ્રકાશ. ૯૬

દુર્ગતિ કૂપ પડે પ્રાણી કા; કર સકતા ન કોઇ રક્ષણ,
સબકા રક્ષણ કરને વાલા, એક માત્ર હૈ ધર્મ શરણ;

હૈ જબ તક અનુકૂલ સમય, તૂ ધર્મ પ્રાપ્તિકા કર શુભ યત્ન.
સમય નિકલ જાને પર ફિર તો, હોંગે સારે વિફલ પ્રયત્ન. ૯૭

જો પ્રાણી એકાન્ત જગહ મેં, દૃઢ આસન સે, કર મન વશ,
આદર સહિત વિચાર કરેગા, ભવ્ય ભાવનાએં દ્વાદશ;
દોષ કષાય શમન સબ હોગા, હૃદય શાંતિ રસ સે હો પૂર,
જ્ઞાન–દીપ કી જ્યોતિ જગેગી, આધિ–વ્યાધિ સબ હોગી દૂર. ૯૮

લોંકાગચ્છ મધ્ય મણિ જૈસે, જગ પ્રસિદ્ધ મુનિ ગણ નાયક,
શ્રી અજરામર સ્વામી હુએ હૈં, જગ જીવોં કો સુખદાયક;
શિષ્ય હુએ **શ્રી દેવરાજ જી**, શિષ્ય **મોનસિંહ** ઉનકે જાન,
ઉનકે શિષ્ય **દેવજી સ્વામી**, **શ્રી નથૂજી** શિષ્ય સુજાન. ૯૯

ઉનકે શિષ્ય **ગુલાબ ચન્દજી**, **વીરચન્દ્ર** અગ્રજ ગુણવાન.
ઉનકે પદ પંકજ કે સેવક, **રત્ન ચન્દ્ર મુનિ** જગ સુખ દાન;
ઇક, નવ, પદ્મ દ્વય શુભ સંવત મેં, ગ્રામ થાનગઢ મેં રહકર,
દીપાવલી કો વિવિધ છન્દમય, રચા ગ્રન્થ યહ અતિ સુખકર. ૧૦૦

શ્રીમદ્ રત્નચન્દ્ર મુનિવર હૈં, વિદ્વાનોં મેં રત્ન મહાન.
ઉનકા યહ ભાવના–શતક હૈ. દેને વાલા ઉજ્જવલ જ્ઞાન;
ઇસસે શાંતિસુધા કી સરિતા, હૃદ્–તલ મેં લહરાતી હૈ,
જગ સે વિલગ–“**ભક્તવત્સલ કી**”, ભક્તિ હૃદય મેં આતી હૈ. ૧૦૧

ઇતિ શ્રી ભાવના-શતક સમાપ્ત.



સુબોધ ગીત-ભજન સમુચ્ચય.

પશ્ચાતાપ. [રચયિતા-શ્રી રતિ]

[રાગ-અબ તેરે સિવા કૌન મેરા કૃષ્ણ કનૈયા]

હવે તુમ વિના કોણ મને સાથ દેનારો,
ભર દરિયે ડૂબી જતાં, મને પાંખ લેનારો;
હું તો આજ શરણ આવીયો દાસ તમારો,
ભગવાન મને દુઃખ થકી પાર ઉતારો...ટેક૦
બચપણ બધું ગુમાવીઉં મેં ખેલ કૂદમાં,
યુવાનીમાં ફસી ગયો હું ત્રિયા સંગમાં;
એ વિષય રૂપ કૂપમાંથી બા'ર કઢાડો.—ભગવાન૦
ગઈ જે પાછી ના'વે એવી જોઈ જવાની.
આવીને નહીં જાય એવી જોઇ જરા હી;
ગળે આંખ, મુખ બોખું. પગ થાય છે પાણી,
એવો ક્રૂર બુઢાપો એ મને મૃત્યુ દેનારો.—ભગવાન૦
ધન બા'રીશું અરે મેં કરી સાચ જૂઠને,
કંઇ કંઈ ગરીબ લોકનાં એ લોહી ચૂસીને;
નહીં આખર વેળા પૈસો એ પાસ રહેનારો.—ભગવાન૦
માત, તાત, ભ્રાત, સુત, પત્ની ભગિની.
અંત સમય કોઈ નહીં સાથી સંગિની;
એ સૌ મારો કહે, જ્યાં લગી સ્વાર્થ સહારો.—ભગવાન૦
ઉદય ભાનુ થતાં પુષ્પ પાંખડી ખીલી રહી,
સમીસાંજ થતાં નામ- નિશાની નહીં રહી;
જગે જન્મ્યું તેનો અંતે નકી નાશ થનારો.—ભગવાન૦

કરી કીર્તિ કલંકિત હવે સોચ કર્યે શું?
લા'વો ન લીધો જીવતાં મુંઝાયે હવે શું?
જાગી બુદ્ધિ મરણ વખતે, થઈ ગયો હું સફાળો.—ભગવાન૦ ૬

પશ્ચાતાપ રૂપી અગ્નિ મહીં હું ધખી રહ્યો,
એ પાપ કીટ કાળજું કોરી કોરી રહ્યો;
ધરી બાંહ મારી, સામું હવે નાથ નિહાળો.—ભગવાન૦ ૭

ટટળી મરૂં હું માછલું આ, પાણી વિનાનું,
તરસાવો નહીં, પાઈ દ્યો એ પાન સુધાનું;
રાખી આજ મારી લાજ મને નાથ નિસ્તારો.—ભગવાન૦ ૮

ભર દરિયે વમળ માંહી ફરે નાવડી નાની,
ઓ દીન દયાળુ બનીને લાણા સુકાની;
ડૂબતી નૌકા 'રતિલાલ' તણી પાર ઉતારો.—ભગવાન૦ ૯

પૈસાની કરામત.

[રાગ–આજા........આજા......આજા મેરી સરકાર.]

પૈસા...પૈસા, પૈસા બલા ભગવાન દુનિયાને, નચાવે,
એ ભલભલાની પાઘડીઓ બોંય ઉતરાવે—પૈસા૦ ૧

મનગમતી સારી સારી, કન્યાઓ અપાવે-હા, કન્યાઓ અપાવે,
વાડી અને લાડી ખરો સંસાર શોભાવે-એ ભલભલાની.-પૈસા૦ ૨

પાણીમાં આલિશાન ધરોને બંગલા બંધાવે-હા, બંગલા બંધાવે.
મોટરને ઘોડા ગાડીમાં સૌ, રેડિયાઓ વસાવે-એ ભલભલાની.-પૈસા૦ ૩

એક પલમાં હસાવે, વળી એક પલમાં રડાવે-એક પલમાં રડાવે.
એક પલમાં અભિમાનીનાં, અભિમાન ઉતરાવે-એ ભલભલાની.-પૈસા૦ ૪

રાજા મહારાજા સૌ. શેઠીયાઓને નમાવે-સૌ શેઠીયાઓને નમાવે.
મોટા મહા બળવાનની મુછ, નીચી કરાવે-એ ભલભલાની.-પૈસા૦ ૫

★ પ્રભુ નામ ભજી લે. ★

સુખથી પ્રભુ નામ ભજી લે, કડવાં વચન ન કોને કે', સુખથી (૨) ટેક.
સકળ જીવનનું પોષણ કરતો, તુજને શું નહીં દે ?
રાખ ભરોસો વીર પ્રભુમાં, દુઃખ થાયે તો કે'...સુખથી૦ ૧
ચંદન બાળાની બેડી તોડી, કનકાભૂષણ દે, (૨)
શેઠ સુદર્શન ફાંસી નિવારી, સિંહાસન કરી દે...સુખથી૦ ૨
માતપિતા સંતાન સ્ત્રી સહુ, તુજને નહીં કંઈ દે, (૨)
વીતરાગનું નામજ પ્યારૂં, જે માગે તે દે...સુખથી૦ ૩
જો કોઈ તુજને ગાળજ દે તો, ઉભો રહી હસી લે (૨)
ક્રોધ પાપીને ગળી જઈ તું, સામું મન હરી લે...સુખથી૦ ૪
મન લાવીને પ્રભુને ભજજે, શાન્ત થઈને રે' (૨)
એ અક્ષરનું નામ લઈ તું, અમર સુખડાં લે...સુખથી૦ ૫
અંધ કૂપમાં પડ્યો છતાં પણ, એ ઘડી નામ તું લે (૨)
'રતિલાલ'ને શાંતિ થઈ છે, કહેવું હોય તે કે'...સુખથી૦ ૬

❖ જીવને પ્રતિબોધ. ❖

(રાગ-રાખનાં રમકડાં)

મનના એ જીવડાંને, વીરે મારા વીરે ભમતાં રાખ્યાં રે,
માનવ લોકની માયામાંથી, વાણી સુણાવી વાર્યાં રે...ટેક
જ્યાં જ્યાં ભમતું મારૂં મનડું, કેમે વશમાં ન આવે, (૨)
પ્રભુ ભક્તિની ઉર્મિ જાગતાં ઘટમાં પ્રભુ ઝટ ધ્યાવે રે...મનનાં-૧
પ્રભુ ભક્તિની રંગતમાંથી, આતમ કેરાં તેજ જગાવ્યાં, (૨)
પ્રભુ ભક્ત જન એક થયાં ત્યાં, તો મુક્તિનગર વરનારાં રે...મનનાં-૨
આતમ તત્વનાં રત્ન લુટાયાં, ત્યાં તો માયા છૂટી ગઇ, (૨)
આત્મ કમળની લબ્ધિ લ્હેરો, ભુવન પ્રસરી રહી રે...મનનાં-૩

⊙ સૂરજ દોહાવલી ⊙

પૂર્વ કર્મના યોગથી, માનવ મેળો ભરાય;
લેણુ દેણુ પૂરાં થતાં, સૂરજ છૂટાં થાય. ૧

બાળક એ ગૃહરાજ છે, સંસ્કારે સિદ્ધ થાય;
સૂરજ સુખી સાચો થયો, પ્રજા જો સુધરી જાય. ૨

દુઃખમાં ધીરજ રાખજો, કાલે થાશે સુખ;
સૂરજ દોષ ન કોઇનો. હસતું રાખો મુખ. ૩

જેવી મૂડી રાખશો, તેવું મળશે વ્યાજ;
સૂરજને અનુભવ થયો, કરે નહિ ફરિયાદ. ૪

મુસાફર તું માનવી, મુદ્દત સુધી રહેનાર;
સૂરજ સમજ હૃદય થકી. તું પણ છો જાનાર. ૫

તારૂં બગાડે જો કદી. દુનિયાના આ લોક;
સૂરજ નમજે તેહને, સિદ્ધ થશે પરલોક. ૬

કૌરવના તો સો થયા, પાંડવના તો પાંચ;
પાંચ પ્રભુના ભક્તને. સોનો થાતો નાશ. ૭

જરા ચેતીને ભક્તિનું ભાથું ભરો, કંઇક કરતાં પ્રભુને દિલમાં ધરો.
છો થોડા દિવસના મહેમાન, જીવન થોડું રહ્યું...તમે૦ ૪
અધા આળસમાં દિન આમ વીતી જશે, પછી ભવમાં ભમવાનું રહી જશે,
નહિ ચાલે તમારું કંઈ કામ, જીવન થોડું રહ્યું...તમે૦ ૫
આ કહેવું તે વીરનું દિલમાં ધરો, ચિંતા રાખીને પ્રભુને ભાવે ભજો,
ભલે ભાવે ભજો ભગવાન, જીવન થોડું રહ્યું...તમે૦ ૬
પછી આળસમાં જિંદગી ચાલી જશે, નક્કી ઓચિંતુ કાળનું તેડું થશે,
નહિ ચાલે તમારું તોફાન, જીવન થોડું રહ્યું...તમે૦ ૭

પાંચ ગતિમાં જીવ કયા કયા પ્રકારથી જાય છે તેની સજ્ઝાય.

('અરણીક મુનિવર ચાલ્યા ગૌચરી'—એ રાગ.)

આરંભ કરતાં રે જીવ શંકે નહિ, મદ્યમાંસનો કરે આહારજી;
ઘાત કરે રે પંચેંદ્રિય જીવની, ધન મેળણ તૃષ્ણા અપારજી,
એ ચાર પ્રકારે રે જીવ જાય નરકમાં૦ ૧
કૂડ કપટ ને કૂડ માયા કરે, બોલે મૃષા વાયજી,
કૂડા તોલા રે કૂડા માપલા, ખોટા લેખ લખાયજી;
એ ચાર પ્રકારે રે જીવ જાય તિર્યંચમાં૦ ૨
સરલ સ્વભાવિક ભદ્રિક પ્રણામથી, વિનય તણા ગુણ આયજી,
દયા ભાવ રે રાખે દિલમાં, મત્સર નહિ ઘટ માંયજી;
એ ચાર પ્રકારે રે જીવ જાય મનુષ્યમાં૦ ૩
સરાગપણેથી પાળે સાધુપણું, શ્રાવકનાં વ્રત બારજી,
અજ્ઞાન કષ્ટ અકામ નિર્જરા, તિણશું સુર અવતારજી;
એ ચાર પ્રકારે રે જીવ જાય દેવમાં૦ ૪
જ્ઞાનથી જાણે રે, જીવ અજીવને, શ્રદ્ધા ને સમકિત આવેજી,
ચારિત્રથી રોકે નવાં કર્મ આવતાં, તપે પૂર્વનાં કર્મ ખપાવેજી;
એ ચાર પ્રકારે રે જીવ જાય મોક્ષમાં૦ ૫

જ્ઞાનના દીવડા.

(રાખનાં રમકડાં—એ રાગ)

જ્ઞાનના એ દીવડાને, વીરે મારા વીરે ઝગમગ રાખ્યાં રે.
ત્રણ લોકના નાથે સૌના, તિમિરે ટાળી નાખ્યાં રે...જ્ઞાનના—૧
ડગલે પગલે રંગ રાગમાં, ભાન ભૂલી સૌ મ્હાલે (૨)
દ્વેષ કલેશને વેર ઝેરમાં, દિવ્ય જીવનને ગાળે રે.. જ્ઞાનના—૨
સ્વપ્ન સરીખી જૂઠી માયા, રંગ પતંગ જ કાયા, (૨)
મોહ મદિરા પાન કરાવી, કરમે નાચ નચાયા રે...જ્ઞાનના—૩
માયા મમતા દૂર કરે તે, ચોરાશી નવ રૂલે, (૨)
સમતા માંહી રમતાં તે તો, પરમાત્મા પદ ઝૂલે રે...જ્ઞાનના—૪
કાળ અનંતો ભમીયો તોએ, આશ ન પૂરી થઈ, (૨)
સુખડાંને દુખડાંની વાતો જેવી તેવી રહી રે...જ્ઞાનના—૫
વિકસે આતમ લબ્ધિ 'લક્ષ્મણ'. કીર્તિ પ્રસરે સહી. (૨)
મુક્તિનાં સુખડાંની મોજે, ચેતન ચાખે ચહી રે...જ્ઞાનના—૬

'જ્યાં રાગ છે ત્યાં દ્વેષ છે.' [હરિગીત]

જ્યાં રાગ છે ત્યાં દ્વેષ છે તો રાગ પહેલાં તોડીએ;
આનંદ ત્યાં અફસોસ તો મુદ્દકાજ શાને દોડીએ...ટેક૦
સંયોગના સુખથી વધે વ્યાધિ વિકટ વિયોગની,
માટે પ્રથમથી જોઈને સંયોગમાં દિલ જોડીએ...જ્યાં૦ ૧
નિન્દા કર્યા પછી સ્તવન કરવાનો સમય આવી મળે;
માટે વિવેકી વિશ્વને ગનતાં લાગી ન વગોવીએ...જ્યાં૦ ૨
સમજુ ઈશારો માત્રમાંજ સમજી સમજે જનો છે;
સમજે ન આપસમજુ કદી તો શીદ વૃથા શીર ફોડીએ...જ્યાં૦ ૩
'કેશવ' જણાયે લાભ જ્યાં ત્યાં હાનિ પણ હરદમ વસે;
એ ખોટના સંકટથી બચવા, લાભને જટ છોડીએ...જ્યાં૦ ૪

⊙ માયામાં ફસેલ જીવને બોધ. ⊙

(રાગ—રાખનાં રમકડાં)

માયા માયા કરતો મૂરખ, રામ રટી (૨) નવ બેઠો રે;
સંત સભામાં સ્નેહ ન રાખ્યો, પાપ સભામાં પેઠો રે...માયા૦ ૧
અલ્પ જીવનની આશા લાંબી, કૌતક આ તે કેવું; (૨)
ફાંસી દેતાં ચડયું ફુલેકું, આ જુગનું સુખ એવું રે...માયા૦ ૨
તરવાર ઉપર મધનું ટીપું, જીભડી જૂદી થાશે; (૨)
વરણાગીમાં વાંકો ચાલે, જમડા ઝાલી જાશે રે...માયા૦ ૩
કલાલ કેરા ઘરનો ઉંદર, દારૂ પીને ડોલે; (૨)
ઝડપ કરીને મિનીએ ઝાલ્યો, ફાડી કાળજ ફોલે રે...માયા૦ ૪
ભાદરવાનો ભીંડો તે તો, વિલાઈ જાશે વ્હેલો; (૨)
ધન જોબનના ધમધમાટમાં, ગર્વ કરે તે ઘેલો રે...માયા૦ ૫
માથા ઉપર મોત ભમે છે, પડાક પકડી જાશે; (૨)
મનનાં ધાર્યાં મનમાં રહેશે, અવળા પડશે આશે રે...માયા૦ ૬
ક્યાંથી આવ્યો ક્યાં જવાનો, તપાસ કરને તેનો; (૨)
શોધી કાઢને સદ્દગુરૂ જોશી, ઉકેલ પાડે એનો રે...માયા૦ ૭
સો મણ તેલે સૂઝ પડે નહિ, અણદીવે અંધારૂં; (૨)
જ્ઞાન વિના બહુ ગોથાં ખાધાં, વળગ્યા હું ને મારૂં રે...માયા૦ ૮
શ્વાન પૂછડી સોયે વરસે, કાઢી તોયે વાંકી; (૨)
ટીલું કરતાં ત્રેપન વીત્યાં, ભૂંડી વાણી ભાંખી રે...માયા૦ ૯
કાશી જાત્રા કરી કાગડે, વિષ્ટા રહી ગઇ વ્હાલી; (૨)
'ૠષિરાજની' શાખ ન માની, ખોયો મનખો ખાલી રે...માયા૦ ૧૦

◀ ' કારમી કુદરત. ' ▶

(હરિગીત)

ભંડાર જ્યાં ભરપૂર છે, ખાનાર ત્યાં કોઇ નથી;
ને ખૂબ છે ખાનાર જ્યાં, ત્યાં કોઈ ખાવાનું નથી. ૧

તરસે મરે છે સેંકડો, ત્યાં કોઈ પાનારૂં નથી;
ને ધોધ પાણીના પડે, ત્યાં કોઇ પીનારૂં નથી. ૨
લાખ ખાલી મહેલ છે, જ્યાં કોઇ રહેનારૂં નથી;
રખડે બિચારાં લાખ, જેને ઝૂંપડું રહેવાં નથી. ૩
છે કંઇક એવાં ધામ, જ્યાં આઠે પ્રહર આનંદ છે;
છે કંઇક એવાં સ્થાન, જ્યાં આઠે પ્રહર આક્રંદ છે. ૪
એવાય છે જીવન ધરીને, જે કદી રોયા નથી;
એવા અભાગી કંઇક સુખના સ્વપ્ન પણ જોયાં નથી. ૫
અહીં મરણ પોકે પડે, તહીં જન્મ મહોત્સવ થાય છે;
કિરતાર તારી કારમી, કુદરત નહીં સમજાય છે. ૬

● સિકંદરના ચાર ફરમાન. ●

(રાગ—સરફરોશી કી તમન્ના)

પહેલું. મારા મરણ વખતે બધી મિલકત અહીં પથરાવજો;
મારી નનામી સાથ કબ્રસ્થાનમાં પણ લાવજો.
અર્થ. જે બાહુબળથી મેળવ્યું, તે ભોગવી પણ ના શક્યો;
અબજોની દોલત આપતાં, પણ એ સિકંદર ના બચ્યો.
બીજું. મારૂં મરણ થતાં બધાં, હથિયાર લશ્કર લાવજો;
પાછળ રહે મૃત દેહ આગળ સર્વને દોડાવજો.
અર્થ. આખા જગતને જીતનારૂં, સૈન્ય પણ રડતું રહ્યું;
વિકરાળ કાળ ભૂપાળને, નહિ કાળથી છોડી શક્યું.
ત્રીજું. મારા બધા વૈદ્ય હકીમોને અહીં બોલાવજો;
મારો જનાજો એજ વૈદ્યોને ખભે ઉપડાવજો.
અર્થ. કહો હકીમોનાં દર્દને, દફનાવનારૂં કોણ છે?
દોરી તૂટી આયુષ્યની તો સાંધનારૂં કોણ છે!
ચોથું. ખુલ્લી હથેળી રાખતાં જીવો જગતમાં આવતાં;
ને ખાલી હાથે આ જગતથી, સૌ જનો ચાલી જતાં.
અર્થ. યૌવન જતાં જીવન જતાં જરને જગત પણ છે જતાં;
પરલોકમાં પરિણામ લાગે, પુન્યનાં ને પાપનાં.

પામર પ્રાણી ચેત રે.

પામર પ્રાણી—એ ટેક૦
ચેતે તો ચેતાવું તુંને રે, ઓ પામર પ્રાણી—
સજી ઘરબાર સારૂં, મિથ્યા કહે છે મારૂં મારૂં,
તેમાં નથી કાંઈ તારૂં રે, પામર પ્રાણી૦ ૧
તારે હાથે વપરાશે, તેટલું જ તારૂં થાશે,
બીજું તો બીજાને જાશે રે, પામર પ્રાણી૦ ૨
માખીએ તો મધ કીધું, ન ખાધું ન દાન દીધું,
લૂંટનારે લૂંટી લીધું રે, પામર પ્રાણી૦ ૩
ખંખેરીને હાથ ખાલી, ઓચીંતાનું જાવું ચાલી,
કરે માથાકૂટ ઠાલી રે, પામર પ્રાણી૦ ૪
શાહુકારીમાં સવાયો, લખપતિ તું લખાયો,
કહે સાચું શું કમાયો રે, પામર પ્રાણી૦ ૫
આવ્યો ત્યારે સાથ કેવો? માલ તું કમાયો કેવો?
અવેજ તપાસ તેવો રે પામર પ્રાણી૦ ૬
હેવે તને રત્ન દીધું, તેનું ન તેં મૂલ્ય કીધું,
મણિ સાટે મસી લીધી રે, પામર પ્રાણી૦ ૭
ખોળામાંથી ધન ખોયું, ધૂળથી કપાળ ધોયું,
જાણપણું તારૂં જોયું રે, પામર પ્રાણી૦ ૮
હજી હાથમાં છે બાજી, કર તું પ્રભુને રાજી,
કર તારી મૂડી તાજી રે, પામર પ્રાણી૦ ૯
હાથમાંથી બાજી જાશે, પછીથી પસ્તાવો થાશે,
કશું નહિ કરી શકાશે રે, પામર પ્રાણી૦ ૧૦
મનના વિચારો તારા, મનમાં રહી જાશે સારા,
વળતી નહિ આવે વારી રે, પામર પ્રાણી. ૧૧
નીસર્યો જ્યાં શરીરમાંથી, પછીથી તું માલિક નથી,
"દલપતે" કહ્યું કથી રે, પામર પ્રાણી૦ ૧૨

❋ આત્મભાવ ઉપર ગાડીની સઝાય. ❋

મુરખો ગાડી દેખી મલકાયે, ઉંમર તારી રેલ તણી પેરે જાયે-ટેક.
સંસાર રૂપી સડક બનાવી, રાગ ને દ્વેષ દોય પાટા,
દોડી ડબ્બાને પલ પલ પૈડાં, એમ ફરે છે આઉખામાં આંટારે-મૂરખો. ૧
કર્મ અંજીનને કષાય અગ્નિ, વિષય વારિ માંહી ભરીયું,
તૃષ્ણા ભૂંગળું આગળ કર્યું તે, ચારે ગતિમાં ફરીયુંરે-મૂરખો. ૨
પ્રેમતણા તો આંકડા વળગાડીને, ડબ્બે ડબ્બા જોડયા ભાઈ,
પૂરવ ભવની ખરચી લઈને, ચેતન બેસારૂં બેઠા માંહીરે-મૂરખો. ૩
કોઈએ ટિકિટ લીધી નર્કતિર્યંચની, કોઈએ લીધી મનુષ્યદેવા.
કોઈએ ટિકિટ લીધી સિદ્ધગતિની, પામવા અમૃત મેવારે-મૂરખો. ૪
આયુષ્ય રૂપી આવતાં સ્ટેશન, હંસલો ચાલુ ચાલુ થાશે,
પાપે ભરી પાકીટ લઈ જાતાં, કાળ કોટવાળે ઝાલ્યોરે-મૂરખો. ૫
ઘડીએ ઘડીએ ઘડીઆળા વાગે, એમ રાત દિવસ વહી જાગે,
વાગી સીટીને ચાલી અગનગાડી, એમ માસ માસના મેલ આવેરે-મૂરખો. ૬
નર્ક નગરીમાં જમ રાજા પાસે, જઈને સોંપ્યો તતકાળે,
આરંભ સમારંભ કરી આવ્યો પરૂણો, તેને કુંભી તે પાકમાં ઘાલ્યોરે-મૂ૦૭
લક્ષચોરાશી જીવા યોનિમાંહી, જીવડો રૂલ્યો વારંવારે,
સદ્દગુરુ સેવી ધર્મ આરાધે, તે તો પહોંચે મુક્તિ કેરા દ્વારેરે-મૂરખો. ૮
સંવત શશિ નિધિ વર્ણ વેદ, મૃગ માસ તિથિને વાર આદિ,
'ગુરૂ ગોપાલજી' સ્વામી પસાયે. કહી, 'મોહનજી'એ ભાવ ગાડીરે-મૂ૦ ૯

★ સતિ ચંદનબાળા. ★

(કાઠિઆવાડી દુહાનો ઢાળ)

પુષ્પમયી સતીઓ થઈ ઉજ્જવલ છે ઈતિહાસ;
ચંદનબાળા સાધ્વી. ચંદન સમ સુવાસ......૧
રાજકુમારી એ હતી. વૈભવનો નહિ પાર;
તોએ આ સંસારનો, મોહ ન એને લગાર......૨

કર્મ બળે બહુ દુઃખ સહ્યાં, પલટી ગઈ ઘટમાળ;
રઝળી રાજકુમારીકા, ક્રૂર થયો રે કાળ......૩
બાકુળા વહોરાવવા, બેઠી ઉંબર માય;
વીનવે કોઇ અતિથિને, આવો આંગણુ માંય......૪

આવો આવો દેવ, મારાં સૂનાં સૂનાં દ્વાર,—મારાં આંગણાં સૂનાં.
રોતી રોતી ચંદનબાળા, સતિજી વીનવે છે આજ, મારાં૦ ટેક.
પગમાં બેડી માથે મૂંડી, આંખે આંસુ ધાર;
ઉપવાસી ત્રણ ત્રણ દિનની એ, મુખે ગણે નવકાર...મારાં૦ ૧
બાકુળાનાં ભોજન મળીયાં, પણ નહિ મનડું માને;
કોઈ અતિથિને ભોજન દઇ, પછીજ ખાવું મારે...મારાં૦ ૨

(દુહા)

કૌસાંબી નગરી મહીં, યોગી એક વિચરંત;
પાંચ માસને દિન પચીસથી, ભિક્ષા કાજે ફરંત.........૫
દ્વાર દ્વારથી ભિક્ષાવીણ, શીદને પાછાં ફરતાં;
કોણ હશે એ મહા તપસ્વી, આવા નિશ્ચય કરતાં..........૬

આવો આવો યોગીરાજ, તમારી વાટ જોઉં છું આજ,
મારાં આંગણાં સૂનાં...ટેક૦
બાળા ભોજન દે છે ત્યાં તો, યોગી પાછા વળીયા,
હે! પ્રભુ શું ઓછું આવ્યું? દડ દડ આંસું પડીયાં;
આંસુડાં જેયા કે તુરતજ, બાકુળા ઝટ વહોર્યાં...મારાં૦ ૩
એજ ક્ષણે ચમત્કાર થયો ને, પગની બેડી તૂટી;
માથે સુંદર વાળ થયાં ને, વરસી સુખની હેલી...મારાં૦ ૪
આવો આવો મહાવીર સ્વામી, હું તમ પ્રેમની અધીર,
મારાં આંગણાં સૂનાં.

🔘 फानी दुनिया. 🔘 (राग–जब तुमही चले परदेस)

जब जीव चले परदेस, लगाकर ठेस. हे मानव प्यारा...
दुनियामें कौन तुम्हारा ?

यहजग मानवका मेला है, सब स्वारथ मदमें बेला है,
धनधाम छोड़कर जाय दुर्गति द्वारा...दुनियामें कौन तुम्हारा ? १.

इस जहाँमें कबतक रहना है ? रिश्ता यहाँ कौन किसीका है ?
दीर्घदृष्टिसे देख जीवन में प्यारा...दुनियामें कौन तुम्हारा ? २.

पापोंसे जो नहीं डरता है, आखिरमें रोरो मरता है,
जग जा, तू छोड़ यह कर्म, बहुत है बुरा...दुनियामें कौन तुम्हारा ? ३.

जब जमड़ा लेने आयेगा, तब मजबूर हो जीव जायेगा,
जीव मान अखिर यह धर्म शरण है तुम्हारा...दुनियामें कौन तुम्हारा ?४.

छोड़ मोह ममत अभिमान सभी, "क्या तूने किया यहां" सोचा कभी ?
करे विनती प्रभु 'रतिलाल' होकर जग न्यारा...
दुनियामें कौन तुम्हारा ? ५.

चंद रोज़ (राग गजल.)

है बहारे बाग दुनिया चंद रोज़ ! देख लो अिसका तमाशा चंद रोज़ ॥
अे मुसाफिर ! कूचका सामान कर। अिस जहांमें है बसेरा चंद रोज़ ॥
पूछा लुकमाँसे[1], जिया तू कितने रोज़ ? दस्ते[2] हसरत[3] मलके बोला 'चंद रोज़'॥
बाद मदफन[4] कब्रमें बोली कज़ा[5]। अब यहाँपे सोते रहना चंद रोज़ ॥
फिर तुम कहां औ' मैं कहाँ, अे दोस्तो ! साथ है मेरा तुम्हारा चंद रोज़ ॥
क्यों सताते हो दिले बेजुर्मको[6] । जालिमो, है ये ज़माना चंद रोज़ ॥
याद कर तू अे 'नज़िर' कब्रोंके रोज़ ! ज़िन्दगीका है भरोसा चंद रोज़ ॥

---

१ वैद, २ हाथ, ३ दिलगीरी, ४ मर्या पछी, ५ मौत,. ६ निर्दोष.

प्रभुकी पहचान । (गज़ल)

अजब हैरान हूँ भगवन्, तुम्हें किससे रिझाऊँ मैं।
नहीं कोअी अैसी वस्तु है, जिसे सेवामें लाऊँ मैं ॥१॥
करूँ मैं तुमको आवाहन, तो तुम मौजूद हो सबमें।
निरादर नहीं बुलानेको, घंटड़ी मैं बजाऊँ रे ॥२॥
तुम्हारी ज्योतिके आगे, चाँद सूरज और तारे।
महा अंधेर है जगमें, फिज़ूल दीपक जलाऊँ मैं ॥३॥
न भूजा है न सीना है, न गरदन है न पेशानी।
तुम हो निर्लेप नारायण, कहाँ चंदन लगाऊँ मैं ॥४॥
तुम्हें नैवेद्य चढ़ाना, वोही अपमान करना है।
खिलावे जो सब संसार, अुसीको क्या खिलाऊँ मैं ॥५॥

आतमभावनुं भजन। (लावणी)

जमड़ेसे मय खूब लडूंगा, हरि भजनको गाऊँगा।
मरने पहले मैं मर जाऊँ, और अमर होजाऊँगा ॥जमडे० १
प्रेम पलीता शब्दका गोला, मुखकी तोप बनाऊंगा।
रेणीके गढपर खडा रहूंगा, काले कोट उडाऊंगा ॥जमडे० २
पांचको मार पचीसको मारं, ज्ञान गुरुको जगाऊंगा।
अमर नगरका मैं हूं वासी, जमको खूब डराऊँगा ॥जमडे० ३
नुरत सुरतका घोड़ा साहूं, गगन मंडलमें घुमाऊंगा।
ओहम् सोहमका जाप जपूंगा, अनहद नाद बजाऊंगा ॥जमडे० ४
स्वर्ग भुवनका हूँ सहेलानी, मन महाराज बनाऊँगा।
दास 'सत्तार' सद्गुरु दाताका, जगमें दास कहाऊँगा ॥जमडे० ५

अँधेरी दुनियां । (भैरवी अथवा सारंग)

अँधेरी दुनियां भजन विना कैसी तर जायगी।
कैसी तर जायगी, कैसी तर जायगी॥ अँधेरी० १
पहाड फोडके पत्थर मंगाया, उनकी मूरत बनाय।
माथे ऊपर पाँव धर कर, उनकी पुजा करायजी॥ अँधेरी० २
सवा सेरकी भूंजे पपडीया, देवीको चढ़वाय।
वो देवी तो खावे न पीवे, आपही मिल मिल खायजी॥ अँधेरी० ३
जीते बापको रोटी न देवे, मुड़देको खिलवाय।
मूठभर चावल घर घर फेंके, कौएको बाप बनायजी। अँधेरी० ४
सच्चा तो भाई भूखा मरे, और जूठा लड्डू खायजी।
कहत 'कबीरा' सुनो भाई साधो, करणिका फल पायजी॥ अँधेरी० ५

अगर है मोक्षकी वांछा—(गझल ताल धमाल)

अगर है मोक्षकी वांछा, छोड दुनियाँकी यारी है। टेक०
कोई तेरा न तू किसका, सभी मतलबके हैं साथी।
फँसा क्यों जाल मायाके, काल सिरपे सवारी है॥१॥
बैठ संगतमें संतनकी, रूप अपनेको पहचानो।
तजो मद लोभ हंकारा, करो भगति पियारी है॥२॥
बसो एकान्तमें जाकर धरो, नित ध्यान ईश्वरका।
रोक मनकी चपलताई, देख घटमें उजारी है॥३॥
जलाकर धर्मकी ढेरी, तोड़ मायाके बंधनको।
'ब्रह्मानंदमें' मिलो जाकर, सदा जो निर्विकारी है॥४॥

अगर है शौक़ मिलनेका (राग गजल.)

अगर है शौक़ मिलनेका, तो हरदम लौ[1] लगाता जा।
जलाकर खुदनुमाओीको[2], भसम तन पर लगाता जा ॥१॥
पकड़कर अिश्ककी झाड़ू, सफा कर हुज्र[3]-अे दिलको।
दुअीकी[4] धूलको लेकर, मुसल्ले पर अुड़ाता जा ॥२॥
मुसल्ला[5] छोड़ तसबी[6] तोड़, किताबें डाल पानीमें।
पकड़ दस्त[7] तू फरिश्तोंका[8], गुलाम अुनका कहाता जा ॥३॥
न मर भूखा, न रख रोज़ा, न जा मस्जिद, न कर सिजदा।
वज़ूका[9] तोड़ दे कूज़ा[10], शराबे[11] शौक़ पीता जा ॥४॥
हमेशा खा, हमेशा पी, न ग़फ़लतमें रहो अिकदम।
नशेमें सैर कर अपनी, खुदीको तू जलाता जा ॥५॥
न हो मुल्ला, न हो बम्मन, दुअीकी छोड़कर पूजा।
हुक्म है शाह कलंदरका, अनलहक़[12] तू कहाता जा ॥६॥
कहे 'मंसूर' मस्ताना, हक़ मैंने दिलमें पहचाना।
वही मस्तोंका मयखाना[13], अुसीके बीच आता जा ॥७॥

॥ भोर भई—(राग पहाड़ी मॉंड-ताल कवाली) ॥

अुठ जाग मुसाफिर भोर भअी, अब रैन कहाँ जो सोवत है ॥ ध्रु० ॥
जो सोवत है सो खोवत है, जो जागत है सो पावत है ॥ १ ॥
टुक नींदसे अँखियाँ खोल ज़रा, ओ गाफ़िल, रबसे ध्यान लगा।
यह प्रीत करनकी रीत नहीं, रब जागत है तू सोवत है ॥ २ ॥
अे जान, भुगत करनी अपनी, ओ पापी, पापमें चैन कहाँ?
जब पापकी गठरी सीस धरी, फिर सीस पकड़ क्यों रोवत है? ॥ ३ ॥
जो काल करे सो आज कर ले, जो आज करे सो अब कर ले।
जब चिड़ियन खेती चुग डाली, फिर पछताये क्या होवत है? ॥४॥

---

૧ પ્રેમ, ૨ આપવડાઈ, ૩ મંદિર-ઘર, ૪ દ્વૈત, ૫ નમાજની ચટાઈ, ૬ માળા, ૭ હાથ, ૮ દેવદૂતનો, ૯ હાથ મોં ધોવાનો, ૧૦ [illegible]ો, ૧૧ ભક્તિનો કેફ, ૧૨ અહંબ્રહ્માસ્મિ, ૧૩ શરાબખાનું.

क़िस्मत जूदा जूदा है।

[तर्जः—अेक तीर फेंकता जा तीरछी कमानवाले]

अेक घरमें दो बिरादर, किस्मत जूदा जूदा है।
तख़्तेनशीन है अेक, अेक ख़ाक पर पड़ा है॥ टेक०
अेक नीर के घड़े दो, भर कूप से निकाले।
अेक नालियोंमें डाला, अेक शिवके सिर चढ़ा है॥ १
हस्तीय गुल भी देखो, आते हैं अिक शजरमें।
पाँवों तले दबा अिक, अेक ताजमें लगा है॥ २
अेक खानसे दो पत्थर, निकले ज़मींसे बाहर।
अेक खा रहा है ठोकर, अवतार अेक बना है॥ ३
सन्दलके दो हैं टुकडे, किस्मतका फेर देखो।
अेक बन गई है माला, अेक आगमें जला है॥ ४
तक़दीरके ये रंग हैं. क्या ही अजब फकीरा।
अेक हुक्म दे रहा है, अेक दार पै चढ़ा है॥ ५

क्या नहीं अच्छा? (तर्जः फकीरी ख्याल)

मर्दोंको धर्म काममें, डरना नहीं अच्छा।
नामर्दसे अुम्मीदका, करना नहीं अच्छा॥ १
क्या ग़म प्रचार धर्ममें, गर जान भी जाये।
बदरस्म और काममें, मरना नहीं अच्छा॥ २
बढ़ना अुसीका ख़ूब है, जिससे हो फ़ैज़ आम।
जालिम व मक्खी चूसका, बढ़ना नहीं अच्छा॥ ३
वादा न निभाना ये है, शैतानकी हरकत।
अिन्साँको जबाँ दे के, मुकरना नहीं अच्छा॥ ४
करनेसे पहले सोचलो, हर कामका अंजाम।
आगेको क़दम धरके, हटाना नहीं अच्छा॥ ५
महाराज राम चंद्रने, करके दिखा दिया।
भाओको भाअियोंसे, झगड़ना नहीं अच्छा॥ ६

શું "શીખશો ?"

(રાગ—તેરે કૂચમેં અરમાનોંકી દુનિયા લેકે આયા હૂં.)

જગતમાં જીવનારાઓ જીગર જીતતાં શીખી લેજો,
દિલોનાં દર્દ દેખીને, દમન કરતાં શીખી લેજો...ટેક૦
હૃદયમાં હોય જો કદીયે, દુઃખદ ભાવો ભરેલા તો,
પ્રગટ કરતાં નહિ તેને, દફન કરતાં શીખી લેજો...જગત૦
દુઃખદ અંતરની જ્વાળાઓ, મુંઝવતી હોય જો દિલને,
અમી રેડી અનામયતા, અરપતાં એ શીખી લેજો...જગત૦
જનમવું જીવવું જગમાં, કઠિન કર્મો કરી મરવું.
એ મર્ણોનું મરણ કરવા, અહીં મરતાં શીખી લેજો...જગત૦
સહજ પદ પ્રાપ્ત કરવાને, અલૌકિક શાન્તિ વરવાને,
અજર એ આત્મ તત્વોનું, જતન કરતાં શીખી લેજો...જગત૦
ત્રિવિધના તાપને ટાળી, થવા કૃત કૃત્ય અઘખાણી,
'હરિનું દાન' લેવાને હૃદય ધરતાં શીખી લેજો...જગત૦

ઘડીભર શાન્તિ તો ધરજે. (કવ્વાલી)

ધરી તું દેહ માનવનો, ઘડીભર શાન્તિ તો ધરજે. (૨) ટેક૦
માનવનો દેહ આ મોંઘો, જરા તું ધ્યાનમાં લેજે;
ફરી નહીં એજ મળનારો, ઘડીભર શાન્તિ તો ધરજે.—૧
સવારે કરીને સામાયક હૃદયને શુદ્ધ તું કરજે;
ધ્યાન વીતરાગનું ધરીને, ઘડીભર શાન્તિ તો ધરજે.—૨
જગતનાં સર્વ કર્મોને, બરોબર ધ્યાન દઈ કરજે;
વદે કો, વાક્ય જો વસમા, ઘડીભર શાન્તિ તો ધરજે.—૩
કહે અપશબ્દ કો તુજને, કદી જીભ છૂટ ના કરજે;
દબાવી ક્રોધ એ તારો, ઘડીભર શાન્તિ તો ધરજે.—૪
શાન્તિથી જો મળે જગને, મુખે નહીં તું કદી વદજે;
વિવેકે વાત તું કરજે, ઘડીભર શાન્તિ તો ધરજે.—૫
વાણીનો ભેદ વર્જી કરજે, સમય પરખીને તો વદજે,
'મુનિ' નિજ સુખ કરજે, ઘડીભર શાન્તિ તો ધરજે.—૬

કમાયો આવીને અહીં શું ? (કવ્વાલી)

જીવનમાં જો તપાસી તું, કમાયો આવીને અહીં શું ?(૨) ટેક.
કરી સંગ લક્ષ્મી લલનાનો, વિચારી જો એ તારી શું ?
દગો અંતે એ દેનારી, કહે એમાં કમાયો શું ?—જીવનમાં૦ ૧
બનાવ્યા બાગ ને બંગલા, તેમાં તારૂં કર્યું તેં શું ?
સૂવાનો સાથશે ભાઈ. કમાયો આવીને અહીં શું ?—જીવનમાં૦ ૨
જીવનભર જેનું તેં કીધું, તેણે તારૂં કીધું છે શું ?
વિચારી જો હવે વા'લા, કમાયો આવીને અહીં શું ?—જીવનમાં૦ ૩
કરી ઈશ ભક્તિ તેં તો શું ? ગરીબ આશીષ લીધી શું ?
કર્યાં તેં પુણ્ય કામો શું ? ખરૂં એ તો કમાયો તું.—જીવનમાં૦ ૪
સમજ આ સ્વપ્ન સમજગને, કુતર્કો બહુ કરે છે શું ?
"રતિ" શ્રી શાંતિને નમતો, પૂછે છે તું કમાયો શું ?—જીવનમાં૦ ૫

નથી તારૂં આ કાયમ ઘર (ગઝલ)

(રાગ—તેરે કૂચેમેં અરમાનોંકી દુનિયા લેકે આયા હૂં)

ભજી લે ભાવથી ભૂધર, નથી તારૂં આ કાયમ ઘર—ભજી લે-(૨) ટેક.
જાવું છે એક દિન તારે, શાને ચાલે છે તું અક્કડ ?
કરી લે કંઇક તું ભાતું, નથી તારૂં આ કાયમ ઘર.—ભજી લે૦ ૧
ઓચિંતું આવશે આણું, ઘેરાશે તારૂં આતો ઘર,
કાયા તો ધ્રુજશે થરથર, નથી તારૂં આ કાયમ ઘર.—ભજી લે૦ ૨
કરી લે કામ કરવાનું, ફરી નહીં આવશે આ ઘર,
"સૂરજ" તું મૂકી દે ફરફર, નથી તારૂં આ કાયમ ઘર.—ભજી લે૦ ૩

॥ હવે તો એજ બાકી છે. ॥ (ગઝલ)

સમાધિ સત્યની સાધું, ઉપાધિ આ બધી ત્યાગું;
જગતની રહેમ તો માગું, હવે તો એજ બાકી છે. ૧.
પ્રભુના રાહમાં રહેવું, જીવનનાં દુઃખને સહેવું;
નિરંતર મૌન સો રહેવું, હવે તો એજ બાકી છે. ૨

સાખી { ગાડું ગૂંચે હું ગુંચાયો, કોય સહાય ન પાસ,
વિશ્વેશ્વર વગદાં વીણીને, નટવર થાઉં નિરાશ;
"કેશવ" હરિ શું સૂતારે, પ્રભુપદ જાય વહ્યું. જાવું. ૬

❁ જ્ઞાની ગુરૂનું ભજન. ❁ (ધીરાના પદનો)

જ્ઞાની ગુરૂ મળીયારે, ગોળી મારી જ્ઞાન તણી;
કંચન કાયા કીધી રે, ગુરૂ તો મારા પારસમણિ. જ્ઞાની૦ ૧
સાખી—હું તો જન્મની આંધળી, મને ગુરૂએ આપી આંખ,
ગુરૂ ગુટિકાનું અંજન આંજ્યું, તો મટી નયનની ઝાંખ;
આંખો ખોલી જોયું રે, ઘટઘટમાં બેઠો અલખ ધણી. જ્ઞાની૦ ૨
સાખી–ગુરૂના ગુણને હું શું ગાઉં, એ ગુણનો ન આવે પાર,
ગુરૂ તો મારા આંખની કીકી, ગુરૂ હૃદયના હાર;
ગુરૂ દયાળુ દેવા રે, ગુરૂ કૃપા ઘણી રે ઘણી. જ્ઞાની૦ ૩
સાખી–તન મન ધન સદ્‌ગુરૂને અર્પણ, હું તો ગુરૂની દાસ,
ગુરૂ ગરીબ નવાજ હમારા, પૂરે ગરીબની આશ;
ગુરૂ ચરણમાં રહેવું રે, ગુરૂ તો મારા ધીંગા ધણી. જ્ઞાની૦ ૪
સાખી–ગુરૂના દર્શન કરતાં નિશદિન, અડસઠ તીરથ થાય,
દાસ 'સત્તાર' ગુરૂની સેવા, કરતાં દુઃખ ન માય;
ગુરૂ હમારા પ્રેમી રે, પાઈ છે પ્યાલી પ્રેમ તણી. જ્ઞાની૦ ૫

✿ સાચા સદ્‌ગુરૂ. ✿ (રાગ ધીરાના પદનો)

સદ્‌ગુરૂ જેના સાચારે, તેતો સહુને સરખા ગણેરેજી, (૨)
સાચી જેની વાચારે, મુખથી જૂઠું નહિ ભણેરેજી. સદ્‌ગુરૂ. ૧
સાખી—કોઈ બ્રાહ્મણ કોઈ વાણીયા, કોઈ સૈયદ કોઈ શેખ,
જ્ઞાને કરીને જોઈ લ્યો ભાઇ, આત્મા સહુનો એક;
આ નાત પડી ગઇ જૂદીરે, માના સહુની સરખી જાણેરેજી. સદ્‌ગુરૂ. ૨
સાખી—જ્યાંથી આવ્યા હિંદુઓ, ત્યાંથી મુસલમાન,
ત્યાંથી પારસી, ત્યાંથી યાહુદી, ત્યાંથી કીરસ્તાન;
અજ્ઞાનીને મન જૂદારે, પણ જ્ઞાની કોને જૂદા ગણેરેજી. સદ્‌ગુરૂ. ૩

સાખી—મહેતાજીએ પહેલું શીખવ્યું, ભણો એકડે એક,
　　પણ બગડે બેથી બગડી જઇને, એકના બન્યાં અનેક;
એક પ્રભુને, જાણીરે, તમે ભક્તિ કરજો શાંતપણેરેજી. સદ્‌ગુરુ
સાખી—વટાલ શબ્દનો અર્થ ન જાણે, કહેવટલી જાહેરું ભાઇ,
　　પણ ભંગીયો બ્રાહ્મણુંઘેર વટલે છે, એ કેવી નવી નવાઇ;
ભેદ એનો ઉંડોરે, એ રસ્તો છે બહુ દૂર ઘણે રેજી. સદ્‌ગુરુ
સાખી—બાપુકો મારગ કેમ છૂટે, એમ મુખથી સહુ કોઇ ગાય,
　　પણ બાપ અર્થનો અનર્થ કરીને અજ્ઞાને અથડાય;
જ્ઞાનિ મુક્તિ પામેરે. અજ્ઞાની ભૂલો થઇને ભમેરેજી. સદ્‌ગુરુ
સાખી—કડવું ઓસડ રોગને કાપે, એમ અજ્ઞાનને કાપે જ્ઞાન,
　　દાસ 'સત્તાર' તો સાચું કહેછે, સમજો ચતુર સુજાણ;
તમે કાયર થઈ શું બેઠારે ? શૂરવીર થઇ આવો રણેરેજી. સદ્‌ગુરુ

ઍલીડા ઊંડો ઉતાવળા થઈ. (વાણીઆ સોનીને ત્રીજો સબ)

ઍલીડા ઊંડો ઉતાવળા થઈ, વાવણીયા જોડો ખેતરમાં જઈ,—ટેક.
ધરમને નિયમના ધોરી જોડી ઍડો, અનુભવ હળને લઈ;
મોહ માયાના ઢેફાંરે ભાંગો, શમનું ખાતર દઈ. ઍલીડા-૧
અમર નામની ઓરણું કાઢો તમે, સૂરત મેદાપર રહી,
વાંક અંતરનો કાઢો વિવેકથી, ખોટનું ખાતું નહિ. ઍલીડા-૨
જ્ઞાન ધ્યાનનાં કણ મોંઘેરાં લેજો, તનમન નાણાં દઈ,
મનુષ્ય ખેતરમાં વાવો વિવેકથી, ગુરૂગમ ઓરણી લઈ. ઍલીડા-૩
જ્ઞાનના અંકુર ઉગ્યા ખેતરમાં, ધીરપ કુંદણી થઈ,
ફૂડ કપટનાં કાઢો પારેવડાં, મન રખવાળો રઈ. ઍલીડા-૪
મોક્ષનાં કણસલાં પાકયાં ખેતરમાં, ખબર ધણીને થઈ,
'દાસદયો' કહે એવી કરજો કમાઈ, જેથી ભવની ભાવઠ ગઈ. ઍલીડા-૫

● જીવનો રાજીયો. ●

કડીયા સુતાર સલાટનેરે, ઘણો દાખ્યો તો દામ,(૨)
ગગનમાં મહેલ ગાજી રહ્યા, રટયા નહિ કદી રામ,(૨)
રામ રટોને કોઈ રંગમાં. ટેક.
મહેલ કરાવ્યા મોકળારે, બહુ બારીઓનાં ઠામ,(૨)
ઓચિંતા ઊઠીને ચાલિયા, નથી પહોંચી કોઈ હામ.(૨) રામ. ૧
આવો હિંચોળા ખાટ હીંચીએરે, રવિ ઉગમતે ભાણ,(૨)
સુખ તમારાં સંભારતાં, મને વાગે છે બાણ.(૨) રામ. ૨
બચકે બનાતો બાંધી રહીરે, ઘણો ઓઢયાનો પ્રેમ,(૨)
ગડીઓ હજી તેની ભાંગી નથી, રહી એમની એમ.(૨) રામ. ૩
શાલો લીધી છે મોંઘા મૂલ્યનીરે, લીલા પીળા છે રંગ.(૨)
ઓઢી પ્હેરી નથી નિસર્યા, નથી અડકાડી અંગ.(૨) રામ. ૪
સ્વામી તમે છો ભૂખાવળારે, જાણું તમારી વાત.(૨)
વહાલું વાયાની વેળા માગતાં, દૂધ સાકરને ભાત.(૨) રામ. ૫

ચાર દિવસ જતાં જાતરારે, ખાવા રાખતાં સાથ, (૨)
લાંબે પંથે તમે ચાલીઆ, કાંઇએ બાંધ્યું નહીં સાથ. (૨) રામ. ૬
ધન ધરતીમાં દાટયાં રહ્યાંરે, સાથે લીધું નવ કાંઈ, (૨)
તે ધનને કયારે કાઢશો, તમે ત્યાં ને અમે આંહી. (૨) રામ. ૭
તડકે તમે નથી નિસર્યારે, ઘણું કોમળ છે મુખ, (૨)
સાણસીએ જમડા ચૂંટશે, કેમ વેઠશો દુઃખ. (૨) રામ. ૮
ચાર વહુઓ ને ચાર દીકરારે, નામે ચરણોમાં શીશ, (૨)
શા માટે મુખે નથી બોલતા ? એવડી શાની છે રીસ ? (૨) રામ. ૯
ઓચિંતા ઉઠીને ચાલીઆરે, તેનો શો કહું વિવેક, (૨)
બીડી આપું મારા હાથની, લેતા જાઓને એક. રામ. ૧૦
જોત જોતામાં ચાલી ગયારે, કંઇ બાપના બાપ. (૨)
જીવની સાથે એ સંચરે, એક પુન્ય બીજું પાપ. (૨) રામ. ૧૧
'ગુરૂ છોટમના' પ્રતાપથીરે, જાગી 'નરભા' તું જોય, (૨)
લેણાદેણે આવી મળ્યું, નથી કોઇનું હવે કોય. (૨) રામ. ૧૨

★ પ્રેમરસ. ★ (રાગ-કાલિંગડો તાલ લાવણી)

જે કોઈ પ્રેમ અંશ અવતરે, પ્રેમ રસ તેના ઉરમાં ઠરે. ટેક.
સિંહણ કેરૂં દૂધ હોય તે, સિંહણ સુતને જરે,
કનક પાત્ર પાખે સહુ ધાતુ, ફોડીને નીસરે. પ્રેમ. ૧
સક્કર ખોરનું સાકર જીવન, ખરના પ્રાણુજ હરે,
ક્ષાર સિંધુનું માછલડું જયમ, મોઠા જલમાં મરે. પ્રેમ. ૨
ઉત્તમ વસ્તુ અધિકાર વિના મળે, તદપિ અર્થ ના સરે,
મત્સ્ય ભોગી બગલો, દેખી મુક્તા ફલ ચંચુના ભરે. પ્રેમ. ૩
એમ કોટી સાધને પ્રેમ વિણ, પુરૂષોત્તમ પૂંઠના ફરે,
દયા 'પ્રીતમ' શ્રીનાથ નિરંજન, પ્રેમ ભક્તિએ વરે. પ્રેમ. ૪

ક્યાંથી જાણે ? (ગઝલ-કવાલી)

બનેલા સ્વાર્થના બંદા, ન પરમાર્થો કરી જાણે;
બુભુક્ષિત પેટ પોતાનું, ભલી રીતે ભરી જાણે. ટેક૦
જરાવ્યાં હોય નહિ જેણે, કદી પણ કષ્ટ પોતાનાં;
બીજાની હાનિઓ ક્યાંથી, બિચારા એ હરી જાણે? બનેલા૦ ૧
ન તાર્યાં હોય કોઇને, ન હોયે સંગ તારનો;
ભયંકર આ ભવાબ્ધિ એ, કહો ક્યાંથી તરી જાણે? બનેલા૦ ૨
ન ઠાર્યાં હોય કોઇનાં, હૃદય સારી સ્થિતિ પામી;
રહો વિપરીત સમયે એ, કહો ક્યાંથી ઠરી જાણે? બનેલા૦ ૩
વિધુર રહીને વિતાવે જે, જીવન સન્નારી સુમતિથી;
કુટિલ એ કીર્તિ કામીનાને, કહો ક્યાંથી વરી જાણે? બનેલા૦ ૪
ન હોયે બાપદાદાનાં ચરિત્રોનું સ્મરણ જેને;
જગતના નાથને 'કેશવ,' શી રીતે એ સ્મરી જાણે? બનેલા૦ ૫

⊙ નાચવું નહિ તેને આંગણું વાંકું. ⊙ (ગઝલ–કવ્વાલી.)

બુરાં જનની બુરાઇને, કયા અંકોથી હું આંકું ?
ન હોયે નાચવું ત્યારે, કહે છે આંગણું વાંકું. ટેક
ગૃહે આવેલ તરસ્યાંને, ન પાવું હોય પાણી તો;
ગણાવે શૂન્યતા ગોળે, ભર્યું હોયે ભલે ટાંકું. બુરાં. ૧
પડેલાં હોય ફળ પાકાં, છતાં દેવા ક્ષુધાતુરને;
મળે નહિ ચીરવા માટે, ચતુરને શોધતાં ચાકું. બુરાં. ૨
ન દેવી હોય જો ચપટી, બિચારા સાધુ બ્રાહ્મણને;
કહે નથી હાથ મુજ નવરા, રડે છે કારમો કાકું. બુરાં. ૩
ભજનમાં ભાગ લેવાને, ન જાવું હોય જાલીમને;
કહેતો કોડલો થાતાં, પડ્યું છે કંઠમાં ફાંકું. બુરાં. ૪
અરજ કરનારને 'કેશવ' ન દેવાં હોય જો દર્શન;
કરીને બંધ બેસે છે, નિરંતર ગેહનું નાકું. બુરાં. ૫

'તો શું ?' (ગઝલ)

કદર વણ નોકરી કોની કરી યા ના કરી 'તો શું ?'
યકિન વિણ હસ્તમાં માળા, ધરી યા ના ધરી 'તો શું ?' ૧
મહોબત વિણ મહેબુબની, કદી સંગાથ બેસીને;
શરાબોની સરસ પ્યાલી, ભરી યા ના ભરી 'તો શું ?' ૨
મઝા મદિના તણી મોસમ, ગગનમાં વાદળી ગાજે;
અરે ! એ વાદળી ઉપર, ઝરી યા ના ઝરી 'તો શું ?' ૩
ચતુરાને નથી ચહાતો, ચતુરા ના મને ચહાતી;
કદી એ સ્નેહ વાતું શાણી, ધરી યા ના ધરી–'તો શું ?' ૪
અનીતિ કાર્ય આદરતાં, [illegible] ના કરી [illegible];
અનીને [illegible] ભૂંડી તે, કરી યા ના કરી 'તો શું ?' ૫
મનુષ્યોથી ભરી હોડી, [illegible];
પડી ઉંધી, તરી પાછી, તરી કે ના તરી 'તો શું ?' ૬
નથી મન મોહમાં રમતું, [illegible];
પછી ! [illegible] 'તો શું ?' [illegible] 'તો શું ?' ૭

ગઈ ધરને તજી રામા, અવરથી સ્નેહ છે સાંધ્યો;
પછી પસ્તાઈને પાછી, ફરી યા ના ફરી 'તો શું?' ૮
કમાયો કષ્ટથી પૈસા, કદી કોડી નહિ ખરચી;
મૂરખ મુફલીસ રહ્યો 'તો શું? અગર દોલત મળી 'તો શું?' ૯
કહે 'શંકર' ધરીને જન્મ, જો પરમાર્થ ના પોષ્યો;
હવે જગમાં કહી 'તો શું?' ગયા તે જો મરી 'તો શું?' ૧૦

⊙ ગજબ હાથે ગુજારીને. ⊙ (ગઝલ.)

ગજબ હાથે ગુજારીને, પછી કાશી ગયાથી શું?
મળી દુનિયામાં બદનામી, પછી નાશી ગયા તો શું?
દુઃખી વખતે નહીં દીધું, પછી ખોટી દયાથી શું?
સુકાણા મોલ સૃષ્ટિના, પછી વૃષ્ટિ થયાથી શું?
વિચાર્યું નહીં લઘુ વયમાં, પછી વિદ્યા ભણ્યાથી શું?
જગતમાં કોએ નવ જાણ્યા, જનેતાના જણ્યાથી શું?
ન ખાધું કે ન ખવરાવ્યું, દુઃખી થઈને રળ્યાથી શું?
કવિ 'પીંગલ' કહે પૈસા, મુવા વખતે મળ્યાથી શું?

⊙ ઉઘાડી રાખજો બારી. ⊙ (ગઝલ.)

દુઃખી કે દર્દી કો કોઈ, ભૂલેલા માર્ગવાળાને;
વિસામો આપવા ઘરની, ઉઘાડી રાખજો બારી. ૧
ગરીબની દાદ સાંભળવા, અવરનાં દુઃખને દળવા;
તમારા કર્ણ નેત્રોની, ઉઘાડી રાખજો બારી. ૨
પ્રણયનો વાયરો વાવા, કુછંદી દુષ્ટ વા જાવા;
તમારા શુદ્ધ હૃદયોની, ઉઘાડી રાખજો બારી. ૩
અતિ ઉજાસ કરનારા, તિમિરનો નાશ કરનારા;
કિરણને આવવા સારૂ, ઉઘાડી રાખજો બારી. ૪
થએલાં દુષ્ટ કર્મોનાં, છૂટા જંઝરથી થાવા;
જરા સત્કર્મની જ્ઞાની, ઉઘાડી રાખજો બારી. ૫

પોતા તણું પોતે હણે. (રાગ–ભૈરવી ગઝલ)

દુનિયા મહીં છે ના છુરી, જે કાચને કાપી શકે;
પણ કાચની હીરાકણી, પોતા તણું પોતે હણે! ૧
નહિ અન્ય ધાતુ કાષ્ટ કે, પાષાણ કાપે લોહને;
જુઓ છીણી લોખંડની, પોતા તણું પોતે હણે! ૨
વિષ જે ચડ્યું વછનાગ કે, સોમલ તણું ના ઉતરે;
ગુણ છે દવા ઝેરી મહીં, પોતા તણું પોતે હણે! ૩
ગરમી તણું જે દર્દ તે, ઉપચાર શીતળથી વધે;
પણ ઉષ્ણ ઉપચારો જુઓ, પોતા તણું પોતે હણે! ૪
ચીરી જનેતા પેટ વીંછુ–બાળ લેતા જન્મને;
પાળ્યા તણો બદલો જુઓ, પોતા તણું પોતે હણે! ૫
કંઈ ના પડી પરના જનોને, પરતણી દરકાર છે;
ધનમદ મહીં આંધા બન્યા, પોતા તણું પોતે હણે! ૬

વખત પલટાય છે જ્યારે. (રાગ–ગઝલ.)

વખત પલટાય છે જ્યારે, બધું પલટાઇ જાયે છે;
બને છે શાહ આદમિને, ગુલામો શાહ થાયે છે. ૧
રહે છે ઉલ્લુ ગુલશનમાં, હતો જ્યાં વાસ બુલબુલનો;
મયૂરો જ્યાં હતા ત્યાં, કાગડાનો રાગ ગાયે છે. ૨
હતો [illegible] અશ્વોનો, ખરો ત્યાં [illegible];
હતા જ્યાં દાન કરનારા, કંગાલ ત્યાં જણાયે છે. ૩
નથી એ રંગ [illegible], ખરેખર ખૂબી કિસ્મતની;
હતો જે [illegible], [illegible] છે. ૪
[illegible] છે [illegible] મા, [illegible];
[illegible] છે! ૫

અગાઉથી બનેલાં ગ્રાહકોની યાદી.

અમદાવાદ.

પુસ્તક સંખ્યા

૨૮૨ એક શ્રીમતી બહેન

૨૧ શા. પોચાલાલ પીતાંબરદાસ
૧૫ વકીલ કાળીદાસ જસકરણ
૧૧ સમરતબેન તે શા. પુંજાલાલ ત્રિભુવનદાસની વિધવા
૧૧ શ્રી કમળાબેન શાંતિલાલ શાહ
૧૧ શા. મહાસુખરામ જેઠાભાઇ
૧૧ સંઘાણી ગુલાબચંદ હીરાચંદ
૧૧ સંઘવી મોહનલાલ પ્રાગજીભાઇ
૧૧ શા. નટવરલાલ ચંદુલાલ
૧૧ શા. અંબાલાલ નરોતમદાસ
૧૧ ભા. ચંપકલાલ મ. વસાવાળા
૧૧ ગલી. ગણપતલાલ પુંજાભાઈ
૧૧ શા. પ્રેમચંદ માણેકચંદભાઈ
૧૧ શા. સાંકળચંદ ચુનીલાલ
૧૧ શ્રી હરિલાલ જે. સાબરમતી
૧૧ પટેલ દોશાભાઇ ગોપાળજી
૫ શા. ચંપકલાલ હીરાચંદ
૫ પ્રેમકુંવરબેન C/o. વૈદ્ય કસ્તુરચંદ
૫ સંઘવી ભુરાભાઇ વેલશીભાઈ
૫ શા. ચંદુલાલ ભાઇચંદ
૩ દોશી ખીમચંદ વખતચંદ

પુસ્તક સંખ્યા

૨ મણીબેન C/o. ભા. શીવલાલ પુંજાભાઈ
૨ શા. ભાઇલાલ ઉજમશી
૨ શ્રી ગુલાબચંદ કેશવજી
૨ હેમકુંવરબેન રખીયાલ
૨ શ્રી હરખચંદ દેવશીભાઈ
૨ છોટાલાલ ગુ. પાલણપુરવાલા
૨ શ્રી નગીનદાસ મંગળદાસ
૧ શ્રી પોપટલાલ નાગરદાસ
૧ શ્રી ગીરધરલાલ સાંકળચંદ
૧ શા. બાલાભાઈ જેસીંગભાઈ
૧ શા. વાડીલાલ કાકુભાઇ
૧ શા. છનાભાઈ જ. વસાવાળા
૧ વોરા ગૌરીશંકર
૧ શ્રી મથુરદાસ કરમચંદ
૧ શ્રી ચંદુલાલ જેઠતારામ

મુંબઈ.

૧૦૦ પટેલ માણેકલાલ ભગવાનદાસ
૧૦ ભા. છોટુભાઇ હરગોવનદાસ
૫ રસિકલાલ નાનાલાલ ઘડીયાળી
૨ માણેકલાલ ડા. ખંભાતવાળા

સુરત.

૧૧ શ્રી લીલાવતી છો. ઘડિયાળી
૧૦ જયંતિલાલ લ. પોલીસવાલા.

પુસ્તક સંખ્યા

૫ શા. ધરમચંદ ફૂ. વટાણાવાળા
૫ શા. બાપુભાઇ પ્રેમચંદ
૫ શા. નરોત્તમદાસ શીવલાલ
૫ પટેલ પૂનમચંદ અમીચંદ
૫ સંઘવી ભીખાલાલ વ્રજલાલ
૫ રંગાટીઆ મંગળદાસ ફૂલચંદ
૫ ડગલી નરસીંદાસ દીપચંદ
૫ છોટુભાઈ ઈ. લાકડાવાલા
૪ બા. છોટુબાઇ અભેચંદ
૩ રંગરેજ પૂનમચંદ મોતીચંદ
૧ શ્રી શારદાબેન ઠાકોરદાસ
૧ શ્રી લીલાવતી કંસારા

ખંભાત.

પુસ્તક સંખ્યા

૨૫ શાહ હરીલાલ અનુપચંદ
૧૧ પટેલ કાન્તીલાલ અંબાલાલ
૧૧ શાહ રખતચંદ તારાચંદ
૧૧ પટેલ વખતબા
૫ શા. ખુશાલદાસ ફતેહચંદ
૫ ચંદનબેન
૫ ગાંધી બાપુલાલ મોહનલાલ

સાણંદ.

૫ શ્રી. સ્થા. જૈન સંઘ સાણંદ
(હ. શા. નાનચંદ કાન્તીદાસ)
૫ શા. ચીમનલાલ દી. કાપડીઆ

પુસ્તક સંખ્યા

૧ શા. ખેમચંદ નરસીભાઇ
૧ શા. રતિલાલ બાદરચંદ
૧ શા. ચુનીલાલ માવજીભાઇ
૧ શા. સોમચંદ માવજીભાઇ
૧ દોશી ઉજમરાજ શા. દેદાશવાળા
૧ શા. લાલચંદ સકરચંદ
૧ શા. ભુધાલાલ ક. (સાંગલી)
૧ શા. નાગરદાસ ન. (ઓડેલી)
૧ શા. પ્રવીણચંદ ન. ,,
૧ શા. ગીરધર સકળચંદ ,,
૧ શા. કાંતિલાલ સ. ,,
૧ પટેલ મુલજીભાઇ ખોડીદાસ
૧ પટેલ ડાહ્યાભાઇ દેવીદાસ
૧ પા. મફતલાલ ડાહ્યાભાઇ
૧ પા. મગનલાલ દેવાભાઇ
૧ પા. પરસોતમ હરજીવન
૧ પા. ઇશ્વરભાઇ દેવાભાઇ
૧ પા. મણીલાલ મંગળદાસ

કંકાર.

૧૧ શેઠ છોટાલાલ વ. ગલિયારા
૫ ભાવસાર ડોશાભાઇ રામચંદ
૫ ,, નેમચંદ નારણદાસ
૫ ,, પાનાચંદ શીવચંદ
૩ ,, હીરાલાલ રાયચંદ
૨ ગં. સ્વ. નદુબેન ડોશાભાઇ

પુસ્તક સંખ્યા

૨ ભાવસાર ભગવાનદાસ ક.
૧ ,, ડાકોરભાઇ રાયચંદ
૧ ,, રતનચંદ વ. હોશિયાર
૧ ,, ચંપકલાલ નરોતમદાસ
૧ ,, મોહનલાલ ન. પટેલ
૧ ,, હરકીશનદાસ ફૂલચંદ
૧ ,, હીરાચંદ જેચંદ
૧ ,, ગં. સ્વ. દયાકોરબેન પ.
૧ ,, ગં. સ્વ. ડાહીબેન શા.
૧ શ્રી જૈન શાળા કંકાર

કરોલા.

૨ શાહ શાંતિલાલ જીવરામ
૧ પટેલ છગનભાઈ ઝવેરભાઇ
૧ ,, જશભાઇ બાદરલાલભાઇ
૧ ,, નટવરલાલ ડાહ્યાભાઇ
૧ ,, મગનભાઇ ત્રિભોવનદાસ
૧ ,, ઝવેરબેન છગનભાઇ
૧ ,, અંબાલાલ તરજાભાઇ
૧ ,, બાપુલાલભાઇ ડાહ્યાભાઇ
૧ ,, મણીબેન બાદરલાલભાઇ
૧ શાહ મુળચંદભાઈ કસ્તુરચંદ
૧ ,, અંબાલાલ લલ્લુભાઇ
૧ ,, સાકરચંદ લલ્લુભાઇ
૧ પટેલ રાવજીભાઈ જેશંગભાઇ
૧ ,, છગનભાઇ મોતીભાઇ

વસો.

પુસ્તક સંખ્યાં

૧ ભાવસાર સનાભાઈ જમનાદાસ
૧ ,, જમનાદાસ નરસીંહદાસ
૧ ,, નરોતમદાસ નરસીંહદાસ
૧ ,, ચંપકલાલ મગનલાલ
૧ ,, વલ્લભદાસ બાપુજીભાઈ
૧ ,, બુધાલાલ રણછોડદાસ
૧ ,, માણેકલાલ ગોરધનદાસ

પુસ્તક સંખ્યા

૧ ડા. મોહનલાલ રેવનદાસ
૧ ડા. ફકીરચંદ કુબેરદાસ
૧ ડા. નારણદાસ ભગવાનદાસ
૧ પા ચુનીલાલ ભાઈલાલભાઈ
૧ શેઠ બાપુભાઈ ચંદુલાલ
૧ શ્રી સ્થા. જૈન ઉપાશ્રય ખાતે

